Bundel - Raadsinformatieavond van 8 november 2023

Agenda bijlagen

- Agenda Raadsinformatieavond 8 november 2023
- Agenda Raadsinformatieavond 8 november 2023

0 Huiswerkopdracht RIA 8 november

Ter voorbereiding op de RIA wordt de raad het volgende gevraagd:
Met uw raad willen we de vraagstukken middels concrete stellingen bediscussiëren om tot een volledige zienswijze te komen.
Tijdens de RIA op 8 november wordt u om concrete input gevraagd over de stellingen die u vind op dia 19 van de presentatie. Bent u het hiermee eens of oneens? En waarom, indien oneens?
Daarnaast behandelen we de geformuleerde gespreksonderwerpen op de RIA van 8 november, maar willen we de eventuele toegevoegde gespreksonderwerpen van de fracties graag uiterlijk op 8 november om 12:00 uur ontvangen. Zie dia 20 t/m 23.

1 19:30 - Opening

2 19:31 - Vaststellen agenda d.d. 8 november 2023

- Format RIA 28 september _ ondertekend
- Agenda_Raadsinformatieavond_8_november_2023 (1)

3 19:32 - Vaststellen verslag Raadsinformatieavond d.d. 28 september 2023

- Geweizigd Verslag_Raadsinformatieavond_28_september_2023 (1)
- Bijlage 1. 2023_09_28 presentatie RIA DEF
- Bijlage 2. 2023_09_26 Werkdocument Atlas Mook en Middelaar
- Bijlage 3. Citisens NG - Concept participatieplan - Mook en Middelaar
- Bijlage 4. Opdracht aan raadsleden RIA 28 september 2023

4 Presentatie

- 2023_11_08 presentatie RIA DEF (2)
- 1. 2023_11_01 CONCEPT Uitgangspuntennotitie MM
- 2. 2023_10_26 Werkdocument Atlas Mook en Middelaar V3
- 3. Gevraagde Input DGP bij RIA 28-9 Omgevingsvisie_10 oktober 2023
- 4. Gevraagde Input GroenLinks bij RIA 28-9 Omgevingsvisie_7 oktober 2023
- 5. Gevraagde Input VVD bij RIA 28-9 Omgevingsvisie_2 oktober 2023
- 6. Opdracht aan raadsleden PvdA bij RIA 28-9 Omgevingsvisie_10 okt...
- 7. 26102023_Participatieplan omgevingsvisie - Mook en Middelaar

4.1 19:37 - Omgevingswet en omgevingsvisie Mook en Middelaar (een korte terugblik)

4.2 19:52 - Toelichting op het doorlopen proces tot nu toe

4.3 20:07 - Concept Uitgangspuntennotitie

4.4 20:52 - Concept participatieplan

4.5 21:37 - Vervolgstappen

5 21:52 - Sluiting

Gemeente Mook en Middelaar

Agenda Raadsinformatieavond

Subtitel	Omgevingsvisie
Datum	08-11-2023
Tijd	19:30 - 21:53
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	E.P.M. Scheltinga

0 **Huiswerkopdracht RIA 8 november**

Ter voorbereiding op de RIA wordt de raad het volgende gevraagd:

1. Met uw raad willen we de vraagstukken middels concrete stellingen bediscussiëren om tot een volledige zienswijze te komen.
2. Tijdens de RIA op 8 november wordt u om concrete input gevraagd over de stellingen die u vind op dia 19 van de presentatie. Bent u het hiermee eens of oneens? En waarom, indien oneens?
3. Daarnaast behandelen we de geformuleerde gespreksonderwerpen op de RIA van 8 november, maar willen we de eventuele **toegevoegde gespreksonderwerpen** van de fracties graag uiterlijk op 8 november om 12:00 uur ontvangen. Zie dia 20 t/m 23.

1 **Opening**
19:30

2 **Vaststellen agenda d.d. 8 november 2023**
19:31

3 **Vaststellen verslag Raadsinformatieavond d.d. 28 september 2023**
19:32

4 **Presentatie**

4.1 **Omgevingswet en omgevingsvisie Mook en Middelaar (een korte terugblik)**
19:37

4.2 **Toelichting op het doorlopen proces tot nu toe**
19:52

4.3 **Concept Uitgangspuntennotitie**
20:07

4.4 **Concept participatieplan**
20:52

4.5 **Vervolgstappen**
21:37

5 **Sluiting**
21:52

Gemeente Mook en Middelaar

Agenda Raadsinformatieavond

Subtitel	Omgevingsvisie
Datum	08-11-2023
Tijd	19:30 - 21:53
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	E.P.M. Scheltinga

0 **Huiswerkopdracht RIA 8 november**

Ter voorbereiding op de RIA wordt de raad het volgende gevraagd:

1. Met uw raad willen we de vraagstukken middels concrete stellingen bediscussiëren om tot een volledige zienswijze te komen.
2. Tijdens de RIA op 8 november wordt u om concrete input gevraagd over de stellingen die u vind op dia 19 van de presentatie. Bent u het hiermee eens of oneens? En waarom, indien oneens?
3. Daarnaast behandelen we de geformuleerde gespreksonderwerpen op de RIA van 8 november, maar willen we de eventuele **toegevoegde gespreksonderwerpen** van de fracties graag uiterlijk op 8 november om 12:00 uur ontvangen. Zie dia 20 t/m 23.

1 **Opening**
19:30

2 **Vaststellen agenda d.d. 8 november 2023**
19:31

3 **Vaststellen verslag Raadsinformatieavond d.d. 28 september 2023**
19:32

4 **Presentatie**

4.1 **Omgevingswet en omgevingsvisie Mook en Middelaar (een korte terugblik)**
19:37

4.2 **Toelichting op het doorlopen proces tot nu toe**
19:52

4.3 **Concept Uitgangspuntennotitie**
20:07

4.4 **Concept participatieplan**
20:52

4.5 **Vervolgstappen**
21:37

5 **Sluiting**
21:52

Opzet raadsinformatieavond

Documentnummer	ZM23.02779
Onderwerp	RIA's 28 september en 8 november t.b.v. opstellen uitgangspuntennotitie Omgevingsvisie
Datum raadsinformatieavond	28 september 2023 en 8 november 2023
Programma	Omgevingsvisie
Portefeuillehouder	A.F. Herings

Opzet Raadsinformatieavond RIA 28 september en 8 november t.b.v. opstellen uitgangspuntennotitie Omgevingsvisie

Inleiding
De Omgevingswet treedt per 1 januari 2024 in werking. Op grond van de Omgevingswet dient iedere gemeente op 1 januari 2027 over een omgevingsvisie te beschikken.

Uw raad heeft een belangrijk rol in de totstandkoming van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie wordt opgesteld aan de hand van een uitgangspuntennotitie die door de raad wordt vastgesteld. Tijdens de presentatie (7 september) en meerdere RIA's (op 28 september en 8 november) wordt u hierin meegenomen en wordt uw opinie gevraagd in verband met de op te stellen uitgangspuntennotitie.

Raadsinformatieavonden

1) RIA 28 september : Bespreken werkdocument en participatieplan Omgevingsvisie
2) RIA 8 november : Bespreken concept uitgangspuntennotitie Omgevingsvisie

Beoogd effect

Raadsleden 1) te informeren over de implementatie van de Omgevingswet in Mook en Middelaar en de op te stellen omgevingsvisie; 2) voor de totstandkoming van de uitgangspuntennotitie tijdens de opiniërende raadsinformatieavonden in de gelegenheid te stellen om hierover hun mening te geven en van gedachte te wisselen.
Met als doel om te zorgen dat een zorgvuldig en beheerst proces wordt doorlopen om tot een omgevingsvisie te komen die aansluit bij de gemeente en voldoet aan het wettelijke kader.

Toelichting onderwerp

De Omgevingswet treedt per 1 januari 2024 in werking. Op grond van de Omgevingswet dient iedere gemeente over een omgevingsvisie te beschikken. De omgevingsvisie is de opvolger van de structuurvisies met een verbrede reikwijdte voor het zogenaamde fysieke leefomgeving. Gemeenten moeten op 1 januari 2027 hun omgevingsvisie hebben vastgesteld. Vastgestelde structuurvisies blijven onder het overgangsrecht tot dat moment geldig. In de afgelopen maanden is een aanbesteding doorlopen en een geschikte partij gecontracteerd: Bureau Nieuwe Gracht. Vanaf 1 augustus gaat Bureau Nieuwe Gracht de gemeente ondersteunen om voor 31 december 2024 de omgevingsvisie vast te laten stellen door de gemeenteraad.

Om te komen tot een omgevingsvisie is gekozen voor de volgende fasering:
1. Het opstellen van de uitgangspuntennotitie omgevingsvisie;
2. Het opstellen van de omgevingsvisie.

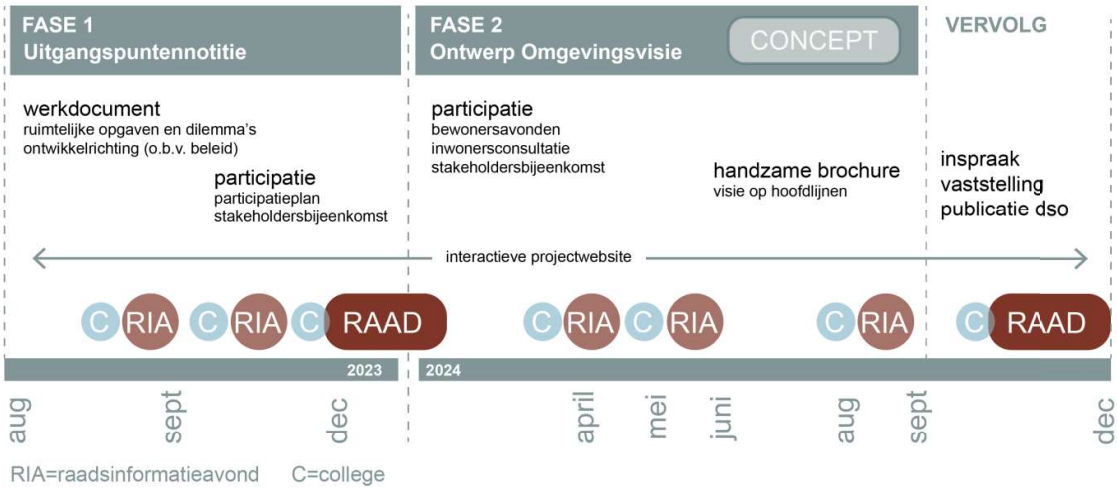
Fase 1 - Uitgangspuntennotitie omgevingsvisie

Opzet raadsinformatieavond

De uitgangspuntennotitie geeft richting en is de basis voor het opstellen van de omgevingsvisie. De uitgangspuntennotitie wordt door de gemeenteraad vastgesteld.

Fase 2 – opstellen van de omgevingsvisie
De omgevingsvisie is een document waarin het beleid in hoofdlijnen wordt geschetst waar de gemeente de komende decennia voor staat. De omgevingsvisie zal het centrale visiedocument vormen voor de fysieke leefomgeving voor Mook en Middelaar.

In deze fasen worden verschillende RIA's georganiseerd om de raad goed in positie te brengen.

Deze RIA-opzet focust zich op fase 1: de uitgangspuntennotitie en de daarvoor geplande RIA's op 28 september en 8 november 2023.

Opzet raadsinformatieavond – Wat kunt u verwachten?

- ***Opzet en werkvorm*** *:* interactieve werkvorm zowel beeldvormend als opiniërend.

- ***Informatie ter voorbereiding voor de raad*** *:*
    - ***RIA 28 september:*** *de raad krijgt op deze avond het werkdocument gepresenteerd met daarbij een toelichting hoe het document gelezen kan worden. Na deze RIA worden de raadsleden/fracties in de gelegenheid gesteld om tot en met 10 oktober met een aanvullende inhoudelijke reactie te komen.*
    - ***RIA 8 november:*** *de raad krijgt vooraf het concept van de uitgangspuntennotitie toegestuurd. Tijdens de RIA wordt dit stuk beeldvormend en opiniërend besproken.*

- ***Rol van de inwoner:*** *aangezien voor de inwoners separate stakeholderbijeenkomsten zullen plaatsvinden, wordt de inwoner tijdens de raadsinformatieavonden in de gelegenheid om in te spreken..*

- ***Communicatie:*** *inwoners, bedrijven, instellingen, belangengroeperingen, adviesorganen en overige stakeholders worden via de aangemaakte webpagina op de hoogte gehouden over het proces en inhoudelijke stukken. Via de website en TerSprake worden de agenda's van de RIA's regulier bekendgemaakt.*

Opzet raadsinformatieavond

Locatie

Locatie is voor beide data de raadzaal.

Planning

FASE 1 UITGANGSPUNTENNOTITIE EN PARTICIPATIEPLAN		
Activiteiten	Weeknr	Jaar
RIA (28 september 2023): werkdocument/participatieplan	39	2023
Input aanleveren door raad (uiterlijk tot 10 okt)	40	
herfstvakantie	42	
Stakeholdersbijeenkomst	43	
RIA (8 november 2023): uitgangspuntennotitie	45	
(voorbereiden) Raad (6/14 december 2023): vaststelling	49-50	

Bijlage(n)
-

Mook, 5 september 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris

drs. W. Mariman

De burgemeester

mr. drs. W. Gradisen

Gemeente Mook en Middelaar

Agenda Raadsinformatieavond

Subtitel	Omgevingsvisie
Datum	08-11-2023
Tijd	19:30 - 21:53
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	C.A.M. van den Bergh-Visser

0 **Huiswerkopdracht RIA 8 november**

Ter voorbereiding op de RIA wordt de raad het volgende gevraagd:

1. Met uw raad willen we de vraagstukken middels concrete stellingen bediscussiëren om tot een volledige zienswijze te komen.
2. Tijdens de RIA op 8 november wordt u om concrete input gevraagd over de stellingen die u vind op dia 19 van de presentatie. Bent u het hiermee eens of oneens? En waarom, indien oneens?
3. Daarnaast behandelen we de geformuleerde gespreksonderwerpen op de RIA van 8 november, maar willen we de eventuele **toegevoegde gespreksonderwerpen** van de fracties graag uiterlijk op 8 november om 12:00 uur ontvangen. Zie dia 20 t/m 23.

1 **Opening**
19:30

2 **Vaststellen agenda d.d. 8 november 2023**
19:31

3 **Vaststellen verslag Raadsinformatieavond d.d. 28 september 2023**
19:32

4 **Presentatie**

4.1 **Omgevingswet en omgevingsvisie Mook en Middelaar (een korte terugblik)**
19:37

4.2 **Toelichting op het doorlopen proces tot nu toe**
19:52

4.3 **Concept Uitgangspuntennotitie**
20:07

4.4 **Concept participatieplan**
20:52

4.5 **Vervolgstappen**
21:37

5 **Sluiting**
21:52

Verslag

Raadsinformatieavond omgevingsvisie 28 september 2023

Presentielijst

Raads- en commissieleden:	de heer van der Linden (DGP) mevrouw King (DGP) mevrouw Jansen Groesbeek-Cremers (DGP) de heer Broekmans (PvdA) de heer Heisen (PvdA) de heer Scheltinga (PvdA) mevrouw van Keulen (GroenLinks) mevrouw Roozendaal (Groen Links) de heer Brinkhoff (VVD) de heer Akkerman (VVD) mevrouw de Vito – van den Bouwhuijsen (VVD)
Afwezig:	mevrouw van Helden (commissiegriffier) de heer Herings (wethouder) de heer Gradisen (burgemeester) de heer Mariman (gemeentesecretaris) de heer Eeren (DGP) mevrouw Pieks (PvdA) mevrouw Mulders (DGP) mevrouw van Brunschot (VVD)
Voorzitter:	mevrouw van den Bergh-Visser
Commissiegriffier:	
Griffier:	mevrouw van Arensbergen
Portefeuillehouders:	de heer Rodoe (wethouder)
Gemeentesecretaris:	
Overige genodigden:	de heer Swolfs (projectleider Omgevingsvisie) de heer Verploegen (projectleider Omgevingswet)
Externe ondersteuning:	de heer Arends (Bureau Nieuwe Gracht) Mevrouw Beekbergen (Bureau Nieuwe Gracht)

Verslag

1 Opening

- De voorzitter opent de vergadering en heet allen van harte welkom.
- De vergadering is door technische problemen niet live te volgen via de website. De opnames volgen later
- Er is bericht van verhindering ontvangen van dhr. Eeren, mevr. Pieks, mevr. van Keulen, mevr. Mulders, mevrouw van Brunschot, wethouder Herings en de commissiegriffier.

2 Vaststellen agenda d.d. 28 september 2023

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3 Vaststellen verslag Raadsinformatieavond Duurzaamheid 4 juli 2023

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4.1 Omgevingsvisie- werkdocument en participatieplan

Portefeuillehouder: A.F. Herings wordt vervangen door H. Rodoe

De raad krijgt op deze avond het werkdocument gepresenteerd met daarbij een toelichting hoe het document gelezen kan worden. Na deze RIA worden de raadsleden/fracties in de gelegenheid gesteld om tot en met 10 oktober met een aanvullende inhoudelijke reactie te komen.

Toezegging (ID 244) wethouder Rodoe
De voorgestelde top-10 stakeholders wordt uitgenodigd onder voorbehoud van besluitvorming college; naar aanleiding van de reacties van fracties worden aanvullend nog enkele stakeholders extra uitgenodigd. Fracties kunnen reageren tot uiterlijk 4 oktober, 12 uur.

Toezegging (ID 244) wethouder Rodoe
De reacties van de raadsleden / fracties worden bij de stukken van de raadsinformatieavond Omgevingsvisie dd 28 september in iBabs geplaatst, zodat hiervan kennis kan worden genomen.

4.2 Opdracht aan raadsleden- reacties van fracties

Zie de bijlagen 1 t/m 4 voor presentatie, werkdocument, concept-participatieplan en de opdracht aan de raadsleden.

5 Sluiting

De voorzitter dankt iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en sluit de vergadering om 21:36 uur

Bijlagen:

1. Presentatie RIA DEF
2. Werkdocument atlas Mook en Middelaar
3. Concept participatieplan
4. Opdracht aan raadsleden

Omgevingsvisie
Mook en Middelaar

Raadsinformatieavond

28 september 2023

Gemeente Mook en Middelaar

Gemeente Mook en Middelaar

Agenda

- 19:30-19:45 Omgevingswet en Omgevingsvisie Mook en Middelaar (een korte terugblik)
- 19:45-20:00 Toelichting op het werkdocument ‘Een kenschets van de gemeente’
- 20:00-20:45 Wat zijn belangrijke vraagstukken / hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie?
- 20:45-21:00 Koffie en thee-pauze
- 21:00-21:45 Toelichting op het concept Participatieplan
- 21:45-22:00 Vervolgstappen / planproces

Doelstelling = eenvoudiger en beter

Wat gaat er veranderen?

- van 26 wetten naar 1
- van 5.000 wetsartikelen naar 350
- van 120 ministeriële regelingen naar 10
- van 120 algemene maatregelen van bestuur naar 4

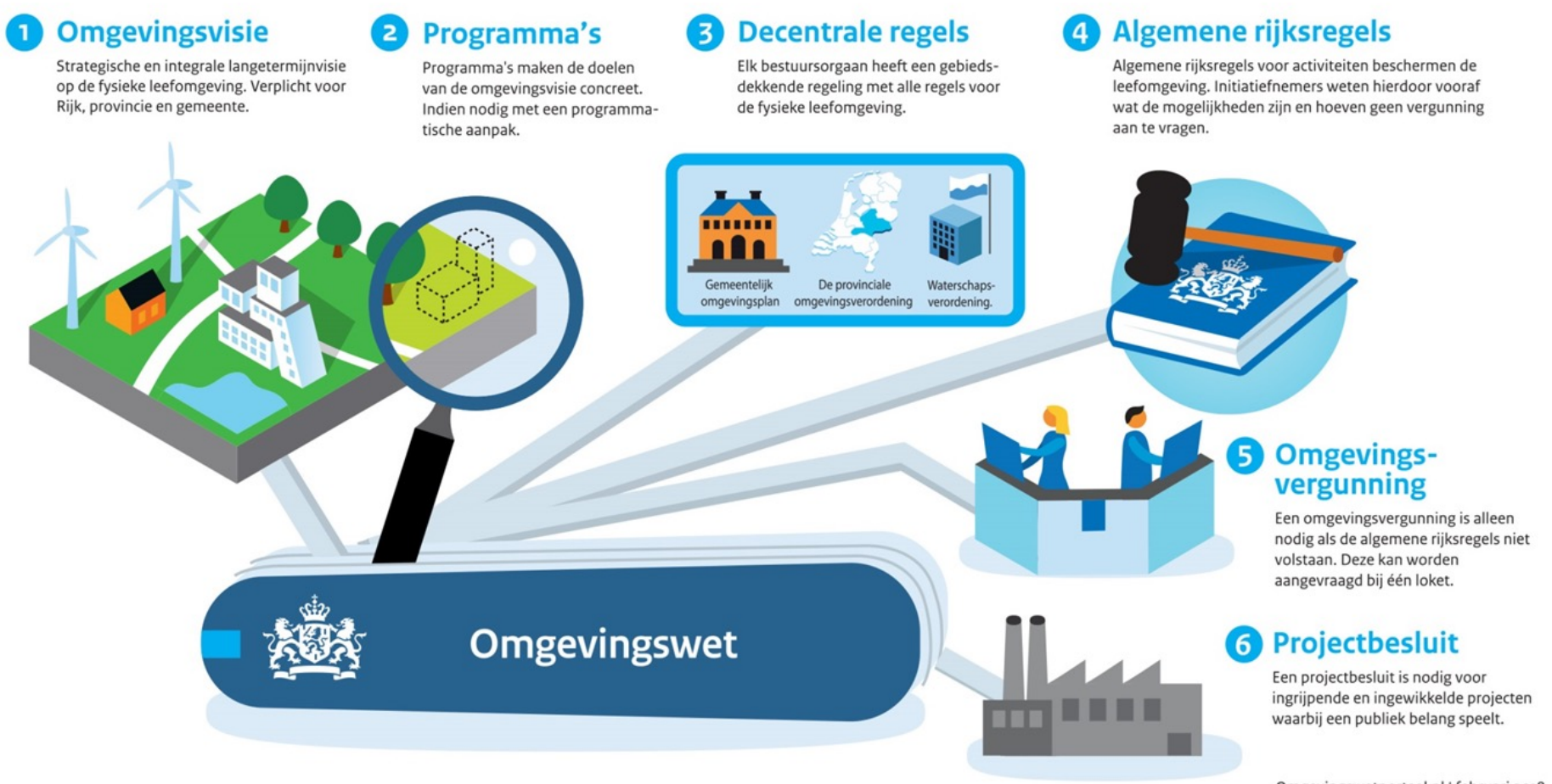
1 wet voor de hele leefomgeving.
De wet maakt het mogelijk om lokale problemen ook lokaal op te lossen.

Hoe moet dat worden bereikt?

Integratie wetgeving	Cultuuromslag	Digitalisering
Nieuwe instrumenten: o.a. omgevingsvisie en omgevingsplan (en verbeteren omgevingsvergunning)	Cultuur, houding, werkwijze, gedrag	Raadpleegbaarheid – omgang met onderzoeken

Wat zijn de instrumenten?

Welke documenten kent de gemeente?

- **Om de Omgevingswet in de praktijk uit te voeren kennen we omgevingsdocumenten.**
- **De Omgevingsvisie is één van die documenten.**

Wanneer?

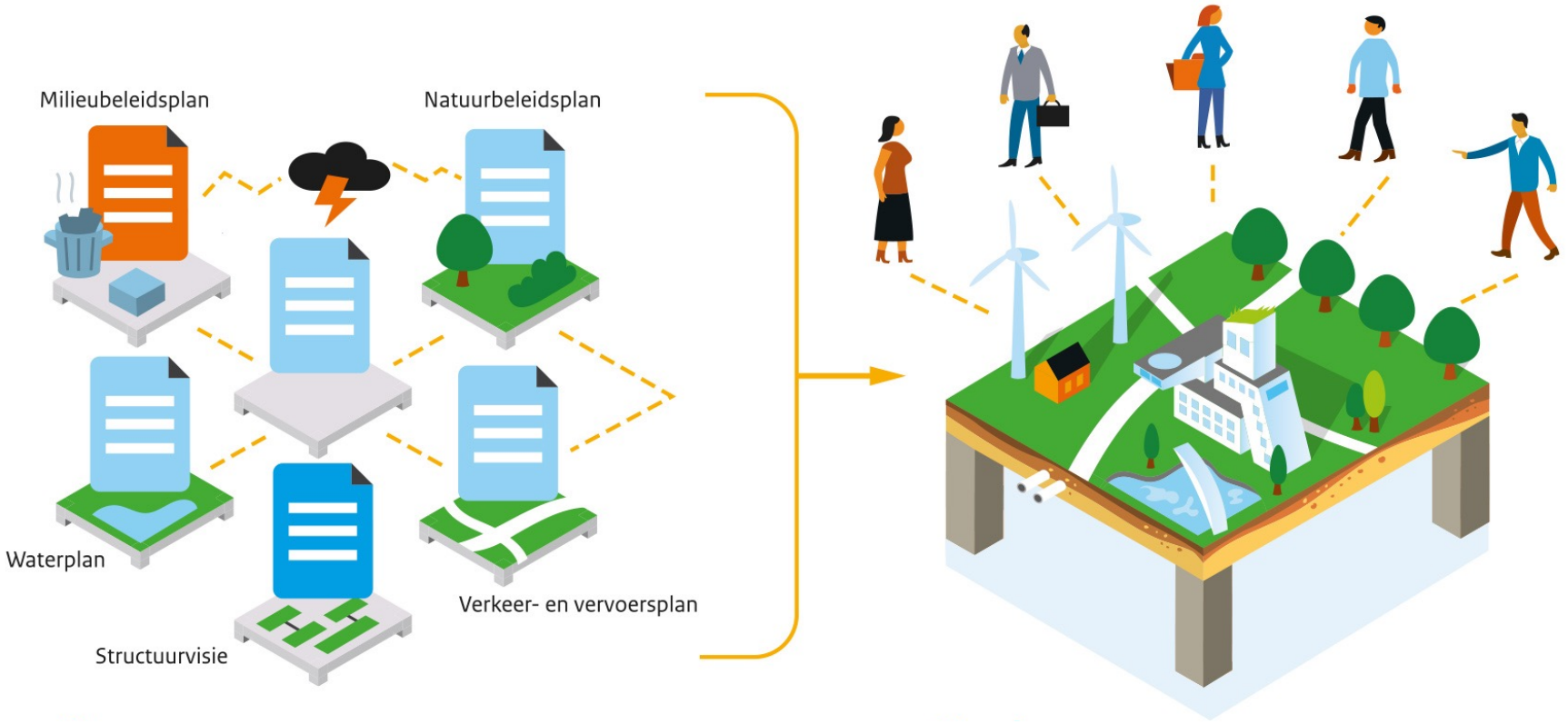
- **De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking.**
- **Het nieuwe Omgevingsplan moet 1 januari 2032 zijn vastgesteld.**
- **Voorafgaand stellen we de Omgevingsvisie op.**

- **Gemeenten zijn verplicht de Omgevingsvisie te maken voor 1 januari 2027.**

Wat is een Omgevingsvisie?

- strategische visie voor de fysieke leefomgeving;
- voor de lange termijn;
- voor het grondgebied van de hele gemeente;
- en moet inhoudelijk in elk geval de volgende elementen bevatten:
  - de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
  - de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling;
  - de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Integraal en samenhangend

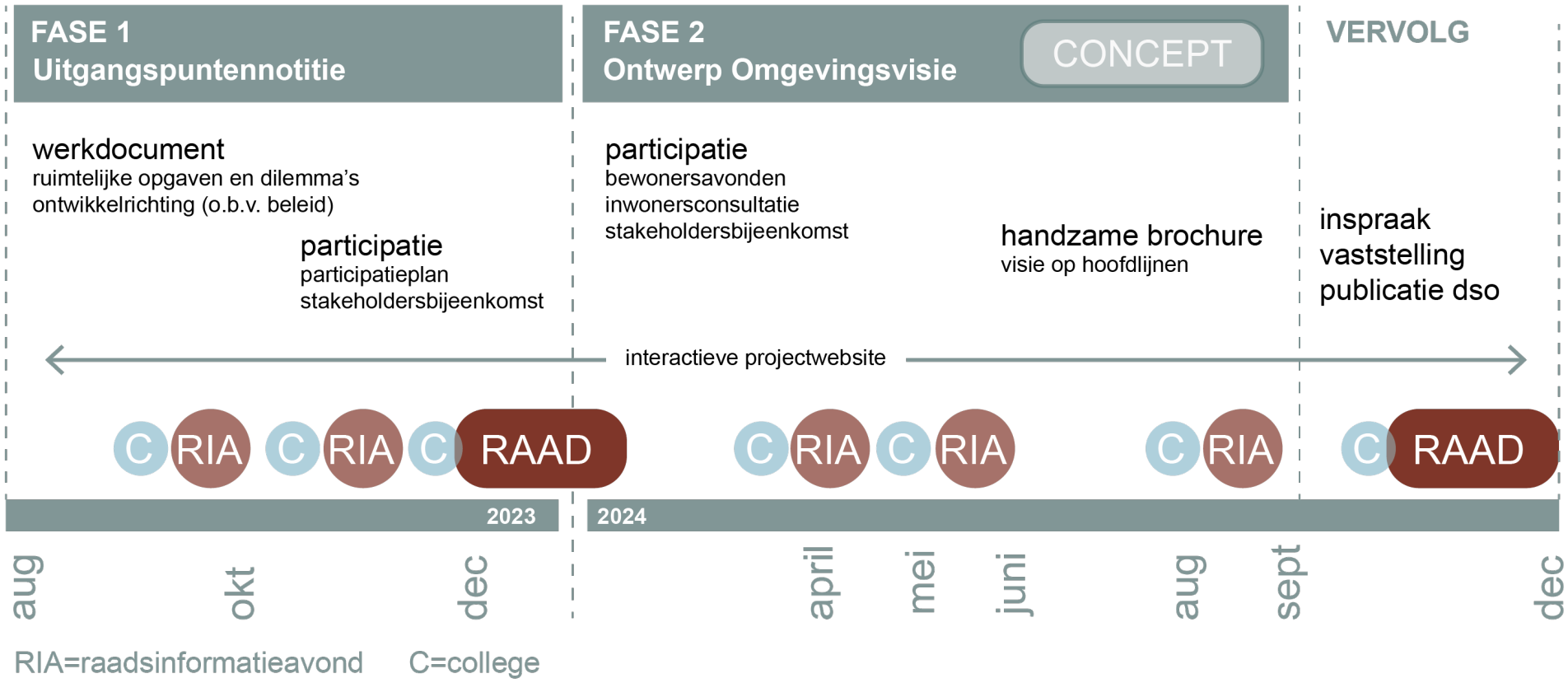
Omgevingsvisie Mook en Middelaar

- een slimme verbinding tussen thema's uit ruimtelijk en sociaal domein;
- uitgaande van bestaand beleid;
- een strategische visie op actuele thema's en nieuwe (ruimtelijke) opgaven;
- gebiedseigen verhaal voor Mook en Middelaar (in regionale context);
- een goede ruimtelijke (en cijfermatige) analyse;
- in samenwerking met bewoners, ondernemers en stakeholders.

Gemeente Mook en Middelaar

Omgevingsvisie

Processchema

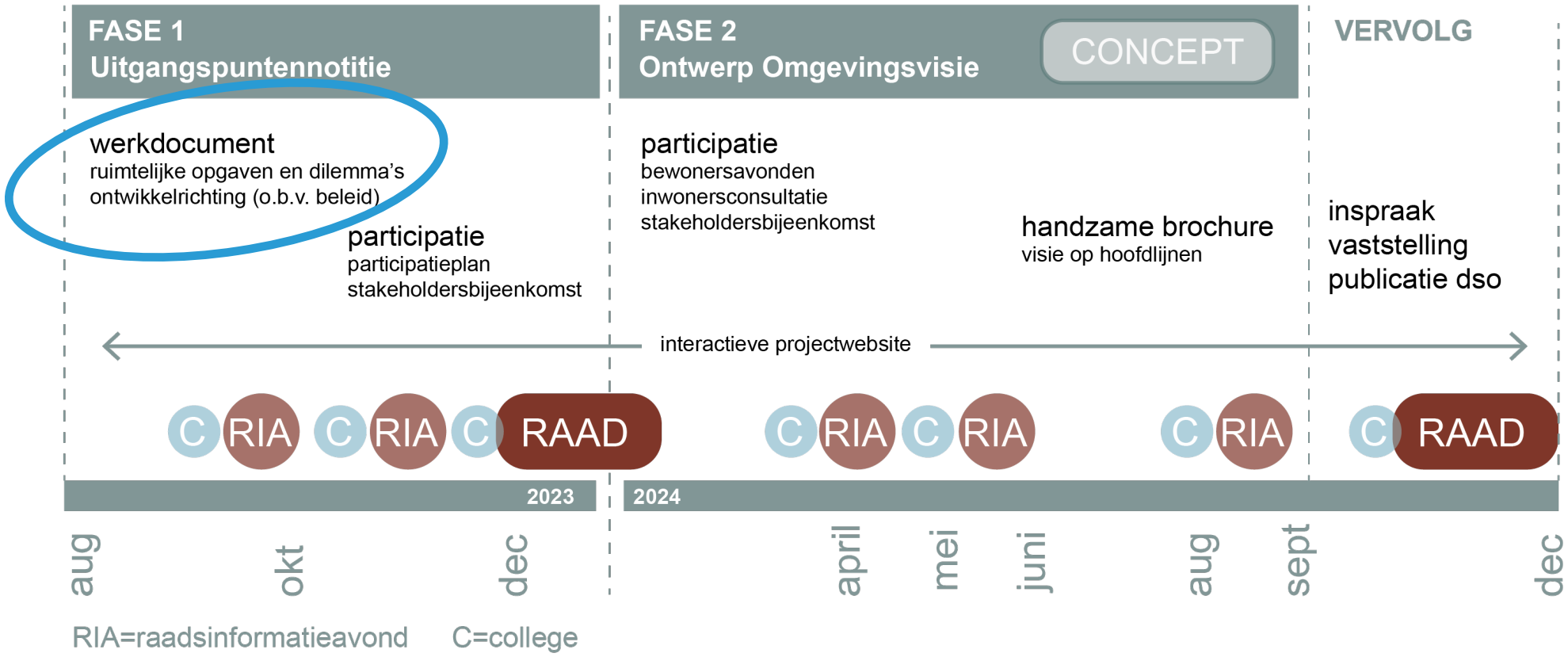
BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

citisens

Gemeente Mook en Middelaar

Omgevingsvisie

Processchema

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

citisens

Gemeente Mook en Middelaar

Werkdocument

RUIMTELIJKE ATLAS GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR

EEN KENSCHETS VAN DE GEMEENTE

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

Gemeente Mook en Middelaar

Gemeente Mook en Middelaar

Werkdocument

- **Deel 1: Beschrijving huidige situatie**
- **Deel 2: Sectorale beleidsopgaven**

-> reacties ambtelijke projectgroep zijn verwerkt (versie 2)

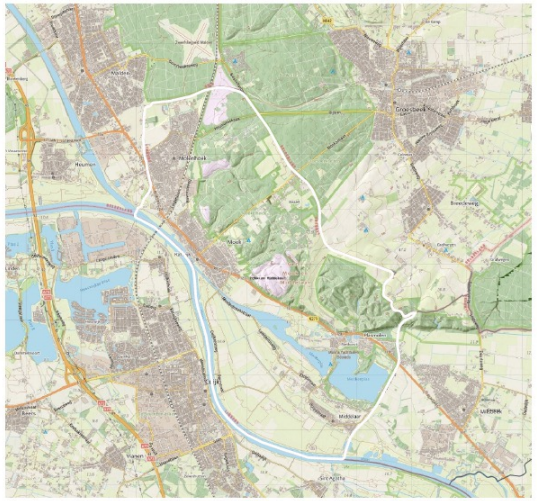
-> achtergrondinformatie ('nulmeting')

-> levend document

Gemeente Mook en Middelaar

Werkdocument

DEEL 1: BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE SITUATIE

> KAART 2: TOPOGRAFIE GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR

BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE SITUATIE

De Omgevingsvisie zorgt voor samenhang in het (ruimtelijk) beleid van de gemeente Mook en Middelaar. Het huidige beleid van de gemeente is verspreid vastgelegd over verschillende beleidsplannen en visies. In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle (sectorale) beleidsdocumenten van de gemeente Mook en Middelaar, evenals de relevante ruimtelijke visies, verkenningen en onderzoeken van de provincie en regio. Op basis van deze beleidsdocumenten geven we in dit eerste deel van het werkdocument een kenschets van de huidige situatie van de hele gemeente.

Beleidsvelden en thema's

Als fundament voor de Omgevingsvisie beschrijven we beknopt de huidige situatie van de gemeente. Hierbij komen alle voor de Omgevingsvisie relevante beleidsvelden en thema's aan bod. De volgende onderwerpen worden achtereenvolgens in woord en beeld beschreven:

Blauwgroene hoofdstructuur
- ondergrond
- landschap
- water
- groenstructuur

Erfgoed
- archeologie
- cultuurhistorie

Identiteit van de kernen
- historische ontwikkeling
- stedenbouwkundige structuur

Ruimtegebruik en functies
- wonen
- werken en economie
- voorzieningen
- recreatie en toerisme
- natuur
- landbouw

Mobiliteit
- gemotoriseerd verkeer
- openbaar vervoer
- langzaam verkeer

Maatschappij en samenleving
- leefbaarheid
- gezonde leefomgeving

Milieu
- geluid
- bodemkwaliteit
- luchtkwaliteit

Duurzaamheid
- klimaat
- energie

Gemeente Mook en Middelaar

Werkdocument

ONDERGROND

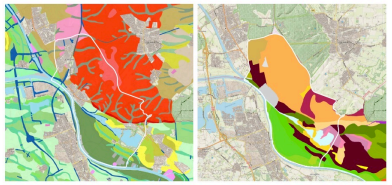
Beerse fritlagie

De gemeente Mook en Middelaar ligt in het uiterste noorden van de provincie Limburg. Landschappelijk gezien ligt het meest markante element in het noorden van de gemeente: de gigantische stuwwal die zich hoog boven het omringende landschap verheft. De stuwwal is gevormd door de ijstijden heen. Tijdens de laatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, drongen grote ijsmassa's vanuit Scandinavië zuidwaarts. Deze ijsmassa's duwden de bodem voor zich uit en schoven het oude stuwwal van de ondergrond met een grote diversiteit aan bodemkundige eigenschappen. Eluviewlange eroude door ijs, water en wind heeft grootgal voor verschillende geomorfologische lokaal gebieden, die op korte afstand van elkaar voorkomen.

Bodem

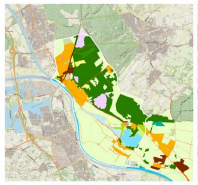
In het noorden van de gemeente ligt de stuwwal van Nijmegen, die in Duitsland doorloopt in het Reichswald. Deze stuwwal bestaat grotendeels uit zandgronden. De westhoek van de stuwwal, bij Mookhoek, heeft een glooiende helling die ook grotendeel smethwater soort de stuwwal (Overhoek naar het riviersol van de Maas. De oude terugkingsbron van Molenhoek. Mook en Plasmolen zijn ontstaan op deze hoger gelegen flijne zandgronden in het overgangsgebied van de stuwwal.

In het widerbed van de Maas komen vooral rivierleisteenlagen voor. Omdat de Maas in vroegere tijden soms diepe stuwwal en er weinig begroeiing was, werd veel rivierzand zand uit de droge rivierbeddens opgewaaid en verderop afgezet. Hierdoor zijn enkele zandruggen en rivierduinen ontstaan. Middelaar ligt op een zandrug aan de west van de stuwwal. Een groot gedeelte van de rivierpolo in Middelaar is afgegraven ten behoeve van de zandwinning.

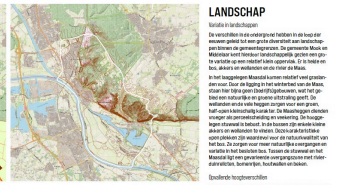

> KAART 3: GEOMORFOLOGIE

> KAART 4: BODEM

> KAART 5: VARIATIE IN LANDSCHAPPEN

> KAART 6: HOOGTEKAART

LANDSCHAP

Variatie in landschappen

De verschillen in en onderground hebben in de loop der eeuwen geleid tot een grote diversiteit aan landschappen binnen de gemeentegrenzen. De gemeente Mook en Middelaar kent hierdoor landschappelijk gezien een grote variatie op een relatief klein oppervlak. In de hoeke en bos, akkers en weilanden en de rivier de Maas.

In het laaggelegen Maasdal komen relatief veel graslanden voor. Door de ligging in het widerbed van de Maas, staan hier bijna geen (boeit)(g)ebouwen, wat het gebied een natuurlijke en groene uitstraling geeft. De weilanden en de vele heggen zorgen voor een groen, half-open kleinschalig karakter. De Maasheggen dienen vroeger als perceelsscheiding en veekering. De huidige legen stuwwal is bebouwd. In de bossen zijn enkele kleine akkers en weilanden te vinden. Ook hier is de kleinschalige structuur kenmerkend. Het is een waardevol landschap met bos. Zo zorgen voor meer natuurlijke overgangen en variatie in het beschten bos. Tussen de stuwwal en het Maasdal ligt een groenlandschap met rivierduinreliefen, bomenrijen, houtwallen en beken.

Kenmerkende hoogteverschillen

Hoogteverschillen spelen een grote rol in de beleving van het landschap in ons gemeente. De hoogteligging delen van de gemeente liggen bovre op de stuwwal (van 60 tot 130 meter +NAP). Het laagstgelegen deel ligt in het Maasdal en het uiterwaardengebied waar zich in het 10 meter +NAP. De dijken en kades langs de Maas hebben de hoogte van ongeveer 23 à 24 meter +NAP. In het Maasdal komen kleinere hoogteverschillen voor in de vorm van zoeerruggen. Tussen de hoge stuwwal en het Maasdal ligt een overgangsgebied met glooiende hellingen.

> KAART 7: GRONDWATERSYSTEEM

> KAART 8: WATERWINGEBIED

WATER

Grondwater

Het grondwatersysteem van de gemeente maakt deel uit van het stroomgebied van Nijmegen. Het grondwater infiltreert op de stuwwal (deels in Duitsland) en komt vervolgens in een zoet reservoir onder de ruggen van de stuwwal. Door de hoeveel van afgravingen (zoals de Maasplas) en de grondwaterontrekking ten behoeve van de drinkwaterwinning (beide), wordt de grondwaterstand op sommige plaatsen lager en verdwijnen de bronbeken en zijbeken van de stuwwal.

Waterwingebied

Drinkwater komt in Mook en Middelaar letterlijk van (uit uit) eigen bodem komt. Voor de waterwinning wordt gebruik gemaakt van een waterwingebied op de Mookse het. Het grauwzand water is van goede kwaliteit, de zuiveringskosten zijn laag en de grondwaterstand staat er redelijk hoog. Het water bevat van nature weinig ijzer. De verrolling van het grondwater te waarborgen is naast het waterwingebied een grondwaterbeschermingsgebied en een grote zone aangewezen. Zij worden extra beschermd.

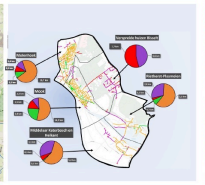
De Maas

De Maas vertraalt Limburg en de Limburgers van Zuid naar Noord. We maken gebruik van de Maas voor onze drinkwater, als vaarweg, voor waterbeheer in de winter en voor voldoende water in droge perioden. De ligging van de gemeente Mook en Middelaar aan de rivier de Maas geeft gevaarlijk met extra regelgeving en beleid ten aanzien van hoogwaterveiligheid. Bij hoge waterstanden in en winter staat het widerbed van de Maas regelmatig onder water.

> KAART 9: WATERHUISHOUDING

> KAART 9: MAAS EN REGIONALE WATERSTRUCTUUR

> KAART 10: RIOOLSTELSEL

De dijken zijn na de extreme hoogwaterstanden van 1993 en 1995 aangelegd en hebben in 2005 de status van primaire waterkering gekregen. Het huidige dijkproject valduurt met een deze waterveiligheidsnorm. De dijken in het Maasdal moeten daarom verhoogd en versterkt worden om te voldoen aan een overschrijdingskans van 1/1000 per jaar. De huidige rivierkade in het Maasdal heeft een hoogte die overeenkomt met NAP +12,0 meter tot NAP +12,7 meter. De dijken in het Maasdal worden versterkt door middel van een verhoogde en dikkere veiligheidszone te realiseren. Daarbij worden ook diverse maatregelen getroffen gericht op verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Regionaal watersysteem

De gemeente beheert samen met het Waterschap Limburg het regionale watersysteem. Het grootgebied van de Mookse Heibeek en de Mookse Molenbeek en de kleine afwaterende Heibeek- en de Sint Maartjes. Daarnaast kent het gebied gegraven waterlopen zoals de zandafgraving van de Mook-eijlas uit de periode 1930-1970 en diverse watergangen in het agrarisch gebied.

Waterbeheer en -beleving

De gemeente is verantwoordelijk voor inzameling van afstromend hemelwater van percelen waarvan de eigenaren niet zelf kunnen voorzien in afvoer naar oppervlaktewater of buiten. De voorkomsgrondgebied die we hierbij hanteren is waterbeheer, afstromen en bergen. Binnen de gemeente beheren we meerdere wuorzieningen met betrekking tot waterbeheer en riolering, zoals rioolbergingen, gemalen, kolken en infiltratieteuwe (bergings-)zoals wadi's. Een groot deel van het rioolstelsel is al voor 1970 aangelegd, maar gemiddeld gelreinigd nog een goede kwaliteit.

GROENSTRUCTUUR

Openbaar groen in de dorpen

De ruimte in de gemeente hebben een sterke relatie met het omliggende landschap. Als gevolg hiervan zijn er relatief weinig groenvoorzieningen in de dorpskernen. Het openbaar groen in de dorpen bestaat hoofdzakelijk uit plantsoenties, speelplekken en structurbomen of boomgroepen op pleinen en in straten. Dit openbaar groen is doorgaans beperkt van de beleving en het gebruik van de buitenruimte en de kwaliteit van de woonomgeving. Het groen is ook belangrijk voor de gezondheid van mens en dier. Het zorgt voor de productie van zuurstof, het zuiveren lucht, vangt fijnstof op, geeft verkoeling en beschutting. Naast openbaar groen kan ook particulier groen op private terreinen een belangrijke rol vervullen voor de kwaliteit van de openbare ruimte, hoewel dit groen samengesteld niet hiervoor is aangelegd.

De bijgevoegde kaart geeft de groene hoofdstructuur in de gemeente weer. De lokale schaal is er meer groen aanwezig, zowel in de dorpen als daar buiten.

Buitengebied

Groen speelt ook een belangrijke rol in de beleving van het buitengebied. Dat geldt dan met name voor bomen en laanstructuren. Andere kleine landschapselementen, zoals heggen en houtwallen, komen in het gebied nog maar sporadisch voor. Aan de oostzijde van de Maas zijn in de afgelopen decennia veel relatiebomen- en oeaboomheggen verdwenen. Slechts hier en daar zijn nog kleinschalige heggenpartoenen zichtbaar. De aanplant van nieuwe heggen in het buitengebied wordt gestimuleerd wegen een vergunningsplicht op basis van de Wetterwet.

De bomen- en laanstructuren in het buitengebied zijn vaalal ijzwerving en kopen met de Maas en de stuwwal mee. In de open agrarische gebieden bepalen langs bomen/pen het landschapsbeeld. In het Maasdal accentueren de bomen en beplantring de ligging van de rivier.

Een bijzondere bomenlijn vormen de bakenbomen, die op regelmatige afstand van elkaar zijn aangeplant om als baken te dienen voor de scheepvaart bij hoogwater. De bakenbomen werden niet meer onderhouden en zullen geleidelijk verdwijnen door de aanleg van natuurinrichtingsbos aanvers langs de Maas.

Groenbeheer

Structureel en efficiënt groenbeheer is een essentieel belang voor de kwaliteit van de openbare ruimte. Als gemeente zetten we daarbij vaaral in op structureel groen met een verzorang van enige betekenis (dus geen kleine stukjes 'snippergroen'). Natuurlijk beheer past binnen een groene gemeente als Mook en Middelaar. De natuurlijk beheer vindt vooral in de extensief te onderhouden delen van het buitengebied plaats. Het buiten de bebouwde kom ligt de voorgangsgedachten, die ook meteen kostenbesparend kunnen worden. De intensief te beheren gebieden liggen in de dorpskernen en bij bedrijvige gebouwen of wuorzorgdomein.

> KAART 11: GROENE HOOFDSTRUCTUUR

ARCHEOLOGIE

Archeologische beleidskaart

De archeologische beleidskaart dient als basis voor het archeologiebeleid voor de gemeente Mook en Middelaar. De kaart bevat zeven beleidscategorieën, verdeeld van wettelijk beschermde archeologische monumenten tot gebieden zonder archeologische verwachting.

Strategisch landschap

Door de natuurlijke ligging aan de Maas heeft de gemeente Mook en Middelaar in het (verre) verleden een strategische rol gespeeld. Veel van de archeologische monumenten in de gemeente zijn dan ook verbonden met de geschiedenis van dit strategische landschap. In dit gebied kunnen drie regionale thema's worden onderscheiden uit verschillende tijdvakken: Romeinen Tijd, Tachtigjarige oorlog en Tweede Wereldoorlog.

Romeinen Tijd

In de Romeinse Tijd vormden de grote rivieren de grenzen van het Romeinse Rijk. Tegelijk waren het belangrijke handelsroutes. De ruste over de Maas tussen Nijmegen en Maastricht was een van de hoofdroutes. Vanuit deze handelsroute zijn ook de vindsta wegen ontstaan. In de Romeinse Tijd is vrijdal opnieuw gewoond van geschiedenis. Dit is te zien aan de vele archeologische vindplaatsen uit deze periode. Een van de meest opvallende typen zijn de villae. Dit zijn hiervanaal tussen Mook en Middelaar zijn tot op heden een tiental nederzettingen bekend en negen grafvelden. De bekendste Romeinse vondsten betreffen de villa op het langgelegd Sint Jansberg bij Plasmolen. Daarnaast zijn er resten van een Romeinse brug aangetoffen (tabij Middelaar.

Tachtigjarige oorlog

Mook-Ai vaaral bekend gemaakt tussen tijks- en gemeentelijke monumenten. Elf amounmenten kunnen bestaan uit oude boerderijen, een rijksmonument en het Gedenkplecten. Op de Mookerheide bevindt zich Jachtslot de Mookerheide, een rijksmonument dat in het begin van de 20e eeuw. Van het Huis Molenaar, een vestingwerk dat vanaf 1605 na Die Aan- en Mookerheide, zijn alleen nog een paar grachtenbomen in het landschap te zien. Op deze plek staat nu een boerderij. Naast rijksmonumenten beschikt de gemeente ook over een gemeentelijke monumentenlijst met o.a. monumentale woningen, kerken, kapellen en oorlogsmonumenten.

Tweede Wereldoorlog

In de Romeinse Tijd was al veel land ontgonnen voor de landbouw, maar in de Vroege Middeleeuwen zijn deze gronden weer bedekt geraakt met veenlagen. Naast de ontginning van grote gebieden, zijn ook de vindsta dorpen ontstaan. Vanaf de 9de en 10de eeuw zijn de meeste van deze dorpen voor het eerst vermeld in geschreven bronnen. Een van deze dorpen is Overlaar. Het is een van de weinige dorpen in het Land van Cuijk die nooit is verwoest door oorlog, brand of overstroming. Het heeft dan ook een compact middeleeuws karakter behouden. Een ander middeleeuws dorp is Middelaar. Het ligt op een hoge stuwwalrug en heeft een kerk met een romaanse toren. Ook Mook is een middeleeuwse nederzetting. Het ligt op een stuwwalrug en heeft een kerk met een romaanse toren.

> KAART 12: ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART

CULTUURHISTORIE

Monumenten

> KAART 13: MONUMENTEN

> KAART 14: HISTORISCH LANDSCHAP

HISTORISCHE ONTWIKKELING

Mook

Mook is ontstaan als linteare. Het dorp was langs Tijd. Het grote deel van gaat straten met Dribbebouwing. De stadsontwikkelingsstructuur is ook nu nog overal gebruggeld aan de van oudsher structuurbepalende wegen in het oorsp- en Rijkweg, Smedebekerweg en Aarkstraat. De oudste bebouwing van Mook bevindt zich rondom de oude wegen. Het liggen van de monumentale, publieke gebouwen zoals het raadhuis en de kerk. Tot circa 1950 heeft de kern een overwegend agrarisch karakter. Mook ontwikkelde zich in de na-oorlogse periode als suburbane woonkern met verschillende woonbuurten. De laterale uitbreidingen van het dorp zorgden ervoor dat de oorspronkelijke kern tussen Mook en Molenhoek steeds smaller werd. Bebie kernen zijn nu alleen nog van elkaar gescheiden door de open heiden en het spoor. Veel mensen die in Mook wonen werken in Nijmegen. Dit maakt de kern tot een zogenoemd forenzendorp.

Molenhoek

Molenhoek heeft zijn naam te danken aan de Heumsche molen, die in 1737 in het gebied werd gebouwd. De groei van het dorp vindt tot 1930 alleen langs de belangrijke infrastructuur plaats, de Rijkweg en de Stationsstraat. De stedenbouwkundige structuur van Molenhoek werd vaaroeloster bepaald door deze wegen. De bebouwing van beide wegen was een belangrijk element in de knooppunt voor Molenhoek. Deze functie is na ontwikkeling van de Rijkweg veel de Rijkweg met de Ringbaan. De kern, en omgeving, kennen, in combinatie met het winkelcentrum, het hart van het dorp. Tussen de structuurbeschrijvingen wegen in het oorp liggen diverse woonbuurten met uiteenlopende karakters en wuonmilieus.

> KAART 15: HISTORISCHE ATLAS (UITGAVE REINS 1830)

STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR

Dorpen met een eigen karakterbeeld

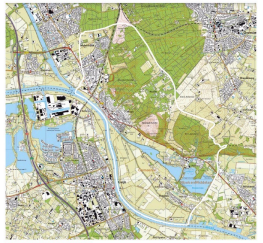
De ruimtelijke kwaliteit verschilt van de dorpen Mook, Middelaar, Molenhoek en Plasmolen wordt in belangrijke mate bepaald door de bijzondere landschappelijke verschillen en de groene elementen binnen de bebouwde kern van elk kernen. Het groene karakter van de dorpen vormt een ook het visitekaartje van de gemeente Mook en Middelaar en zorgt voor een herkenbare identiteit van de dorpen.

Vitale kernen

In de dorpen hebben de laatste jaren diverse in- en uitbreidingen plaatsgevonden. In de gemeente staan daarnaast nog diverse woningbouwprojecten op de planning. Daarmee levert Mook en Middelaar een (bescheiden) bijdrage aan de woningbehoefte in de regio Nijmegen. Het uitgangspunt is om ervoor voor het hele van Nijmegen en De Groene Metropool. Binnen de regionale context heeft het oorsp gekozen van Mook en Middelaar een sterke eigen identiteit dat van grote waarde kan zijn als uitbouwpotlief voor het aangrenzende stedelijke gebied. De woonmilieus in de dorpen van het ontmoedzaa zijn kleinschalige en kennen een ingere dichtheid. Woningbouw biedt kansen om de kernen vitaal te houden en de leefbaarheid op pelt te houden. Verstrikkus, transformatie, en mogelijk gestapelde bouw kunnen daarbij helpen mits het behoud van identiteit daarbij gehoogd wordt.

In- en uitbreidingen

In Molenhoek wordt met Molenhoek-Zuid een dorpsuitbreiding met circa 250 woningen gerealiseerd in diverse prijsklassen, zowel voor starters, doorstromers als voor senioren. Daarnaast zijn er verschillende kleine woningbouwprojecten in ontwikkeling in de gemeente, zoals Hermsdael Starte in Mook, Villa Lierdal in Molenhoek en woningbouw op de plek van Hotel Plasmolen.

> KAART 16: DORPEN EN BUURTSCHAPPEN

WONEN

Bevolkingsprognose en huishoudens

De gemeente telt 8.045 inwoners in 2023 (bron: CBS), waarvan 3.742 in Molenhoek, 3.095 in Mook, 675 in Middelaar en 343 in Plasmolen. De inwoners zijn over 3.642 huishoudens verspreid. Gemiddeld bestaat de huishoudens in de gemeente uit 2,2 personen. Een relatief groot aandeel (31%) van de huishoudens bestaat echter uit één persoon.

In Mook en Middelaar wonen relatief veel middelbare (inwoners van 45 tot 65 jaar (33%) en 65-plussers (27%) en juist weinig 25 tot 45 jarigen (17%) en kinderen tot 15 jaar oud (17%). Verder zijn er bewoners van de Nederlandse in de gemeente. In de kernen staan voornamelijk grondgebonden woningen. De verdeling over woningtypen is als volgt uit:

- 39% (tweekapper) (1.367 woningen)
- 17% hoek-vrijstaand (1.192 woningen)
- 21% vrijstaande woningen (1.157 woningen)
- 14% meergezinswoningen (510 woningen)

Bouwplannen

In Molenhoek-Zuid komt een grootschalig aanbouw van circa 250 woningen en appartementen in diverse prijsklassen, zowel voor starters, doorstarters als senioren. Het woningbouwprogramma ziet er als volgt uit:

- Circa 50% vrije sector
- Circa 30% onder de NHG-grens en middenhuur
- Circa 20% sociale huur

Daarnaast zijn er verschillende kleine woningbouwprojecten in ontwikkeling in de gemeente, zoals Hermsdael Starte in Mook, Villa Lierdal in Molenhoek en woningbouw op de plek van Hotel Plasmolen.

WERKEN, ECONOMIE EN VOORZIENINGEN

Werkgelegenheid en maakt actuele gegevens zijn er in totaal circa 1.000 baanbijvrestigingen gelegen in Mook en Middelaar (CBS, 2023). De gemeente telde in 2018 nog circa 830 banen (CBS). Per jaar komen er in de gemeente dus zo'n 30 tot 50 banen bij (een nieuwe baan per week). Het aantal banen verdeeld over verschillende sectoren is als volgt:

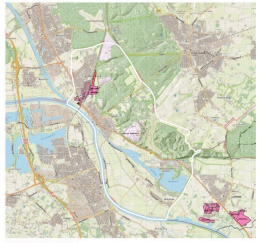
- 39% (dienstsegm (1.367 werkgen)
- 17% (nieuw onder een kap) (1.192 woningen)
- 21% vrijstaande woningen (1.157 woningen)
- 14% meergezinswoningen (510 woningen)

Bouwplannen

In Molenhoek-Zuid komt een grootschalig aanbouw van circa 250 woningen en appartementen in diverse prijsklassen, zowel voor starters, doorstarters als senioren. Het woningbouwprogramma ziet er als volgt uit:

- Circa 50% vrije sector
- Circa 30% onder de NHG-grens en middenhuur
- Circa 20% sociale huur

Daarnaast zijn er verschillende kleine woningbouwprojecten in ontwikkeling in de gemeente, zoals Hermsdael Starte in Mook, Villa Lierdal in Molenhoek en woningbouw op de plek van Hotel Plasmolen.

> KAART 17: BEDRIJVENTERREINEN

RECREATIE EN TOERISME

Het landelijke gebied van Noord-Limburg is een plek vol te ontdekken en recreëren, voor de eigen inwoners en voor bezoekers van buiten. En de recreatiebehoefte wordt steeds groter. Recreatie vormt dan ook een speerpunt in het beleid van de gemeente.

Grote trekpleisters

Drie grote trekpleisters op het gebied van recreatie zijn de stuwwal (met als hoogtepunt de Mookerheide), de Mookse plas en de Maasdijken. In het bos op de stuwwal bevinden zich verschillende recreatieve voorzieningen en attracties, zoals de Mookse schans en een restaurant in Jachthuis de Mookerheide. Het Jachthuis (ook wel eens als startpunten van recreatieve wandel- en fietsroutes. De Mookse plas en Plasmolen vormen samen een interessant recreatiegebied dat van belang is op regionaal en nationaal niveau. Hier is een concentratie van vuurzeningen aanwezig, zoals bungalowparken, campings, een strandje, jachthavenbrug, horecavoorzieningen en een bowlingbaan. In 2022 bezochten ongeveer 200.000 mensen de plas (Locusonderzoek, Jaarverslag 2022). Rond de Mookse plas is een concentratie aan watersportvoorzieningen. De plas staat in open verbinding met de Maas. Er is een parkeerplaats, waar men betaald kan parkeren.

Lokale recreatie

Naast deze drie grotere gebieden, hebben ook andere gebieden veel potentie voor recreatie en toerisme. Het groene agrarisch gebied rond Molenhoek is vooral belangrijk voor recreatie op lokaal niveau, zoals omheftes die vanuit de woning worden gemaakt. Het gebied stadt bij de brug aan op het begaatpad van de stuwwal, waardoor het ook veel (voet)fiuchte heeft. Het Maasdal bij Middelaar heeft nog een aantrekkelijke recreatieve functie en recreatie. Het gebied heeft veel van hoge potentie voor recreatie door het relatief rustige en waarschalige karakter en de aanwezige cultuurhistorische waarden. Ook de ligging aan de Maas is een belangrijke kwaliteit.

> KAART 18: AANBOD TOERISME EN RECREATIE

Verblijfsrecreatie

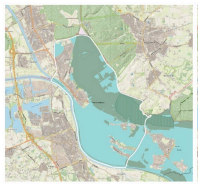
De gemeente heeft meerdere verblijfsaccommodaties in zowel de kampeer-, bungalow- en hotelsector. De accommodaties (in voormalig gebied (vanaf) de Mookerplas, het achterland van Mook (zijn met name op vaste standplaatsen en in minderne mate op (zakelijke) toerisvan voor een kort verblijf in de gemeente.

Recreatieve routenetwerken

In de gemeent bieden diverse recreatieve wandel- en fietsroutes, die van vitaal belang zijn voor het toeristisch-recreatieve product van de regio. Dat zijn er meerdanbekendste die rollen- en mentroutes, die vanuit zijn te vinden in de toegelichten.

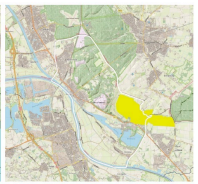
Gemeente Mook en Middelaar

Werkdocument

> KAART 19: NATUURNETWERK NEDERLAND (NNN)

Natuurnetwerk (NNN)
groenblauwe mantel

> KAART 20: NATURA2000-GEBIED

Natura2000-gebied

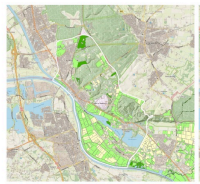
NATUUR

NNN, Natura 2000-gebied en groenblauwe mantel

Op het nu onderliggende afdrukken liggen enige bossen, heidevelden, natte laaggelegenheden en ruimgelanduren natuur. De verwevenheid van de verschillende natuurwaarden is groot, waardoor relatief kleine zeldzaamheden ontstaan, met veel interessante grasleden en overgangen. De bebouwde delen en de hebbenbelas van de stuwwal maken onderdeel uit van Natuurnetwerk Nederland (NNN). De Sint Jansberg is aangewezen als Natura 2000-gebied.

Op de hogere delen van de stuwwal zijn zowel naald- als loofbossen te vinden. Op sommige plaatsen in de bossen zijn broekbossen ontstaan (Moeskroen Mookerheide en Heitweg,) die met name op de St. Jansberg zijn terug te vinden. De beekbegeleidende broekbossen herbergen bijzondere flora. Op de St. Jansberg zijn ook enkele droge kalkrijke en meer uitgestrekte hellingbossen aanwezig, zoals Mookerheide en Mookerschans. Ook komt ook voor op de hoger gelegen zandruggen van de rivierduinen. Aan de voet van de stuwwal zijn kwelgebieden te vinden met veel ecologische potenties waar het verlengen van de stuwwal met het Maasdal. In het Maasdal zijn de natuurwaarden vaaral verbonden aan het Maaswiggengebied. De bossen en weilanden gelegen heggen vormen een belangrijk & fourangengebied voor de olas.

Het Maasdal, de beekdalen en stallere hellingen vormen samen de groenblauwe mantel. Deze gebieden vormen samen een soort mantel tussen en bij de Limburgse hoge gebieden. Op veel plekken in de groenblauwe mantel zijn in de loop der tijd (delen van) straten en duijnen tot ontwikkeling gekomen. Die bebouwde gebieden maken geen deel uit van de groenblauwe mantel, maar staan er wel mee in verband.

> KAART 21: AGRARISCH GRONDGEBRUIK

grasland
bouwland
natuurterrein

> KAART 22: VEEHOUDERIJEN

(een hernieuwde stankcirkelberekening (Mook Limburg))

melkveebedrijven
varkens
paarden
schapen

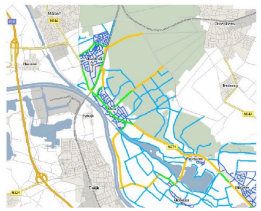
LANDBOUW

Agrarisch grondgebruik

Van oudsher neemt de landbouw een belangrijke positie in de vorming van het landschap. Kenmerkend in het Maasdal, de overgangszone tussen materiaal en stuwwal, het agrarisch erfgebruiksgebied tussen de stuwwal en de stuwwal en de terrassteilen achter de Maasdijken: zijn weer grunzen in gebruik voor de landbouw. In het Maasdal komen relatief veel grasleden voor. Ten zuiden van de stuwwal is ook akkerbouw te vinden.

Agrarische bedrijven

In de gemeente komen diverse agrarische bedrijven en veehouderijen voor met melkrunderen, varkens, paarden en schapen. Deze agrarische (bedrijfs)bebouwing staat verspreid in het landschap. Rond deze bedrijven liggen stankcirkels, zodat wijkomste attributen en woonlocaties tot grote gevolgen objecten.

> KAART 23: INVOEDCATEGORISERING

gebiedsontsluitingsfunctie buiten bebouwde kom
gebiedsontsluitingsfunctie binnen bebouwde kom
erftoegangsfunctie buiten bebouwde kom
erftoegangsfunctie binnen bebouwde kom

GEMOTORISEERD VERKEER

De gemeente Mook en Middelaar ligt op het snijvlak van de regio's Limburg Noord en Arnhem-Nijmegen. De gemeente heeft een sterkere verbinding met de directe omgeving van de stad Nijmegen (Rijk van Nijmegen) dan met de regio Limburg Noord. Dit heeft vanzelfsprekend zijn weerslag op de aanwezige infrastructuur en de verkeersstromen. Qua bereikbaarheid zijn de snelweg A73, de provinciale N271 en de spoorlijn van Roermond naar Nijmegen (Maaslijn) de belangrijkste verbindingen. De maaslijnlijn is enorm toegenomen waardoor het treinen aan de gemeente verder trekt dan de omliggende dorpen. Zo is de gemeente Mook en Middelaar een belangrijk uitloopgebied voor Nijmegen.

Ringnet

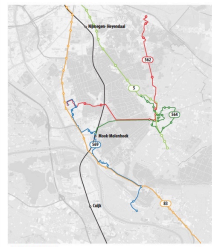
De gemeente Mook en Middelaar heeft een wegencategorisering vastgesteld die binnen de gemeentegrenzen een leidraad kent naar gebiedsontsluitingswegen (binnen en buiten bebouwde kom) en erftoegangswegen (binnen en buiten bebouwde kom). De Rijksweg (A73) en de belangrijke gemeentelijke wegen binnen de bebouwde kern zijn gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg. Alle overige wegen zijn erftoegangswegen die gericht zijn op het toegankelijk maken van erven en woonkernen.

De Rijksweg (A73) vormt als regionale wegverbinding tussen Venlo en Nijmegen en is de belangrijkste gebiedsontsluitingsweg voor de verschillende dorpen en het industriegebied Kummerzij binnen de gemeente. De dorpen Mook, Molenhoek en Plasmolen liggen langs of aan weerszijden van deze weg.

De verkeersstromen zijn de afgelopen decennia steeds meer toegenomen op zowel belangrijke gebiedsontsluitingsweg binnen de gemeente. Bovendien zal dit in de komende jaren nog verder toenemen. Door de komst van de A73 en A77 heeft de N271 een regionale functie gekregen waardij toename en recreatief verkeer belangrijk tot spoelt. Maar de functie voor het woon-werkverkeer en utilitair verkeer (woon-winkel-industrie) mag uiteraard ook niet vergeten worden. Daarnaast maakt het lokale wegennetwerk gebruik van deze route. Deze situatie leidt tot ongewenst verkeer in de kernen (kassenwijken) en vormt al enkele jaren een knelpunt.

Knelpunten gerelateerd verkeer

Er zijn op sommige wegen zorgen over de verkeersveiligheid en leefbaarheid. Deze klachten betreffen vaak de N271 en de wegen van en naar Oeffelt. Dit zijn de Ringbaan en Heumensebaan te Molenhoek en de Grotebreeksweg in Mook.

> KAART 24: OV-ROUTES

OPENBAAR VERVOER

Spoorlijn

De spoorlijn Nijmegen-Venlo is een belangrijke ontsluiting voor personen- en goederenverkeer. Het spoor ligt verhoogd in het landschap op een spoordijk. In 2009 werd in het kader van Stadsregioland het nieuwe station Mook-Molenhoek, gesitueerd op dezelfde plaats als het oude station Mook. Het station is voorzien van een kiss & ride (drop & go) plaats van 30 bus, fietsenstalling (overdekt) en Nijmegen. Een keer per kwartier verkeert een trein vanuit Mook-Molenhoek naar Nijmegen en Venlo.

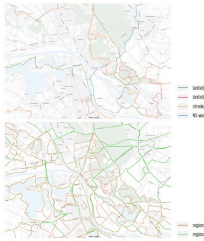
Busdienst

De gemeente Mook en Middelaar wordt verder bediend door vele busdiensten. Lijn 83 rijdt over de A73 van Nijmegen naar Siemenspolder/Venlo en doet volgtijdelijk ook Mook en Middelaar, de overige kernen van de gemeente aan. Het station in Mook wordt echter niet bediend door deze bus. De bushalte Stil rijdt van Groesbeek naar station Mook-Molenhoek, maar rijdt niet door naar Mook. Sinds medio 2021 rijdt de nieuwe busrit bus 989 van Malden tot Middelaar en omgekeerd. Deze busrit bus doet ook het station aan.

Daarmee zijn alle kernen (ook onderliggend) aangesloten op het OV-net. Een directe verbinding van Mook naar het 5 kilometer verderop gelegen Groesbeek is niet aanwezig.

Knelpunten openbaar vervoer

De trein op de Maaslijn tussen Venlo en Nijmegen heeft een gebrek aan capaciteit. Een duurzame oplossing wordt pas verwacht met de realisatie van de elektrificatie. Volgens de huidige gegevens ligt de oplevertatum van de opwaardering van de Maaslijn (tussen project 2 in 2026. Het uitbreken van DK tussen alle kernen van de gemeente is inmiddels opgelost door de introductie van een elektrbusrtbusdienst. Op de busrtbus van Groesbeek na, is er geen OV-hlz station Mook-Molenhoek (gemis bestemmelblatt). Daarnaast ontbreekt een OV-fiets (of kits vuurtgehjke) bij het station.

> KAART 25: FIETS- EN WANDELROUTES

landelijke fietsroutes (LF)
landelijke wandelroutes (LAW)
streekpaden
NS-wandeling
regionale fietsroute
regionale wandelroute

LANGZAAM VERKEER

Fietsroutes

In Nederland, Limburg en Mook en Middelaar wordt veel gefietst. Er zijn verschillende fietsroutes mogelijk binnen de gemeente Mook en Middelaar. Deze routes bestaan voor een deel uit vrijliggende fietspaden, maar maken soms ook gebruik van bestaande wegen.

De gebiedsontsluitingswegen zijn uitgevoerd met vrijliggende fietsvoorzieningen (bij 50 km/uur) of fietsstraatgerbestmaken (bij 30 km/uur). Op sommige wegen, zoals de doorgaande wegen als de Grotebreeksweg binnen de bebouwde kern, waar een 30 km/uur snelheidsregime van kracht is, zijn de fietsvoorzieningen van als fietsstreek aangelegd. Op de overige wegen is sprake van gemengd gebruik en maken fietsers dus gebruik van de rijbaan.

De fietsroutes in de gemeente zijn van groot belang voor dagelijks woon-werkverkeer en leiden ook bezoekers en recreanten langs de mooie plekjes en verblijven en bezichtigde onderdelen. De regio is opgenomen in het landelijke fietsknooppuntennetwerk. In het gebied ligt een aantal fietsroutes. De Maasroute loopt door onze regio. Daarnaast loopt de Maasroute (LF15) door de gemeente.

Om het autoverkeer terug te dringen is in 2020 de snelfietsroute F73 Cuijk-Nijmegen (Maasfietspad) gepland, inclusief een fietsbrug over de Maas naar Cuijk. Het Maasfietspad loopt van Cuijk over de nieuwe brug De Masseroer richting Mook, via Molenhoek en Malden naar de Campus Heyendaal in Nijmegen. De brug kan ook gebruikt worden door wielrijangers.

Wandelroutes

Over het algemeen liggen en meeste wandelroutes, streekpaden en onverharde paden op de stuwwal en de rivierduinen. Het lange afstand Pieterpad (LAW1) loopt evenens door de regio. Verder zijn er lokaal nog enkele kortere wandelroutes uitgezet.

Knelpunten langzaam verkeer

Er zijn een aantal locaties met knelpunten voor de verkeersveiligheid van fietsers. Dit betreft vooral de verbindingsweg van en naar Groesbeek. De locaties waar deze knelpunten het meest naar voren komen zijn de snelfietsroute-overstaek bij de Ringbaan en aan de Grotebreeksweg. Daarnaast zijn er een aantal aansluitingen aan de Veldweg die als knelpunt worden ervaren.

LEEFBAARHEID & GEZONDE LEEFOMGEVING

Leefbaarheid vormt een belangrijk & onderwerp in de dorpen en kleine kernen. Denk bijvoorbeeld aan ontmoetingsplekken, zoals buurthuizen of sportverenigingen. Deze in een gemeenschap waar steeds meer jongeren weg-trekken, kunnen dergelijke voorzieningen onder druk te staan. Leefbaarheid wordt bepaald door de betrokkenheid van bewoners op elkaar en op hun wijken en dorpen.

Ontmoetingsplekken

De gemeente is rijk aan verschillende ontmoetingsmogelijkheden. Deze gemeente kent elk gemeenschapshuizen en vier breed gedragen ontmoetingsplaatsen voor alle inwoners. De plekken zijn ook bestemd voor kwetsbare groepen en zijn toegankelijk voor mensen met een beperking. In Middelaar is de Gilzijdsaneer in MFC De Koppel de belangrijkste ontmoetingsplaats. Molenhoek kent twee ontmoetingsplaatsen met het Lees- en Ontmoetingscunt (LOT) en gemeenschapshuis De Wieken. In Mook is niet echt sprake van één succesvolle ontmoetingsplaats of verspreid over de kern meerdere locaties die als ontmoetingsplaats kunnen worden gebruikt (zoals o.a. 't Mokx Café).

Verenigingsleven

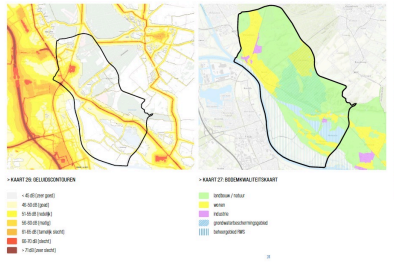
Deelname binnen verenigingen bevordert ontmoeting, sociale samenhang en leefbaarheid in de gemeente. Er is een actief verenigingsleven in de kernen. In de gemeente zijn een aantal organisaties en verenigingen actief die kunst en cultuur voor een breed publiek beschikbaar maken. Ook culturele verenigingen op het gebied van zang, toneel, muziek, carnaval, fanfare/kunst, gilde en schutterij en kunst zijn actief in de gemeente.

Sport en bewegen

Wist u trouwens dat iedereen een sport in verenigingsverband. Sport en bewegen. Mook en Middelaar heeft ze sporters en bewegers veel te bieden. We kunnen waarzeilen, fietsen, voetballen, kurfballen, tennissen, paardrijden, hardlopen, wielrennen en mountainbiken, golfen, tennen, tafeltennissen, badmintonnen, squashen, fitnessen, judo, vechtsport of Qi Gong beoefenen, aan water- zweem- of hengelsport doen of aan zwemsporten zwemmen. De sportcomplexen bevinden zich in De Lier, Maasvallei en De Hekant. De sportterreinen liggen gesitueerd aan de rand van en dorpen.

Ook andere maatschappelijke organisaties doen sport- verenigingen en summercollte aanbieders ungelsterne bewegestyvitelten. De Bewegkuis komt naar laatste gewenste (Jong)bachta met al het bewegrijpe materiaal voor een passend sportaanbod. Er worden door instellingen diverse sportactiviteiten georganiseerd binnen de gemeente. Een voorbeeld hiervan is het Bewegplein waar alle sport-, beweeg- en cultuurassociaties in zich kennen presenteren aan de inwoners. In de buitenruimte zijn beweegroutes in drie dorpskernen gerealiseerd.

Sportverenigingen en clubs hebben te maken met allerlei ontwikkelingen en uitdagingen. Zo staan sportbeoefenaars gingen onder druk vanwege de terugloop van leden en vrijwilligers. Steeds vaker beoefent men sport tellwen of in een zelfgeorganiseerde groep van vrienden. Ook wint het sporten en bewegen in de openbare ruimte aan populariteit. Dat stuit aan bijzo waarom in de buitenruimte sportief beoefg te zijn, maar zeef het fijnzijg te kunnen bepalen om te sporten of bewegen.

> KAART 29: GELUIDSCONTOUREN

< 45 dB (zeer goed)
45-50 dB (goed)
51-55 dB (redelijk)
56-60 dB (matig)
61-65 dB (tamelijk slecht)
66-70 dB (slecht)
> 71dB (zeer slecht)

> KAART 27: BEBEMMINGALITEITSKAART

bedrijven / natuur
wonen
industrie
grondwaterbeschermingsgebied
beheergebied PMS

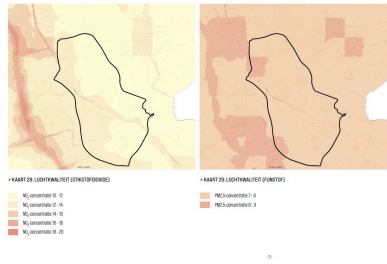
MILIEUKWALITEIT

Geluid

Geluid is een belangrijke overlast van de milieukwaliteit van de leefomgeving. Geluidshinder dient zoveel mogelijk te worden voorkomen of te worminderen om negatieve gezondheidseffecten voor bewoners te beperken. Geluid en trieder zijn ruimtelijk bepaald. In de gemeente Mook en Middelaar zijn diverse geluidsbronnen aanwezig, zoals wegverkeer en de (industrie) activiteiten. Langs de wegdinstructuur zijn geluidscontouren bepaald. Sommige gebieden hebben daarbij een minder geluidkwaliteit zoals de gebieden die grenzen aan drukke wegen. In de gemeente bevinden zich daarnaast enkele bedrijven waarvoor algemene geluidregels gelden, of zo nodig specifieke voorschriften.

Bodemkwaliteit

De bodemkwaliteit bestaat uit twee delen: de (diffuse) bodemkwaliteit binnen het regionale bodembeheergebied. De gemeente gebruikt de bodemkwaliteitskaart om te toetsen of de bodem geschikt is voor een bepaalde functie. Dit dient daarnaast ook als bewijsmiddel voor de kwaliteit van grond. Een regionale bodemkwaliteitskaart geeft echter niet altijd een goed beeld van de lokale bodemkwaliteit. Daarom is er op lokale schaal vaak nog aanvullend bodemonderzoek nodig.

> KAART 28: LUCHTKWALITEIT (STIKSTOFDIOXIDE)

> KAART 29: LUCHTKWALITEIT (FIJNSTOF)

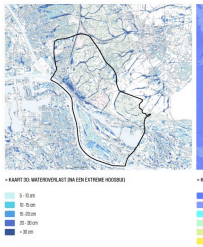
PM2.5 concentratie 7 - 8
PM2.5 concentratie 8 - 9

Luchtkwaliteit

In de hele gemeente wordt voldaan aan de wettelijke Europese grenswaarde voor stikstofdioxide van 40 µg/m³ per jaar. In 2021 stelde de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) nieuwe advieswaarden op. Het effect van NO2 voor de gezondheid van mensen stopt hierbij centraal. De WHO verlaagde de advieswaarden naar 10 µg/m³.

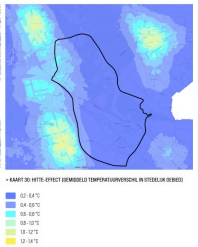
Fijnstof in de lucht is schadelijk voor je gezondheid. De hoeveelheden fijnstof (zowel PM10 als PM2.5) in de lucht zijn ook afgelopen jaren sterk gedaald. Dat komt door alterie maatregelen. Zowel het verkeer, maar ook de industrie stoot minder fijnstof uit dan in het verleden uit. Daar het Schone Lucht Akkoord en andere (lokale) afspraken zal de gemiddelde hoeveelheid fijnstof in de lucht als kunnenden jaren nog verder afnemen.

Ook voor fijnstof gelden de Europese grenswaarden als uitgangspunt. Voor PM10 is de grenswaarde 40 µg/m³ per jaar en voor PM2.5 geldt 25 µg/m³ per jaar als wettelijke norm. De WHO verlaagde de advieswaarden voor PM10 naar 15 µg/m³ en voor PM2.5 naar 5 µg/m³.

> KAART 30: WATERVERPLAST (NA EEN EXTREME HOOSBUI)

5 - 10 cm
10 - 15 cm
15 - 20 cm
20 - 30 cm
> 30 cm

> KAART 31: HITTE-EFFECT (DEMOBEELD TEMPERATUURVERSCHIL IN STEDELIJK GEBIED)

0,2 - 0,4 °C
0,4 - 0,6 °C
0,6 - 0,8 °C
0,8 - 1,0 °C
1,0 - 1,2 °C
1,2 - 1,4 °C

ENERGIE EN KLIMAAT

Energie

Binnen de gemeentegrenzen wordt energie verbruikt door de bewoners, instellingen en bedrijven. Maar ook de opwekkers van energie (zonnepanelenvelden, windturbines) en het vervoer hebben energie nodig. Voor het verwarmen van woningen en (bedrijfs)gebouwen wordt hoofdzakelijk gebruik gemaakt van aardgas. Het verkeer maakt vooral gebruik van fossiele brandstoffen (benzine, diesel en lpg). De elektriciteit wordt met name gebruikt voor apparatuur en installaties voor zowel huishoudens als bedrijven, bedrijfsprocessen en (openbare) verlichting.

In Noord-Limburg komt ongeveer 23% van het energieverbruik voor rekening van het verkeer (autoverkeer en scheepvaart). Kijken we naar het overige energieverbruik, dan valt op dat ongeveer 50% van het energieverbruik, tot 1x nieuwen is aan de bewoners en 50% aan de bedrijven.

Klimaat

Het Waterpanneel Noord (WPN) is een samenwerkingsverband in Noord- en Midden-Limburg van gemeenten, waterschap en waterleidingmaatschappij. In oatrracht van het Waterpanel is een klimaatatlas opgesteld. Met de kaarten uit die atlas zijn o.a. de (hoeveelheid)gebieden in beeld gebracht voor waterovertast na een extreme bui die eens per 100 jaar voorkomt en hittestress.

DEEL 2: INVENTARISATIE SECTORALE BELEIDSOPGAVEN

OVERZICHT GEÏNVENTARISEERD BELEID GEMEENTE, PROVINCIE EN REGIONALE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Bodem / Milieu

- Nota bodembeheer Limburg Noord 2020-2029 (2019)
- Bodemkwaliteitskaart Limburg Noord 2020-2029 (2019)
- Bodemkwaliteitskaart Limburg Noord 2020-2029 / aanvulling PFAS (2020)

Water

- Bestuursakkoord begrensde gebiedsontwikkelruimte Lob van Gennep (2021)
- Voorkeursbeslissing Lob van Gennep (2022)
- Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG) – concept (2023)
- Klimaatatlas Water in Limburg (2023)

Landschap / Natuur / Landbouw

- Landschapsontwikkelingsplan deel A (2009)
- Landschapsontwikkelingsplan deel B (2009)
- Kwaliteitsmenu Mookerplas en omgeving (2012)
- Visie Maasheggen - Gehecht aan heggen (2017)
- Folder Natuurinclusief Bouwen

Erfgoed / Cultuurhistorie

- Gemeentelijke monumentenlijst Mook en Middelaar (2023)

Archeologie

- Nota Archeologiebeleid, incl. archeologische beleidskaart (2011)

Groen

- Groenstructuurplan (2005)
- Bomenbeleidsplan (2008)
- Bomenverordening gemeente Mook en Middelaar (2020)
- Beleidsregel compensatieplicht waardevol groen (2020)

Openbare ruimte

- Algemene Plaatselijke Verordening (2021)

Riolering

- Gemeentelijk Rioleringsprogramma 2022-2026 (2021)

Mobiliteit

- Mobiliteitsplan 2021 (2021)

Wonen, RO en volkshuisvesting

- Structuurvisie Het Lierdal 2010-2020 (2010)
- Structuurvisie De Bisselt (2010)
- Kwaliteitsmenu Mookerplas en omgeving (2012)
- Masterplan Herstructurering Bedrijventerrein Korendal (2012)
- Structuurvisie Mook en Middelaar 2025 (2013)
- Woonvisie (2017)
- Regiovisie BGMM Uitvoeringsprogramma Top van Limburg (2022)
- Gebiedsvisie Molenhoek Zuid (2022)
- Woondeal 2.0 Regio Arnhem Nijmegen (2023)

Economische Zaken

- Economische Agenda 2021-2026 (2021)

Toerisme en recreatie

- Structuurvisie Toerisme en Recreatie (2013)

Sport

- Projectplan MOVE – grenzeloos verbindend (2017)
- Sport- en Beweegakkoord Mook en Middelaar (2022)
- SPUK-regeling Gezonde Leefomgeving (concept) (2023)

Veiligheid

- Integraal beleidsplan veiligheid Mook en Middelaar (2019)

Sociaal domein

- Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 (2017)
- Beleidsplan Samen Dichtbij - GGZ Beschermd Wonen (2018)
- Lokale Inclusie Agenda Gemeente Mook en Middelaar (2020)
- Addendum Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2022 (2020)
- Memo Woningen Uitstroom Zorg 2020)
- Regiobeeld Rijk van Nijmegen Zorg en Welzijn (2023)
- Aanpak Regioplan IZA Nijmegen (2023)
- Regioprogramma Jeugd 2023-2028 (2023)
- Integraal Preventieplan Mook en Middelaar (concept) (2023)

Duurzaamheid / Klimaat

- Energievisie Mook en Middelaar (2018)
- Visie op grootschalige opwek van duurzame energie (2021)
- Transitievisie Warmte – concept (2021)
- Folder Duurzame en groene planontwikkeling

Communicatie

- Beleidskader burgerparticipatie en bestuursstijl (2022)
- Communicatie- en burgerparticipatieonderzoek (2022)
- Folder M00 Stip aan de horizon

Regionale plannen

- Regiovisie Noord Limburg 2040 (2020)
- Uitvoeringsprogramma 'De Gezondste Regio' (2020)
- Visiedocument Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (2020)
- Provinciale Omgevingsvisie Limburg (2021)
- Verstedelijkingsconcept Groene Metropool (2023)

Gemeente Mook en Middelaar

Werkdocument

INVENTARISATIE SECTORALE BELEIDSOPGAVEN

De Omgevingsvisie beschrijft de strategische ruimtelijke opgaven voor de komende jaren. We blikken vooruit tot 2030, met soms een doorkijk naar de zeer lange termijn tot 2040. In de Omgevingsvisie wordt het sectorale beleid samengebracht en geïntegreerd in één samenhangende visie. Vanuit het geïnventariseerde beleid zijn in deze eerste fase de beleidsopgaven genoteerd die relevant zijn voor de Omgevingsvisie. Dit betreft ruimtelijke opgaven, of maatschappelijke opgaven die een relatie hebben met de fysieke leefomgeving.

Beleidsvelden en thema's

De opsomming van alle sectorale beleidsopgaven is in dit deel (2 van het werkdocument (per beleidsveld of thema) weergegeven. Daarbij komen dezelfde beleidsvelden en thema's aan bod als in het eerste deel van dit werkdocument.

Op 7 september zijn deze opgaven besproken met de ambtelijke projectgroep. Daarna werden de sectorale (ruimtelijke en maatschappelijke) opgaven vertaald naar samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie. Eind september worden die hoofdopgaven voorgelegd aan de gemeenteraad (RIA 28 september 2023) en de betrokken stakeholders (23 oktober 2023). De hoofdopgaven zullen dan verder worden aangevuld en aangescherpt, waarna ze nogmaals worden voorgelegd aan de gemeenteraad (RIA 8 november 2023).

Ondergrond

Bij een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling past dat we rekening houden met het bestem- en watersysteem in de ondergrond; dit is het fundament voor het maken van ruimtelijke keuzes.

De gemeente vindt de bodemkwaliteit belangrijk en zet zich daarom in om de goede kwaliteit te behouden en waar nodig te verbeteren.

De Omgevingsvisie richt zich op de gehele fysieke leefomgeving, inclusief de bodem en ondergrond. Het regionaal bodembeleid is echter nog niet aangepast aan de Omgevingswet. Hiervoor bood inmiddels wel een project in de regio, dus dat spoor is in gang gezet.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient onderzoek te worden gedaan naar niet-gesprongen explosieven (NGE).

Landschap

We zetten ons in voor het op duurzame wijze behouden van laanbeplanting. Een deel wordt nieuw aangeplant. Wanneer uit een aangevoerde structuur bomen uitvallen, worden nieuwe bomen aangeplant zodat de structuur ook in de toekomst gegarandeerd is.

Het Limburgse landelijk gebied staat de komende jaren voor een groot aantal opgaven, die allen in samenhang kunnen worden opgepakt. Denk aan herstel van natuur en biodiversiteit, toekomstperspectief voor de landbouw, beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief goed water, en aan leefbaarheid in brede zin. Allemaal zaken die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

De combinatie ervan maakt dat we aan de vooravond staan van een ingrijpende 'verbouwing' van het landelijk gebied. De meest ingrijpende sinds decennia.

Water

In 1993 en 1995 hebben grote overstromingen plaatsgevonden, waarbij de Maas buiten haar winterbedding trad en delen van de gemeente onder water heeft gezet. Dat heeft geleid tot een zeer extensieve maatregelenpakket gelden die voor een groot deel bestaan uit het verhogen van bestaande kades en natuurlijke hoogten. In het gebied tussen Gennep en Mook, beneemd als 'Lob van Gennep', zijn overheden samen aan de slag met een pakket aan maatregelen.

Voor het tegengaan van wateroverlast en het verbeteren van de waterveiligheid in het regionale watersysteem (de beken) zetten we primair in op het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL).

Vanaf 2017 moet worden voldaan aan de kwaliteits- en kwantiteitsdoelen voor grond- en oppervlak tewater.

Bij nieuwbouwprojecten en rioolvervanging wordt voor de afvoer van stedelijk afvalwater en hemelwater een steisel aangelegd dat rekening houdt met de toekomst.

Bij nieuwbouw (of grondige verbouwing) op particulier terrein moet het hemelwater op eigen terrein worden verwerkt. Pas als dit niet mogelijk blijkt te zijn mag het worden geloosd op een (hemelwater)riool van de gemeente. In het buitengebied wordt hemelwater niet afgevoerd via het riool.

Het is belangrijk dat de openbare ruimte wordt ingericht op het opvangen van grote hoeveelheden hemelwater. Het heeft de voorkeur om water zoveel mogelijk vast te houden binnen een gebied, dus waar mogelijk infiltreren we het in de bodem. Als we toch kiezen voor het afvoeren van hemelwater, dan zorgen we voor een buffer zodat het water geleidelijk wordt weggevoerd.

We onderhouden alle rioleringsobjecten om ervoor te zorgen dat ze goed functioneren. Aan de hand van inspectiegegevens bepalen we welke riolen we moeten vervangen vanwege hun technische staat. Daarnaast kijken we ook naar andere plannen die op onze riolering van invloed zijn: plannen voor klimaatadaptatie, ruimtelijke ontwikkelingen, weg- en groenonderhoud.

Groenstructuur

Voor het behoud van de groene uitstraling is het van belang om het groen in de bestaande dorpskern en bij nieuw te ontwikkelen woonwijken te behouden, versterken en waar nodig te vergroten.

Het is van belang om het openbaar groen zo goed mogelijk af te stemmen op de wensen van de diverse doelgroepen: jongeren, volwassenen, ouderen.

Bomen leveren een wezenlijke bijdrage aan de esthetische, cultuurhistorische en/of ecologische kwaliteiten van de woon- en leefomgeving in de dorpen en het buitengebied. Het beleid van de gemeente is er daarom op gericht het bomenbestand, in kwantitatieve en kwalitatieve zin, duurzaam in stand te houden.

Waardevolle bomen en houtopstanden die zijn opgenomen in het Bomenregister van de gemeente mogen zonder vergunning niet worden geveld. Compensatie kan worden opgelegd in de volgende gevallen:
- als voorwaarde verbonden aan een omgevingsvergunning kappen op basis van de vigerende Bomenverordening gemeente Mook en Middelaar;
- als voorwaarde verbonden aan een omgevingsvergunning kappen op basis van het bestemmingsplan;
- na het illegaal kappen van een boom of vellen van een houtopstand.

In samenwerking met de betrokken partijen stellen we een integraal, gebiedsgericht, gedragen, vernieuwend en uitvoerbaar ontwikkelplan op voor de ontwikkeling en duurzaam beheer van de Maasheggen. Dat plan legt de basis voor projectmatige uitvoering.

Het roolen van waardevolle bomen en Maasheggen is zonder vergunning niet mogelijk.

Er dient rekening te worden gehouden met voldoende ruimte voor bomen, zowel bovengronds als ondergronds. Hiermee kan toekomstige overlast worden voorkomen. Waar nodig wordt de groeiplaats afgestemd en aangepast op de boomsoort, zodat het streefbeeld kan worden bereikt, dat past bij de functie van de boom in de openbare ruimte.

Bepalend is niet het aantal bomen, maar veel meer de omvang van het kroonvolume van de boom. Hoe groter die is, hoe groter ook de ecosysteemdiensten (verkoeling, filtering lucht, opvang water, biodiversiteit) van de boom.

Voor grotere boomstructuren of structuren die in verbinding staan met het buitengebied wordt de voorkeur gegeven aan soorten, die van nature voorkomen in het gebied.

In de woonwijken wordt voor de nodige afwisseling en sierwaarde de voorkeur gegeven aan cultuursoorten. Voor laan- en straatbeplanting wordt omwille van het sterke laan effect de voorkeur gegeven aan gelijksoortig geplant van dezelfde leeftijd.

Het Groenstructuurplan is gedateerd en zou herzien moeten worden door meer aandacht voor de effecten van klimaatveranderingen: droogte, hittestress (verkeerling), waterberging en biodiversiteit.

Archeologie

We behouden, ontwikkelen en maken markante aardkundige overgangen beleefbaar door het versterken van kenmerkende contrasten, bescherming van zichtlijnen, ontwikkeling van routes groenstructuren en de aanleg van recreatieve routes.

De gemeente Mook en Middelaar behoudt zoveel als mogelijk de archeologische resten in de grond (behoud in situ) en laat waar mogelijk de maatregelen ter bescherming en behoud van de archeologische resten opnemen in het programma van eisen van het ontwerp en de voorbereiding van nieuwbouwplannen in gebieden waar archeologische waarden aanwezig zijn. Het vermijden van kosttbare opgravingen is niet alleen vanuit overwegingen van kostenefficiëntie beter, behoud in situ maakt ook voor toekomstige generaties het kennismaken met het verleden mogelijk.

De gemeente Mook en Middelaar ligt niet binnen een provincial aandachtsgebied voor archeologie de gemeente doet geen noodzaak om gemeentelijke archeologische monumenten en/of aandachtsgebieden aan te wijzen.

Cultuurhistorie

Mook en Middelaar is rijk aan verschillende (cultuur) historische waarden en monumenten. Het is belangrijk dat dit historisch erfgoed wordt beschermd en waar mogelijk meer beleefbaar wordt gemaakt, zoals de Mookerschans, de Romeinse villa en brug, de Plasmolense watermolen, etc.

De cultuurhistorische waarden kunnen zichtbaar worden gemaakt middels een app, routes en kunstobjecten in het landschap. Er wordt aansluiting gezocht op bestaande routestructuren en gekeken of het mogelijk is om aan te sluiten bij bestaande digitale systemen.

Stedenbouw

Binnen de dorpen kunnen we de ruimte slimmer benutten. Inbreiding en transformatie is het devies. Dit zal lokaal niet overal kunnen, maar het is een duurzame strategie voor de verstedelijkingsopgave in de regio.

We zetten in op het optimaal benutten van de gebouwde omgeving, als kans voor het vergroten van leefkwaliteit in bestaande wijken, én voor het realiseren van de ambities van de verstedelijkingsstrategie 'meer landschap meer stad'.

Met de ontwikkeling van groene dorpsranden wordt de overgang tussen dorp, bedrijventerrein en het omliggende landschap vertijnd en beter toegankelijk. Het doel van de groene dorpsranden is streven naar een kwaliteitsverbetering. Grote diversiteit in de vormgeving van de dorpsrandbeplanting kan een belangrijke rol spelen in de overgang tussen dorp en landschap.

Bij de jonge kern Molenhoek en de historische kern Middelaar is voor een deel een harde rand van bebouwing, storend in het landschap aanwezig. Door meer landschappelijke beplanting toe te passen tussen en voor deze bebouwing ontstaat er een zachtere rand.

Wonen

Gemeente Mook en Middelaar heeft de ambitie om te groeien. Deze ambitie komt voort uit de stijgende trend die is voorzien voor de woningvraag binnen de regio.

Het is de wens van de gemeente om te bouwen voor diverse doelgroepen en de nieuwe wijk te voorzien van verschillende woningtypologieën. Daarbij wordt aangesloten bij de afsprakenlijn met het Rijk, provincie en de regio Arnhem-Nijmegen zijn gemaakt in de Woondeal 2.0.

Mook en Middelaar participeert in twee woonregio's: Noord-Limburg en De Groene Metropool. Het provincial Woonbeleid van Limburg is leidend voor de gemeente.

In het regionaal verband van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen wordt gestreefd naar een gezonde woningmarkt. Daarbij zetten de provincial bestuurlijke afsprakenin de Woondeal 2.0 in op de bouw van 33.000 woningen tot en met 2030 en zo'n 55.000 woningen richting 2040. Dat betekent een woningproductie van zo'n 3.700 woningen per jaar.

Iedere gemeente in de regio zorgt vanaf 2025 binnen de nieuwbouwopgave voor minimaal 30% sociale huur en minimaal 35% middenhuur en betaalbare koop (tot €355.000). Op basis van de uitkomsten van het woningbehoefteonderzoek zet de regio zich erVoor in dat een op basis van het woonbehoefteonderzoek per gemeente te bepalen deel in het middensegment bestaat uit betaalbare koopwoning voor de lagere inkomens met een prijs van maximaal €250.000 of middenhuur.

Het aantaleel van de gemeente Mook en Middelaar bedraagt binnen de regionale woningbouwopgave in de Woondeal 2.0 in totaal 360 woningen tot 2030. Als onderdeel van de (regionale) woningbouwopgave dienen 200 woningen in de categorie 'betaalbaar' te worden gerealiseerd voor mensen met lage en middeninkomens, waaronder vier sociale kavels. Die 200 betaalbare woningen (in de periode tot 20301) zijn als volgt onderverdeeld:
- 90 woningen sociale huur (€ 763.47, prijspeil 2022)
- 20 woningen middenhuur (€ 1.029, prijspeil 2022)
- 90 woningen betaalbare koop (maximaal €355.000,-, voor lagere inkomens maximaal €250.000,-).

Er dient specifieke aandacht uit te gaan naar de realisatie van woningaanbod voor personen met een handicap, levensloopbestendige woningen en combinaties van wonen met zorg en beschermd wonen.

We zorgen in het kader van beschermd wonen voor voldoende woningen, ambulante begeleiding en intensieve samenwerking op wijkniveau voor mensen met een psychiatrische aandoening en jongvolwassenen die uitstromen uit de jeugdzorg met verblijf. Dit betekent dat we hiervoor een aantal woningen cumulatief beschikbaar dienen te stellen. Daarbij is vooral behoefte aan kleinere, goedkopere, over de gemeente verspreide woonruimten.

In het Rijk van Nijmegen is afgesproken dat iedere gemeente minimaal één extra woonintiatief voor 'bijzondere' doelgroepen realiseert, iedere gemeente dient zich maximaal in te spannen om reguliere en bijzondere woonintiatieven te ontwikkelen, waar de kwetsbare 002-doelgroep gebruik van kan maken.

Werken en economie

Mook en Middelaar is van nature geen typische werkgemeente en wil dit ook niet worden. We houden het huidige ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijvigheid wel in stand en versterken dit waar nodig.

We zetten in op het vitaal en veilig houden van bedrijventerrein Korendal, inclusief aanpak leegstand en behoud een bedrijvigheid. Herstructurering betekent in dit geval dat de huidige staal gerelateerde bedrijvigheid behouden blijft. Wel wordt ingezet op verbetering van de infrastructuur en de uitstraling en uniformiteit van de kavels. Ook wordt door herstructurering van kavels gezocht naar extra uitbreidingsruimte voor de huidige ondernemers en nieuwe, meer duurzame bedrijvigheid.

We versterken de verblijfsfunctie in het centrum van Molenhoek. Op leegstandslocaties in het centrum verkennen we samen met de eigenaar een invulling van de panden met andere functies (zoals horeca, zorg).

Recreatie en toerisme

We bekijken wat de mogelijkheden zijn om het gebied rond de Mookerheide beter te ontsluiten voor recreatie, zodat een deel van de druk bij de Mookerheide zelf kan worden weggenomen. Door de wandel- en fietsmogelijkheden te vergroten zal het gebied recreatief aantrekkelijker worden, waardoor ook de stuwwal gedeeltelijk zou kunnen worden ontlast.

In een aantal gebieden kan het fietsvriustenetwerk uitgebreid of verbeterd worden. Hierbij worden zowel fiets- en wandelroutes als struinpaden aangegeven. Het gaat hierbij vooral om die gebieden die nu nog niet, of zeer beperkt recreatief toegankelijk zijn. Zo liggen op de stuwwal nog geen doorgaande fietsroutes die helemaal langs de rand van de stuwwal lopen.

Voor wandelen is het gewenst de mogelijkheden herkenbaar en samenhangend te presenteren, bijvoorbeeld door een gelijksoortige (regionale) wandelinfrastructuur te creëren. De verbetering van de wandelmogelijkheden langs de Maas vormt daarbij een aandachtspunt.

Het dient beter mogelijk te worden gemaakt om ommetjes te maken vanuit het dorp.

Voor het zoneren en geleiden van toeristen en recreanten (met name wandelaars en fietsers) en het vergroten van de economische spin-off van het kwaltatief hoogwaardige dagrecreatieve product van de gemeente kan worden vergroot door meer ontwikkelingsmogelijkheden te bieden voor toeristische verblijfsrecreatie. Hier wordt dan ook de benodigde ontwikkelruimte voor gebieden.

Op (middel)lange termijn kan (vanuit het beerijfsleven) wellicht de scope worden verlegd naar nieuw vestiging

van bedrijven. Uitgangspunt daarbij is dat deze nieuwe accommodaties iets toe moeten voegen aan het bestaande product (niet meer van hetzelfde maar diversificatie) en zich sterker richten op de toeristische markt en seizoensverlenging.

De gemeente ziet goede kansen voor de ontwikkeling van kleinschalige verblijfsrecreatie. Het beleid, onder andere vastgelegd in het VAB-beleid, ten aanzien van Bed & Breakfast-voorzieningen en kleinschalige verblijfsrecreatie is ruimhartig en behoeft geen verdere aanpassing.

Mook en Middelaar zet zich in op kleine tot middelgrote dagrecreatieve voorzieningen: de hotspots. Deze kunnen, mede afhankelijk van het particulier initiatief, in een brede variatie tot ontwikkeling komen. Indoor en outdoor sport (in het Liesdal), plattelandsrecreatieve voorzieningen (rondom Middelaar), natuurgerichte attracties en cultuurhistorische beleinswaardigheden (bijvoorbeeld rondom ateliers, gekoppeld aan de kunstenaarskolonie).

Voor Mook is het gewenst dat het minder met de rug naar de Maas toe ligt. De Maasboulevard biedt hier goede mogelijkheden voor de ontwikkeling van watersport (bijvoorbeeld aanlegplaats rivercruises), horeca en dagrecreatieve voorzieningen. We hanteren een flexibele housing en bieden ruimte voor toeristisch-recreatieve initiatieven op Maask ade.

Voor Plasmolen gelekt dat een integraal plan moet worden opgesteld waarin een oplossing wordt gebodeh voor de parkeerproblematiek, de uitstraling van het dorp en het verbeteren van de (zicht)relatie met de plas en de St. Jansberg.

Ontwikkeling van station Mook-Molenhoek als een groene toegangspoort voor de Mookerheide.

Natuur

We zetten ons in om verslechtering van de natuur in Natura2000-gebieden te voorkomen (per direct) en het realiseren van de Ontwikkelopgave Natuur (2027).

Er is een snelle en forse vermindering van de stikstofdepositie op Natura2000-gebieden nodig, op de eerste plaats uit oogpunt van natuurherstel maar evenzeer belangrijk om op termijn weer vergunningverlening mogelijk te maken voor (agrarische) bedrijven, Infrastructuur, woningbouw, energieverzierring en andere maatschappelijke ontwikkelingen.

Bijzondere natuurgebieden en bronbeken op de stuwwal worden bedreigd met verdroging.

De intensiteit van de recreatie zet de ecologische waarden van bijzondere natuurgebieden onder druk. We zetten daarom in op het scheiden van recreatie en natuur door middel van zonering op meest kwetsbare natuurgebieden.

Gemeente en mark-partijen werken samen aan het natuurinclusief maken van gebouwen en buitenruimte.

Landbouw

De belangen van de landbouw staan onder druk door de ontwikkelingen op het gebied van waterberging en natuur, maar ook van woningbouw en toerisme.

De agrarische sector staat voor de uitdaging om anders te werken. De transitie richting meer natuurinclusieve landbouw en kringlooplandbouw is een opgave die ruimte vraagt. Daarnaast zal de landbouwfunctie in het landelijk gebied steeds meer verweven raken met de functies natuur, recreatie en toerisme.

In de agrarische gebieden kunnen de recreatieve en ecologische waarden van het gebied versterkt worden door erfbeplanting en kleine landschapselementen.

Mobiliteit

Verkeer stopt niet bij gemeente- en provinciegrenzen en het is dus logisch en noodzakelijk dat opgaven op het gebied van mobiliteit in een regionale samenwerking wordt oppgepakt. De ambitie is om in 2040 de klimaatvriendelijkste, toegankelijkste en veiligste regio van Nederland te zijn op het gebied van mobiliteit, waarbij mobiliteit bijdraagt aan een fijne leefomgeving voor iedereen.

De gemeente Mook en Middelaar hanteert een aantal algemene beleidsdoelen vanuit duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid:
- terugdringen van doorgaand verkeer in de dorpskernen;
- realiseren van gelijk waardige aansluitingen binnen 30 km/uur gebieden. Hiermee ontstaat eenduidigheid;
- fietsstraten aanleggen op fietsroutes;
- voortgaan met realiseren verkeersveilige kruispunten en veilig oversteken;
- doorgaan met verkeersveilige schoolomgevingen en met verkeersedu catie;
- aanleggen loop- en fietsroutes;
- inzet voor optimalisatie openbaar vervoer;
- investeren in duurzaam vervoer en mobiliteit;
- integraal werken bij beheer en onderhoud.

In de gemeente Mook en Middelaar wordt, samen met de gemeenten Bergen en Gennep en de provincie, gewerkt aan de herstructurering van de N271. Bereikbaarheid, veiligheid en een gezamenlijke uitstraling zijn daarbij belangrijke thema's.

Naar verwachting heeft de regionale woningbouwopgaven zijn weerslag op het aantal verkeersbewegingen in de gemeente Mook en Middelaar. Een toename van het aantal woningen regionaal verkeer op de routes door de gemeente zorgt met name voor een extra belasting in de kernen Mook (Groesbeeksweg) en Molenhoek (Ringbaan en Heumensebaan).

Concrete maatregelen zijn gericht op een aantal aandachtsgebieden vanuit verkeersveiligheid. Dit maatregelenpakket richt zich met name op:
- de situatie rondom de Groesbeeksweg in Mook en de Ringbaan en Heumensebaan in Molenhoek;
- verbeteren voorzieningen voor langzaam verkeer tussen Plasmolen en Middelaar in relatie tot bereikbaarheid OV-haltes N271 en recreatiebestemmingen Plasmolen;
- kwaliteitsverbetering van diverse looproutes naar station Mook-Molenhoek;
- fietsroute Molenhoek-Groesbeek.

De gemeente werkt aan een nieuwe buurtbusverbinding. De precieze route van de nieuwe buurtbusverbinding moet nog worden bepaald. Het streven is dat de buurtbus alle kernen van de gemeente aandoet en stopt bij station Mook-Molenhoek. Deze buurtbusverbinding dient ook geschikt te zijn om personen met een beperking te verplaatsen en vervoeren.

Het beter positioneren van de functie van het station en stationsgebied vormt een opgave vanuit mobiliteitoogpunt. Daarbij zou het station meer als een hub moeten gaan functioneren met meerdere vormen van mobiliteit.

Het gebruik van elektrische auto's in Nederland groeit. Zo ook binnen de gemeente Mook en Middelaar. Hierdoor stijgt ook de vraag naar meer publieke- en private laadinfrastructuur.

Een toename van openbare laadpalen heeft zijn weerslag op de invulling van de openbare ruimte en in het bijzonder het gebruik van de parkeerplaatsen. Het is noodzakelijk om na te denken hoe hier mee om moet worden gegaan. Het voorstel is dan ook om hiervoor beleid op te gaan stellen.

De elektrische fiets wint de laatste jaren aan positie en wordt steeds meer gebruikt door senioren, maar ook door forenzen en middelbare schoolleerlgd. Daarnaast worden ook speedpedelecs steeds meer ingezet. De snelheden die gehaald worden met deze fietsen zijn hoger dan met een normale fiets. Dit vraagt om duidelijke verkeersregels en beleid.

Samenleving en maatschappij

We willen dat iedereen vitaal blijft en kan en mag meedoen in onze hedendaagse samenleving. Gezondheid en zelfredzaamheid zijn wezenlijke voorwaarden en kunnen het verschil maken in wel of niet succesvol participeren. Basisvoorzieningen in de nabije leefomgeving zijn belangrijk om prettig te kunnen leven.

We gaan de kansen die het klein zijn ons biedt, beter benutten. Daarbij verliezen we de mensen die ons nodig hebben niet uit het oog. Er valt niemand buiten de boot. Iedereen doet mee en voelt zich hier thuis en veilig.

We hebben aandacht voor kwetsbare groepen (ouderen, jongeren, mensen met een laag inkomen, mensen met een beperking). Dat kunnen personen zijn met een zichtbare handicap, personen met een niet-zichtbare handicap en personen zonder handicap.

De openbare ruimte moet geschikt zijn voor alle doelgroepen, waarbij jong en oud door elkaar moeten kunnen lopen en elkaar kunnen ontmoeten.

De grootste behoefte van de jongeren lijkt uit te gaan naar ontmoetingsplekken in de buitenlucht. Wij willen de mogelijkheden daarvoor ook vergroten. Een combinatie met speelplekken en voor alle generaties hebben daarbij onze voorkeur, maar dat is geen dwingende voorwaarde.

Een breed gedragen en goed toegankelijke ontmoetingsplaats in Mook wordt momenteel gemist. We onderzoeken samen met een aantal partners of en hoe een ontmoetingsplaats kan worden gerealiseerd.

Gezondheid en leefklimaat

Gezondheid krijgt een steeds prominentere rol binnen de gemeente. We richten ons op positieve gezondheid en zetten ons daarbij onder andere in op het sport- en beweegaanbod, omdat dit op velerlei manieren bijdraagt aan een gezonde leefstijl.

We willen bereiken dat iedereen zich kan ontwikkelen en met plezier kan sporten, bewegen en deelnemen aan culturele activiteiten. Sport en bewegen moet voor iedereen in Mook en Middelaar toegankelijk en bereikbaar zijn, ook voor mensen met een beperking. Het is belangrijk dat sportaccommodaties en de openbare ruimte uitnodigt om met plezier en veilig te sporten en bewegen.

We vinden het belangrijk dat beweners en gebruikers betrokken worden bij de inrichting van de beweegvriendelijke openbare ruimte. Als deze beweegvriendelijk en groen is, bewegen mensen meer en nodigt dit uit tot gezond gedrag (gezondheidsbevorderirg). Dok moet de omgeving veilig zijn, zodat mensen het prettig vinden er te wonen of recreëren (gezondheidsbescherming).

Niet alle wandelpaden en openbare plekken in het groen zijn toegankelijk voor personen met een beperking. Hier wordt aan gewerkt. Bijvoorbeeld door het familiepad op te nemen in het wandelroutenetwerk en op nader te bepalen plekken een rolstoel beschikbaar te stellen die geschikt is voor ongelijke ondergrond. Daarnaast zal op nader te bepalen plekken een bankje worden geplaatst dat geschikt is om met een rolstoel aan te zitten.

We stimuleren projecten die bewegen in de openbare ruimte aantrekkelijker maken. Denk hierbij o.a. aan de ontwikkeling van Beweegroutes in drie dorpskernen, het fietsroutenetwerk en het verbeteren en ontwikkelen van nieuwe speelplekken. In de afgelopen periode zijn er al twee nieuwe speeltuinen gerealiseerd, een derde speeltuin wordt aankomende periode gerealiseerd.

Bij nieuwbouwplannen, herinrichtingsplannen en inbreidingsprojecten reserveren we ruimte door openbare sport-, spel- en beweegvoorzieningen al vroeg in de plannen mee te nemen. Als het kan, willen we dit afstemmen met (toekomstige) inwoners en gebruikers.

In 2040 nodigt de leefomgeving uit om te bewegen, te sporten en te ontmoeten en draagt daarmee bij aan de gezondheid van onze inwoners.

De fysieke omgeving is ook van invloed op de mentale gezondheid, ons gevoel van welbevinden. Dat geldt bijvoorbeeld voor mensen met psychische klachten, depressieklachten en eenzaamheid. Onze gemeente weet zich gezegend met veel natuurschoon, met veel ruimte voor recreatie en ontspanning. Dat willen wij behouden.

Voor burgers is ook de directe omgeving van hun woonplek van groot belang voor de mentale gezondheid. Behalve dat wij ons inspannen om de openbare ruimte zo aantrekkelijk en veilig mogelijk te houden, willen wij meer inspelen op de eigen inbreng van burgers. Ons doel is, dat burgers blij worden van hun omgeving en er hun eigen creativiteit in wkjt kunnen. Dit betekent ook dat we als gemeente open staan voor burgerinitiatieven op dit gebied.

Milieu

In de hele gemeente wordt vokiaan aan de wettelijke milieunormen voor luchtkwaliteit.

In 2021 stelde de WHO nieuwe advieswaarden die veel strenger zijn dan de geldende wettelijke normen. Om aan de nieuwe WHO-waarden te voldoen zijn maatregelen nodig.

Het Schone Lucht Akkoord richt zich op gezondheidswinst door aanpak van de luchtverontreiniging door fijnstof én stikstofdioxide. Het doel van het Schone Lucht Akkoord is om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Het is een akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten. We verkennen de mogelijkheid om als gemeente aan te sluiten bij het Schone Lucht Akkoord.

De algemene regionale bodemkwaliteit vormt geen belemmering voor het duurzaam gebruiken van de bodem voor de huidige functies.

Bij de uitvoering van projecten zal een eventueel grondoverschot conform de geldende regels van het Besluit bodemkwaliteit kunnen worden hergebruikt. Hiermee wordt grondverzet binnen de regio mogelijk gemaakt en wordt voorkomen dat er een verslechtering van de bodemkwaliteit plaatsvindt.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, gemeente en waterschap.

Op dit moment werken we aan een Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie. Dit kan leiden tot een andere manier van omgaan met hemelwater (waar boven- en/ondergronds ruimte voor nodig is).

De veranderende klimaatomstandigheden zorgen ervoor dat we de leefomgeving en het watersysteem moeten aanpassen. Wateroverlast wordt verminderd door het stimuleren van het afkoppelen van hemelwaterafvoer. Bij de inrichting van de openbare ruimte zal made worden ingezet op het voorkomen van wateroverlast en hittestress. Droogte gaan we tegen door water zo veel mogelijk lokaal te infiltreren.

Wateroverlast, droogte en hittestress vragen om klimaatadaptieve maatregelen: meer groen, meer water, meer landschap. In de kernen gaat het om minder verharding en meer groen en water in de openbare ruimte om zo de 'sponswerking' van het dorp te vergroten.

Het 'ontstenen' van tuinen en natuurinclusief bouwen met groene daken of verticale geveltuinen zorgen voor een klimaatadaptieve aanpak in wijken en buurten. En het versterkt de biodiversiteit van flora en fauna in de stad.

We nemen klimaatadaptatie op in het nieuwe beleidsplan voor Duurzaamheid (2023).

Energietransitie

De energietransitie is gemeentegrensoverschrijdend en bij uitstek een (boven)regionale opgave. De gemeente Mook en Middelaar is de afgelopen tijd betrokken geweest bij de totstandkoming van de Regionale Energiestrategie (RES) Noord en Midden Limburg.

De gemeente heeft de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. Om dat doel te bereiken betekent het ten eerste beperking van het energieverbruik. De eerste stap is dus het terugdringen van de behoefte aan energie. De komende jaren wordt daarom ingezet op het isoleren van gebouwen.

Als woningen en utiliteitsgebouwen goed geïsoleerd zijn, kan worden overgestapt op nieuwe verwarmingstechnieken. Kansrijke verwarmingstechnieken in de gemeente Mook en Middelaar zijn een individuele warmtepomp, een lage temperatuur warmtenet en groengas. Deze technieken werken alleen in gebouwen die goed geïsoleerd zijn.

In het stedelijk gebied zijn er kansen voor met name individuele warmtepomp en lage temperatuur warmtenet. In het buitengebied zijn er kansen voor een individuele warmtepomp en groengas. Groengas is slechts beperkt beschikbaar.

Naast energiebesparing en aardgasvrije gebouwen, is de opwekking en opslag van duurzame energie nodig om de energietransitie te kunnen realiseren. Dit kan door middel van de zon, omgevingswarmte, wind en biomassa. Daarbij zijn er een aantal gemeentebrede opgaven:
- Vanaf 2020 moet alle nieuwbouw voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG).
- Nieuwbouw mag niet meer worden aangesloten op het aardgas-net;
- We verkennen potentiële locaties voor duurzame energieopwekking;
- We verkennen mogelijkheden collectieve aanpak zonnepanelen op daken en bedrijventerreinen.

We hebben als gemeente ambitieuze doelen op het gebied van grootschalige opwek van duurzame energie, maar willen niet dat er willekeurige projecten overal kunnen landen. Daarom heeft de gemeente kaders opgesteld, waarmee de energietransitie een plek kan worden gegeven. Met deze kaders zorgen we ervoor dat we zorgvuldig omgaan met de aanvragen en met onze ruimte, om zo de transitie zo goed mogelijk in te passen in het landschap en de samenlevirg.

Het uitgangspunt van de gemeente is dat Mook en Middelaar de grootschalige opwek van energie onder voorwaarden toestaat. Er zijn vier typen voorwaarden waaraan een project wordt getoetst:
1. een goede landschappelijke inpassing;
2. het creëren van maatschappelijke meerwaarde;
3. het geven van participatiemogelijkheden voor Inwoners;
4. de procedurele en technische voorwaarden die bijvoorbeeld de veiligheid van het project garanderen.

Er wordt verwacht dat de energiebehoefte (warmte en transport) in 2030 ongeveer 408 TJ zal zijn. Na aftrek van de te verwachten energiebronnen Wells Meer en Zon op Dak blijft er nog een restopgave over van 272 TJ. Deze 272 TJ zal, naast vermindering van deze hoeveelheid door het besparen van energie, lokaal of regionaal duurzaam moeten worden opgewekt.

Het opwekken van 272 TJ door alleen zonnepanelen op daken is niet mogelijk, hiervoor hebben we onvoldoende geschikte dakoppervlakken. Het Energielandschboard van de provincie Limburg geeft aan dat de maximale potentie van alle dakoppervlakken in Mook en Middelaar ongeveer 100 TJ is. Het merendeel van de opgave van 272 TJ zal dus op andere manieren moeten worden opgewekt.

Als die 272 TJ volledig op land opgewekt moet worden met zonnepanelen, hebben we zo'n 131 hectare vol te leggen. Als we het volledig met windmolens zouden doen, zijn er 11 stuks nodig. De vraag die daarbij gesteld moet worden is of (in relatie tot de aantasting van het landschap) ongebreideld medewerking verleend moet worden aan deze ontwikkelingen.

In eerste instantie worden maximaal één windproject en maximaal drie zonneparken toegestaan. Aanvragen voor de toepassing van andere technologieën worden per geval beoordeeld.

Voor kleinschalige projecten met minder dan 50 zonnepanelen, solitaire windmolens met een ashoogte van maximaal 15 meter en zonprojecten op daken voor kleinere projecten gelden de reeds bestaande regels voor het aanvragen van een omgevingsvergunning.

Alhoewel zon- en windprojecten op dit moment het meest gangbaar zijn, blijven we open staan voor andere en nieuwere technieken.

Het is van groot belang dat de energietransitie integraal onderdeel wordt binnen alle beleidsterreinen van de gemeente. De Energievisie van de gemeente moet dus doorwerken in het ruimtelijk en sociaal beleid.

Circulair

Het reduceren en hergebruik van afval tot grondstoffen is het kernvraagstuk voor de circulaire economie. Daarbij is de bouwsector een van die milieubelastende sectoren die veel grondstoffen verbruikt, met een hoge 002-uitstoot.

Voor de gebouwde omgeving betekent circulair bijvoorbeeld:
- gebruik van duurzame en gerecycleede materialen die rekening houden met het milieu en de gezondheid van bewoners;
- bouwmaterialen gebruiken die later hergebruikt kunnen worden;
- het gebouw zo ontwerpen dat het flexibel ingezet kan worden;
- de bouwopgave kan deels in 'biobased' materialen worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door woningen in CLT-houtbouw uit te voeren.

Gemeente Mook en Middelaar

Opgaven voor de Omgevingsvisie

Wat zijn de belangrijke hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie?

-> inventarisatie ambtelijke projectgroep
-> aanvulling en aanscherping gemeenteraad
-> aanleveren input door raad (t/m 10 okt)
-> voorleggen aan stakeholders (23 okt)

Een eerste voorzet om te komen tot “samenhangende (integrale) hoofdopgaven”

Gemeente Mook en Middelaar

Hoofdopgaven Omgevingsvisie

Mobiliteit: verkeersveiligheid, bereikbaarheid en stimuleren duurzaam vervoer

Verbindingswegen A73 (Molenhoek en Mook), ontlasting woonwijken van doorgaand verkeer

Groen, water en landschap: realiseren groenblauwe verbindingen

In stand houden en versterken van waardevolle groen- en waterstructuren

Wonen en volkshuisvesting: creëren voldoende aanbod met kwaliteit

Ruimte voor nieuwe woningbouw en aansluiten bij de toekomstige woningvraag

Klimaatadaptatie: vergroenen van de kernen

Meer groen toevoegen en het huidige groen beter gebruiken in bebouwd gebied

Gezondheid: stimuleren sport en bewegen in de buitenruimte

Positieve gezondheid in een gezonde woon- en leefomgeving

Duurzaamheid: bijdragen aan energietransitie

Duurzame energie-opwek en energieneutraal in 2035

Gemeente Mook en Middelaar

Overige belangrijke opgaven

Recreatie en toerisme

Behoud van huidige kwaliteit en variatie toeristisch en recreatief aanbod

Werken en economie

Toekomst bedrijventerreinen en kleinschalige werklocaties

Natuur

Versterken natuurwaarden en biodiversiteit, natuurinclusief ontwikkelen

Samenleving en maatschappij

Iedereen kan meedoen in de hedendaagse samenleving

Leefbaarheid

Ondersteunen verenigingsleven in de kernen

Cultuur en erfgoed

Duurzaam in stand houden (cultureel) erfgoed

Circulair ontwikkelen

Hergebruik en circulair aanbesteden / inkopen

Gemeente Mook en Middelaar

Kompas

Een eerste voorzet om te komen tot "samenhangende (integrale) hoofdopgaven" voor de Omgevingsvisie Mook en Middelaar

- Aanvulling en aanscherping van de ambtelijke inventarisatie
  -> bespreking in RIA (28 sept)
  -> reacties aanleveren per raadsfractie (t/m 10 okt)

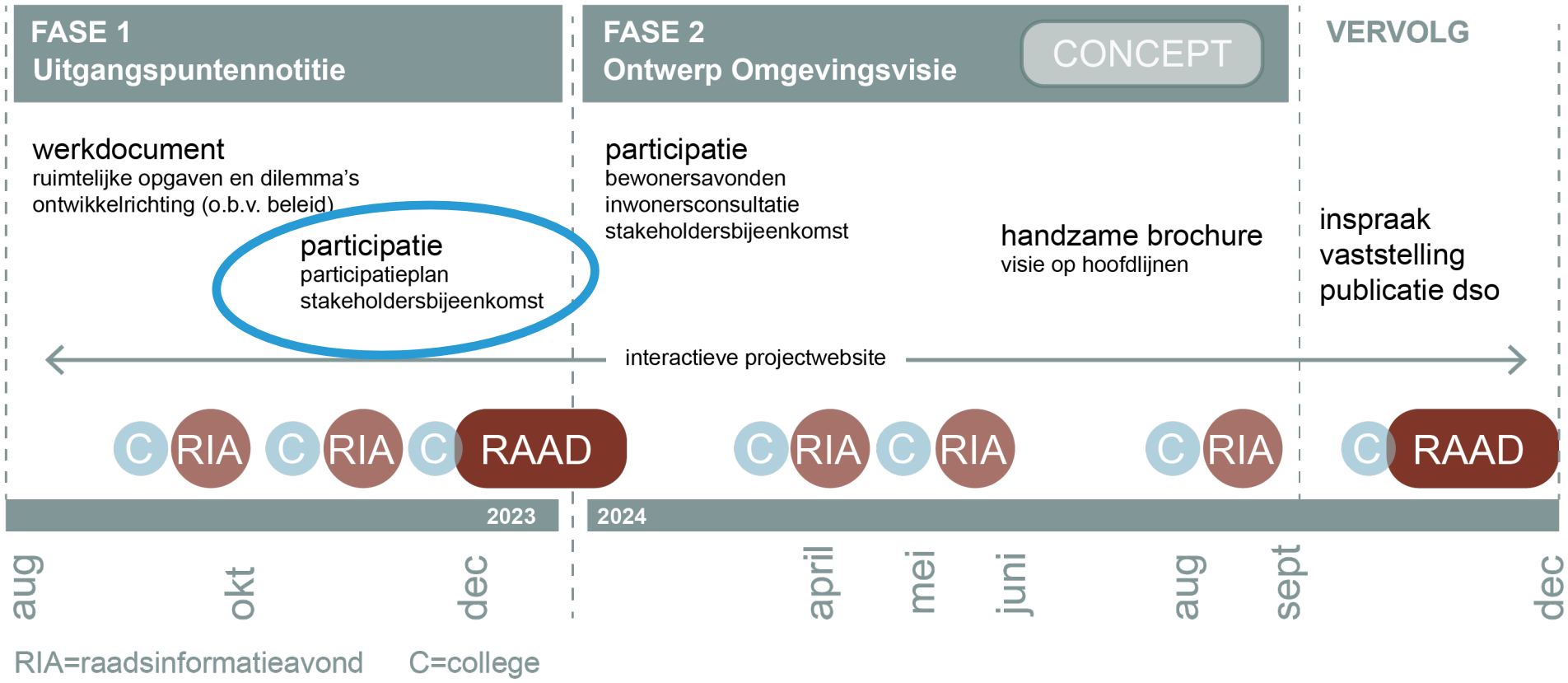
- Herkent u zich in de geformuleerde opgaven?
- Welke opgave(n) mist u (of kan evt. worden verwijderd)?
- Welke opgaven hebben voor u de hoogste prioriteit?
- Welke opgaven kunnen in samenhang worden beschouwd?

- Uw reacties worden na 10 oktober verwerkt, waarna de (aangepaste) opgaven worden voorgelegd aan stakeholders (23 okt)
- De opgaven voor de Omgevingsvisie worden opgenomen in de concept Uitgangspuntennotitie, die op 8 november met u wordt besproken (RIA)

Gemeente Mook en Middelaar

Participatieplan

Processchema

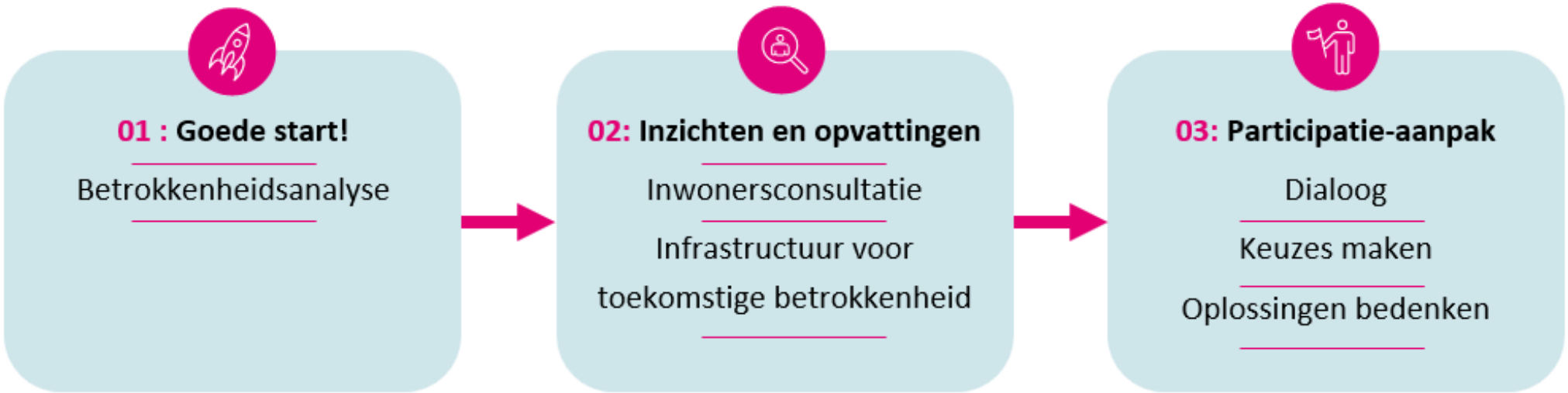
RIA=raadsinformatieavond C=college

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

citisens

Gemeente Mook en Middelaar

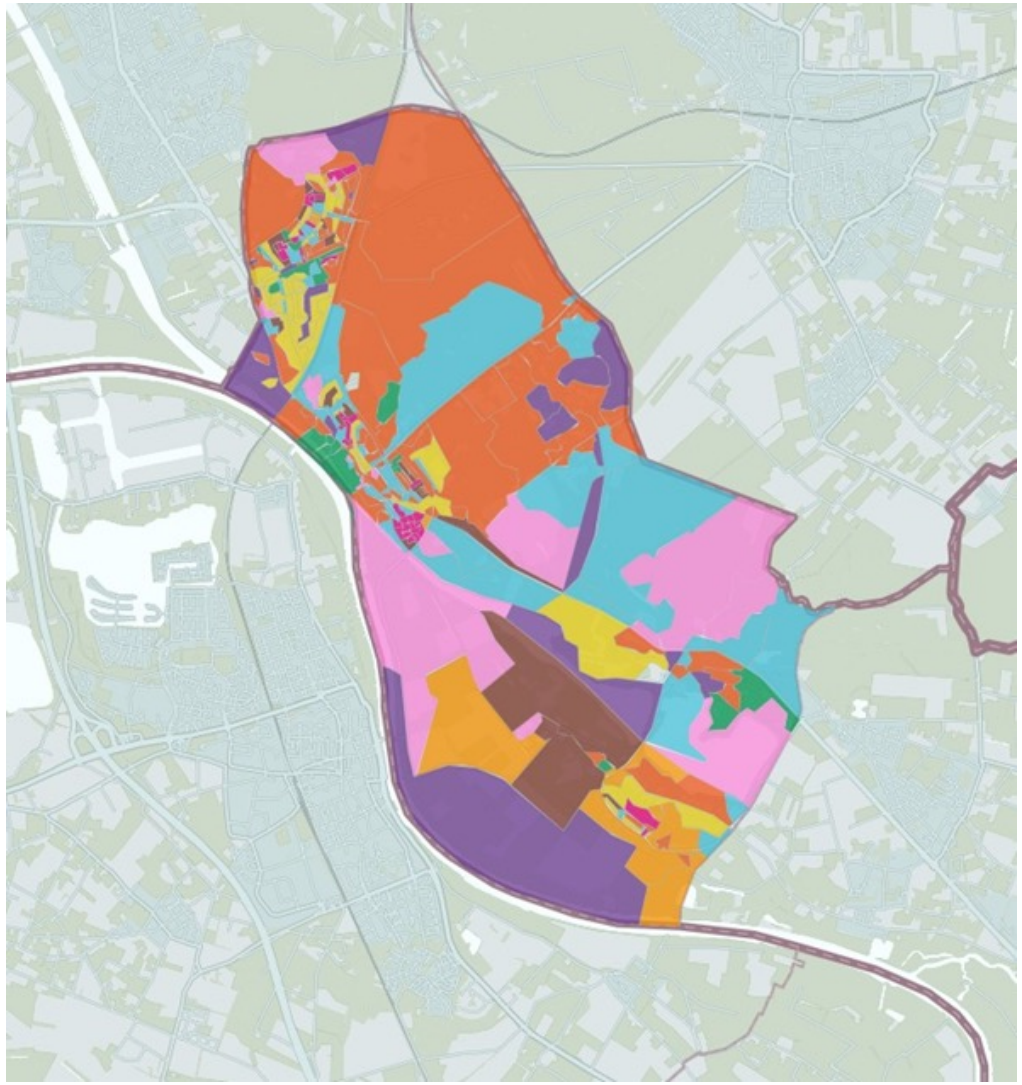
Participatieplan

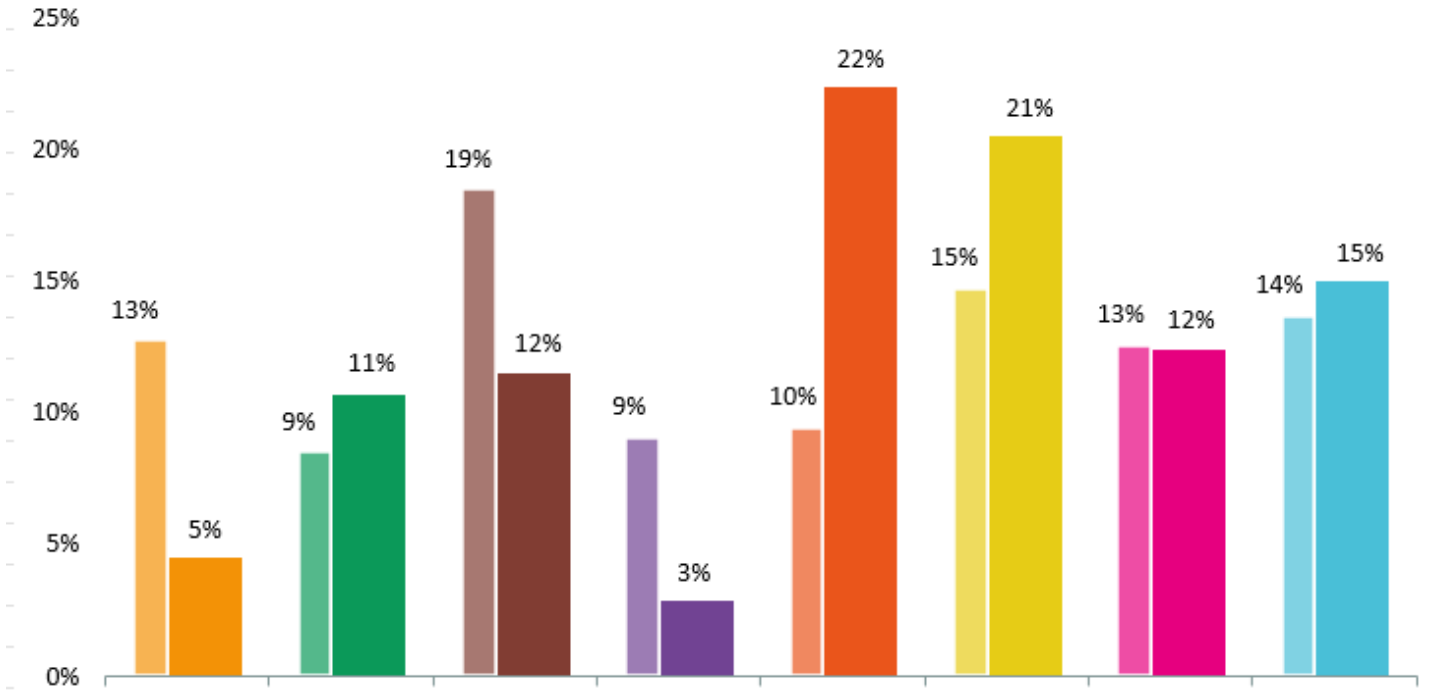

Gemeente Mook en Middelaar

Participatieplan

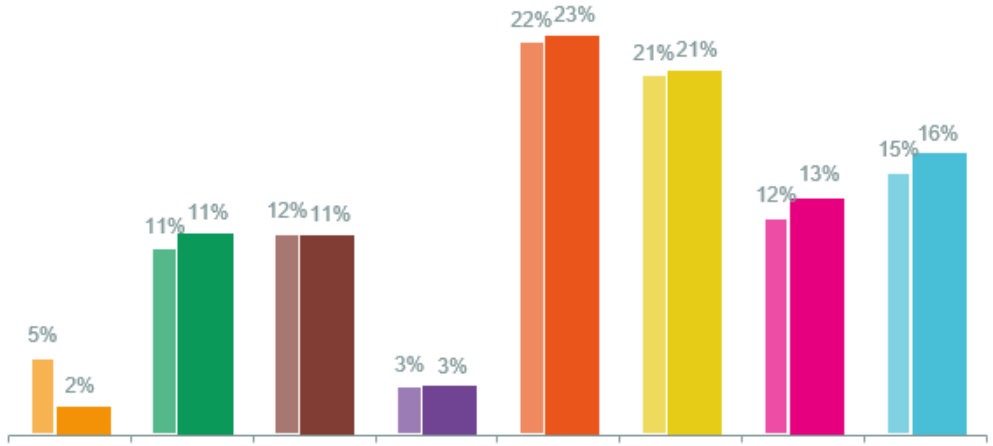

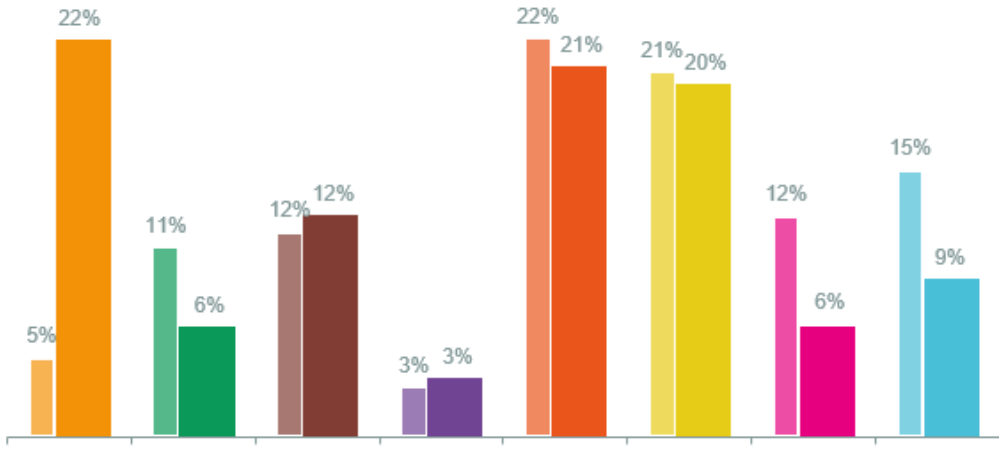
Links het betrokkenheidsprofiel in Nederland en rechts in de gemeente Mook en Middelaar

Mook en Middelaar

Links het betrokkenheidsprofiel in de gemeente Mook en Middelaar
Rechts in de kern Mook

Mook

Links het betrokkenheidsprofiel in de gemeente Mook en Middelaar
Rechts in de kern Middelaar

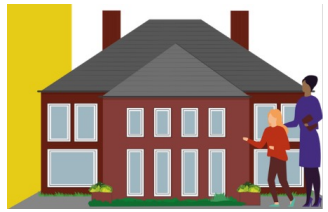
Middelaar

De grootste profielen in de gemeente

(Re)actieve Emptynesters
- Graag geïnformeerd over plannen van de gemeente (digitale nieuwsbrief of het huis-aan-huisblad)
- Nemen zelf contact op met de gemeente en zijn makkelijk te betrekken
- Denken het liefst mee via traditionele vormen van participatie, zoals via een bewonersavond.

Gehaaste gezinnen
- Veel vertrouwen in de gemeente en vinden het belangrijk om op de hoogte te blijven en mee te denken
- Denken graag online mee (via een digitale nieuwsbrief, een online enquête of een online informatiebijeenkomst).

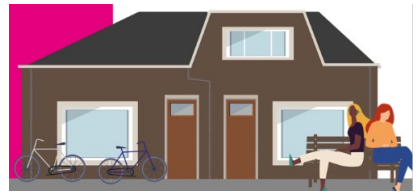

Ik-gerichte starters
- Veel vertrouwen in de gemeentelijke politiek
- Vinden het belangrijk om geïnformeerd te worden en mee te denken (vooral geïnteresseerd in thema's die zij terugzien in hun dagelijks leven, zoals verkeer en bereikbaarheid en wonen)
- Geven de voorkeur aan digitale vormen van participatie, zoals een inwonerpanel of online platform.

Profielen die in mindere mate aanwezig zijn

Alerte Families en Stille Overlevers
- Weinig vertrouwen in de (lokale) overheid
- Meedenken via sociale media
- Stille overlevers: brief per post

Bescheiden Grijzen
- Met name betrokken bij hun directe woonomgeving, zoals hun straat of buurt
- Bescheiden grijzen blijven graag op de hoogte, minder behoefte om mee te denken (bij voorkeur via offline communicatie; brief, huis-aan-huis)

Eigenzinnige Lokalen
- Weinig vertrouwen in de lokale overheid
- Betrokken bij eigen buurt/dorp
- Voorkeur voor persoonlijk gesprek of inspraakavond in eigen omgeving

Participatie-aanpak afgestemd op de gemeente

- Inwonersconsultatie
  - Campagne:
    - Ansichtkaart
    - Sociale media
    - posters
    - Huis-aan-huis
    - 0800-nummer
    - inwonerspanel
- Bewonersbijeenkomst
  - Fysieke bijeenkomst
  - Online bijeenkomst
- Bijeenkomst met stakeholders
- Maasburen.nl
- Aandacht voor jongeren (zowel campagne voor enquête als bijeenkomsten)
- Interactieve website
- Persoonlijke benadering

Gemeente Mook en Middelaar

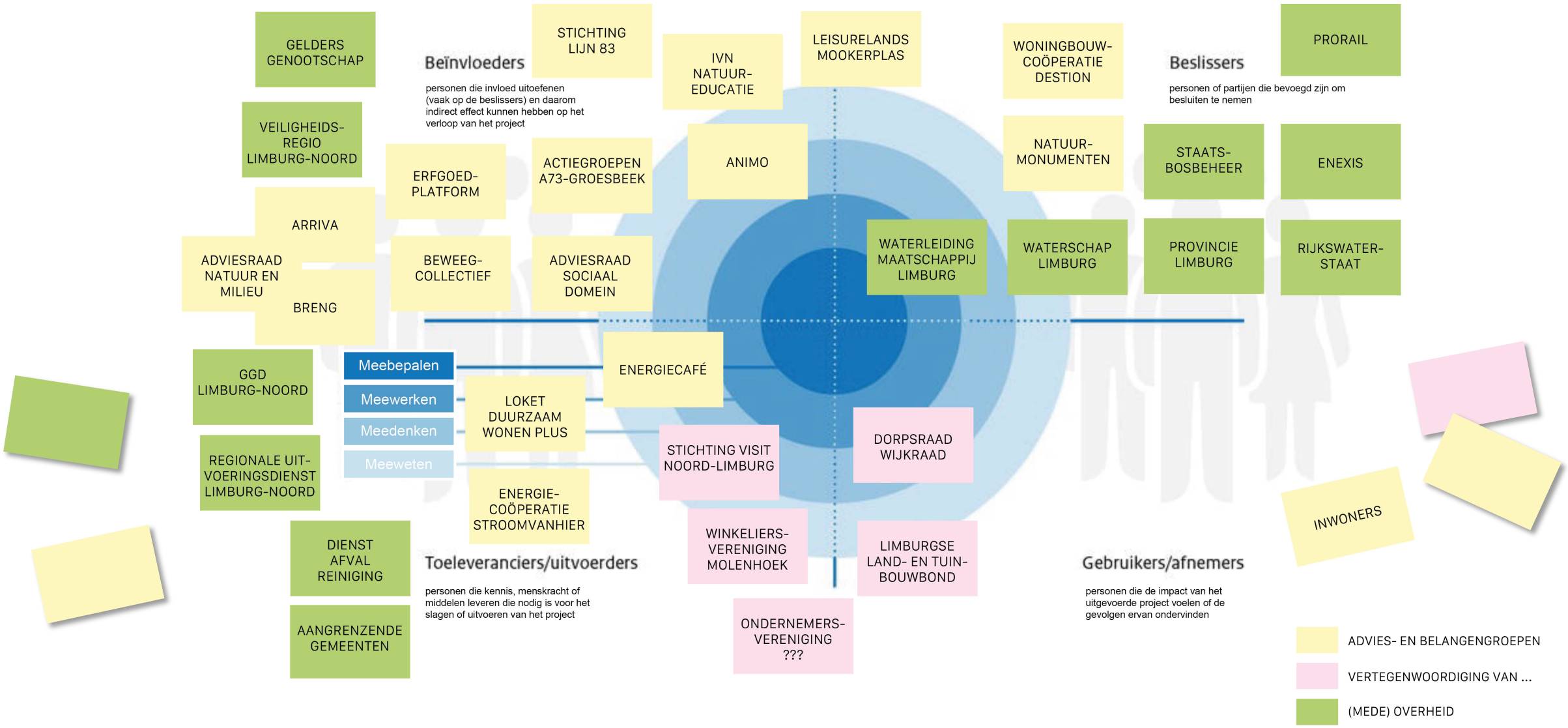
Participatieplan

Kunt u zich vinden in de door ons voorgestelde participatie-aanpak?

(zie concept Participatieplan)

Gemeente Mook en Middelaar

Stakeholders

Gemeente Mook en Middelaar

Stakeholders

Voorstel voor de uit te nodigen stakeholders voor 23 oktober:

- GGD Noord-Limburg
- Woningbouwcoöperatie Destion
- Stichting Visit Noord-Limburg
- Leisurelands Mookerplas
- Natuurmonumenten
- Rijkswaterstaat
- Provincie Limburg
- Waterschap Limburg
- Aangrenzende gemeenten

Gemeente Mook en Middelaar

Vragen aan de raad

AUB aanleveren t/m 4 oktober (voor 12 uur):

Heeft u nog stakeholders gemist voor de bijeenkomst op 23 oktober?

AUB aanleveren t/m 10 oktober:

Suggesties voor uit te nodigen stakeholders voor de participatie (fase 2)

Aanvullingen en aanscherpingen van belangrijke (hoofd)opgaven

Kunt u zich vinden in de door ons voorgestelde participatie-aanpak?

Gemeente Mook en Middelaar

Vervolgstappen

Op weg naar uitgangspuntennotitie en participatieplan…

FASE 1: UITGANGSPUNTENNOTITIE EN PARTICIPATIEPLAN		
Activiteiten	**Weeknummer**	**Jaar**
• RIA (28 september 2023): werkdocument/participatieplan	39	2023
• Input aanleveren door raad (uiterlijk t/m 10 oktober 2023)	40-41	
• Opstellen concept uitgangspuntennotitie / aanpassen participatieplan	41-43	
• Herfstvakantie	42	
• Stakeholdersbijeenkomst (23 oktober 2023)	43	
• Ambtelijke projectgroep (26 oktober 2023): bespreken concept uitgangspuntennotitie	43	
• Stuurgroep / College	44	
• RIA (8 november 2023): concept uitgangspuntennotitie en participatieplan	45	
• Raad (6/14 december 2023): vaststelling uitgangspuntennotitie en participatieplan	49-50	
	49-50	

RUIMTELIJKE ATLAS GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR

EEN KENSCHETS VAN DE GEMEENTE

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

Gemeente Mook en Middelaar

COLOFON

Dit werkdocument ‘Een kenschets van de gemeente’ is opgesteld door Bureau Nieuwe Gracht in opdracht van de gemeente Mook en Middelaar. Het is het eerste tussenproduct op weg naar de Omgevingsvisie Mook en Middelaar.
Het werkdocument bevat voor alle relevante beleidsvelden en thema’s een beschrijving van de huidige situatie (deel 1) en een inventarisatie van de sectorale ruimtelijke opgaven vanuit het bestaande beleid van de gemeente, provincie en regio (deel 2).

Bureau Nieuwe Gracht

- Robert Arends
- Nadèche Westrus

Utrecht, 26 september 2023 (concept, versie 2)

INHOUDSOPGAVE

> INLEIDING

> DEEL 1: BESCHRIJVING HUIDIGE SITUATIE

Blauwgroene hoofdstructuur
- ondergrond
- landschap
- water
- groenstructuur

Erfgoed
- archeologie
- cultuurhistorie

Identiteit van de kernen
- historische ontwikkeling
- stedenbouwkundige structuur

Ruimtegebruik en functies
- wonen
- werken en economie
- voorzieningen
- recreatie en toerisme
- natuur
- landbouw

Mobiliteit
- gemotoriseerd verkeer
- openbaar vervoer
- langzaam verkeer

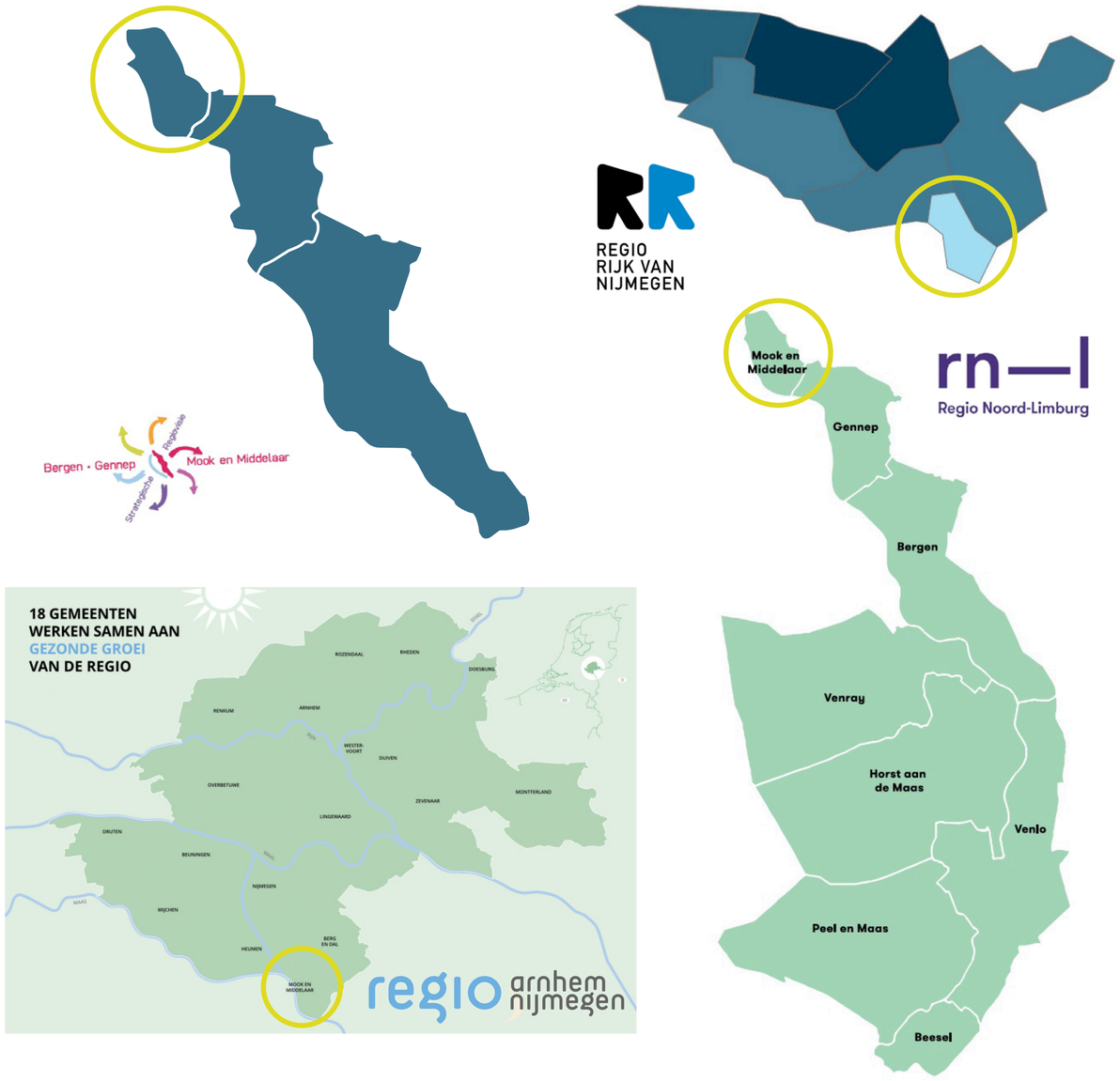
Maatschappij en samenleving
- leefbaarheid
- gezonde leefomgeving

Milieu
- geluid
- bodemkwaliteit
- luchtkwaliteit

Duurzaamheid
- klimaat
- energie

> DEEL 2: SECTORALE BELEIDSOPGAVEN

Ondergrond
Landschap
Water
Groenstructuur
Archeologie
Cultuurhistorie
Stedenbouw
Wonen
Werken en economie
Recreatie en toerisme
Natuur
Landbouw
Mobiliteit
Samenleving en maatschappij
Gezondheid en leefklimaat
Milieu
Klimaatadaptatie
Energietransitie
Circulair

> KAART 1: REGIONALE CONTEXT

INLEIDING

De gemeente Mook en Middelaar telt vier kernen (Molenhoek, Mook, Middelaar en Plasmolen) met in totaal ruim 8.000 inwoners. Daarmee is het één van de kleinste gemeenten in de regio. De gemeente vormt het meest noordelijk gelegen deel van de kop van Noord-Limburg, maar is met name georiënteerd op de regio Nijmegen.

De gemeente maakt door haar unieke ligging deel uit van meerdere regio's, zoals de Gezondste Regio Noord-Limburg (r-nl), de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, het Rijk van Nijmegen en - samen met de buurgemeenten Bergen en Gennep - de Regio Maasduinen.

Gezien haar geografische ligging (op de grens van drie provincies en meerdere regionale samenwerkingsverbanden) is regionale samenwerking op verschillende beleidsterreinen voor de gemeente van groot belang. Tegelijkertijd is het belangrijk om als kleine, zelfstandige gemeente een heldere eigen koers te varen. Daarom dienen de unieke groene gebiedskwaliteiten, de historische identiteit van Mook en Middelaar en de dorpse kwaliteiten centraal te staan in de Omgevingsvisie.

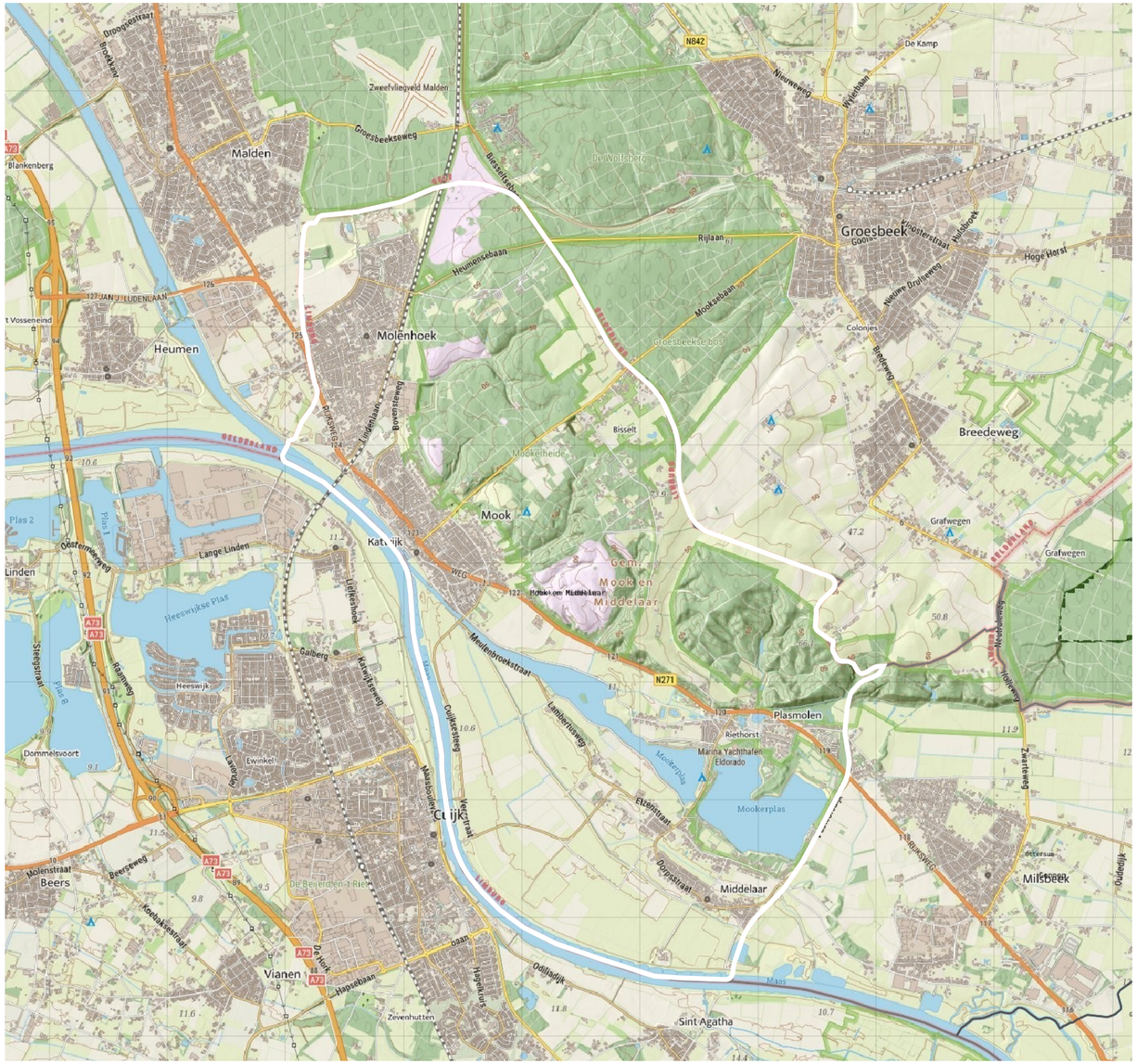
Stap 1: Beleidsinventarisatie en ruimtelijke analyse

De Omgevingsvisie Mook en Middelaar bevat het strategische en integrale beleid over de fysieke leefomgeving voor de hele gemeente en de lange termijn. Op dit moment werken wij aan stap 1: beleidsinventarisatie en ruimtelijke analyse. In deze eerste stap zijn alle relevante beleidsdocumenten van de gemeente, provincie en regionale samenwerkingsverbanden verzameld, geïnventariseerd en geanalyseerd. Op basis van deze beleidsdocumenten brengen we allereerst de gebiedskwaliteiten van de gemeente in kaart. We beschrijven daarbij op hoofdlijnen wat de belangrijkste karakteristieken zijn van het buitengebied en van de verschillende kernen in de gemeente. Zo ontstaat een goed beeld van de huidige opbouw van de gemeente en de kernen Mook, Middelaar, Molenhoek en Plasmolen. We stellen ook een digitaal kaartbestand samen met alle voor de Omgevingsvisie relevante kaartlagen.

Opzet en vervolg

In dit werkdocument zijn de gebiedskwaliteiten van Mook en Middelaar beschreven (deel 1), evenals de sectorale beleidsopgaven voor de komende jaren op basis van het bestaande beleid (deel 2). Dit werkdocument is op 7 september 2023 besproken met een ambtelijke projectgroep van de gemeente. Eind september worden de (aangescherpte) hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie voorgelegd aan de gemeenteraad (RIA 28 september 2023) en de betrokken stakeholders (23 oktober 2023). Die hoofdopgaven kunnen dan verder worden aangevuld en aangescherpt, waarna ze nogmaals worden voorgelegd aan de gemeenteraad (RIA 8 november 2023).

DEEL 1: BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE SITUATIE

> KAART 2: TOPOGRAFIE GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR

BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE SITUATIE

De Omgevingsvisie zorgt voor samenhang in het (ruimtelijk) beleid van de gemeente Mook en Middelaar. Het huidige beleid van de gemeente is verspreid vastgelegd over verschillende beleidsplannen en visies. In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle (sectorale) beleidsdocumenten van de gemeente Mook en Middelaar, evenals de relevante ruimtelijke visies, verkenningen en onderzoeken van de provincie en regio. Op basis van deze beleidsdocumenten geven we in dit eerste deel van het werkdocument een kenschets van de huidige situatie van de hele gemeente.

Beleidsvelden en thema's

Als fundament voor de Omgevingsvisie beschrijven we beknopt de huidige situatie van de gemeente. Hierbij komen alle voor de Omgevingsvisie relevante beleidsvelden en thema's aan bod. De volgende onderwerpen worden achtereenvolgens in woord en beeld beschreven:

Blauwgroene hoofdstructuur
- ondergrond
- landschap
- water
- groenstructuur

Erfgoed
- archeologie
- cultuurhistorie

Identiteit van de kernen
- historische ontwikkeling
- stedenbouwkundige structuur

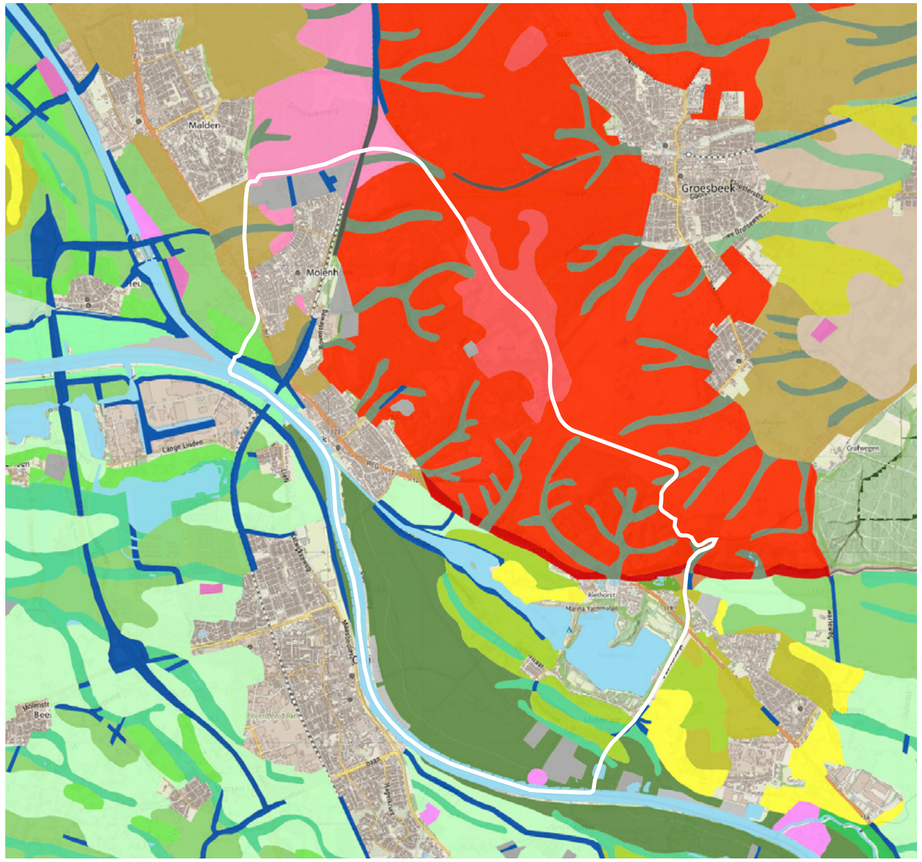
Ruimtegebruik en functies
- wonen
- werken en economie
- voorzieningen
- recreatie en toerisme
- natuur
- landbouw

Mobiliteit
- gemotoriseerd verkeer
- openbaar vervoer
- langzaam verkeer

Maatschappij en samenleving
- leefbaarheid
- gezonde leefomgeving

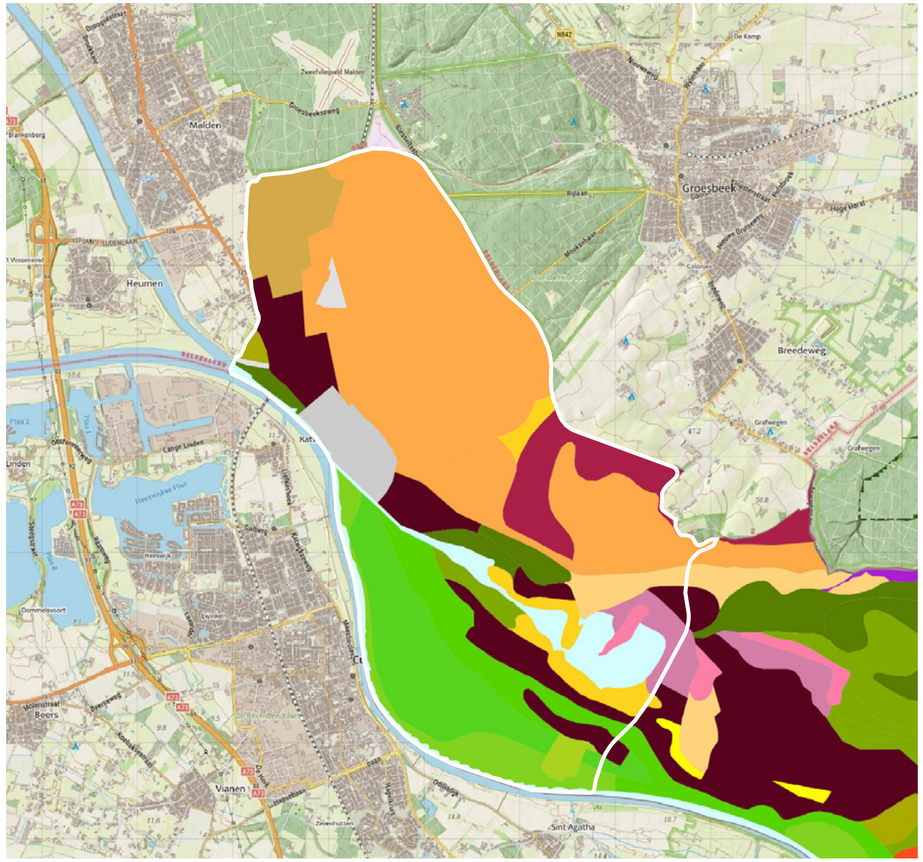
Milieu
- geluid
- bodemkwaliteit
- luchtkwaliteit

Duurzaamheid
- klimaat
- energie

> KAART 3: GEOMORFOLOGIE

- stuwwalplateau
- hoge stuwwal
- ondergraven stuwwalzijde
- droog dal
- smeltwaterglooiing
- smeltwaterwaaier
- terraswelving
- terrasvlakte
- rivierduin
- rivierdal
- geul van vlechtend water
- dijk

> KAART 4: BODEM

- holtpodzolgronden; grof zand
- vorstvaaggronden; grof zand
- gooreerdgronden; grof zand
- loopodzolgronden; grof zand
- hoge bruine enkeerdgronden; grof zand
- poldervaaggronden; zandige leem
- laarpodzolgronden; grof zand
- veldpodzolgronden; grof zand
- poldervaaggronden; zware zavel
- leek-/woudeerdgronden; lichte zavel
- ooivaaggronden; lichte zavel
- ooivaaggronden; lichte klei

ONDERGROND

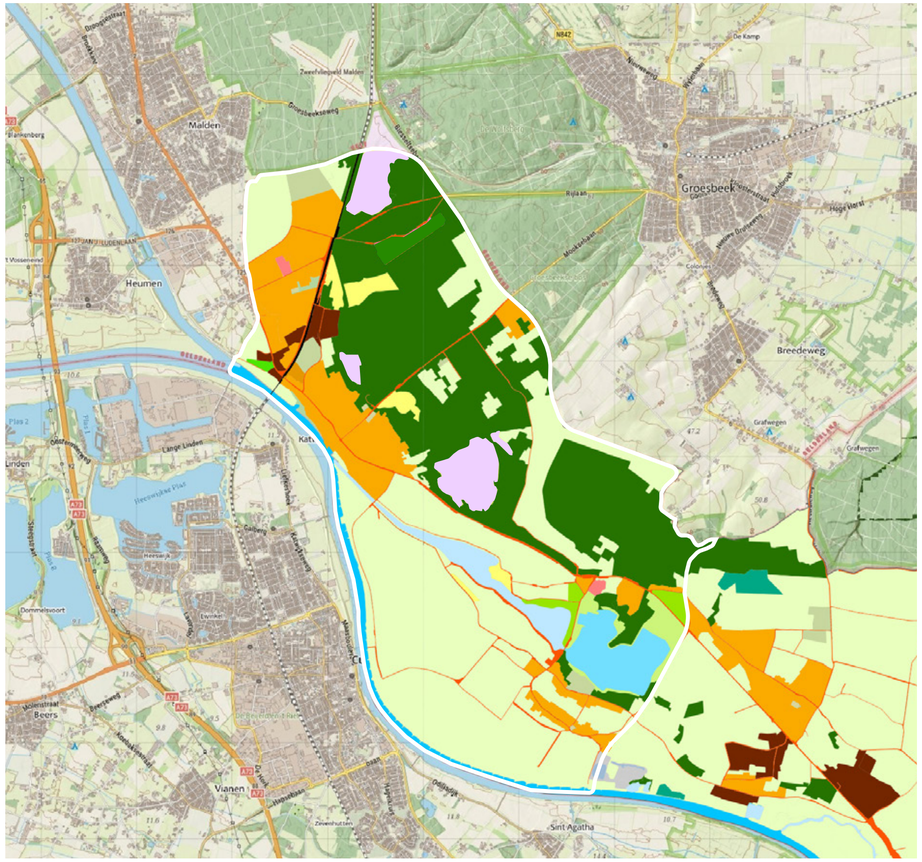
Geomorfologie

De gemeente Mook en Middelaar ligt in het uiterste noorden van de provincie Limburg. Landschappelijk gezien ligt het meest markante element in het noorden van de gemeente: de gigantische stuwwal die zich hoog boven het omringende landschap verheft. De stuwwal is gevormd in de voorlaatste IJstijd, zo'n 160.000 jaar geleden. De eeuwenoude ontstaansgeschiedenis van het gebied heeft gezorgd voor de huidige karakteristieke opbouw van de ondergrond met een grote diversiteit aan bodemkundige eigenschappen. Eeuwenlange erosie door ijs, water en wind heeft gezorgd voor verschillende geomorfologische (deel)gebieden, die op korte afstand van elkaar voorkomen.

Bodem

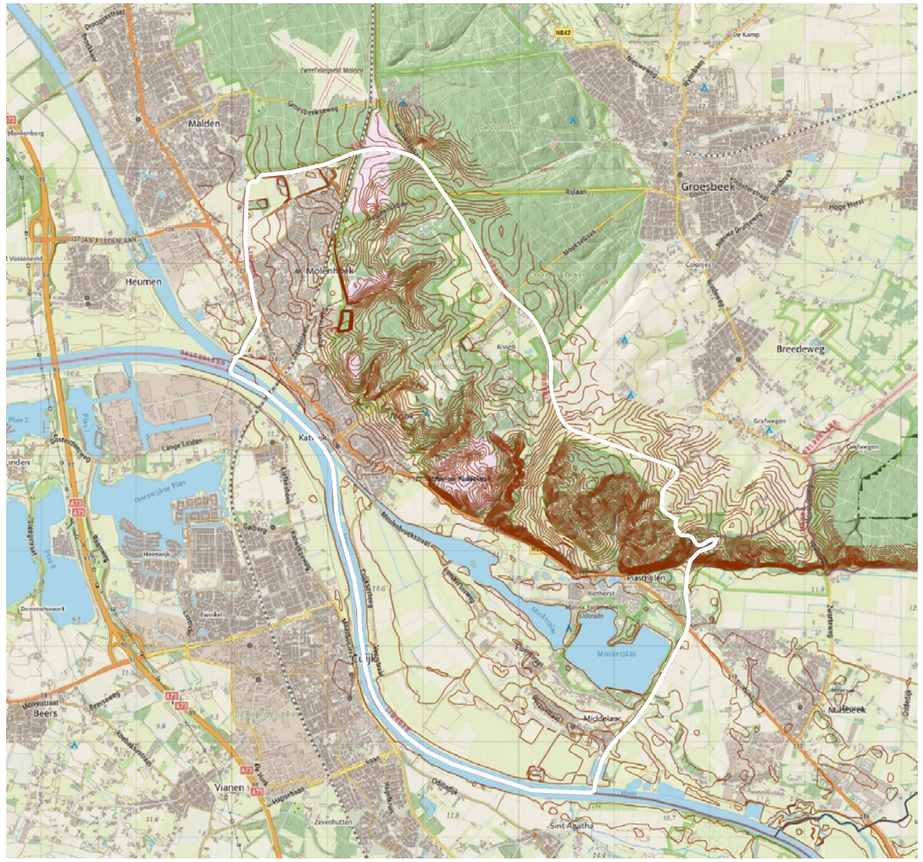
In het noorden van de gemeente ligt de stuwwal van Nijmegen, die in Duitsland doorloopt in het Reichswald. Deze stuwwal bestaat grotendeels uit zandgronden.
De westkant van de stuwwal, bij Molenhoek, heeft een glooiende helling doordat smeltwater vanaf de stuwwal stroomde naar het rivierdal van de Maas. De oude bewoningskernen van Molenhoek, Mook en Plasmolen zijn ontstaan op deze hoger gelegen fijne zandgronden in het overgangsgebied van de stuwwal.

In het winterbed van de Maas komen vooral rivierkleibodems voor. Omdat de Maas in vroegere tijden soms droog stond en er weinig begroeiing was, werd door de wind zand uit de droge rivierbodems opgewaaid en verderop afgezet. Hierdoor zijn enkele zandruggen en rivierduinen ontstaan. Middelaar ligt op een zandrug aan de voet van de stuwwal. Een groot gedeelte van de rivierduin in Middelaar is afgegraven ten behoeve van de zandwinning.

> KAART 5: VARIATIE IN LANDSCHAPPEN

- bos
- heide
- droog natuurgebied
- weide en akkerland
- recreatiegebied
- water

> KAART 6: HOOGTEKAART

- hoogtelijnen (TOP10NL)

LANDSCHAP

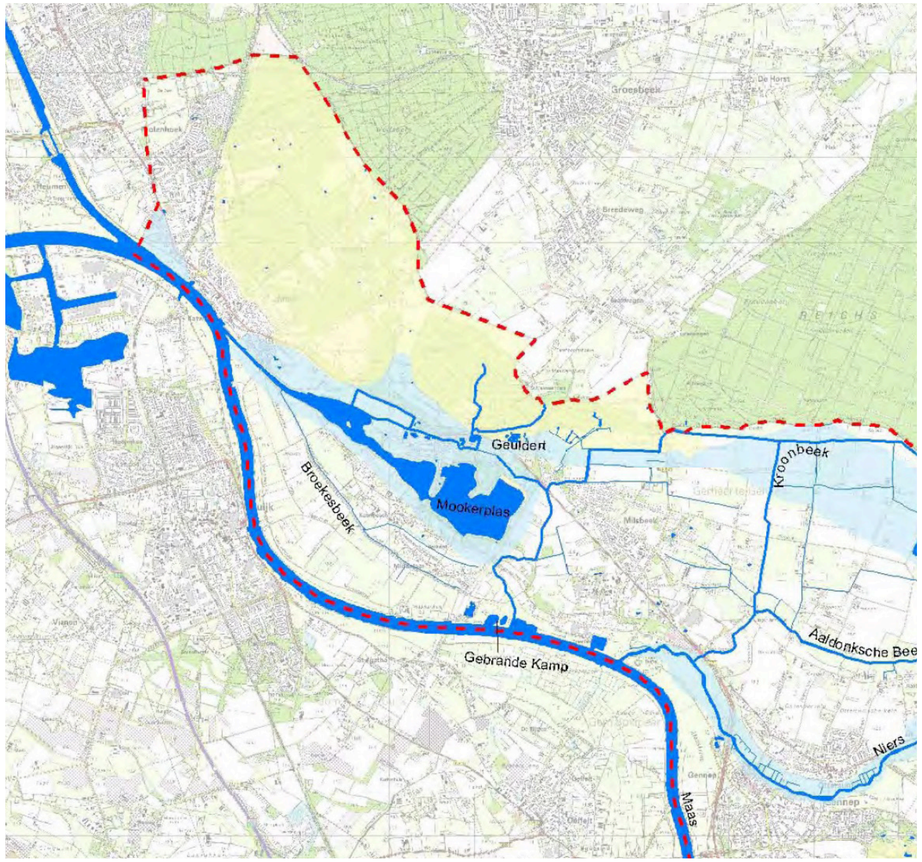
Variatie in landschappen

De verschillen in de ondergrond hebben in de loop der eeuwen geleid tot een grote diversiteit aan landschappen binnen de gemeentegrenzen. De gemeente Mook en Middelaar kent hierdoor landschappelijk gezien een grote variatie op een relatief klein oppervlak. Er is heide en bos, akkers en weilanden en de rivier de Maas.

In het laaggelegen Maasdal komen relatief veel graslanden voor. Door de ligging in het winterbed van de Maas, staan hier bijna geen (bedrijfs)gebouwen, wat het gebied een natuurlijke en groene uitstraling geeft. De weilanden en de vele heggen zorgen voor een groen, half-open kleinschalig karakter. De Maasheggen dienden vroeger als perceelscheiding en veekering. De hooggelegen stuwwal is bebost. In de bossen zijn enkele kleine akkers en weilanden te vinden. Deze karakteristieke open plekken zijn waardevol voor de natuurkwaliteit van het bos. Ze zorgen voor meer natuurlijke overgangen en variatie in het besloten bos. Tussen de stuwwal en het Maasdal ligt een gevarieerde overgangszone met rivierduinrelicten, bomenrijen, houtwallen en beken.

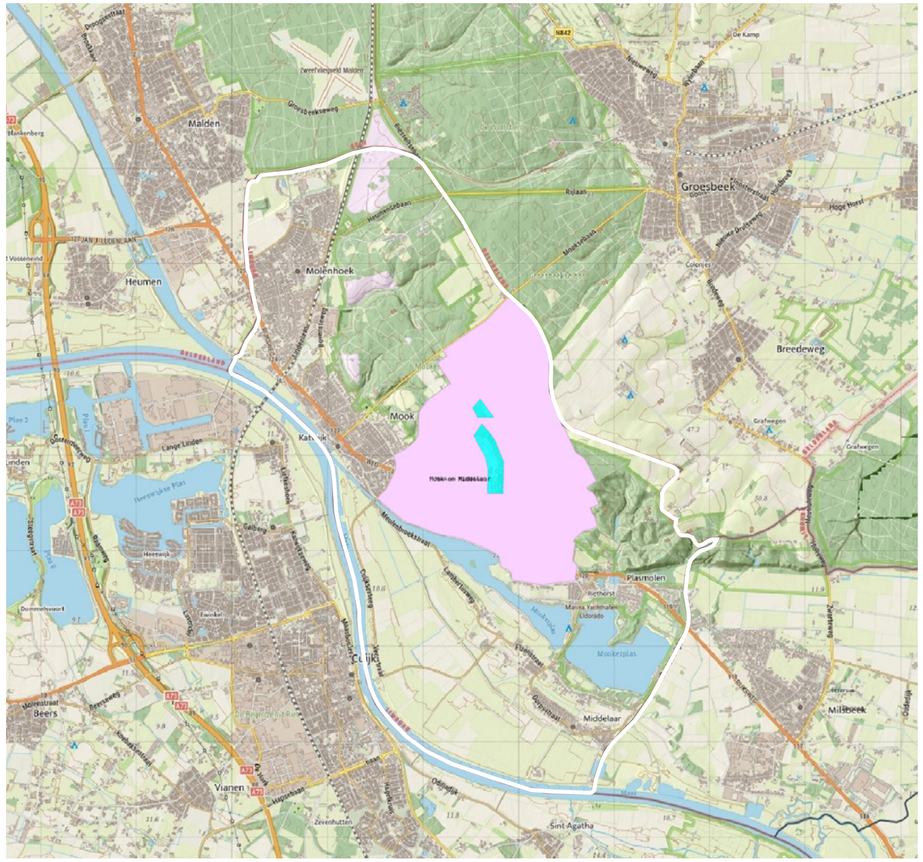
Opvallende hoogteverschillen

Hoogteverschillen spelen een grote rol in de beleving van het landschap in de gemeente. De hooggelegen delen van de gemeente liggen boven op de stuwwal (van 60 tot 80 meter +NAP). Het laagstgelegen deel ligt in het Maasdal en heeft een gemiddelde hoogte van zo'n 8 tot 10 meter +NAP. De dijken en kades langs de Maas hebben hier een hoogte van 13 à 14 meter +NAP. In het Maasdal komen kleinere hoogteverschillen voor in de vorm van zandruggen. Tussen de hoge stuwwal en het Maasdal ligt een overgangsgebied met glooiende hellingen.

> KAART 7: GRONDWATERSYSTEEM

infiltratie
kwel
water

> KAART 8: WATERWINGEBIED

waterwingebied
grondwaterbeschermingsgebied

WATER

Grondwater

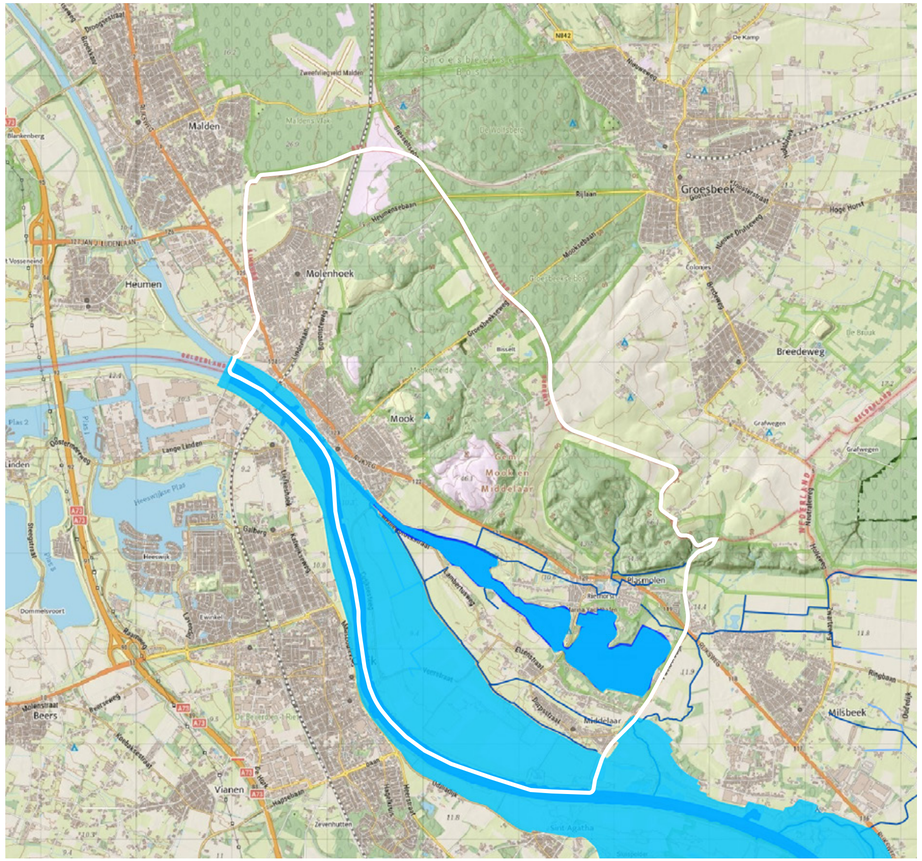
Het grondwatersysteem van de gemeente maakt deel uit van het stuwwalsysteem van Nijmegen. Het grondwater infiltreert op de stuwwal (deels in Duitsland) en komt omhoog in een zone met kwelgebieden aan de voet van de stuwwal. Door de invloed van afgravingen (zoals de Mookerplas) en de grondwateronttrekking ten behoeve van de drinkwatervoorziening, wordt de grondwaterstand op de stuwwal steeds lager en verdrogen de bronbeken ten zuiden van de stuwwal.

Waterwingebied

Drinkwater komt in Mook en Middelaar letterlijk van (of uit) eigen bodem komt. Voor de waterwinning wordt gebruik gemaakt van een waterwingebied op de Mookerhei. Het gewonnen water is van goede kwaliteit, de zuivering beperkt zich vooral tot het verwijderen van ijzer en mangaan. Het water bevat van nature weinig kalk. Om vervuiling van het grondwater te voorkomen is rond het waterwingebied een grondwaterbeschermingsgebied en boringsvrije zone aangewezen. Zij worden extra beschermd.

De Maas

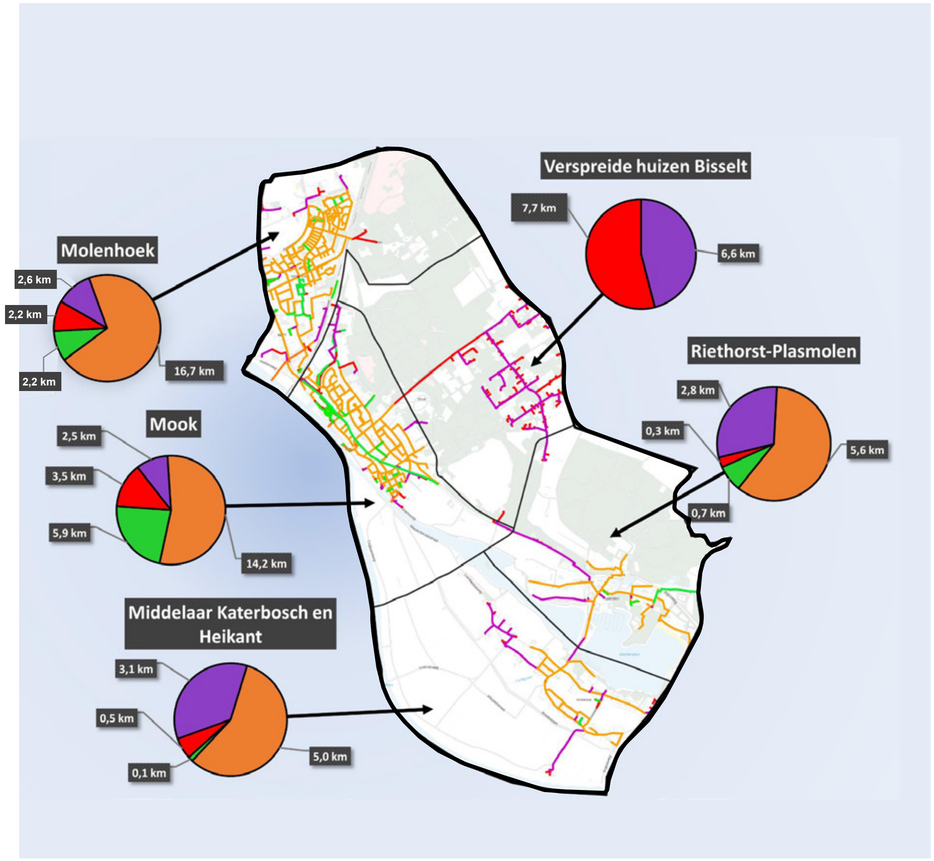
De Maas verbindt Limburg en de Limburgers van Zuid naar Noord. We maken gebruik van de Maas voor ons drinkwater, als vaarweg, voor wateraanvoer in de kanalen en voor voldoende zoetwater in droge perioden. De ligging van de gemeente Mook en Middelaar aan de rivier de Maas gaat gepaard met extra regelgeving en beleid ten aanzien van hoogwaterveiligheid. Bij hoge waterstanden in de winter staat het winterbed van de Maas regelmatig onder water.

> KAART 9: MAAS EN REGIONALE WATERSTRUCTUUR

Maas en Maasplassen

primaire watergangen Waterschap Limburg

> KAART 10: RIOOLSTELSEL

gemengde riolering: hemelwater- en afvalwater afvoer (totaal 41,5 km)

HWA-stelsel: hemelwater afvoer (totaal 9 km)

DWA-stelsel: afvalwater afvoer (totaal 14,2 km)

pers- of drukriolering: buitengebied (totaal 17,6 km)

De dijken zijn na de extreme hoogwaterstanden van 1993 en 1995 aangelegd en hebben in 2005 de status van primaire waterkering gekregen. Het huidige dijktraject voldoet niet aan deze waterveiligheidsnorm. De dijken in het Maasdal moeten daarom verhoogd en versterkt worden om te voldoen aan een overstromingskans van 1/300 per jaar. De huidige rivierdijk in het Maasdal heeft een hoogte die verloopt van NAP +13,0 meter tot NAP +13,7 meter. De dijken in het Maasdal worden gemiddeld circa 0,6 meter verhoogd om aan de waterveiligheidsnorm te voldoen. Daarbij worden ook diverse maatregelen getroffen gericht op verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Regionaal watersysteem

De gemeente beheert samen met het Waterschap Limburg het regionale watersysteem. Het grondgebied van de gemeente Mook en Middelaar kent een aantal kleinere waterlopen met een natuurlijke oorsprong, zoals de Mookse Molenbeek en de hierop afwaterende Helbeek en de Drie Meertjes. Daarnaast kent het gebied gegraven wateren zoals de zandafgraving van de Mookerplas uit de periode 1950-1970 en diverse watergangen in het agrarisch gebied.

Waterbeheer en riolering

De gemeente is verantwoordelijk voor inzameling van afstromend hemelwater van percelen waarvan de eigenaren niet zelf kunnen voorzien in afvoer naar oppervlaktewater of bodem. De voorkeursvolgorde die we hierbij hanteren is vasthouden, bergen en afvoeren. Binnen de gemeente beheren we meerdere voorzieningen met betrekking tot waterbeheer en riolering, zoals rioolleidingen, gemalen, kolken en infiltratievoorzieningen zoals wadi's. Een groot deel van het rioolstelsel is al voor 1970 aangelegd, maar gemiddeld genomen nog van goede kwaliteit.

> KAART 11: GROENE HOOFDSTRUCTUUR

GROENSTRUCTUUR

Openbaar groen in de dorpen

De dorpen in de gemeente hebben een sterke relatie met het omliggende landschap. Als gevolg hiervan zijn er relatief weinig groenvoorzieningen in de dorpskernen. Het openbaar groen in de dorpen bestaat hoofdzakelijk uit plantsoenen, speelplekken en solitaire bomen of boomgroepen op pleinen en in straten. Dit openbaar groen is essentieel voor de beleving en het gebruik van de buitenruimte en de kwaliteit van de woonomgeving. Het groen is ook belangrijk voor de gezondheid van mens en dier. Het zorgt voor de productie van zuurstof, het zuivert lucht, vangt fijnstof op, geeft verkoeling en beschutting. Naast openbaar groen kan ook particulier groen op private terreinen een belangrijke rol vervullen voor de kwaliteit van de openbare ruimte, hoewel dit groen oorspronkelijk niet hiervoor is aangeplant.

De bijgevoegde kaart geeft de groene hoofdstructuur in de gemeente aan. Op lokale schaal is er meer groen aanwezig, zowel in de dorpen als daar buiten.

Buitengebied

Groen speelt ook een belangrijke rol in de beleving van het buitengebied. Dat geldt dan met name voor bomen en laanstructuren. Andere kleine landschapselementen, zoals heggen en houtwallen, komen in het gebied nog maar sporadisch voor. Aan de oostzijde van de Maas zijn in de afgelopen decennia veel meidoorn- en sleedoornheggen verdwenen. Slechts hier en daar zijn nog kleinschalige heggenpatronen zichtbaar. De aanplant van nieuwe heggen in het buitendijkse gebied is lastig vanwege een vergunningsplicht op basis van de Waterwet.

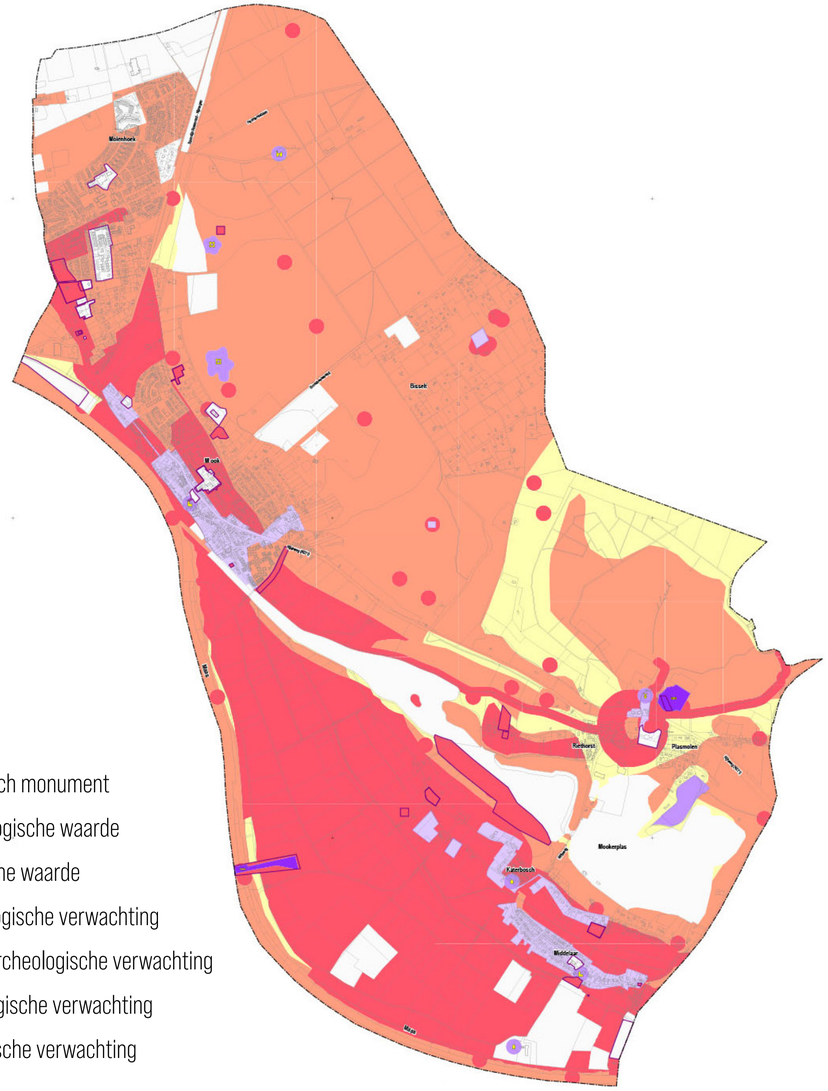
Het Maasheggengebied is een van de oudste cultuurlandschappen van Nederland en wordt gekenmerkt door haar landschappelijke fraaiheid en ecologische waarde. In het visiestuk ‘Gehecht aan Heggen’ zijn de mogelijkheden beschreven voor een toekomstbestendig Maasheggenlandschap.

De bomen- en laanstructuren in het buitengebied zijn veelal lijnvormig en lopen met de Maas en de stuwwal mee. In de open agrarische gebieden bepalen lange bomenrijen het landschapsbeeld. In het Maasdal accentueren de bomen en beplanting de ligging van de rivier.

Een bijzondere bomenrij vormen de bakenbomen, die op regelmatige afstand van elkaar zijn aangeplant om als baken te dienen voor de scheepvaart bij hoogwater. De bakenbomen worden niet meer onderhouden en zullen gedeeltelijk verdwijnen door de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de Maas.

Groenbeheer

Structureel en efficiënt groenbeheer is van essentieel belang voor de kwaliteit van de openbare ruimte. Als gemeente zetten we daarbij vooral in op structureel groen met een omvang van enige betekenis (dus geen kleine stukjes ’snippergroen’). Natuurlijk beheer past binnen een groene gemeente als Mook en Middelaar. Dit natuurlijk beheer vindt vooral in de extensief te onderhouden delen van het buitengebied plaats. Net buiten de bebouwde kom zijn er overgangsgebieden, die ook redelijk extensief onderhouden kunnen worden. De intensief te beheren gebieden liggen in de dorpskernen en bij belangrijke gebouwen of wooncomplexen.

1 wettelijk beschermd archeologisch monument
2 gebieden van zeer hoge archeologische waarde
3 gebieden van hoge archeologische waarde
4 gebieden met een hoge archeologische verwachting
5 gebieden met een middelhoge archeologische verwachting
6 gebieden met een lage archeologische verwachting
7 gebieden zonder een archeologische verwachting

> KAART 12: ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART

ARCHEOLOGIE

Archeologische beleidskaart

De archeologische beleidskaart dient als basis voor het archeologiebeleid voor de gemeente Mook en Middelaar. De kaart bevat zeven beleidscategorieën, variërend van wettelijk beschermde archeologische monumenten tot gebieden zonder archeologische verwachting.

Strategisch landschap

Door de natuurlijke ligging aan de Maas heeft de gemeente Mook en Middelaar in het (verre) verleden een strategische rol gespeeld. Veel van de archeologische monumenten in de gemeente zijn dan ook verbonden met de geschiedenis van dit strategische landschap. In dit gebied kunnen drie regionale thema's worden onderscheiden uit verschillende tijdvakken: Romeinse Tijd, Tachtigjarige oorlog en Tweede Wereldoorlog.

Romeinse Tijd

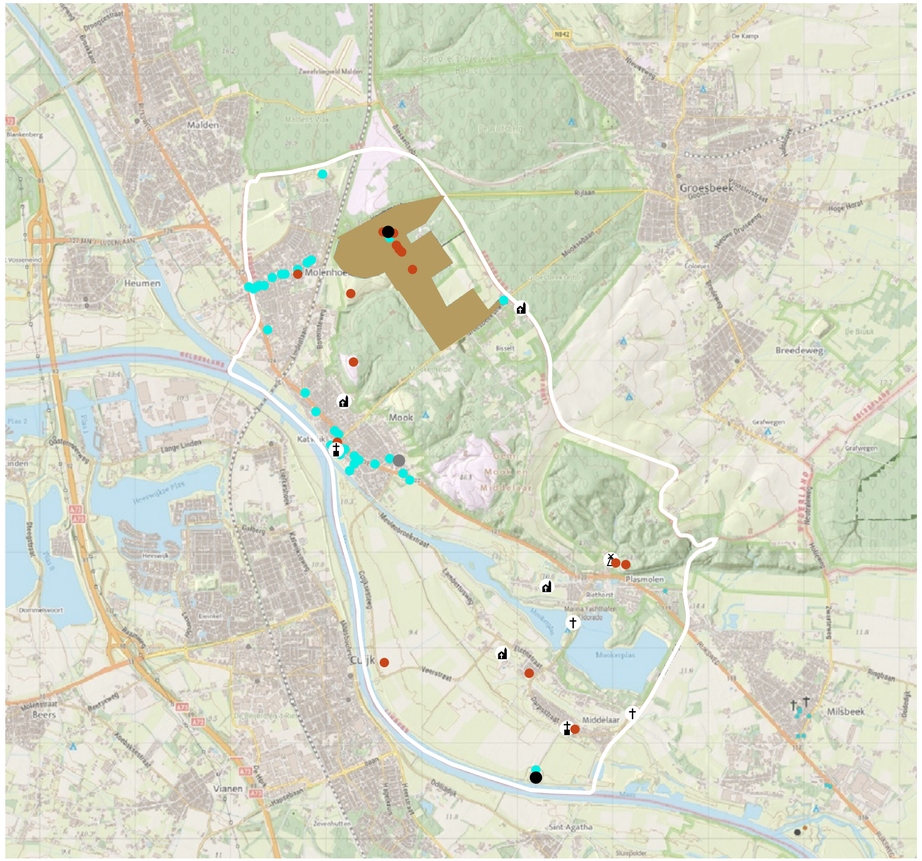
In de Romeinse Tijd vormden de grote rivieren de grenzen van het Romeinse Rijk. Tegelijk waren het belangrijke handelsroutes. De route over de Maas tussen Nijmegen en Maastricht was een van de hoofdroutes. Vanuit deze handelsroute zijn ook de eerste wegen ontstaan. In de Romeinse Tijd is veelal sprake geweest van geclusterde groepjes boerenerven met een meer centrale zone van akkers. Tussen de akkers en nederzettingen lagen grafvelden. Op de terrasrand tussen Mook en Middelaar zijn tot op heden een tiental nederzettingen bekend en negen grafvelden. De bekendste Romeinse vondsten betreffen de villa op het landgoed Sint Jansberg bij Plasmolen. Daarnaast zijn er resten van een Romeinse brug aangetroffen nabij Middelaar.

De Tachtigjarige oorlog

Mook is vooral bekend van de Slag op de Mookerhei op 14 april 1574, een veldslag tussen de Oranjes en de Spanjaarden tijdens de Tachtigjarige oorlog. In die tijd strekte de Mookerheide zich nog uit tot aan de stadswallen van Nijmegen. De Tachtigjarige oorlog was een onrustige periode, waarin veel werd gevochten in deze streek. Ieder dorp had een eigen vluchtschans, waarin mensen en vee in veiligheid gebracht konden worden, om zich te verdedigen tegen kleinere bendes. De Mookerschans is hier een voorbeeld van. Deze schans is tot in de 18e eeuw onderhouden en maakt deel uit van het strategisch landschap.

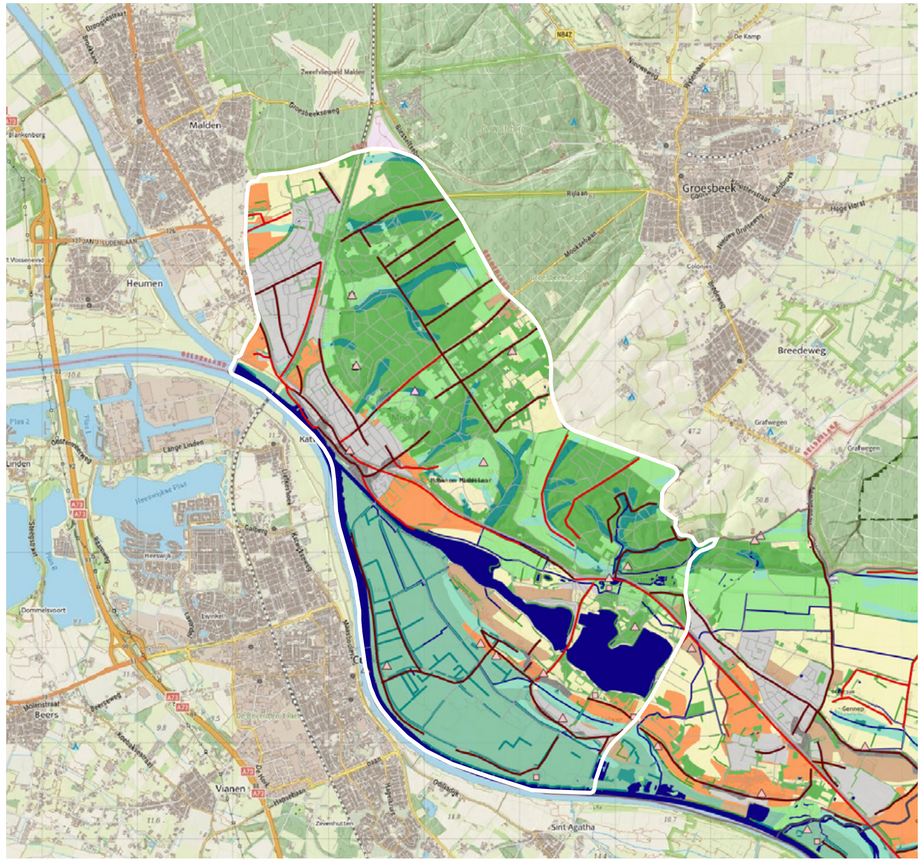
Tweede Wereldoorlog

Ook in de Tweede Wereldoorlog heeft in de gemeente Mook en Middelaar een hevige strijd gewoed. Mook, Plasmolen en Middelaar lagen in het frontgebied. De oorlog heeft markante sporen achtergelaten, zowel in de natuur, het landschap als in de kernen van de gemeente. Er bestaat hierdoor een risico op het aantreffen van munitie in de gemeente. We vinden in Mook de War Cemetery, een erebegraafplaats voor gesneuvelde militairen uit de Tweede Wereldoorlog. Het 'Monument voor het Kunstenaarsverzet' in Mook herinnert aan de kunstenaars uit de regio die tijdens de Tweede Wereldoorlog actief waren in het verzet. Het oorlogsmonument in Middelaar is opgericht ter nagedachtenis aan de duizenden militairen die hier tijdens operatie 'Market Garden' zijn gesneuveld. Bij de veerstoep aan de Maas bij Mook staat een monument ter nagedachtenis aan de korporaal Antonio Barbaro die omkwam tijdens een geslaagde poging om twee kameraden van de verdrinkingsdood te redden.

> KAART 13: MONUMENTEN

- rijksmonument
- gemeentelijk monument (MIP)
- historische buitenplaats
- kerken
- molens
- kapellen
- kruisen
- kastelen
- overig

> KAART 14: HISTORISCH LANDSCHAP

- bos in mozaieklandschap
- mozaieklandschap
- bos in dalenlandschap
- beekdal
- rivierdal
- droge heideontginning
- velden
- kampen en oude graslanden
- water
- oude wegen (ouder dan 1806)
- oude wegen (1806-1890)
- oude waterlopen

CULTUURHISTORIE

Monumenten

Er wordt onderscheid gemaakt tussen rijks- en gemeentelijke monumenten. Rijksmonumenten kunnen bestaan uit oude boerderijen, molens of andere historische objecten. Op de Mookerheide bevindt zich Jachtslot de Mookerheide, een rijksmonument daterend uit het begin van de 20e eeuw. Van het Huis Middelaar, een vestingwerk dat vanaf 501 na Chr. aan de Maas heeft gestaan, zijn alleen nog een paar grachtcontouren in het landschap te zien. Op deze plek staat nu een boerderij. Naast rijksmonumenten beschikt de gemeente ook over een gemeentelijke monumentenlijst met o.a. monumentale woningen, kerken, kapellen en oorlogsmonumenten.

Historisch landschap

In de Romeinse Tijd was al veel land ontgonnen voor de landbouw, maar in de Vroege Middeleeuwen zijn deze gronden weer bebost geraakt en ontstonden heidevelden op de schrale gronden. Vanaf de 18e en 19e eeuw zijn de woeste bos- en heidegebieden weer ontgonnen en voor de landbouw geschikt gemaakt. Met name akkerbouw was mogelijk op deze drogere gronden in het bosrijke mozaieklandschap.

De nattere lagergelegen gronden werden gebruikt als weidegrond voor het vee. Hier plantte men hagen, heggen en houtwallen als veekering, en voor gebruik van hout en vruchten. In de loop der jaren ontstonden nieuwe technieken en werden de ontginningen steeds grootschaliger met een rechtlijnige (ruil)verkaveling en wegenstructuur. Er zijn echter nog verschillende gebieden met historische ontginningspatronen, waarvan een aantal nu nog terug te vinden is in het landschap zoals de oude graslanden in het Maasdal en de oude bouwvelden rond de dorpskernen van Mook en Middelaar.

> KAART 15: HISTORISCHE ATLAS (SITUATIE ROND 1930)

HISTORISCHE ONTWIKKELING

Mook

Mook is ontstaan als lintdorp. Het dorp was lange tijd niet groter dan een paar straten met lintbebouwing. De stedenbouwkundige structuur is ook nu nog vooral gekoppeld aan de van oudsher structuurbepalende wegen in het dorp: de Rijksweg, Groesbeekseweg en Kerkstraat. De oudste bebouwing van Mook bevindt zich rondom deze wegen. Hier liggen ook de monumentale, publieke gebouwen zoals het raadhuis en de kerk. Tot circa 1950 heeft de kern een overwegend agrarisch karakter. Mook ontwikkelde zich in de na-oorlogse periode als suburbane woonkern met verschillende woonbuurten. De latere uitbreidingen van het dorp zorgden ervoor dat de onbebouwde zone tussen Mook en Molenhoek steeds smaller werd. Beide kernen zijn nu alleen nog van elkaar gescheiden door de sportvelden en het spoor. Veel mensen die in Mook wonen werken in Nijmegen. Dit maakt de kern tot een zogenaamd forenzendorp.

Molenhoek

Molenhoek heeft zijn naam te danken aan de Heumsche molen, die in 1737 in het gebied werd gebouwd. De groei van het dorp vindt tot 1930 alleen langs de belangrijkste infrastructuur plaats, de Rijksweg en de Stationsstraat. De stedenbouwkundige structuur van Molenhoek werd vanoudsher bepaald door deze wegen. De kruising van beide wegen was een belangrijk entree en knooppunt voor Molenhoek. Deze functie is nu overgenomen door de kruising van de Rijksweg met de Ringbaan. De kerk en omgeving vormen, in combinatie met het winkelcentrum, het hart van het dorp. Tussen de structuurbepalende wegen in het dorp liggen diverse woonbuurten met uiteenlopende karakters en woonmilieus.

Middelaar

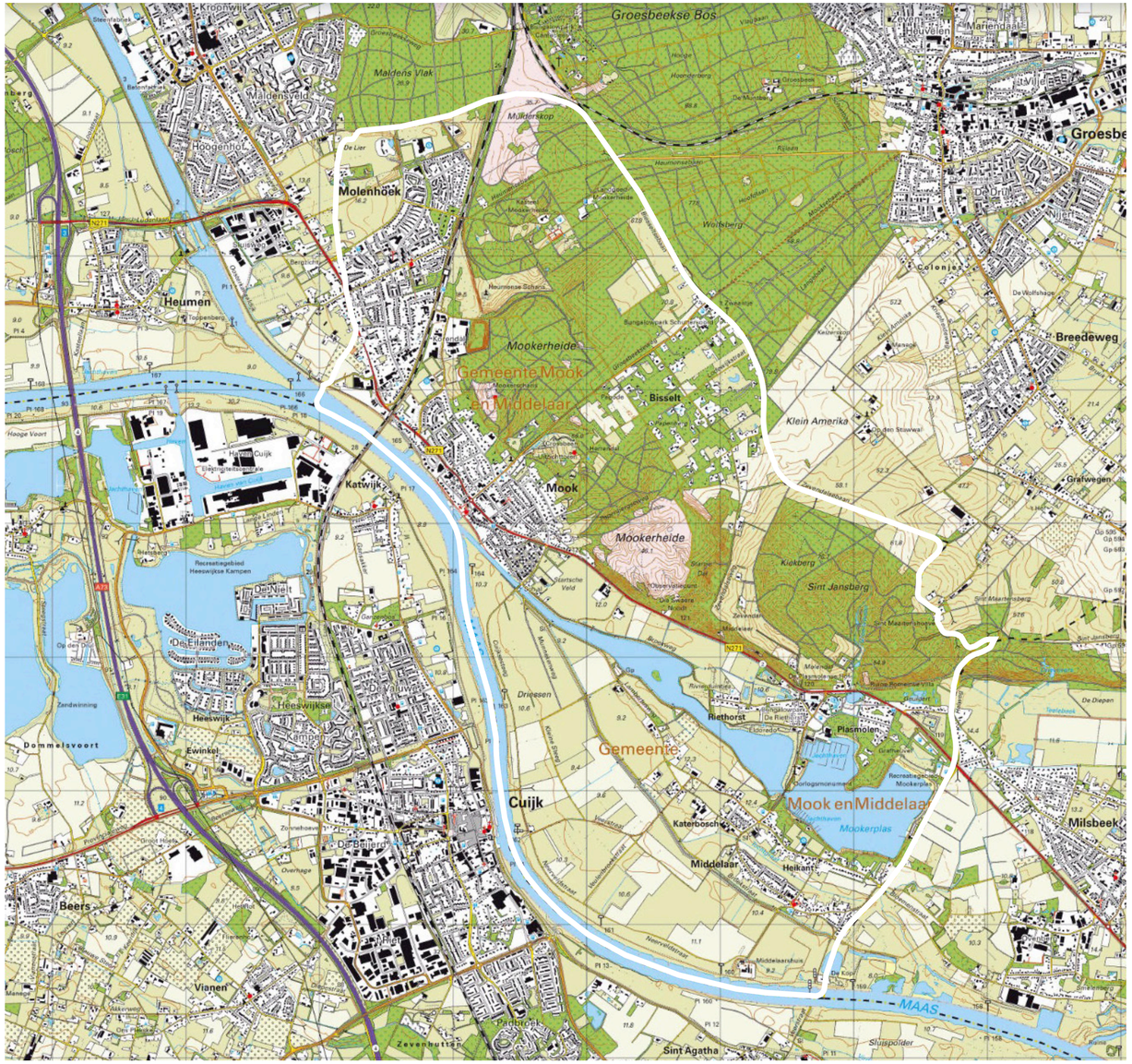
Middelaar ligt dicht bij de Maas, op een natuurlijke hoogte in het weidelandschap. In Middelaar is de originele structuur, bestaande uit een dubbel bebouwd lint nog goed zichtbaar. Beide linten liggen op de hogere zandrug, van elkaar gescheiden door een beek. Er was een 14e-eeuws kasteel, Huis Middelaar, dat in de loop van de 19e eeuw werd gesloopt. Op het terrein zijn nog gracht-resten en ondergrondse muurresten van het kasteel aanwezig. In de Tweede Wereldoorlog viel Middelaar ten prooi aan bombardementen, waarbij het dorp vrijwel geheel werd verwoest. Bij het dorp liggen de buurtschappen Heikant en Katerbosch vlak bij de Mookerplas.

Plasmolen

Plasmolen is het kleinste dorp van de vier nederzettingen. De naam stamt af van de Bovenste Plasmolen, een watermolen uit 1725. Van de vier dorpen is Plasmolen een uitzondering omdat het geen kerkdorp is. De kern heeft een bijzondere ontwikkeling doorgemaakt, toen de schilder Jacques van Mourik zich hier vestigde rond 1900. Vanaf die tijd heeft Plasmolen zich ontwikkeld tot een kunstenaarsdorp, waardoor er vaak exposities plaatsvinden. Bij Plasmolen ligt buurtschap Riethorst.

De Bisselt

De Bisselt is een buurtschap met circa 100 woningen in de bossen tussen Mook en Groesbeek, deels gelegen in het natuurgebied de Mookerheide. Een deel van de woningen heeft een recreatieve bestemming, maar deze vakantiewoningen mogen wel permanent bewoond worden.

> KAART 16: DORPEN EN BUURTSCHAPPEN

STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR

Dorpen met een eigen karakterstiek

De ruimtelijke karakteristiek van de dorpen Mook, Middelaar, Molenhoek en Plasmolen wordt in belangrijke mate bepaald door de bijzondere landschappelijke kwaliteiten en de groene elementen binnen de bebouwde kom van de kernen. Het groene karakter van de dorpen vormt dan ook het visitekaartje van de gemeente Mook en Middelaar en zorgt voor een herkenbare identiteit van de dorpen.

Vitale kernen

In de dorpen hebben de laatste jaren diverse in- en uitbreidingen plaatsgevonden. In de gemeente staan daarnaast nog diverse woningbouwprojecten op de planning. Daarmee levert Mook en Middelaar een (bescheiden) bijdrage aan de regionale opgaven binnen de regionale verstedelijkingsstrategie voor het Rijk van Nijmegen en De Groene Metropool. Binnen die regionale context heeft het dorpse gebied van Mook en Middelaar een sterke eigen identiteit dat van grote waarde kan zijn als uitloopgebied voor het aangrenzende stedelijke gebied. De woonmilieus in de dorpen van het ommeland zijn kleinschaliger en kennen een lagere dichtheid. Woningbouw biedt kansen om de kernen vitaal te houden en de leefbaarheid op peil te houden. Verdichten, transformatie, en mogelijk gestapelde bouw kunnen daarbij helpen mits het behoud van identiteit daarbij geborgd wordt.

In- en uitbreidingen

In Molenhoek wordt met Molenhoek-Zuid een dorpsuitbreiding met circa 250 woningen gerealiseerd in diverse prijsklassen, zowel voor starters, doorstarters als senioren. Daarnaast zijn er verschillende kleine woningbouwprojecten in ontwikkeling in de gemeente, zoals Herrendael Staete in Mook, Villa Lierdal in Molenhoek en woningbouw op de plek van Hotel Plasmolen.

WONEN

Bevolkingsopbouw en huishoudens

De gemeente telt 8.045 inwoners in 2023 (bron: CBS), waarvan 3.742 in Molenhoek, 3.085 in Mook, 875 in Middelaar en 343 in Plasmolen. De inwoners zijn over 3.643 huishoudens verspreid. Gemiddeld bestaan de huishoudens in de gemeente dus uit 2,2 personen. Een relatief groot aandeel (31%) van de huishoudens bestaat echter uit één persoon.

In Mook en Middelaar wonen relatief veel middelbare inwoners van 45 tot 65 jaar (33%) en 65-plussers (27%) en juist weinig 25 tot 45-jarigen (17%) en kinderen tot 15 jaar oud (12%). Verder zijn er bewoners van de leeftijdsgroep jongeren van 15 tot 25 jaar (11%). De demografische ontwikkeling laat zien dat er de komende jaren sprake zal zijn van ontgroening (vertrek van jongeren) en vergrijzing (relatief sterke toename van het aantal ouderen). De bevolking van de gemeente is relatief hoogopgeleid (37%) een heeft een relatief hoog inkomen. Slechts 5,8% van de bevolking heeft moeite met rondkomen. Dat is het laagste percentage in de regio en aanzienlijk minder dan het landelijk gemiddelde (12,7%).

Woonomgeving

Middelaar staat bekend om de rust en ruimte en het landelijk wonen. De kleinschaligheid en het dorpse karakter vormen unieke woonkwaliteiten, gecombineerd met een aantrekkelijk woningaanbod en grootstedelijke voorzieningen dichtbij. De nabijheid van Nijmegen geeft een extra dimensie aan de woonomgeving. In Mook en Middelaar wonen dan ook relatief veel jonge gezinnen, die onder andere vanuit Nijmegen in de gemeente zijn komen wonen.

Voor alle kernen geldt dat de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving zeer goed is. Zowel natuur, werk als infrastructuur zijn nabij. Dit resulteert in relatief hoge huizenprijzen. De WOZ-waarde in de gemeente Mook en Middelaar bedraagt volgens de meest recente CBS-data in 2023 gemiddeld €424.000,-. Dat is ruim hoger dan het gemiddelde van de provincie Limburg (€289.000) en het landelijke gemiddelde voor heel Nederland (€369.000,-).

Woningvoorraad

In Mook en Middelaar staan meer koop- (75%) dan huurwoningen (25%). Daarmee is het percentage koopwoningen in Mook en Middelaar hoger dan in Nederland. In de kernen staan voornamelijk grondgebonden woningen. De verdeling naar woningtypen ziet er als volgt uit:

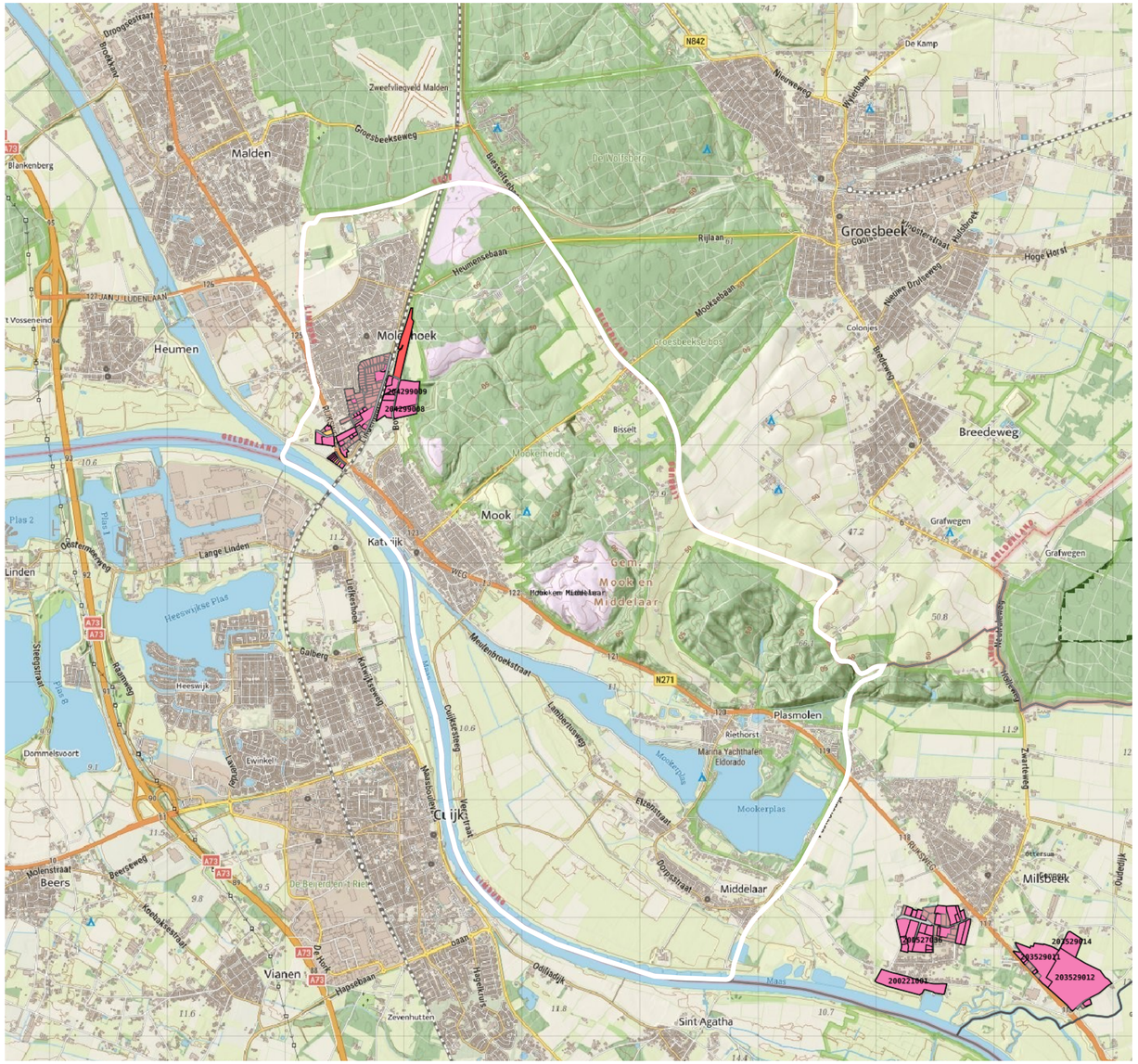
- 38% rijwoningen (1.367 woningen)
- 17% twee onder een kap (620 woningen)
- 31% vrijstaande woningen (1.137 woningen)
- 14% meergezinswoningen (519 woningen)

Bouwplannen

In Molenhoek-Zuid komt een gevarieerd aanbod van circa 250 woningen en appartementen in diverse prijsklassen, zowel voor starters, doorstarters als senioren. Het woningbouwprogramma ziet er als volgt uit:

- Circa 50% vrije sector;
- Circa 30% onder de NHG-grens en middenhuur;
- Circa 20% sociale huur.

Daarnaast zijn er verschillende kleine woningbouwprojecten in ontwikkeling in de gemeente, zoals Herrendael Staete in Mook, Villa Lierdal in Molenhoek en woningbouw op de plek van Hotel Plasmolen.

Malden
Heumen
Molenhoek
Mook
Groesbeek
Breedeweg
Plasmolen
Middelaar
Milsbeek
Beers
Vianen
Cuijk
Sint Agatha
Katwijk
Gem. Mook en Middelaar
Heeswijkse Plas
Mookerplas
Maas
Rijksweg
Groesbeekseweg
Mookerheide
Grafwegen
Lange Linden
Meulendroekstraat
Lambertusweg
Doorpstraat
Hoogstraat
Hatsebaan
Zevenhutten
Zwaluwenweg
Marina Yachthaven Eldorado
Riethorst
De Kamp
Hoge Horst
Colonjes
Bisseltweg
Nieuweweg
Nieuwe Dijkweg
Hatsbroek
Kon. Julianastraat
Pr. Beatrixstraat
Oosterweerweg
Galgenberg
Ewinkel
Dommelsvoort
Stiegstraat
Beersseweg
Molenstraat
Oudedijk
Hagenbuis
Zandkuilweg
Ouddijkseweg
Verrijstraat
Nabijvelden
Eldersestraat
Oudendijk
Broekhem
Blankenberg
Zweefvliegveld Malden
De Volsberg
Groesbeekse bos
Bisseltheide
Bosweg
Heumensebaan
Mookerbaan
Rijksweg
Broosstraat
Broekhem
Oosterweerweg
Lange Linden
Heeswijkse Plas

> KAART 18: AANBOD TOERISME EN RECREATIE

RECREATIE EN TOERISME

Het landelijk gebied van Noord-Limburg is een plek om te ontspannen en recreëren, voor de eigen inwoners en voor bezoekers van buiten. En de recreatiebehoefte wordt steeds groter. Recreatie vormt dan ook een speerpunt in het beleid van de gemeente.

Grote trekpleisters

Drie grote trekpleisters op het gebied van recreatie zijn de stuwwal (met als hoogtepunt de Mookerheide), de Mookerplas en de Maasduinen. In het bos op de stuwwal bevinden zich verschillende recreatieve voorzieningen en attracties, zoals de Mookerschans en een restaurant in Jachtslot de Mookerheide. Hier bevinden zich ook vaak de startpunten van recreatieve wandel- en fietsroutes. De Mookerplas en Plasmolen vormen samen een intensief recreatiegebied dat van belang is op regionaal en nationaal niveau. Hier is een concentratie van voorzieningen aanwezig, zoals bungalowparken, campings, een strandje, jachthaventjes, horecavoorzieningen en een bowlingbaan. In 2022 bezochten ongeveer 299.000 mensen de plas (Leisurelands, Jaaroverzicht 2022). Rond de Mookerplas is een concentratie aan watersportvoorzieningen. De plas staat in open verbinding met de Maas. Er is een parkeerplaats, waar men betaald kan parkeren.

Lokale recreatie

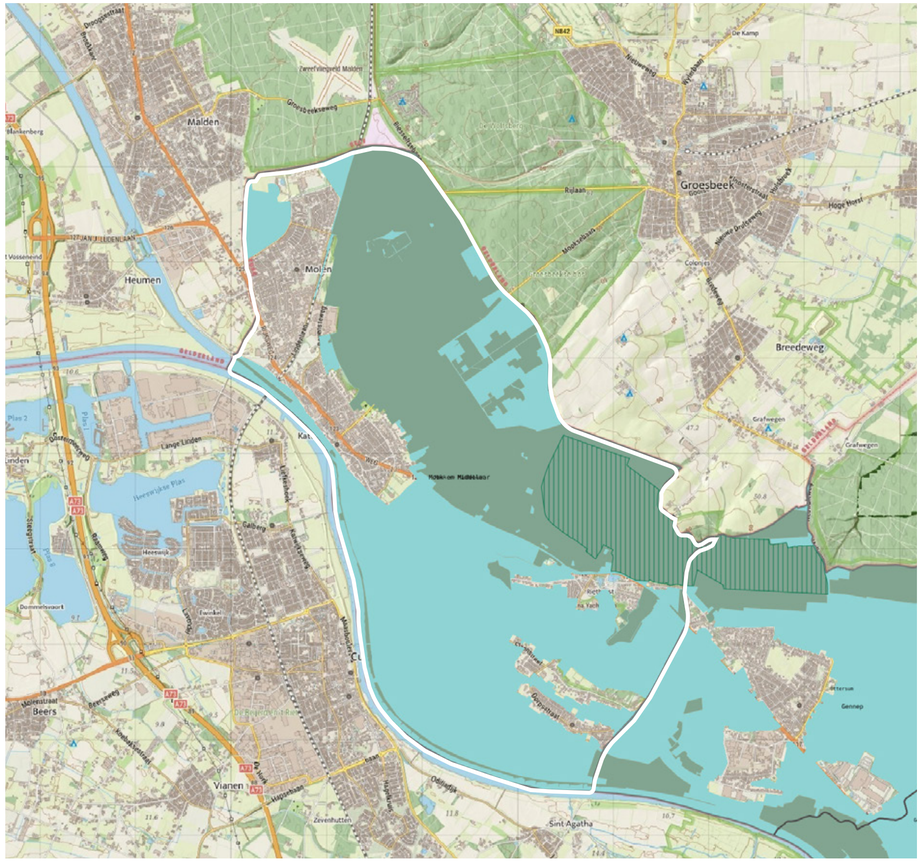
Naast deze drie grotere gebieden, hebben ook andere gebieden veel potentie voor recreatie en toerisme. Het groene agrarisch gebied rond Molenhoek is vooral belangrijk voor recreatie op lokaal niveau, zoals ommetjes die vanuit de woning worden gemaakt. Het gebied sluit bij de brug aan op het bosgebied van de stuwwal, waardoor het een poortfunctie heeft. Het Maasdal bij Middelaar heeft nog weinig mogelijkheden voor toerisme en recreatie. Het gebied heeft wel een hoge potentie voor recreatie door het aantrekkelijke kleinschalige landschap met Maasheggen, de rust van natuurgebied de Gebrande Kamp en de dorpssfeer van Middelaar.

Verblijfsrecreatie

De gemeente heeft meerdere verblijfsaccommodaties in zowel de kampeer-, bungalow- en hotelsector. De accommodaties zijn voornamelijk gelegen rondom de Mookerplas. Het aanbod richt zich met name op vaste standplaatsen en in mindere mate op (zakelijke) toeristen voor een kort verblijf in de gemeente.

Recreatieve routenetwerken

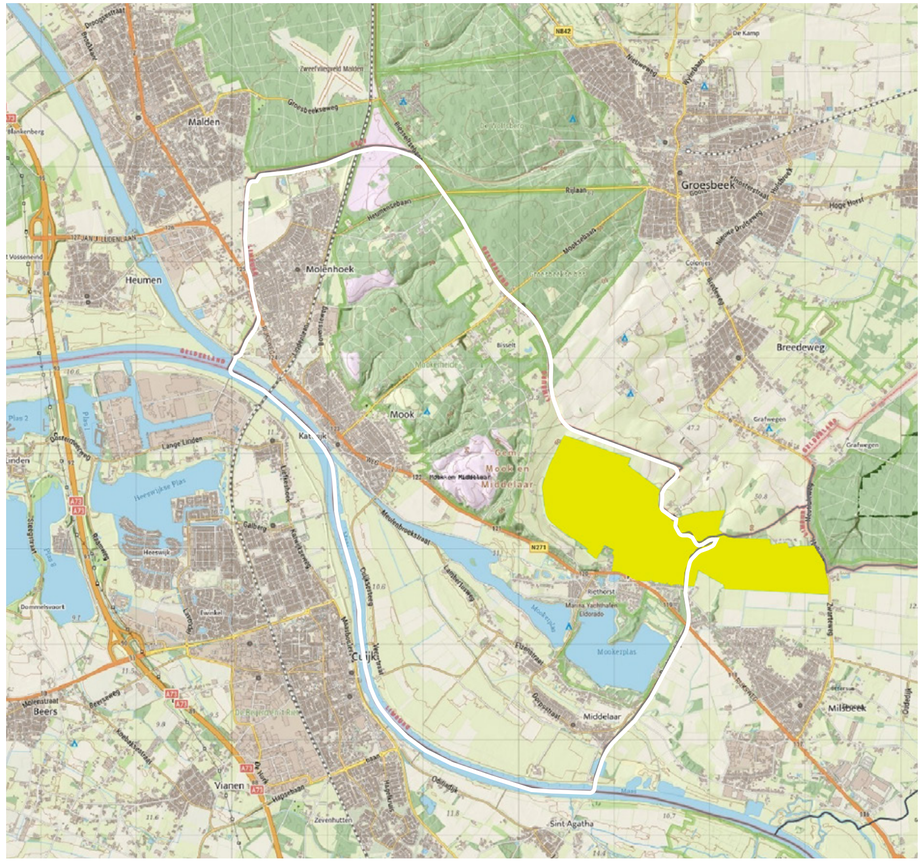
In de gemeentelopen diverse recreatieve wandel- en fietsroutes, die van vitaal belang zijn voor het toeristisch-recreatieve product van de regio. Ook zijn er mountainbikeroutes en ruiter- en menroutes, die vooral zijn te vinden in de bosgebieden.

> KAART 19: NATUURNETWERK NEDERLAND (NNN)

Natuurnetwerk (NNN)

groenblauwe mantel

> KAART 20: NATURA2000-GEBIED

Natura2000-gebied

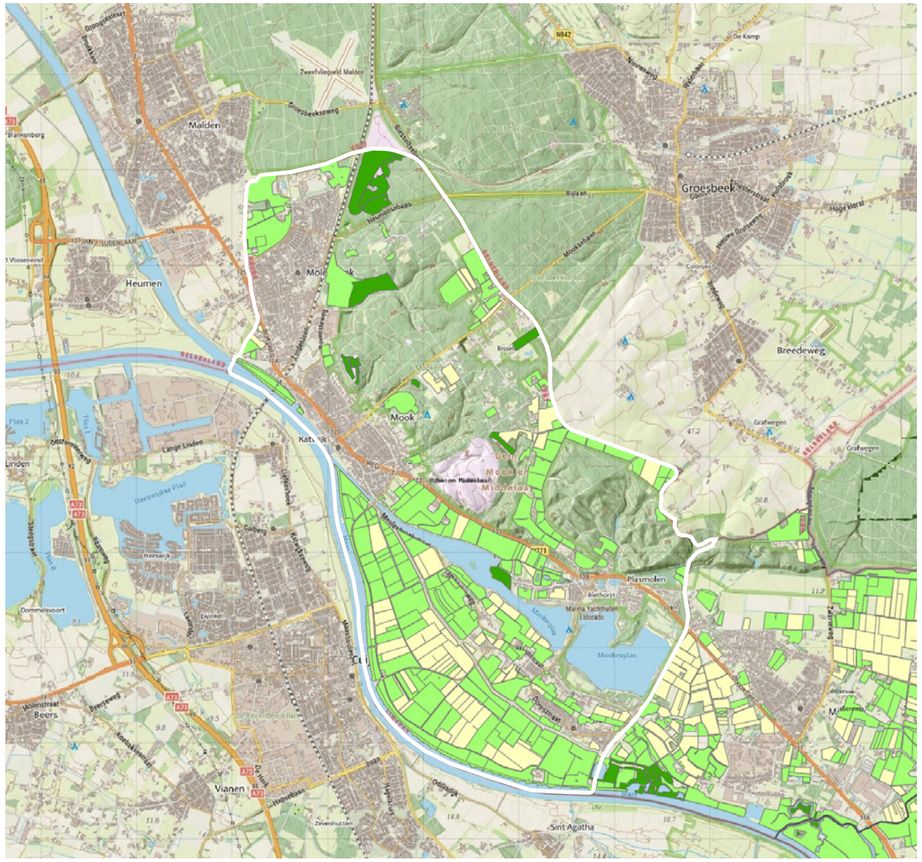
NATUUR

NNN , Natura 2000-gebied en groenblauwe mantel

Op korte onderlinge afstanden liggen droge bossen, heidevelden, natte kwelgebieden en riviergebonden natuur. De verwevenheid van de verschillende natuurwaarden is groot, waardoor relatief kleine deelgebieden ontstaan, met veel interessante gradiënten en overgangen. De beboste delen en de heidevlaktes van de stuwwal maken onderdeel uit van Natuurnetwerk Nederland (NNN). De Sint Jansberg is aangewezen als Natura 2000-gebied.

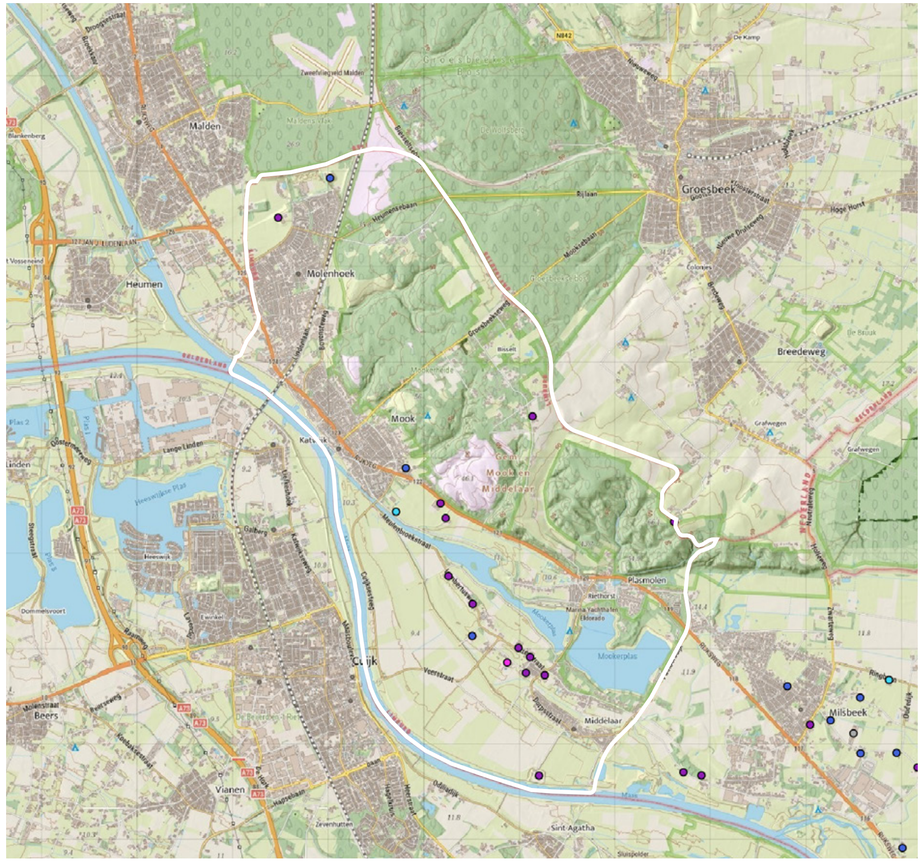
Op de hogere delen van de stuwwal zijn zowel naald- als loofbossen te vinden. Op sommige plaatsen in de bossen zijn bronbeken ontstaan (Mookse Molenbeek en Helbeek) die met name op de St. Jansberg zijn terug te vinden. De beekbegeleidende bronbossen herbergen waardevolle flora- en fauna. Op de stuwwal zijn enkele kleinere en meer uitgestrekte heidevelden aanwezig, zoals Mookerheide en Mookerschans. Bos komt ook voor op de hoger gelegen zandruggen van de rivierduinen. Aan de voet van de stuwwal zijn kwelgebieden te vinden met veel ecologische potenties voor het verbinden van de stuwwal met het Maasdal. In het Maasdal zijn de natuurwaarden vooral verbonden aan het Maasheggengebied. De tussen de weilanden gelegen heggen vormen een belangrijk fourangeergebied voor de das.

Het Maasdal, de beekdalen en steilere hellingen vormen samen de groenblauwe mantel. Deze gebieden vormen samen een soort mantel tussen en bij de Limburgse NNN-gebieden. Op veel plekken in de groenblauwe mantel zijn in de loop der tijd (delen van) steden en dorpen tot ontwikkeling gekomen. Die bebouwde gebieden maken geen deel uit van de groenblauwe mantel, maar staan er wel mee in verband.

> KAART 21: AGRARISCH GRONDGEBRUIK

- grasland
- bouwland
- natuurterrein

> KAART 22: VEEHOUDERIJEN

bron: Kernregistratie Dierverblijven (Atlas Limburg)

- melkrundvee
- varkens
- paarden
- schapen

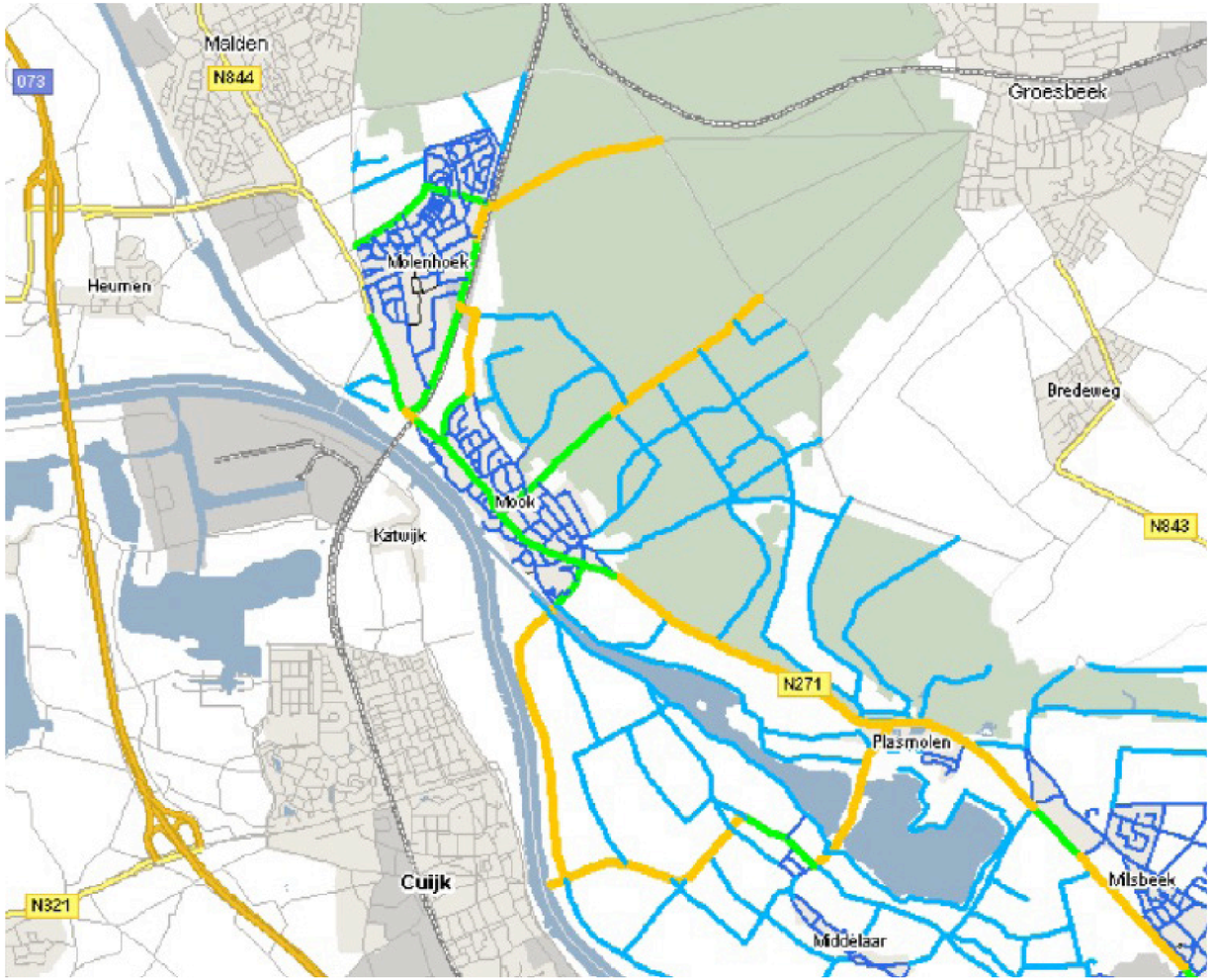
LANDBOUW

Agrarisch grondgebruik

Van oudsher neemt de landbouw een belangrijke positie in de vorming van het landschap. Vooral in het Maasdal, de overgangszone tussen rivierdal en stuwwal, het agrarisch ontginningsgebied ten zuiden van de stuwwal en de terrasvlakten achter de Maasduinen zijn veel gronden in gebruik voor de landbouw. In het Maasdal komen relatief veel graslanden voor. Ten zuiden van de stuwwal is ook akkerbouw te vinden.

Agrarische bedrijven

In de gemeente komen diverse agrarische bedrijven en veehouderijen voor met melkrunderen, varkens, paarden en schapen. Deze agrarische (bedrijfs)bebouwing staat verspreid in het landschap. Rond deze bedrijven liggen stankcirkels, zodat voldoende afstand kan worden gehouden tot geurgevoelige objecten.

> KAART 23: WEGENCATEGORISERING

- gebiedsontsluitingsfunctie buiten bebouwde kom
- gebiedsontsluitingsfunctie binnen bebouwde kom
- erftoegangsfunctie buiten bebouwde kom
- erftoegangsfunctie binnen bebouwde kom

GEMOTORISEERD VERKEER

De gemeente Mook en Middelaar ligt op het snijvlak van de regio's Limburg Noord en Arnhem-Nijmegen. De gemeente heeft een sterkere verbinding met de directe omgeving van de stad Nijmegen (Rijk van Nijmegen) dan met de regio Limburg Noord. Dit heeft vanzelfsprekend zijn weerslag op de aanwezige infrastructuur en de verkeersstromen. Qua bereikbaarheid zijn de snelweg A73, de provinciale N271 en de spoorlijn van Roermond naar Nijmegen (Maaslijn) de belangrijkste verbindingen. De mobiliteit is enorm toegenomen waardoor het bereik van de gemeente verder reikt dan de omliggende dorpen. Zo is de gemeente Mook en Middelaar een belangrijk uitloopgebied voor Nijmegen.

Wegennet

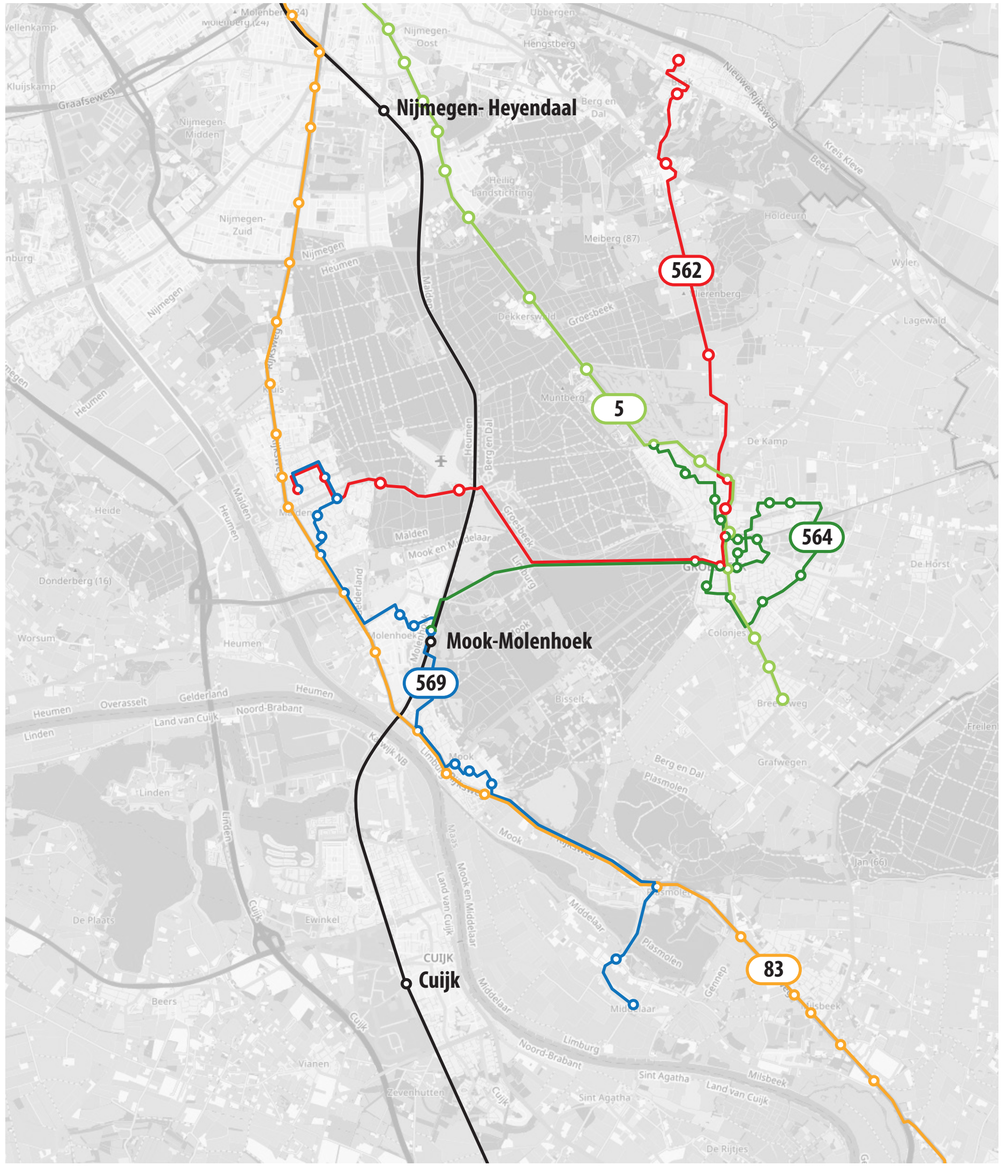
De gemeente Mook en Middelaar heeft een wegencategorisering vastgesteld die binnen de gemeentegrenzen een indeling kent naar gebiedsontsluitingswegen (binnen en buiten bebouwde kom) en erftoegangswegen (binnen en buiten bebouwde kom). De Rijksweg (N271) en de belangrijke gemeentelijke wegen binnen de bebouwde kom zijn gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg. Alle overige wegen zijn erftoegangswegen die gericht zijn op het toegankelijk maken van erven en woonstraten.

De Rijksweg (N271) vormt de regionale wegverbinding tussen Venlo en Nijmegen en is de belangrijkste gebiedsontsluitingsweg voor de verschillende dorpen en het industriegebied Korendal binnen de gemeente. De dorpen Mook, Molenhoek en Plasmolen liggen langs of aan weerszijden van deze weg.

De verkeersstromen zijn de afgelopen decennia steeds meer toegenomen op deze belangrijkste gebiedsontsluitingsweg binnen de gemeente. Bovendien zal dit in de komende jaren nog verder toenemen. Door de komst van de A73 en A77 heeft de N271 een regionale functie gekregen waarbij toerisme en recreatie een belangrijke rol speelt. Maar de functie voor het woon-werkverkeer en utilitair verkeer (waaronder industrie) mag uiteraard ook niet vergeten worden. Daarnaast maakt het lokale wegverkeer gebruik van deze route. Deze situatie leidt tot ongewenst verkeer in de kernen (woonwijken) en vormt al enkele jaren een knelpunt.

Knelpunten gemotoriseerd verkeer

Er zijn op sommige wegen zorgen over de verkeersveiligheid en leefbaarheid. Deze klachten betreffen vaak de N271 en de wegen van en naar Groesbeek. Dit zijn de Ringbaan en Heumensebaan te Molenhoek en de Groesbeekseweg in Mook.

> KAART 24: OV-ROUTES

OPENBAAR VERVOER

Spoorlijn

De spoorlijn Nijmegen-Venlo is een belangrijke ontsluiting voor personen- en goederenvervoer. Het spoor ligt verhoogd in het landschap op een spoordijk. In 2009 werd in het kader van Stadsregiorail het nieuwe station Mook-Molenhoek geopend op dezelfde plaats als het voormalige station. Het station wordt bediend door de (stop)treinen van Arriva, tussen de stations Roermond en Nijmegen. Een keer per kwartier vertrekt een trein vanuit Mook-Molenhoek naar Nijmegen en Venlo.

Buslijnen

De gemeente Mook en Middelaar wordt verder bediend door enkele buslijnen. Lijn 83 rijdt over de A73 van Nijmegen naar Gennep en/of Venlo en doet uitgezonderd de kern Middelaar, de overige kernen van de gemeente aan. Het station in Mook wordt echter niet bediend door deze bus. De buurtbus 564 rijdt van Groesbeek naar station Mook-Molenhoek, maar rijdt niet door naar Mook. Sinds medio 2021 rijdt de nieuwe buurtbus 569 van Malden tot Middelaar en omgekeerd. Deze buurtbus doet ook het station aan.

- Maaslijn (Nijmegen-Venlo-Roermond)
- buslijn 83 (Nijmegen-Mook-Gennep-Venlo)
- buslijn 5 (Nijmegen-Groesbeek)
- buurtbus 562 (Groesbeek-Malden)
- buurtbus 564 (Groesbeek-Molenhoek station)
- buurtbus 569 (Malden-Middelaar)

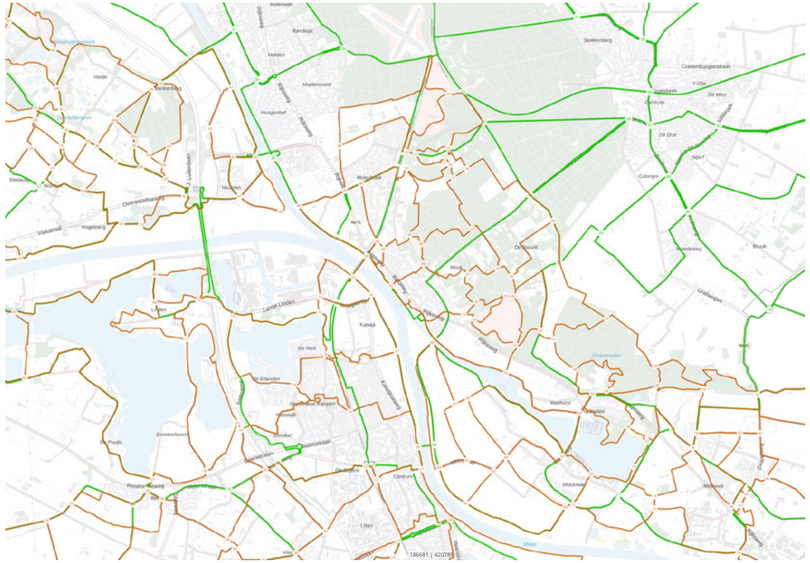
Daarmee zijn alle kernen (ook onderling) aangesloten op het OV-net. Een directe verbinding van Mook naar het 5 kilometer verderop gelegen Groesbeek is niet aanwezig.

Knelpunten openbaar vervoer

De trein op de Maaslijn tussen Venlo en Nijmegen heeft een gebrek aan capaciteit. Een duurzame oplossing wordt pas verwacht met de realisatie van de elektrificatie. Volgens de huidige gegevens ligt de opleverdatum van de opwaardering van de Maaslijn (totaal project) in 2028. Het ontbreken van OV tussen alle kernen van de gemeente is inmiddels opgelost met de introductie van buurtbuslijn 569. Op het gebied van duurzame mobiliteit en het stimuleren van OV-gebruik liggen er kansen in het beter positioneren van Station Mook-Molenhoek als hub en het toevoegen van OV-fietsen.

landelijke fietsroutes (LF)
landelijke wandelroute (LAW)
streekpaden
NS-wandeling

regionale fietsroute
regionale wandelroute

> KAART 25: FIETS- EN WANDELROUTES

LANGZAAM VERKEER

Fietsroutes

In Nederland, Limburg en Mook en Middelaar wordt veel gefietst. Er zijn verschillende fietsroutes mogelijk binnen de gemeente Mook en Middelaar. Deze routes bestaan voor een deel uit vrijliggende fietspaden, maar maken soms ook gebruik van bestaande wegen.

De gebiedsontsluitingswegen zijn uitgevoerd met vrijliggende fietsvoorzieningen (bij 50 km/uur) of fietssuggestiestroken (bij 30 km/uur). Op sommige wegen, zoals de doorgaande wegen als de Groesbeekseweg binnen de bebouwde kom, waar een 30 km/uur snelheidsregime van kracht is, zijn de fietsvoorzieningen ook als fietsstrook aangelegd. Op de overige wegen is sprake van gemengd gebruik en maken fietsers dus gebruik van de rijbaan.

De fietsroutes in de gemeente zijn van groot belang voor dagelijks woon-werkverkeer en leiden ook bezoekers en recreanten langs de mooie plekjes en verbinden de toeristische ondernemers. De regio is opgenomen in het landelijke fietsknooppuntennetwerk. In het gebied ligt een aantal fietsroutes. Zo loopt de Maasroute (LF3) door onze gemeente.

Om het autoverkeer terug te dringen is in 2020 de snelfietsroute F73 Cuijk-Nijmegen (MaasWaalpad) geopend, inclusief een fietsbrug over de Maas naar Cuijk. Het MaasWaalpad loopt van Cuijk over de nieuwe brug De Maasover richting Mook, via Molenhoek en Malden naar de Campus Heyendaal in Nijmegen. De brug kan ook gebruikt worden door voetgangers.

Wandelroutes

Over het algemeen liggen de meeste wandelroutes, streekpaden en onverharde paden op de stuwwal en de rivierduinen. Het lange afstand Pieterpad (LAW9) loopt eveneens door de regio. Verder zijn er lokaal nog enkele kortere wandelroutes uitgezet.

Knelpunten langzaam verkeer

Er zijn een aantal locaties met knelpunten voor de verkeersveiligheid van fietsers. Dit betreft vooral de verbindingswegen van en naar Groesbeek.

LEEFBAARHEID & GEZONDE LEEFOMGEVING

Leefbaarheid vormt een belangrijk onderwerp in dorpen en kleine kernen. Denk bijvoorbeeld aan ontmoetingsplekken, zoals buurthuizen of sportverenigingen. Zeker in een gemeenschap waar steeds meer jongeren wegtrekken, komen dergelijke voorzieningen onder druk te staan. Leefbaarheid wordt bepaald door de betrokkenheid van bewoners op elkaar en op hun wijken en dorpen.

Ontmoetingsplekken

De gemeente kent verschillende ontmoetingsmogelijkheden. Onze gemeente kent drie gemeenschapshuizen en vier breed gedragen ontmoetingsplaatsen voor alle inwoners. De plekken zijn ook bestemd voor kwetsbare groepen en zijn toegankelijk voor mensen met een beperking. In Middelaar is de Dörpskamer in MFC De Koppel de belangrijkste ontmoetingsplaats. Molenhoek kent twee ontmoetingsplaatsen met het Lees- en Ontmoetingspunt (LOP) en gemeenschapshuis De Wieken. In Mook is niet echt sprake van één voorziening, maar zijn er verspreid over de kern meerdere locaties die als ontmoetingsplaats kunnen worden gebruikt (zoals o.a. 't Môks Café).

Verenigingsleven

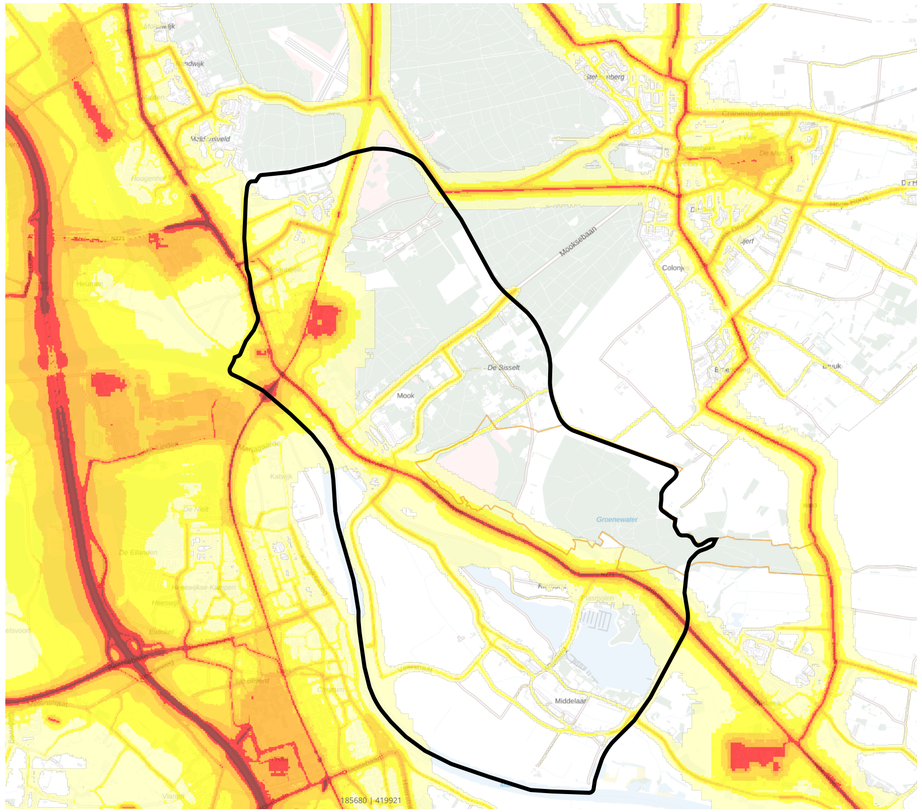
Deelname binnen verenigingen bevordert ontmoeting, sociale samenhang en leefbaarheid in de gemeente. Er is een actief verenigingsleven in de kernen. In de gemeente zijn een aantal organisaties en verenigingen actief die kunst en cultuur voor een breed publiek bereikbaar maken. Ook culturele verenigingen op het gebied van zang, toneel, muziek, carnaval, heemkunde, gilde en schutterij en kunst zijn actief in de gemeente.

Sport en bewegen

Vele inwoners beoefenen een sport in verenigingsverband. Sport en bewegen. Mook en Middelaar heeft de sporters en bewegers veel te bieden. We kunnen wandelen, fietsen, voetballen, korfballen, tennissen, paardrijden, hardlopen, wielrennen en mountainbiken, golfen, turnen, tafeltennissen, badmintonnen, squashen, fitnessen, judo, vechtsport of Qi Gong beoefenen, aan water- zwem- of hengelsport doen of aan denksporten deelnemen. De sportcomplexen bevinden zich in De Lier, Maasvallei en De Heikant. De sportterreinen liggen gesitueerd aan de rand van de dorpen.

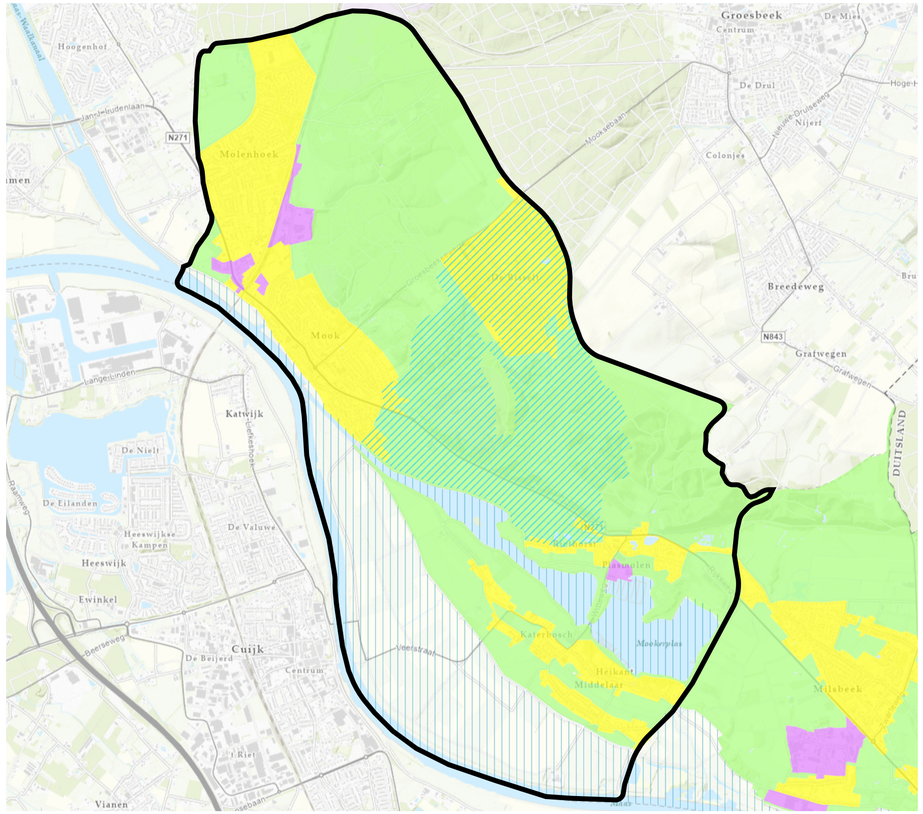
Ook andere maatschappelijke organisaties dan sportverenigingen en commerciële aanbieders organiseren beweegactiviteiten. De Beweegbus komt naar iedere gewenste (zorg)locatie met al het benodigde materiaal voor een passend sportaanbod. Er worden door initiatiefnemers diverse sportactiviteiten georganiseerd binnen de gemeente. Een voorbeeld hiervan is het Beweegplein waar alle sport-, beweeg- en cultuuraanbieders zich kunnen presenteren aan de inwoners. In de buitenruimte zijn beweegroutes in drie dorpskernen gerealiseerd.

Sportverenigingen en clubs hebben te maken met allerlei ontwikkelingen en uitdagingen. Zo staan sportverenigingen onder druk vanwege de terugloop van leden en vrijwilligers. Steeds vaker beoefent men sport alleen of in een zelfgeorganiseerde groep van vrienden. Ook wint het sporten en bewegen in de openbare ruimte aan populariteit. Dat sluit aan bij de wens om in de buitenlucht sportief bezig te zijn, maar zelf het tijdstip te kunnen bepalen om te sporten of bewegen.

> KAART 26: GELUIDSCONTOUREN

- < 45 dB (zeer goed)
- 46-50 dB (goed)
- 51-55 dB (redelijk)
- 56-60 dB (matig)
- 61-65 dB (tamelijk slecht)
- 66-70 dB (slecht)
- > 71 dB (zeer slecht)

> KAART 27: BODEMKWALITEITSKAART

- landbouw / natuur
- wonen
- industrie
- grondwaterbeschermingsgebied
- beheergebied RWS

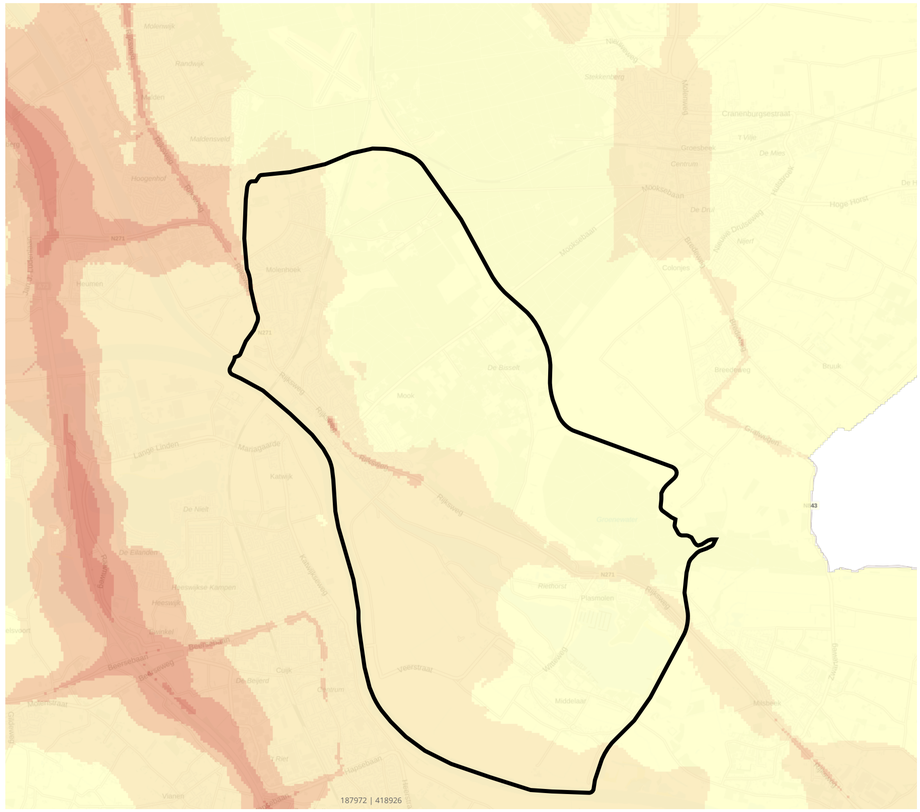
MILIEUKWALITEIT

Geluid

Geluid is een belangrijk onderdeel van de milieukwaliteit van de leefomgeving. Geluidshinder dient zoveel mogelijk te worden voorkomen of te verminderen om negatieve gezondheidseffecten voor bewoners te beperken. Geluid en hinder zijn ruimtelijk bepaald. In de gemeente Mook en Middelaar zijn diverse geluidsbronnen aanwezig, zoals wegverkeer en bedrijfsmatige activiteiten. Langs de weginfrastructuur zijn geluidscontouren bepaald. Sommige gebieden hebben daarbij een mindere geluidkwaliteit zoals de gebieden die grenzen aan drukke wegen. In de gemeente bevinden zich daarnaast enkele bedrijven waarvoor algemene geluidregels gelden, of zo nodig specifieke voorschriften.

Bodemkwaliteit

De bodemkwaliteitskaart beschrijft de (diffuse) bodemkwaliteit binnen het regionale bodembeheergebied. De gemeente gebruikt de bodemkwaliteitskaart om het grondverzet te faciliteren. De bodemkwaliteitskaart dient daarnaast ook als bewijsmiddel voor de kwaliteit van grond. Een regionale bodemkwaliteitskaart geeft echter niet altijd een goed beeld van de lokale bodemkwaliteit. Daarom is er op lokale schaal vaak nog aanvullend bodemonderzoek nodig.

> KAART 28: LUCHTKWALITEIT (STIKSTOFDIOXIDE)

- NO_2-concentratie 10 - 12
- NO_2-concentratie 12 - 14
- NO_2-concentratie 14 - 16
- NO_2-concentratie 16 - 18
- NO_2-concentratie 18 - 20

> KAART 29: LUCHTKWALITEIT (FIJNSTOF)

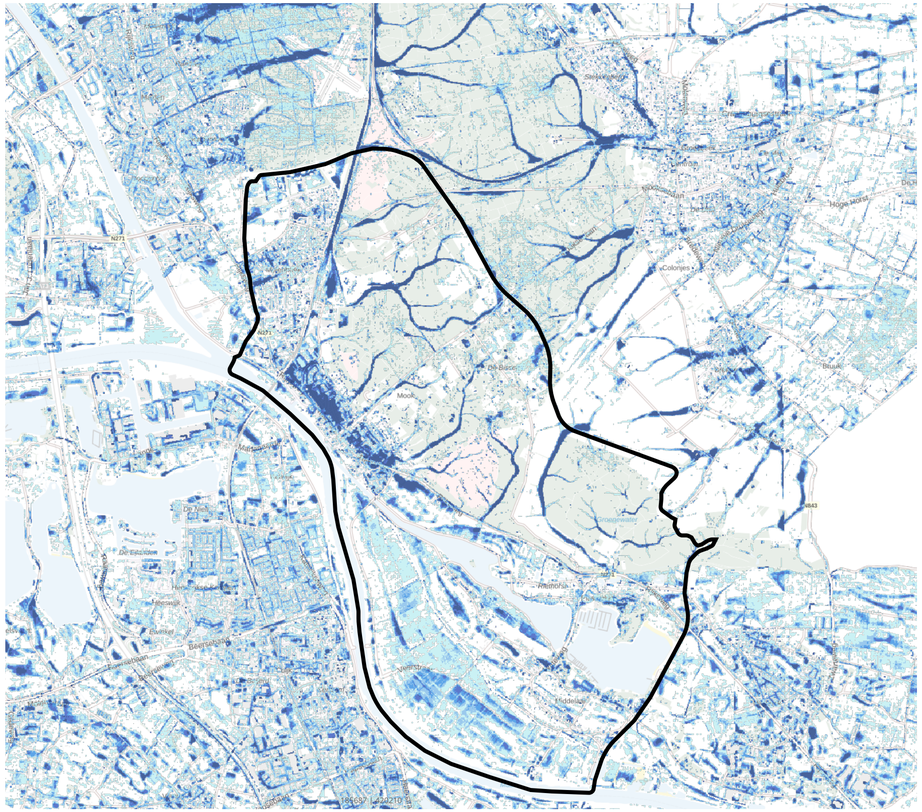
- PM2,5-concentratie 7 - 8
- PM2,5-concentratie 8 - 9

Luchtkwaliteit

In de hele gemeente wordt voldaan aan de wettelijke Europese grenswaarde voor stikstofdioxide van 40 µg/m^3 per jaar. In 2021 stelde de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) nieuwe advieswaarden op. Het effect van NO_2 voor de gezondheid van mensen staat hierbij centraal. De WHO verlaagde de advieswaarden naar 10 µg/m^3.

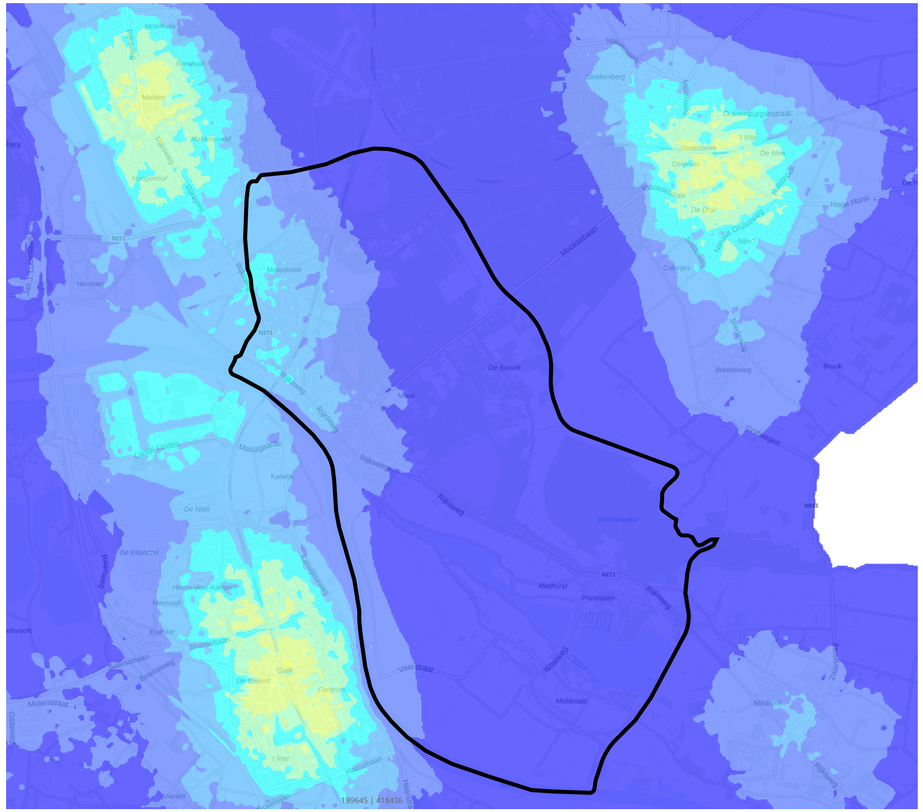
Fijnstof in de lucht is schadelijk voor je gezondheid. De hoeveelheden fijnstof (zowel PM10 als PM2,5) in de lucht zijn de afgelopen jaren sterk gedaald. Dat komt door allerlei maatregelen. Zowel het verkeer, maar ook de industrie en de energiesector stoten minder fijnstof uit. Door het Schone Lucht Akkoord en andere beleidsafspraken zal de gemiddelde hoeveelheid fijnstof in de lucht de komende jaren nog verder afnemen.

Ook voor fijnstof gelden de Europese grenswaarden als uitgangspunt. Voor PM10 is de grenswaarde 40 µg/m^3 per jaar en voor PM2,5 geldt 25 µg/m^3 per jaar als wettelijke norm. De WHO verlaagde de advieswaarden voor PM10 naar 15 µg/m^3 en voor PM2,5 naar 5 µg/m^3.

> KAART 30: WATEROVERLAST (NA EEN EXTREME HOOSBUI)

- 5 - 10 cm
- 10 -15 cm
- 15 -20 cm
- 20 - 30 cm
- > 30 cm

> KAART 30: HITTE-EFFECT (GEMIDDELD TEMPERATUURVERSCHIL IN STEDELIJK GEBIED)

- 0,2 - 0,4 °C
- 0,4 - 0,6 °C
- 0,6 - 0,8 °C
- 0,8 - 1,0 °C
- 1,0 - 1,2 °C
- 1,2 - 1,4 °C

ENERGIE EN KLIMAAT

Energie

Binnen de gemeentegrenzen wordt energie verbruikt door de bewoners, instellingen en bedrijven. Maar ook de openbare voorzieningen (straatverlichting, rioolgemalen) en het verkeer hebben energie nodig. Voor het verwarmen van woningen en (bedrijfs)gebouwen wordt hoofdzakelijk gebruik gemaakt van aardgas. Het verkeer maakt vooral gebruik van fossiele brandstoffen (benzine, diesel en lpg). De elektriciteit wordt met name gebruikt voor apparatuur en installaties voor zowel huishoudens als bedrijven, bedrijfsprocessen en (openbare) verlichting.

In Noord-Limburg komt ongeveer 23% van het energieverbruik voor rekening van het verkeer (autoverkeer en scheepvaart). Kijken we naar het overige energieverbruik, dan valt op dat ongeveer 50% van het energieverbruik toe te rekenen is aan de bewoners en 50% aan de bedrijven.

Klimaat

Het Waterpanel Noord (WPN) is een samenwerkingsverband in Noord- en Midden-Limburg van gemeenten, waterschap en waterleidingmaatschappij. In opdracht van het Waterpanel is een Klimaatatlas opgesteld. Met de kaarten uit die atlas zijn o.a. de (toekomstige) locaties in beeld gebracht voor wateroverlast na een extreme bui die eens per 100 jaar voorkomt en hittestress.

DEEL 2: INVENTARISATIE SECTORALE BELEIDSOPGAVEN

INVENTARISATIE SECTORALE BELEIDSOPGAVEN

De Omgevingsvisie beschrijft de strategische ruimtelijke opgaven voor de komende jaren. We blikken vooruit tot 2030, met soms een doorkijk naar de zeer lange termijn tot 2040. In de Omgevingsvisie wordt het sectorale beleid samengebracht en geïntegreerd in één samenhangende visie. Vanuit het geïnventariseerde beleid zijn in deze eerste fase de beleidsopgaven genoteerd die relevant zijn voor de Omgevingsvisie. Dit betreft ruimtelijke opgaven, of maatschappelijke opgaven die een relatie hebben met de fysieke leefomgeving.

Beleidsvelden en thema's

De opsomming van alle sectorale beleidsopgaven is in dit deel 2 van het werkdocument (per beleidsveld of thema) weergegeven. Daarbij komen dezelfde beleidsvelden en thema's aan bod als in het eerste deel van dit werkdocument.

Op 7 september zijn deze opgaven besproken met de ambtelijke projectgroep. Daarna worden de sectorale (ruimtelijke en maatschappelijke) opgaven vertaald naar samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie. Eind september worden die hoofdopgaven voorgelegd aan de gemeenteraad (RIA 28 september 2023) en de betrokken stakeholders (23 oktober 2023). De hoofdopgaven zullen dan verder worden aangevuld en aangescherpt, waarna ze nogmaals worden voorgelegd aan de gemeenteraad (RIA 8 november 2023).

Ondergrond

Bij een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling past dat we rekening houden met het bodem- en watersysteem in de ondergrond; dit is het fundament voor het maken van ruimtelijke keuzes. Ook van rijkswege wordt daarop ingezet. 'Water en bodem sturend' is daarom het nieuwe motto voor alles wat met de ruimtelijke inrichting te maken heeft.

De gemeente vindt de bodemkwaliteit belangrijk en zet zich daarom in om de goede kwaliteit te behouden en waar nodig te verbeteren.

De Omgevingsvisie richt zich op de gehele fysieke leefomgeving, inclusief de bodem en ondergrond. Het regionaal bodembeleid is echter nog niet aangepast aan de Omgevingswet. Hiervoor loopt inmiddels wel een project in de regio, dus dat spoor is in gang gezet.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient onderzoek te worden gedaan naar niet-gesprongen explosieven (NGE).

Landschap

We zetten ons in voor het op duurzame wijze behouden van laanbeplanting. Een deel wordt nieuw aangeplant. Wanneer uit een aangegeven structuur bomen uitvallen, worden nieuwe bomen aangeplant zodat de structuur ook in de toekomst gegarandeerd is.

Het Limburgse landelijk gebied staat de komende jaren voor een groot aantal opgaven, die alleen in samenhang kunnen worden opgepakt. Denk aan herstel van natuur en biodiversiteit, toekomstperspectief voor de landbouw, beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief

goed water, en aan leefbaarheid in brede zin. Allemaal zaken die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

De combinatie ervan maakt dat we aan de vooravond staan van een ingrijpende 'verbouwing' van het landelijk gebied. De meest ingrijpende sinds decennia.

Water

In 1993 en 1995 hebben grote overstromingen plaatsgevonden, waarbij de Maas buiten haar winterbedding trad en delen van de gemeente onder water heeft gezet. Dat heeft geleid tot een pakket aan waterkerende maatregelen die voor een groot deel bestaan uit het verhogen van bestaande kades en natuurlijke hoogten. In het gebied tussen Gennep en Mook, benoemd als 'Lob van Gennep', zijn overheden samen aan de slag met een pakket aan maatregelen.

Voor het tegengaan van wateroverlast en het verbeteren van de waterveiligheid in het regionale watersysteem (de beken) zetten we primair in op het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL).

Er moet worden voldaan aan de kwaliteits- en kwantiteitsdoelen voor grond- en oppervlaktewater.

Bij nieuwbouwprojecten en rioolvervanging wordt voor de afvoer van stedelijk afvalwater en hemelwater een stelsel aangelegd dat rekening houdt met de toekomst.

Bij nieuwbouw (of grondige verbouwing) op particulier terrein moet het hemelwater op eigen terrein worden verwerkt. Pas als dit niet mogelijk blijkt te zijn mag het worden geloosd op een (hemelwater)riool van de gemeente. In het buitengebied wordt hemelwater niet afgevoerd via het riool.

Het is belangrijk dat de openbare ruimte wordt ingericht op het opvangen van grote hoeveelheden hemelwater. Het heeft de voorkeur om water zoveel mogelijk vast te houden binnen een gebied, dus waar mogelijk infiltreren we het in de bodem. Als we toch kiezen voor het afvoeren van hemelwater, dan zorgen we voor een buffer zodat het water geleidelijk wordt weggevoerd.

We onderhouden alle rioleringsobjecten om ervoor te zorgen dat ze goed functioneren. Aan de hand van inspectiegegevens bepalen we welke riolen we moeten vervangen vanwege hun technische staat. Daarnaast kijken we ook naar andere plannen die op onze riolering van invloed zijn: plannen voor klimaatadaptatie, ruimtelijke ontwikkelingen, weg- en groenonderhoud.

Groenstructuur

Voor het behoud van de groene uitstraling is het van belang om het groen in de bestaande dorpskern en bij nieuw te ontwikkelen woonwijken te behouden, versterken en waar nodig te vergroten.

Het is van belang om het openbaar groen zo goed mogelijk af te stemmen op de wensen van de diverse doelgroepen: jongeren, volwassenen, ouderen.

Bomen leveren een wezenlijke bijdrage aan de esthetische, cultuurhistorische en/of ecologische kwaliteiten van de woon- en leefomgeving in de dorpen en het buitengebied. Het beleid van de gemeente is er daarom op gericht het bomenbestand, in kwantitatieve en kwalitatieve zin, duurzaam in stand te houden.

Waardevolle bomen en houtopstanden die zijn opgenomen in het Bomenregister van de gemeente mogen zonder vergunning niet worden geveld. Compensatie kan worden opgelegd in de volgende gevallen:

- als voorwaarde verbonden aan een omgevingsvergunning kappen op basis van de vigerende Bomenverordening gemeente Mook en Middelaar;
- als voorwaarde verbonden aan een omgevingsvergunning kappen op basis van het bestemmingsplan;
- na het illegaal kappen van een boom of vellen van een houtopstand.

In samenwerking met de gemeenten Bergen en Gennep is een visie opgesteld om tot een ontwikkelplan voor het Limburgse Maasheggenlandschap te komen. Dat plan legt de basis voor projectmatige uitvoering. In de komende jaren willen de gemeenten Bergen, Gennep en Mook en Middelaar het streefbeeld uit de visie realiseren en duurzaam borgen.

Het rooien van waardevolle bomen en Maasheggen is zonder vergunning niet mogelijk.

Er dient rekening te worden gehouden met voldoende ruimte voor bomen, zowel bovengronds als ondergronds. Hiermee kan toekomstige overlast worden voorkomen. Waar nodig wordt de groeiplaats afgestemd en aangepast op de boomsoort, zodat het streefbeeld kan worden bereikt, dat past bij de functie van de boom in de openbare ruimte.

Bepalend is niet het aantal bomen, maar veel meer de omvang van het kroonvolume van de boom. Hoe groter die is, hoe groter ook de ecosysteemdiensten (verkoeling, filtering lucht, opvang water, biodiversiteit) van de boom.

Voor grotere boomstructuren of structuren die in verbinding staan met het buitengebied wordt de voorkeur gegeven aan soorten, die van nature voorkomen in het gebied.

In de woonwijken wordt voor de nodige afwisseling en sierwaarde de voorkeur gegeven aan cultuursoorten. Voor laan- en straatbeplanting wordt omwille van het sterke laan effect de voorkeur gegeven aan gelijksoortige aanplant van dezelfde leeftijd.

Het Groenstructuurplan is gedateerd en zou herzien moeten worden door meer aandacht voor de effecten van klimaatveranderingen: droogte, hittestress (verkoeling), waterberging en biodiversiteit.

Archeologie

We behouden, ontwikkelen en maken markante aardkundige overgangen beleefbaar door het versterken van kenmerkende contrasten, bescherming van zichtlijnen, ontwikkeling van robuuste groenstructuren en de aanleg van recreatieve routes.

De gemeente Mook en Middelaar behoudt zoveel als mogelijk de archeologische resten in de grond (behoud in situ) en laat waar mogelijk de maatregelen ter bescherming en behoud van de archeologische resten opnemen in het programma van eisen van het ontwerp en de voorbereiding van nieuwbouwplannen in gebieden waar archeologische waarden aanwezig zijn. Het vermijden van kostbare opgravingen is niet alleen vanuit overwegingen van kostenefficiëntie beter, behoud in situ maakt ook voor toekomstige generaties het kennismaken met het verleden mogelijk.

De gemeente Mook en Middelaar ligt niet binnen een provinciaal aandachtsgebied voor archeologie en ziet geen noodzaak om gemeentelijke archeologische monumenten en/of aandachtsgebieden aan te wijzen.

Cultuurhistorie

Mook en Middelaar is rijk aan verschillende (cultuur) historische waarden en monumenten. Het is belangrijk dat dit historisch erfgoed wordt beschermd en waar mogelijk meer beleefbaar wordt gemaakt, zoals de Mookerschans, de Romeinse villa en brug, de Plasmolense watermolen, etc.

De cultuurhistorische waarden kunnen zichtbaar worden gemaakt middels een app, routes en kunstobjecten in het landschap. Er wordt aansluiting gezocht op bestaande routestructuren en gekeken of het mogelijk is om aan te sluiten bij bestaande digitale systemen.

Stedenbouw

Binnen de dorpen kunnen we de ruimte slimmer benutten. Inbreiding en transformatie is het devies. Dit zal lokaal niet overal kunnen, maar het is een duurzame strategie voor de verstedelijkingsopgave in de regio.

We zetten in op het optimaal benutten van de gebouwde omgeving, als kans voor het vergroten van leefkwaliteit in bestaande wijken, én voor het realiseren van de ambities van de verstedelijkingsstrategie 'meer landschap meer stad'.

Met de ontwikkeling van groene dorpsranden wordt de overgang tussen dorp, bedrijventerrein en het omliggende landschap verfijnd en beter ingepast. Het doel van de groene dorpsranden is streven naar een kwaliteitsverbetering. Grote diversiteit in de vormgeving van de dorpsrandbeplanting kan een belangrijke rol spelen in de overgang tussen dorp en landschap.

Bij de jonge kern Molenhoek en de historische kern Middelaar is voor een deel een harde rand van bebouwing, storend in het landschap aanwezig. Door meer landschappelijke beplanting toe te passen tussen en voor deze bebouwing ontstaat er een zachtere rand.

Wonen

Gemeente Mook en Middelaar heeft de ambitie om te groeien. Deze ambitie komt voort uit de stijgende trend die is voorzien voor de woningvraag binnen de regio.

Het is de wens van de gemeente om te bouwen voor diverse doelgroepen en de nieuwe wijk te voorzien van verschillende woningtypologieën. Daarbij wordt aangesloten bij de afspraken die met het Rijk, provincie en de regio Arnhem-Nijmegen zijn gemaakt in de Woondeal 2.0.

Mook en Middelaar participeert in twee woonregio's: Noord-Limburg en De Groene Metropool. Het provinciaal woonbeleid van Limburg is leidend voor de gemeente.

In het regionaal verband van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen wordt gestreefd naar een gezonde woningmarkt. Daarbij zetten de provinciaal bestuurlijke afspraken in de Woondeal 2.0 in op de bouw van 33.000 woningen tot en met 2030 en zo'n 55.000 woningen richting 2040. Dat betekent een woningproductie van zo'n 3.700 woningen per jaar.

Iedere gemeente in de regio zorgt vanaf 2025 binnen de nieuwbouwopgave voor minimaal 30% sociale huur en minimaal 35% middenhuur en betaalbare koop (tot €355.000). Op basis van de uitkomsten van het woningbehoefteonderzoek zet de regio zich ervoor in dat een op basis van het woonbehoefteonderzoek per gemeente te bepalen deel in het middensegment bestaat uit betaalbare koopwoning voor de lagere inkomens met een prijs van maximaal €250.000 of middenhuur.

Het aandeel van de gemeente Mook en Middelaar bedraagt binnen de regionale woningbouwopgave in de Woondeal 2.0 in totaal 360 woningen tot 2030. Als onderdeel van die (regionale) woningbouwopgave dienen 200 woningen in de categorie 'betaalbaar' te worden gerealiseerd voor mensen met lage en middeninkomens, waaronder veel starters. Die 200 betaalbare woningen (in de periode tot 2030) zijn als volgt onderverdeeld:

- 90 woningen sociale huur (€ 763,47, prijspeil 2022)
- 20 woningen middenhuur (€ 1.026, prijspeil 2023)
- 90 woningen betaalbare koop (maximaal €355.000,-, voor lagere inkomens maximaal €250.000,-).

Er dient specifieke aandacht uit te gaan naar de realisatie van woningaanbod voor personen met een handicap, levensloopbestendige woningen en combinaties van wonen met zorg en beschermd wonen.

We zorgen in het kader van beschermd wonen voor voldoende woningen, ambulante begeleiding en intensieve samenwerking op wijkniveau voor mensen met een psychiatrische aandoening en jongvolwassenen die uitstromen uit de jeugdzorg met verblijf. Dit betekent dat we hiervoor een aantal woningen cumulatief beschikbaar dienen te stellen. Daarbij is vooral behoefte aan kleinere, goedkopere, over de gemeente verspreide woonruimten.

In het Rijk van Nijmegen is afgesproken dat iedere gemeente minimaal één extra wooninitiatief voor 'bijzondere' doelgroepen realiseert. Iedere gemeente dient zich maximaal in te spannen om reguliere en bijzondere wooninitiatieven te ontwikkelen, waar de kwetsbare GGZ-doelgroep gebruik van kan maken.

Werken en economie

Mook en Middelaar is van nature geen typische werkgemeente en wil dit ook niet worden. We houden het huidige ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijvigheid wel in stand en versterken dit waar nodig.

We zetten in op het vitaal en veilig houden van bedrijventerrein Korendal, inclusief aanpak leegstand en behouden bedrijvigheid. Herstructurering betekent in dit geval dat de huidige staal gerelateerde bedrijvigheid behouden blijft. Wel wordt ingezet op verbetering van de infrastructuur en de uitstraling en uniformiteit van de kavels. Ook wordt door herstructurering van kavels gezocht naar extra uitbreidingsruimte voor de huidige ondernemers en nieuwe, meer duurzame bedrijvigheid.

We versterken de verblijfsfunctie in het centrum van Molenhoek. Op leegstandslocaties in het centrum verkennen we samen met de eigenaar een invulling van de panden met andere functies (zoals horeca, zorg).

Recreatie en toerisme

We bekijken wat de mogelijkheden zijn om het gebied rond de Mookerheide beter te ontsluiten voor recreatie, zodat een deel van de druk bij de Mookerheide zelf kan worden weggenomen. Door de wandel- en fietsmogelijkheden te vergroten zal het gebied recreatief aantrekkelijker worden, waardoor ook de stuwwal gedeeltelijk zou kunnen worden ontlast.

In een aantal gebieden kan het fietsroutenetwerk uitgebreid of verbeterd worden. Hierbij worden zowel fiets- en wandelroutes als struinpaden aangegeven. Het gaat hierbij vooral om die gebieden die nu nog niet, of zeer beperkt recreatief toegankelijk zijn.

Voor wandelen is het gewenst de mogelijkheden herkenbaar en samenhangend te presenteren, bijvoorbeeld door een gelijksoortige (regionale) wandelinfrastructuur te creëren. De verbetering van de wandelmogelijkheden langs de Maas vormt daarbij een aandachtspunt.

Het dient beter mogelijk te worden gemaakt om ommetjes te maken vanuit het dorp.

Voor het zoneren en geleiden van toeristen en recreanten (met name wandelaars en fietsers) en het vergroten van de economische spin-off worden in de gemeente toeristische overstappunten (TOP's) ontwikkeld.

De economische spin-off van het kwalitatief hoogwaardige dagrecreatieve product van de gemeente kan worden vergroot door meer ontwikkelingsmogelijkheden te bieden voor toeristische verblijfsrecreatie. Hier wordt dan ook de benodigde ontwikkelruimte voor geboden.

Op (middel)lange termijn kan (vanuit het bedrijfsleven) wellicht de scope worden verlegd naar nieuw vestiging

van bedrijven. Uitgangspunt daarbij is dat deze nieuwe accommodaties iets toe moeten voegen aan het bestaande product (niet meer van hetzelfde maar diversificatie) en zich sterker richten op de toeristische markt en seizoensverlenging.

De gemeente ziet goede kansen voor de ontwikkeling van kleinschalige verblijfsrecreatie. Het beleid, onder andere vastgelegd in het VAB-beleid, ten aanzien van Bed & Breakfast-voorzieningen en kleinschalige verblijfsrecreatie is ruimhartig en behoeft geen verdere aanpassing.

Mook en Middelaar zet zich in op kleine tot middelgrote dagrecreatieve voorzieningen: de hotspots. Deze kunnen, mede afhankelijk van het particulier initiatief, in een brede variatie tot ontwikkeling komen: indoor en outdoor sport (in het Lierdal), plattelandsrecreatieve voorzieningen (rondom Middelaar), natuurgerichte attracties en cultuurhistorische bezienswaardigheden (bijvoorbeeld rondom ateliers, gekoppeld aan de kunstenaarskolonie).

Voor Mook is het gewenst dat het minder met de rug naar de Maas toe ligt. De Maasboulevard biedt hier goede mogelijkheden voor de ontwikkeling van watersport (bijvoorbeeld aanlegplaats rivercruises), horeca en dagrecreatieve voorzieningen. We hanteren een flexibele houding en bieden ruimte voor toeristisch-recreatieve initiatieven op Maaskade.

Voor Plasmolen wordt een integraal plan opgesteld waarin een oplossing wordt geboden voor de parkeerproblematiek, de uitstraling van het dorp en het verbeteren van de (zicht)relatie met de plas en de St. Jansberg. Voor de herinrichting van het horecaplein van Plasmolen wordt gewerkt aan een schetsontwerp. De uitvoeringsfase van het plan is voorzien in 2024.

Ontwikkeling van station Mook-Molenhoek als een groene toegangspoort voor de Mookerheide.

Natuur

We zetten ons in om de doelstellingen van het Nationaal en Limburgs Programma Landelijk Gebied (NPLG/LPLG) te realiseren. Daarbij gaat het onder andere om het voorkomen van verslechtering van de natuur in Natura2000-gebieden (per direct) en het realiseren van de Ontwikkelopgave Natuur (2027).

Er is een snelle en forse vermindering van de stikstofdepositie op Natura2000-gebieden nodig, op de eerste plaats uit oogpunt van natuurherstel maar evenzeer belangrijk om op termijn weer vergunningverlening mogelijk te maken voor (agrarische) bedrijven, infrastructuur, woningbouw, energievoorziening en andere maatschappelijke ontwikkelingen.

Bijzondere natuurgebieden en bronbeken op de stuwwal worden bedreigd met verdroging.

De Maasheggen zijn een heel mooi middel/kans om de stuwwal, de Jansberg en het Maasdal (en indirect daarmee ook het Reichwald en Nationaal park Maasduinen) met elkaar te verbinden. Daarmee kunnen ‘ecological stepping stones’ worden gerealiseerd ten behoeve van de groenblauwe dooradering van het gebied.

Gemeente en marktpartijen werken samen aan het natuurinclusief maken van gebouwen en buitenruimte.

Landbouw

De belangen van de landbouw staan onder druk door de ontwikkelingen op het gebied van waterberging en natuur, maar ook van woningbouw en toerisme.

De agrarische sector staat voor de uitdaging om anders te werken. De transitie richting meer natuurinclusieve landbouw en kringlooplandbouw is een opgave die ruimte vraagt. Daarnaast zal de landbouwfunctie in het landelijk gebied steeds meer verweven raken met de functies natuur, recreatie en toerisme.

In de agrarische gebieden kunnen de recreatieve en ecologische waarden van het gebied versterkt worden door erfbeplanting en kleine landschapselementen.

Mobiliteit

Verkeer stopt niet bij gemeente- en provinciegrenzen en het is dus logisch en noodzakelijk dat opgaven op het gebied van mobiliteit in een regionale samenwerking wordt opgepakt. De ambitie is om in 2040 dé klimaatvriendelijkste, toegankelijkste en veiligste regio van Nederland te zijn op het gebied van mobiliteit, waarbij mobiliteit bijdraagt aan een fijne leefomgeving voor iedereen.

De gemeente Mook en Middelaar hanteert vanuit duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid de volgende leidende ambities:

- verbetering verkeersveiligheid;
- verbetering bereikbaarheid;
- verbetering leefbaarheid;
- stimulans duurzaamheid.

Naar verwachting heeft de regionale woningbouwopgaven zijn weerslag op het aantal verkeersbewegingen in de gemeente Mook en Middelaar. Een toename van het doorgaande regionaal verkeer op de routes door de gemeente zorgt met name voor een extra belasting in de kernen Mook (Groesbeekseweg) en Molenhoek (Ringbaan en Heumensebaan).

Concrete maatregelen zijn gericht op een aantal aandachtsgebieden vanuit verkeersveiligheid. Dit maatregelenpakket richt zich onder andere op:

- de situatie rondom de Groesbeekseweg in Mook en de Ringbaan en Heumensebaan in Molenhoek;
- verbeteren voorzieningen voor langzaam verkeer tussen Plasmolen en Middelaar in relatie tot bereikbaarheid OV-haltes N271 en recreatiedoeleinden Plasmolen;
- fietsroute Molenhoek-Groesbeek.

Het beter positioneren van de functie van het station en stationsgebied vormt een opgave vanuit mobiliteitoogpunt. Daarbij zou het station meer als een hub moeten gaan functioneren met meerdere vormen van mobiliteit.

Het gebruik van elektrische auto’s in Nederland groeit. Zo ook binnen de gemeente Mook en Middelaar. Hierdoor stijgt ook de vraag naar meer publieke- en private laadinfrastructuur.

Een toename van openbare laadpalen heeft zijn weerslag op de invulling van de openbare ruimte en in het bijzonder het gebruik van de parkeerplaatsen. Het is noodzakelijk om na te denken hoe hier mee om moet worden gegaan. Het voorstel is dan ook om hiervoor beleid op te gaan stellen.

De elektrische fiets wint de laatste jaren aan positie en wordt steeds meer gebruikt door senioren, maar ook door forenzen en middelbare schooljeugd. Daarnaast worden ook speedpedelecs steeds meer ingezet. De snelheden die gehaald worden met deze fietsen zijn hoger dan met een normale fiets. Dit vraagt om duidelijke verkeersregels en beleid.

Samenleving en maatschappij

We willen dat iedereen vitaal blijft en kan en mag meedoen in onze hedendaagse samenleving. Gezondheid en zelfredzaamheid zijn wezenlijke voorwaarden en kunnen het verschil maken in wel of niet succesvol participeren. Basisvoorzieningen in de nabije leefomgeving zijn belangrijk om prettig te kunnen leven.

We gaan de kansen die het klein zijn ons biedt, beter benutten. Daarbij verliezen we de mensen die ons nodig hebben niet uit het oog. Er valt niemand buiten de boot. Iedereen doet mee en voelt zich hier thuis en veilig.

We hebben aandacht voor kwetsbare groepen (ouderen, jongeren, mensen met een laag inkomen, mensen met een beperking). Dat kunnen personen zijn met een zichtbare handicap, personen met een niet-zichtbare handicap en personen zonder handicap.

De openbare ruimte moet geschikt zijn voor alle doelgroepen, waarbij jong en oud door elkaar moeten kunnen lopen en elkaar kunnen ontmoeten.

De grootste behoefte van de jongeren lijkt uit te gaan naar ontmoetingsplekken in de buitenlucht. Wij willen de mogelijkheden daarvoor ook vergroten. Een combinatie met speelplekken voor alle generaties hebben daarbij onze voorkeur, maar dat is geen dwingende voorwaarde.

Een breed gedragen en goed toegankelijke ontmoetingsplaats in Mook wordt momenteel gemist. We onderzoeken samen met een aantal partners of en hoe een ontmoetingsplaats kan worden gerealiseerd.

Gezondheid en leefklimaat

Gezondheid krijgt een steeds prominentere rol binnen de gemeente. We richten ons op positieve gezondheid en zetten ons daarbij onder andere in op het sport- en beweegaanbod, omdat dit op velerlei manieren bijdraagt aan een gezonde leefstijl.

We willen bereiken dat iedereen zich kan ontwikkelen en met plezier kan sporten, bewegen en deelnemen aan culturele activiteiten. Sport en bewegen moet voor iedereen in Mook en Middelaar toegankelijk en bereikbaar zijn, ook voor mensen met een beperking. Het is belangrijk dat sportaccommodaties en de openbare ruimte uitnodigt om met plezier en veilig te sporten en bewegen.

We vinden het belangrijk dat bewoners en gebruikers betrokken worden bij de inrichting van de beweegvriendelijke openbare ruimte. Als deze beweegvriendelijk en groen is, bewegen mensen meer en nodigt dit uit tot gezond gedrag (gezondheidsbevordering). Ook moet de omgeving veilig zijn, zodat mensen het prettig vinden er te wonen of recreëren (gezondheidsbescherming).

Niet alle wandelpaden en openbare plekken in het groen zijn toegankelijk voor personen met een beperking. Hier wordt aan gewerkt. Bijvoorbeeld door het familiepad op te nemen in het wandelroutenetwerk en op nader te bepalen plekken een rolstoel beschikbaar te stellen die geschikt is voor ongelijke ondergrond. Daarnaast zal op nader te bepalen plekken een bankje worden geplaatst dat geschikt is om met een rolstoel aan te zitten.

We stimuleren projecten die bewegen in de openbare ruimte aantrekkelijker maken. Denk hierbij o.a. aan de ontwikkeling van Beweegroutes in drie dorpskernen, het fietsroutenetwerk en het verbeteren en ontwikkelen van nieuwe speelplekken. In de afgelopen periode zijn er al twee nieuwe speeltuinen gerealiseerd, een derde speeltuin wordt aankomende periode gerealiseerd.

Bij nieuwbouwplannen, herinrichtingsplannen en inbreidingsprojecten reserveren we ruimte door openbare sport-, speel- en beweegvoorzieningen al vroeg in de plannen mee te nemen. Als het kan, willen we dit afstemmen met (toekomstige) inwoners en gebruikers.

In 2040 nodigt de leefomgeving uit om te bewegen, te sporten en te ontmoeten en draagt daarmee bij aan de gezondheid van onze inwoners.

De fysieke omgeving is ook van invloed op de mentale gezondheid, ons gevoel van welbevinden. Dat geldt bijvoorbeeld voor mensen met psychische klachten, depressieklachten en eenzaamheid. Onze gemeente weet zich gezegend met veel natuurschoon, met veel ruimte voor recreatie en ontspanning. Dat willen wij behouden.

Voor burgers is ook de directe omgeving van hun woonplek van groot belang voor de mentale gezondheid. Behalve dat wij ons inspannen om de openbare ruimte zo aantrekkelijk en veilig mogelijk te houden, willen wij meer inspelen op de eigen inbreng van burgers. Ons doel is, dat burgers blij worden van hun omgeving en er hun eigen creativiteit in kwijt kunnen. Dit betekent ook dat we als gemeente open staan voor burgerinitiatieven op dit gebied.

Milieu

In de hele gemeente wordt voldaan aan de wettelijke milieunormen voor luchtkwaliteit.

In 2021 stelde de WHO nieuwe advieswaarden die veel strenger zijn dan de geldende wettelijke normen. Om aan de nieuwe WHO-waarden te voldoen zijn maatregelen nodig.

Het Schone Lucht Akkoord richt zich op gezondheidswinst door aanpak van de luchtverontreiniging door fijnstof én stikstofdioxide. Het doel van het Schone Lucht Akkoord is om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Het is een akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten. We verkennen de mogelijkheid om als gemeente aan te sluiten bij het Schone Lucht Akkoord.

De algemene regionale bodemkwaliteit vormt geen belemmering voor het duurzaam gebruiken van de bodem voor de huidige functies.

Bij de uitvoering van projecten zal een eventueel grondoverschot conform de geldende regels van het Besluit bodemkwaliteit kunnen worden hergebruikt. Hiermee wordt grondverzet binnen de regio mogelijk gemaakt en wordt voorkomen dat er een verslechtering van de bodemkwaliteit plaatsvindt.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, gemeente en waterschap.

Op dit moment werken we aan een Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie. Dit kan leiden tot een andere manier van omgaan met hemelwater (waar boven- en ondergronds ruimte voor nodig is).

De veranderende klimaatomstandigheden zorgen ervoor dat we de leefomgeving en het watersysteem moeten aanpassen. Wateroverlast wordt verminderd door het stimuleren van het afkoppelen van hemelwaterafvoer. Bij de inrichting van de openbare ruimte zal mede worden ingezet op het voorkomen van wateroverlast en hittestress. Droogte gaan we tegen door water zo veel mogelijk lokaal te infiltreren.

Wateroverlast, droogte en hittestress vragen om klimaatadaptieve maatregelen: meer groen, meer water, meer landschap. In de kernen gaat het om minder verharding en meer groen en water in de openbare ruimte om zo de ‘sponswerking’ van het dorp te vergroten.

Het ‘ontstenen’ van tuinen en natuurinclusief bouwen met groene daken of verticale geveltuinen zorgen voor een klimaatadaptieve aanpak in wijken en buurten. En het versterkt de biodiversiteit van flora en fauna in de stad.

We nemen klimaatadaptatie op in het nieuwe beleidsplan voor Duurzaamheid (2023).

Energietransitie

De energietransitie is gemeentegrensoverschrijdend en bij uitstek een (boven)regionale opgave. De gemeente Mook en Middelaar is de afgelopen tijd betrokken geweest bij de totstandkoming van de Regionale Energiestrategie (RES) Noord en Midden Limburg.

De gemeente heeft de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. Om dat doel te bereiken betekent het ten eerste beperking van het energieverbruik. De eerste stap is dus het terugdringen van de behoefte aan energie. De komende jaren wordt daarom ingezet op het isoleren van gebouwen.

Als woningen en utiliteitsgebouwen goed geïsoleerd zijn, kan worden overgestapt op nieuwe verwarmingstechnieken. Kansrijke verwarmingstechnieken in de gemeenten Mook en Middelaar zijn een individuele warmtepomp, een lage temperatuur warmtenet en groengas. Deze technieken werken alleen in gebouwen die goed geïsoleerd zijn.

In het stedelijk gebied zijn er kansen voor met name individuele warmtepomp en lage temperatuur warmtenet. In het buitengebied zijn er kansen voor een individuele warmtepomp en groengas. Groengas is slechts beperkt beschikbaar.

Naast energiebesparing en aardgasvrije gebouwen, is de opwekking en opslag van duurzame energie nodig om de energietransitie te kunnen realiseren. Dit kan door middel van de zon, omgevingswarmte, wind en biomassa. Daarbij zijn er een aantal gemeentebrede opgaven:

- Vanaf 2020 moet alle nieuwbouw voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG).
- Nieuwbouw mag niet meer worden aangesloten op het aardgas-net;
- We verkennen potentiële locaties voor duurzame energieopwekking;
- We verkennen mogelijkheden collectieve aanpak zonnepanelen op daken van bedrijventerreinen.

We hebben als gemeente ambitieuze doelen op het gebied van grootschalige opwek van duurzame energie, maar willen niet dat er willekeurige projecten overal kunnen landen. Daarom heeft de gemeente kaders opgesteld, waarmee de energietransitie een plek kan worden gegeven. Met deze kaders zorgen we ervoor dat we zorgvuldig omgaan met de aanvragen én met onze ruimte, om zo de transitie zo goed mogelijk in te passen in het landschap en de samenleving.

Het uitgangspunt van de gemeente is dat Mook en Middelaar de grootschalige opwek van energie onder voorwaarden toestaat. Er zijn vier typen voorwaarden waaraan een project wordt getoetst:

1. een goede landschappelijke inpassing;
2. het creëren van maatschappelijke meerwaarde;
3. het geven van participatiemogelijkheden voor inwoners;
4. de procedurele en technische voorwaarden die bijvoorbeeld de veiligheid van het project garanderen.

Er wordt verwacht dat de energiebehoefte (warmte en transport) in 2030 ongeveer 408 TJ zal zijn. Na aftrek van de te verwachten energiebronnen Wells Meer en Zon op Dak blijft er nog een restopgave over van 272 TJ. Deze 272 TJ zal, naast vermindering van deze hoeveelheid door het besparen van energie, lokaal of regionaal duurzaam moeten worden opgewekt.

Het opwekken van 272 TJ door alleen zonnepanelen op daken is niet mogelijk, hiervoor hebben we onvoldoende geschikte dakoppervlakken. Het Energiedashboard van de provincie Limburg geeft aan dat de maximale potentie van alle dakoppervlakken in Mook en Middelaar ongeveer 100 TJ is. Het merendeel van de opgave van 272 TJ zal dus op andere manieren moeten worden opgewekt.

Als die 272 TJ volledig op land opgewekt moet worden met zonnepanelen, hebben we zo'n 131 hectare vol te leggen. Als we het volledig met windmolens zouden doen, zijn er 11 stuks nodig. De vraag die daarbij gesteld moet worden is of (in relatie tot de aantasting van het landschap) ongebreideld medewerking verleend moet worden aan deze ontwikkelingen.

In eerste instantie worden maximaal één windproject en maximaal drie zonneparken toegestaan. Aanvragen voor de toepassing van andere technologieën worden per geval beoordeeld.

Voor kleinschalige projecten met minder dan 50 zonnepanelen, solitaire windmolens met een ashoogte van maximaal 15 meter en zonprojecten op daken voor kleinere projecten gelden de reeds bestaande regels voor het aanvragen van een omgevingsvergunning.

Alhoewel zon- en windprojecten op dit moment het meest gangbaar zijn, blijven we open staan voor andere en nieuwere technieken.

Het is van groot belang dat de energietransitie integraal onderdeel wordt binnen alle beleidsterreinen van de gemeente. De Energievisie van de gemeente moet dus doorwerken in het ruimtelijk en sociaal beleid.

Circulair

Het reduceren en hergebruik van afval tot grondstoffen is het kernvraagstuk voor de circulaire economie. Daarbij is de bouwsector een van die milieubelastende sectoren die veel grondstoffen verbruikt, met een hoge CO2-uitstoot.

Voor de gebouwde omgeving betekent circulair bijvoorbeeld:

- gebruik van duurzame en gerecyclede materialen die rekening houden met het milieu en de gezondheid van bewoners;
- bouwmaterialen gebruiken die later hergebruikt kunnen worden;
- het gebouw zo ontwerpen dat het flexibel ingezet kan worden;
- de bouwopgave kan deels in 'biobased' materialen worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door woningen in CLT-houtbouw uit te voeren.

OVERZICHT GEÏNVENTARISEERD BELEID GEMEENTE, PROVINCIE EN REGIONALE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Bodem / Milieu

- Nota bodembeheer Limburg Noord 2020-2029 (2019)
- Bodemkwaliteitskaart Limburg Noord 2020-2029 (2019)
- Bodemkwaliteitskaart Limburg Noord 2020-2029 / aanvulling PFAS (2020)

Water

- Bestuursakkoord begrensde gebiedsontwikkelruimte Lob van Gennep (2021)
- Voorkeursbeslissing Lob van Gennep (2022)
- Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG) – concept (2023)
- Klimaatatlas Water in Limburg (2023)

Landschap / Natuur / Landbouw

- Landschapsontwikkelingsplan deel A (2009)
- Landschapsontwikkelingsplan deel B (2009)
- Kwaliteitsmenu Mookerplas en omgeving (2012)
- Visie Maasheggen - Gehecht aan heggen (2017)
- Folder Natuurinclusief Bouwen

Erfgoed / Cultuurhistorie

- Gemeentelijke monumentenlijst Mook en Middelaar (2023)

Archeologie

- Nota Archeologiebeleid, incl. archeologische beleidskaart (2011)

Groen

- Groenstructuurplan (2005)
- Bomenbeleidsplan (2008)
- Bomenverordening gemeente Mook en Middelaar (2020)
- Beleidsregel compensatieplicht waardevol groen (2020)

Openbare ruimte

- Algemene Plaatselijke Verordening (2021)

Riolering

- Gemeentelijk Rioleringsprogramma 2022-2026 (2021)

Mobiliteit

- Mobiliteitsplan 2021 (2021)

Wonen, RO en volkshuisvesting

- Structuurvisie Het Lierdal 2010-2020 (2010)
- Structuurvisie De Bisselt (2010)
- Kwaliteitsmenu Mookerplas en omgeving (2012)
- Masterplan Herstructurering Bedrijventerrein Korendal (2012)
- Structuurvisie Mook en Middelaar 2025 (2013)
- Woonvisie (2017)
- Regiovisie BGMM Uitvoeringsprogramma Top van Limburg (2022)
- Gebiedsvisie Molenhoek Zuid (2022)
- Woondeal 2.0 Regio Arnhem Nijmegen (2023)

Economische Zaken

- Economische Agenda 2021-2026 (2021)

Toerisme en recreatie

- Structuurvisie Toerisme en Recreatie (2013)

Sport

- Projectplan MOVE – grenzeloos verbindend (2017)
- Sport- en Beweegakkoord Mook en Middelaar (2022)
- SPUK-regeling Gezonde Leefomgeving (concept) (2023)

Veiligheid

- Integraal beleidsplan veiligheid Mook en Middelaar (2019)

Sociaal domein

- Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 (2017)
- Beleidsplan Samen Dichtbij - GGZ Beschermd Wonen (2018)
- Lokale Inclusie Agenda Gemeente Mook en Middelaar (2020)
- Addendum Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2022 (2020)
- Memo Woningen Uitstroom Zorg 2020)
- Regiobeeld Rijk van Nijmegen Zorg en Welzijn (2023)
- Aanpak Regioplan IZA Nijmegen (2023)
- Regioprogramma Jeugd 2023-2028 (2023)
- Integraal Preventieplan Mook en Middelaar (concept) (2023)

Duurzaamheid / Klimaat

- Energievisie Mook en Middelaar (2018)
- Visie op grootschalige opwek van duurzame energie (2021)
- Transitievisie Warmte – concept (2021)
- Folder Duurzame en groene planontwikkeling

Communicatie

- Beleidskader burgerparticipatie en bestuursstijl (2022)
- Communicatie- en burgerparticipatieonderzoek (2022)
- Folder MOO Stip aan de horizon

Regionale plannen

- Regiovisie Noord Limburg 2040 (2020)
- Uitvoeringsprogramma ‘De Gezondste Regio’ (2020)
- Visiedocument Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (2020)
- Provinciale Omgevingsvisie Limburg (2021)
- Verstedelijkingsconcept Groene Metropool (2023)

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

PARCITIPATIEPLAN OMGEVINGSVISIE (CONCEPT)

Gemeente Mook en Middelaar

De gemeente Mook en Middelaar wil haar inwoners betrekken bij het opstellen van de Omgevingsvisie. Met dit voorstel biedt Citisens inwoners en stakeholders de mogelijkheid om uitgebreid mee te denken. Zo ontstaat een representatief beeld van de voorkeuren en belangen van de inwoners van Mook en Middelaar!

citisens

Betrokkenheidsanalyse

De gemeente Mook en Middelaar wil een omgevingsvisie opstellen die aansluit bij de wensen van de inwoners en stakeholders door zoveel mogelijk ideeën en kennis bij hen op te halen. Het betrekken van veel en veel verschillende mensen, vraagt om de inzet van een slimme mix aan middelen, passend bij de Mook en Middelaarse samenleving.

Citisens is erin gespecialiseerd om inwoners concreet te bevragen, op een manier die bij hen past en via de kanalen waar zij toch al gebruik van maken. We zetten verschillende participatievormen in om zowel online als offline het gesprek aan te gaan met partners en inwoners. Een kwantitatief onderzoek vormt de onderlegger van de participatie.

Naast externe participatie (met inwoners en stakeholders) is een goede inbedding van deze opdracht in de gemeentelijke organisatie van belang om er zeker van te zijn dat we een gedeeld eindproduct realiseren waarmee de gemeente samen met haar partners verder kan. Regelmatige afstemming met de interne organisatie is daarom essentieel.

Met onze participatie-aanpak bieden wij:

1. Een open, aansprekende uitnodiging aan alle geïnteresseerden uit Mook en Middelaar om mee te denken.
2. Breed inzicht in het toekomstbeeld van Mook en Middelaar onder inwoners en ondernemers.
3. Concrete toepassing van de betrokkenheidsprofielen voor een hoge respons.

Betrokkenheidsprofielen

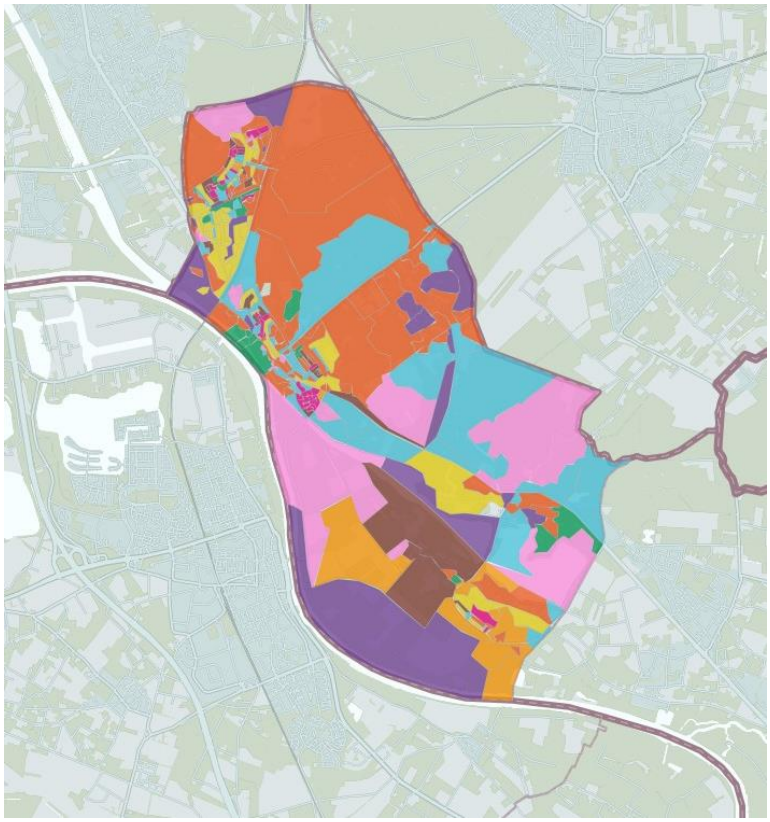
De 8 betrokkenheidsprofielen, ontwikkeld door Citisens, vormen het vertrekpunt. Deze profielen vormen onze unieke ‘bril’ om te kijken naar de betrokkenheid van inwoners bij ontwikkelingen in hun fysieke leefomgeving. De betrokkenheidsprofielen zijn landelijk dekkend en inzichtelijk op postcode6-niveau (1234AB). Zo weten we op straatniveau nauwkeurig welke profielen waar in Mook en Middelaar wonen en wat deze betrokkenheidsprofielen drijft: welke motieven en belemmeringen spelen specifiek een rol? En welke voorkeuren hebben inwoners voor participatie en communicatie? We stemmen de participatie- en communicatiemiddelen hierop af en we kijken gedurende het proces of we de verschillende groepen inwoners wel voldoende bereiken. Indien nodig plegen we extra inzet op bepaalde profielen om een zo representatief mogelijk beeld te krijgen van de voorkeuren van inwoners met betrekking tot de omgevingsvisie.

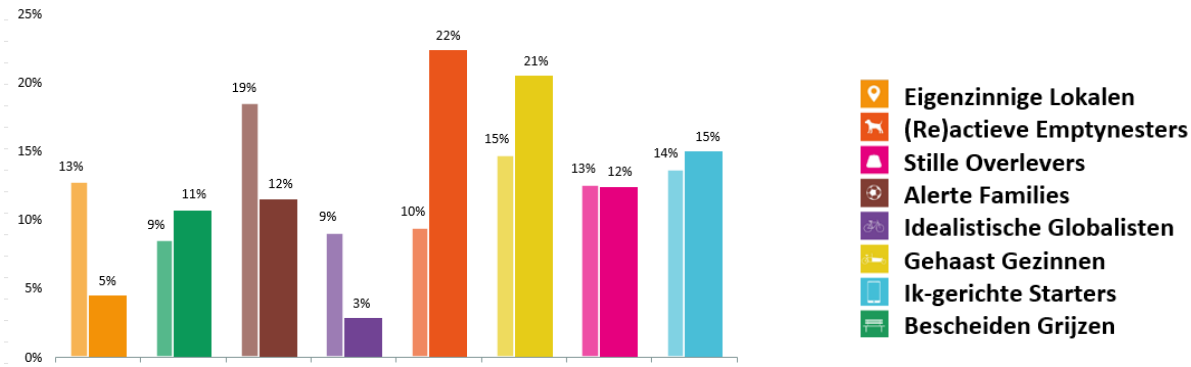
Mook en Middelaar

In onze aanpak kiezen we voor een combinatie van verschillende communicatiekanalen en participatievormen, online èn offline. We combineren meer traditionele participatievormen met online mogelijkheden, passend bij de aanwezige betrokkenheidsprofielen in de gemeente.

3480 huishoudens, 8 betrokkenheidsprofielen

Grafiek: gemeente Mook en Middelaar

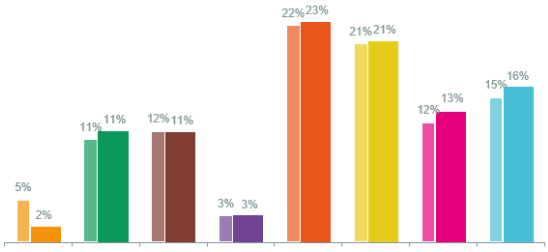

Links het betrokkenheidsprofiel in Nederland en rechts in de gemeente Mook en Middelaar

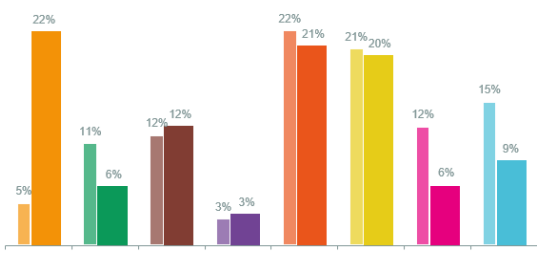
In de gemeente Mook en Middelaar komen alle acht betrokkenheidsprofielen voor. De profielen (Re)actieve Emptynesters (22%) en Gehaaste Gezinnen (21%) komen het meest voor én deze profielen zijn in de gemeente Mook en Middelaar oververtegenwoordigd in vergelijking met de rest van Nederland. Ook komen de profielen Ik-gerichte Starters (15%) en Stille Overlevers (12%) veel voor. Het profiel Alerte Families (12%) is ondervertegenwoordigd in Mook en Middelaar in vergelijking met de rest van Nederland.

Er is een opvallend verschil tussen de kernen Mook en Middelaar. Eigenzinnige Lokalen vormen slechts 5% van de gehele inwonergemeenschap, maar wonen bijna allemaal in Middelaar. Zoals onderstaande grafieken laten zien, valt 22% van de huishoudens in Middelaar in het profiel ‘Eigenzinnige Lokalen’.

Mook

Middelaar

Links het betrokkenheidsprofiel in de gemeente Mook en Middelaar en rechts in de wijken Mook en Middelaar

Dynamiek tussen de profielen

(Re)actieve Emptynesters

(Re)actieve Emptynesters zijn de grootste groep in de gemeente Mook en Middelaar. Het zijn 45-plussers met een actieve levensstijl. Ze wonen vaak met een partner in een koophuis. Zij lezen graag de krant. (Re)actieve Emptynesters willen graag geïnformeerd worden over plannen van de gemeente, bij voorkeur via een digitale nieuwsbrief of het huis-aan-huisblad. Sociale media gebruiken ze minder dan andere profielen, maar het grootste deel heeft wel een Facebookaccount. (Re)actieve Emptynesters vinden het makkelijk om contact op de nemen met de gemeente over haar plannen en zijn makkelijk te betrekken. Meedenken doet deze groep het liefst tijdens meer traditionele vormen van participatie, zoals via een bewonersavond.

Gehaaste Gezinnen

De groep Gehaaste Gezinnen is daarna de groep die het meest voorkomt in de gemeente. Deze groep bestaat uit stellen met kinderen waarbij de ouders theoretisch of wetenschappelijk zijn opgeleid en vaak beiden een baan hebben. Het overgrote deel van de Gehaaste Gezinnen heeft een koophuis. Omdat hun kinderen op school zitten en ze hun huis hebben gekocht, woont dit profiel vaak relatief lang op dezelfde plek. Deze groep volgt het nieuws het liefst via de TV of online nieuwsplatforms, zoals websites van lokale kranten of omroepen. Op sociale media maken zij vooral gebruik van Instagram, LinkedIn of Twitter. Door de combinatie van kinderen en carrière heeft dit profiel het vaak druk. Hierdoor is deze groep minder betrokken. Wel hebben de inwoners uit deze groep veel vertrouwen in de gemeente en vinden zij het belangrijk om op de hoogte te blijven en mee te denken. Dit doen ze het liefst online zodat het in hun drukke leven past, zoals via een digitale nieuwsbrief, een online enquête of een online informatiebijeenkomst.

Geschikte communicatie- en participatiemiddelen (Re)actieve Emptynesters en Gehaaste Gezinnen

Deze profielen hebben op het eerste gezicht veel overeenkomsten. Zij zijn beide hoogopgeleid, wonen in een koophuis en hebben kinderen (al dan niet thuiswonend). Wanneer gekeken wordt naar betrokkenheid bij de eigen leefomgeving en het vertrouwen in de gemeente verschillen de profielen iets meer. Waar (Re)actieve Emptynesters meer betrokken zijn hebben Gehaaste Gezinnen meer vertrouwen in de gemeente. Op het gebied van participatie en communicatie, hebben deze profielen andere voorkeuren. (Re)actieve Emptynesters participeren het liefst op traditionele wijze. Zij ontvangen graag het huis-aan-huisblad en nemen deel aan bewonersavonden. Gehaaste Gezinnen denken het liefst online mee, bijvoorbeeld via een online platform of enquête. Beide groepen zijn actief op sociale media. Dit geldt voor Gehaaste Gezinnen in grotere mate dan (Re)actieve

Emptynesters. Gehaaste Gezinnen zijn op verscheidene online media te vinden, terwijl (Re)actieve Emptynesters met name actief zijn op Facebook.

Kortom, met een inwonersenquête en het organiseren van een ‘traditionele’ bewonersavond worden beide groepen waarschijnlijk goed bereikt. Het is aan te bevelen de uitnodigingen hiervoor per post of via een nieuwsbrief of lokale media te sturen en bijvoorbeeld via een online campagne. Wanneer we naar de betrokkenheidsprofielen in Mook en Middelaar kijken zien we dat (Re)actieve Emptynesters en Gehaaste Gezinnen 43% van de inwoners vormen. Met bovengenoemde participatiemiddelen worden ook de groepen Ik-gerichte Starters en Idealistische Globalisten goed bereikt. Ik-gerichte Starters wonen voornamelijk in de kern Mook. De Ik-gerichte Starters zijn een jonge groep die voornamelijk net buiten de stad woont, zoals in Mook en Middelaar. Ze zijn vaak jong begonnen met werken en hierheen vertrokken vanwege de mogelijkheden voor het vinden van een particuliere huurwoning of eerste koophuis. Ik-gerichte Starters wonen vaak voor het eerst op een plek waar zij langere tijd gaan blijven en zijn daarom betrokken bij de gemeente waar zij wonen. Qua sociale media maken Ik-gerichte Starters relatief vaak gebruik van Instagram, Twitter en Reddit. Zij hebben veel vertrouwen in de gemeentelijke politiek. Zij vinden het belangrijk om geïnformeerd te worden en mee te denken. Ze zijn daarbij vooral geïnteresseerd in thema’s die zij terugzien in hun dagelijks leven, zoals verkeer en bereikbaarheid en wonen. Ze geven daarnaast de voorkeur aan digitale vormen van participatie, zoals een inwonerpanel of online platform.

Met bovengenoemde middelen, een inwonersenquête en bewonersavond, wordt 61% Mook en Middelaarse inwoners betrokken. Dit is een grote groep, maar toch bereik je op deze manier lang niet alle type inwoners Daarom is het belangrijk om ook in te zetten op middelen, waarmee de overige profielen worden bereikt. Dan zien we dat 24% van de Mook en Middelaar inwoners onder het betrokkenheidsprofiel Alerte Families (12%) of Stille Overlevers (12%) valt. Daarnaast valt 11% in het profiel Bescheiden Grijzen en 5% in het profiel Eigenzinnige Lokalen.

Alerte Families en Stille Overlevers

Alerte Families en Stille Overlevers zijn lastig te bereiken in participatietrajecten. Alerte Families vormen de grootste groep in Nederland. In Mook en Middelaar is deze groep in mindere mate aanwezig. Alerte Families zijn gezinnen waarbij de ouders vaak een beneden gemiddeld of gemiddeld inkomen hebben en praktisch zijn opgeleid. Participeren doen zij vooral om ervoor te zorgen dat hun eigen gezin het goed heeft. Stille Overlevers hebben het vaak lastig om hun hoofd boven water te houden. Zij zijn de groep die het meeste moeite heeft om mee te komen in de maatschappij. Stille Overlevers hebben weinig vertrouwen in de overheid. Juist omdat deze

groep een laag vertrouwen in de overheid heeft is het extra belangrijk om afspraken na te komen. Stille Overlevers denken wel vaker mee over concrete zaken die zich in hun directe omgeving afspelen. Ook blijven ze graag geïnformeerd over de ontwikkelingen in hun omgeving.

Zowel Stille Overlevers als Alerte Families zijn goed te bereiken via sociale media en een vragenlijst. Stille Overlevers worden ook graag geïnformeerd via een brief per post. Wanneer zij via de juiste kanalen en op de juiste manier worden aangesproken (zaken die over hun directe omgeving gaan) zullen zij graag meedenken via de inwonersconsultatie.

Bescheiden Grijzen en Eigenzinnige Lokalen

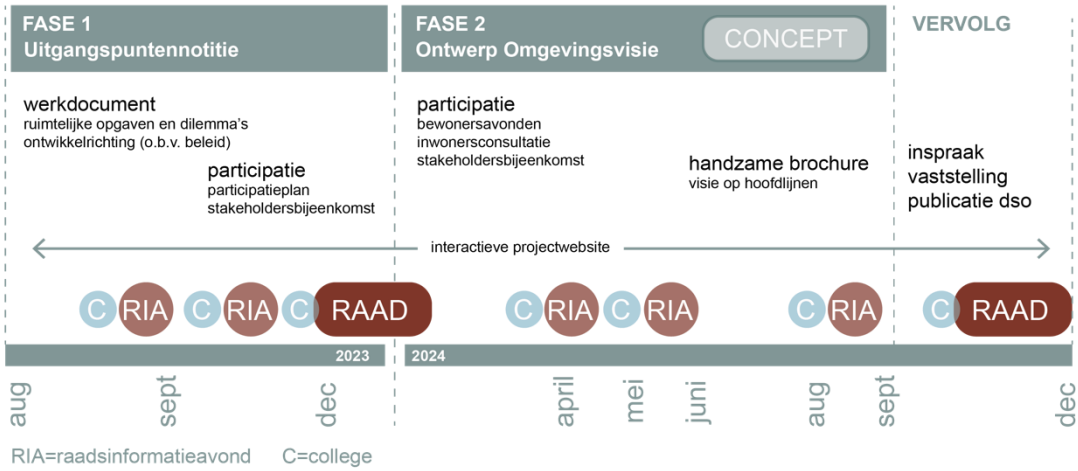
Bescheiden Grijzen zijn net als Stille Overlevers en Alerte Families met name betrokken bij hun directe woonomgeving, zoals hun straat of buurt. Het belangrijkst voor hen is zorgen dat ze hun oude dag op een fijne manier kunnen beleven. Zij willen vooral geïnformeerd worden en hebben minder de behoefte om mee te denken. De voorkeur van deze groep gaat uit naar offline communicatie, zoals een artikel in het huis-aan-huisblad. Ook meedenken doen zij het liefst offline, via een brief of papieren enquête. Bescheiden Grijzen vinden het relatief makkelijk om contact op te nemen met de gemeente over plannen.

Het profiel Eigenzinnige Lokalen bestaat uit een diverse groep aan inwoners; van links tot rechts, van 30 tot 70 jaar oud. Kenmerkend voor dit profiel is hun passie voor het lokale en de verbondenheid met waar ze vandaan komen. Zij weten dus goed wat er in Mook en Middelaar speelt. Daarnaast is het wantrouwen ten opzichte van alles wat met ‘hogerhand’ te maken heeft kenmerkend voor deze groep. Onderling weten ze elkaar goed te vinden. Voor de gemeente kan het lastig zijn met hen in contact te komen. Eigenzinnige Lokalen vinden het fijn om een persoonlijk (telefonisch) gesprek te voeren of binnen te lopen op een inspraakavond.

Participatieplan

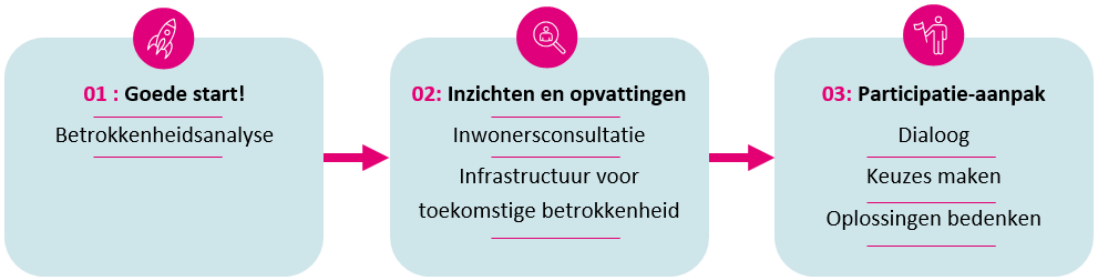
Aanleiding
Het Omgevingsvisie-traject is opgebouwd uit twee fases (zie processchema hieronder).

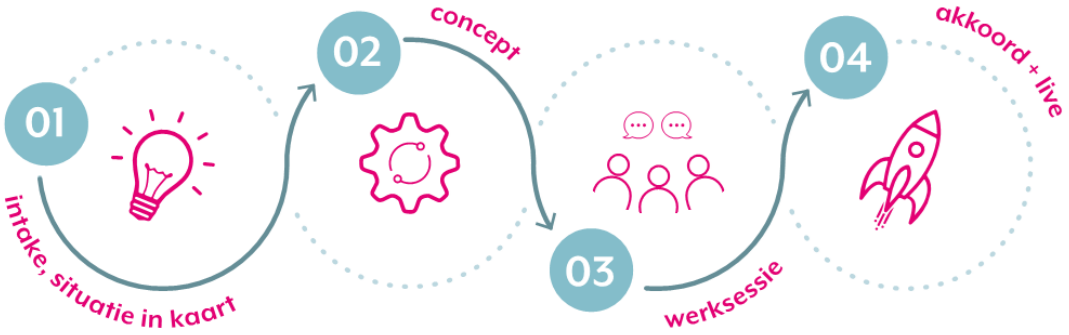
In fase 1 wordt – parallel aan de eerste uit te voeren inhoudelijke werkzaamheden - het voorliggende participatieplan opgesteld. Dat betekent dat we de participatie in fase 2 niet blanco ingaan. In dit participatieplan beschrijven we concreet hoe en op welke momenten we inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, regiogemeenten en samenwerkingspartners betrekken bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie. De inzichten uit de betrokkenheidsprofielen, onze praktijkervaring en het recent vastgestelde beleidskader van de gemeente vormen de basis voor dit participatieplan. Op dit moment gaan we ervan uit dat de participatie met de inwoners van Mook en Middelaar en de betrokken stakeholders plaatsvindt in de eerste maanden van 2024.

De betrokkenheidsanalyse biedt de basis voor het participatieplan. In de paragrafen hieronder is het conceptparticipatieplan uitgewerkt.

Inwonersconsultatie

Een grote groep inwoners van Mook en Middelaar participeren het liefst via een online enquête. Hier staan Mook en Middelaarse inwoners niet alleen in. Uit onderzoek onder ruim 16.000 Nederlanders weten we dat inwoners unaniem een voorkeur hebben voor een online enquête als manier om mee te denken met de gemeente. Door een enquête af te nemen kunnen inwoners op een laagdrempelige manier hun input leveren. Dit leidt tot een representatief beeld van de voorkeuren en belangen van Mook en Middelaarse inwoners.

De enquête brengen we op verschillende manieren onder de aandacht van uw inwoners. Hierbij is het belangrijk rekening te houden met de communicatievoorkeuren van de Mook en Middelaarse inwoners. In de kern Mook slaat een online campagne waarschijnlijk en een bericht in het huis-aan-huisblad goed aan. Met een oproep in de lokale krant en/of een nieuwsbrief en een uitgebreide online campagne worden (Re)actieve Emptynesters, Gehaaste Gezinnen, Ik-gerichte Starters en Idealistische Globalisten waarschijnlijk goed bereikt. Door de relatief grote hoeveelheid Eigenzinnige Lokalen in Middelaar is het handig om hier meer in te zetten om andersoortige communicatie, zoals het versturen van een ansichtkaart of het ophangen van posters op drukbezochte locaties in Middelaar. Minder digitaal vaardige mensen kunnen een papieren enquête opvragen via onze gratis onderzoekstelefoon. Dit 0800-nummer communiceren we via het huis-aan-huisblad en de ansichtkaart.

Deze inwonersconsultatie vormt de basis om inwoners bij de Omgevingsvisie van Mook en Middelaar te betrekken.

Participatiebijeenkomst
Om verder in te gaan op de input die inwoners en andere belanghebbenden via de enquête hebben gegeven worden in ieder geval één fysieke participatiebijeenkomst voor inwoners georganiseerd.

Deze bijeenkomsten worden gestart met het terugkoppelen van de resultaten van de inwonersconsultatie. Dit vormt de basis voor de bijeenkomsten.

Voor inwoners geldt dat één fysieke bijeenkomst wellicht niet genoeg is. Wanneer u zo veel mogelijk inwoners wil bereiken is het raadzaam om nog een online bijeenkomst te organiseren. Veel inwoners van Mook en Middelaar hebben namelijk de voorkeur om online te participeren.

Bijeenkomst voor stakeholders
We halen ook input op bij de lokale stakeholders. Hiervoor organiseren we een (fysieke) bijeenkomst met vertegenwoordigers van relevante belangenorganisaties en betrokken gebiedspartijen. Denk daarbij aan een dorps- en wijkraad, woningbouwcorporatie, adviesraad, maatschappelijke organisaties, buurgemeenten, et cetera. In fase 1 voeren we een stakeholdersanalyse uit om te bepalen welke organisaties en partijen betrokken worden. Vertegenwoordigers van deze organisaties en partijen ontvangen een uitnodiging om deel te nemen aan de stakeholdersbijeenkomst begin 2024. Met een selectie van partijen voeren we in fase 1 een eerste gesprek om te bepalen welke vraagstukken wat hen betreft aan de orde dienen te komen in fase 2 van de Omgevingsvisie.

Optioneel: Langs de deuren – bereik Eigenzinnige Lokalen
Opvallend is dat in de kern Middelaar veel Eigenzinnige Lokalen wonen. Zij vormen in totaal slechts 5% van de gemeente, maar wonen gecentreerd. Eigenzinnige Lokalen zijn lastig te bereiken. Eigenzinnige Lokalen hebben de voorkeur voor weinig overheidsbemoeienis. Dit betekent niet dat ze niet mee willen denken, maar wel dat ze vinden dat de gemeente hen zoveel mogelijk vrij moet laten. De wil om betrokken te worden is er dus wel. Een effectieve manier om hen te bereiken is om op een laagdrempelige manier persoonlijk contact mogelijk te maken. Daarom stellen wij voor om hen te bereiken door langs de deuren te gaan.

Interactieve website
Een geschikt participatie-instrument om inwoners te betrekken op een laagdrempelige manier is een projectwebsite. Hier komt op een toegankelijke en aantrekkelijke manier alles samen (bijvoorbeeld www.mookenmiddelaarindetoekomst.nl of www.omgevingsvisiemookenmiddelaar.nl); informatie over uw ambities, een overzichtelijke weergave van mogelijkheden om mee te denken of te doen, et cetera. In eerste instantie is dit een informatieve website. Maar gaandeweg wordt deze uitgebouwd tot een meer interactieve website. Zo kan de online enquête vanaf de website worden geraadpleegd en zullen de tussenproducten digitaal worden aangeboden. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat bezoekers van de projectwebsite ook reacties kunnen achterlaten of op elkaars berichten kunnen reageren.

De projectwebsite zal in overleg met de gemeente in de loop van fase 1 worden gepubliceerd.

Opdracht aan raadsleden / fracties RIA Omgevingsvisie 28 september 2023

Gevraagd wordt de onderstaande vragen voor Omgevingsvisie te beantwoorden
Reacties kunnen ingestuurd worden **tot en met 10 oktober** via griffier@mookenmiddelaar.nl
Suggesties voor de **top 10 stakeholders (vraag 7)** kunnen aangeleverd worden **tot en met 4 oktober, 12 uur**

Zie de presentatie voor de opdracht.

Vragen mbt werkplan:

1 Herkent u zich in de geformuleerde opgaven?
Het werkdocument is een globale achtergrond.
Zie dia 24 voor de vragen en dia's 22 en 23 voor de opgaven
Deze opgaven geven richting aan de onderwerpen waar de focus opgelegd gaat worden bij de op te stellen Omgevingsvisie en waarover geparticipeerd gaat worden met de omgeving, inwoners en stakeholders.

2 Welke opgave(n) mist u (of kan evt. worden verwijderd)?
3 Welke opgaven hebben voor u de hoogste prioriteit?
4 Welke opgaven kunnen in samenhang worden beschouwd?

Vragen mbt participatieplan:

5 Kunt u zich vinden in de voorgestelde participatie - aanpak?
Zie dia's 25 t/m 33 in de presentatie
Zie het concept participatieplan voor de voorgestelde opzet.
6 *Zijn er suggesties voor stakeholders, waarmee geparticipeerd gaat worden?*
Zie dia's 34 en 35 in de presentatie
7 *Zijn er suggesties voor de top 10 stakeholders om het proces mee af te stemmen op 23 oktober.* ***(uiterlijk 4 okt. 12 uur)***

Tijdens de RIA op 8 november worden de reacties integraal behandeld inclusief de terugkoppeling vanuit de stakeholders.

Toezeggingen tijdens RIA:

De reacties van de raadsleden / fracties worden bij de stukken van de raadsinformatieavond Omgevingsvisie dd 28 september in iBabs geplaatst, zodat hiervan kennis kan worden genomen.

De voorgestelde top-10 stakeholders wordt uitgenodigd onder voorbehoud van besluitvorming college;
naar aanleiding van de reacties van fracties worden aanvullend nog enkele stakeholders extra uitgenodigd voor de bijeenkomst van 23 oktober.

Omgevingsvisie
Mook en Middelaar

Raadsinformatieavond

8 november 2023

Gemeente Mook en Middelaar

Gemeente Mook en Middelaar

Agenda

- 19:30-19:45 Omgevingswet en Omgevingsvisie Mook en Middelaar (een korte terugblik)
- 19:45-20:00 Toelichting op het doorlopen proces tot nu toe
- 20:00-20:45 *Concept Uitgangspuntennotitie* - Wat zijn hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie?
- 20:45-21:00 Koffie en thee-pauze
- 21:00-21:45 *Concept Participatieplan* - Wat zijn de gespreksonderwerpen tijdens de participatie?
- 21:45-22:00 Vervolgstappen / planproces

Doelstelling = eenvoudiger en beter

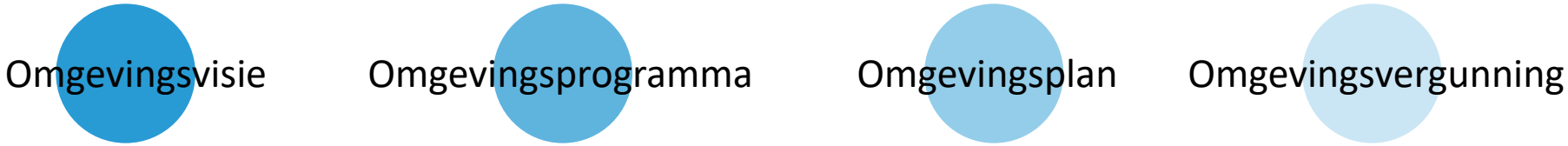
Wat gaat er veranderen?

- van 26 wetten naar 1
- van 5.000 wetsartikelen naar 350
- van 120 ministeriële regelingen naar 10
- van 120 algemene maatregelen van bestuur naar 4

1 wet voor de hele leefomgeving.
De wet maakt het mogelijk om lokale problemen ook lokaal op te lossen.

Welke documenten kent de gemeente?

- Om de Omgevingswet in de praktijk uit te voeren kennen we omgevingsdocumenten.
- De Omgevingsvisie is één van die documenten.

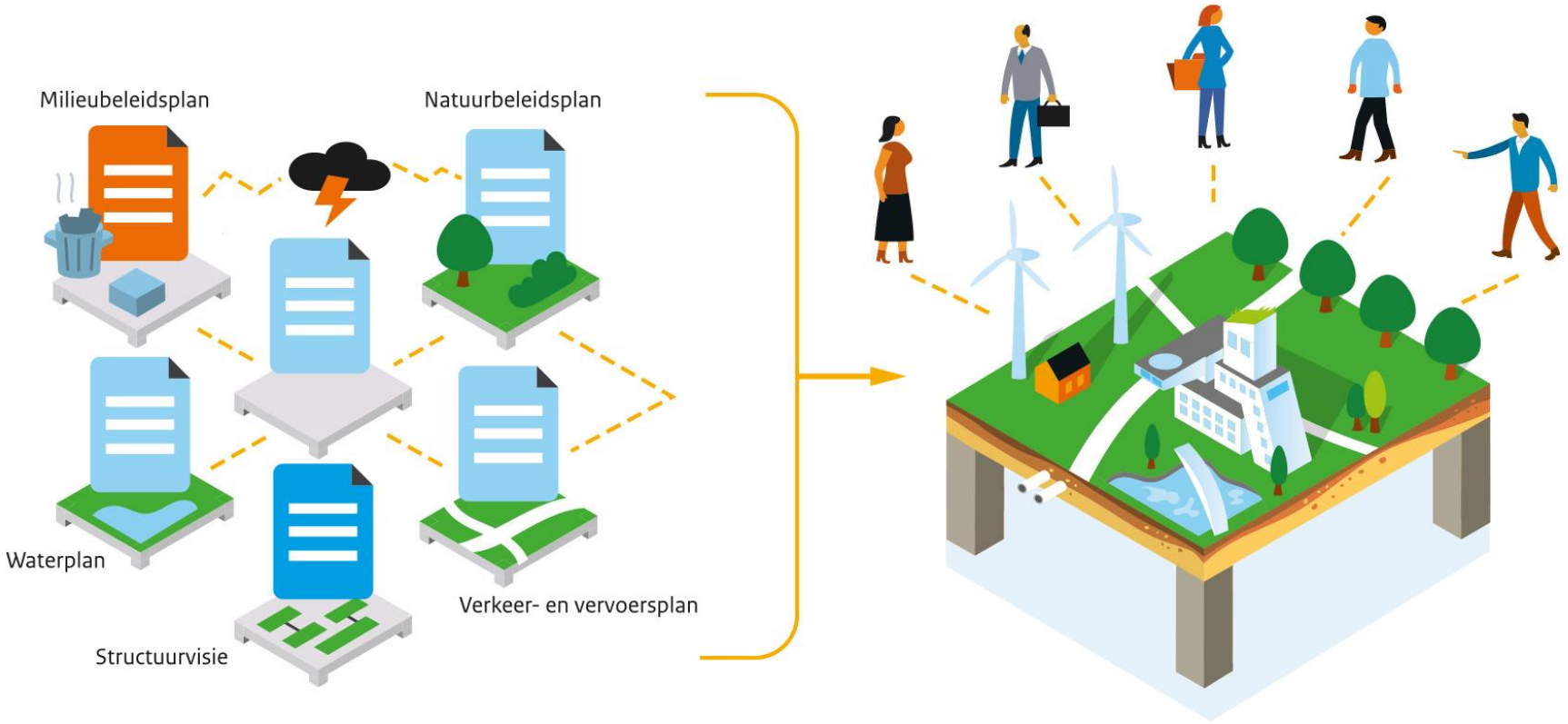

Omgevingsdocumenten: van visie naar uitvoering

Wat is een Omgevingsvisie?

- strategische visie voor de fysieke leefomgeving;
- voor de lange termijn;
- voor het grondgebied van de hele gemeente;
- en moet inhoudelijk in elk geval de volgende elementen bevatten:
    - de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
    - de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling;
    - de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Integraal en samenhangend

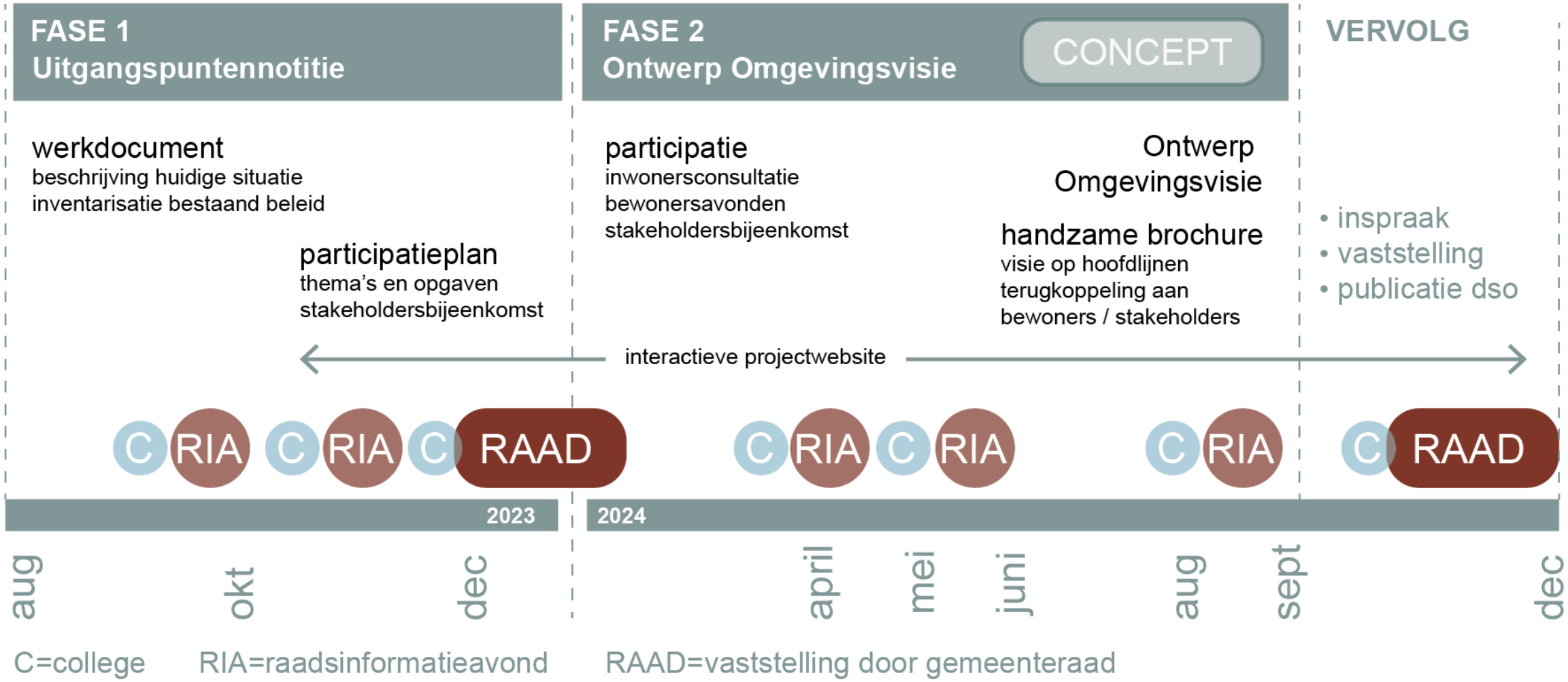

Omgevingsvisie Mook en Middelaar

- een slimme verbinding tussen thema's uit ruimtelijk en sociaal domein;
- uitgaande van bestaand beleid;
- een strategische visie op actuele thema's en nieuwe (ruimtelijke) opgaven;
- gebiedseigen verhaal voor Mook en Middelaar (in regionale context);
- een goede ruimtelijke (en cijfermatige) analyse;
- in samenwerking met bewoners, ondernemers en stakeholders.

Gemeente Mook en Middelaar

PROCESSCHEMA

C=college RIA=raadsinformatieavond RAAD=vaststelling door gemeenteraad

Gemeente Mook en Middelaar

Wat zijn de belangrijke hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie?

-> verkenning ambtelijke projectgroep (7 sept)
-> bespreking in gemeenteraad (RIA 28 sept)
-> reacties raadsfracties (t/m 10 okt)
-> stakeholdersbijeenkomst (23 okt)
-> vaststellen RIA 8 nov in College (31 okt)
-> bespreking in gemeenteraad (RIA 8 nov)

“samenhangende (integrale) hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie Mook en Middelaar”

Gemeente Mook en Middelaar

Input RIA 28 sept: inventarisatie van thema's en (sectorale) beleidsopgaven

Mobiliteit: verkeersveiligheid, bereikbaarheid en stimuleren duurzaam vervoer

Verbindingswegen A73 (Molenhoek en Mook), ontlasting woonwijken van doorgaand verkeer

Groen, water en landschap: realiseren groenblauwe verbindingen

In stand houden en versterken van waardevolle groen- en waterstructuren + verbindingen met omgeving

Wonen en volkshuisvesting: creëren voldoende aanbod met kwaliteit

Ruimte voor nieuwe woningbouw en aansluiten bij de toekomstige woningvraag + inspelen op vergrijzing

Klimaatadaptatie: vergroenen van de kernen

Meer groen toevoegen en het huidige groen beter gebruiken in bebouwd gebied + tegengaan verdroging

Gezondheid: stimuleren sport en bewegen in de buitenruimte

Positieve gezondheid in een gezonde woon- en leefomgeving + (mentale) gezondheid meenemen bij alle thema's

Duurzaamheid: bijdragen aan energietransitie

Duurzame energie-opwek en energieneutraal

Input stakeholders 23 oktober

Gemeente Mook en Middelaar

Input RIA 28 sept: inventarisatie van thema's en (sectorale) beleidsopgaven

Recreatie en toerisme
Behoud van huidige kwaliteit en variatie toeristisch en recreatief aanbod + beter zichtbaar maken

Werken en economie
Toekomst bedrijventerreinen en kleinschalige werklocaties

Natuur
Versterken natuurwaarden en biodiversiteit, natuurinclusief ontwikkelen

Samenleving en maatschappij
Iedereen kan meedoen in de hedendaagse samenleving

Leefbaarheid
Ondersteunen verenigingsleven in de kernen

Cultuur en erfgoed
Duurzaam in stand houden (cultureel) erfgoed

Circulair ontwikkelen
Hergebruik en circulair aanbesteden / inkopen

Agrarische sector

Milieu
Bodem, geluid en lucht

Water
Veiligheid en kwaliteit

Input stakeholders 23 oktober

Gemeente Mook en Middelaar

Input raadsfracties 10 okt: voorstellen voor samenhangende hoofdopgaven

Input DGP naar aanleiding van opdracht aan raadsleden/fracties
ivm Omgevingsvisie (RIA 28 september 2023)
Datum 10 oktober 2023
...

Hierbij de antwoorden van de DGP:

1 Herkent u zich in de geformuleerde opgaven?

Het werkdocument is een globale achtergrond.
Zie van de presentatie omgevingsvisie dia 24 voor de vragen en dia's 22 en 23 voor de opgaven Deze opgaven geven richting aan de onderwerpen waar de focus opgelegd gaat worden bij de op te stellen Omgevingsvisie en waarover geparticipeerd gaat worden met de omgeving, inwoners en stakeholders.

2 Welke opgave(n) mist u (of kan evt. worden verwijderd)?
Wij kunnen ons vinden in de 6 hoofdopgaven.

3. Welke opgaven hebben voor u de hoogste prioriteit?
Mobiliteit en Wonen en volkshuisvesting.

4 Welke opgaven kunnen in samenhang worden beschouwd?
Geen

5 Kunt u zich vinden in de voorgestelde participatie - aanpak? Zie dia's 25 t/m 33 in de presentatie Zie het concept participatieplan voor de voorgestelde opzet.

Er zijn zorgen dat de inwoners te laat aan bod komen. Dit gebeurt in fase 2. Het zou goed zijn als hier al meer bekendheid aan wordt gegeven dat er een cultuuromslag gaat gebeuren.

6. Zijn er suggesties voor stakeholders, waarmee geparticipeerd gaat worden?
Gelders Genootschap

Voorstel stakeholders vanuit de DGP-fractie:
Fris denkers.
Dorpsraden
Tip panel. (Enquête)
Ondernemersvereniging.
KBO's
VIB, vrouwen in Beweging (Middelaar)
Jeugd en Jongeren werk.
Natuurmonumenten.
Kunstkolonie.
Bos en Kuil.
Visit Mookerheide.
Ouderraad scholen.
Sportscholen.
Gelders Genootschap

Input VVD naar aanleiding van opdracht aan raadsleden/fracties
ivm Omgevingsvisie (RIA 28 september 2023)
Datum 2 oktober 2023

...

Bijgaand de punten die wij het belangrijkst vinden voor de hoofdopgaven beeldvormende omgevingsvisie aan de hand van de punten uit de presentatie. Enkele punten hebben we samengevoegd en bij enkele punten hebben we in de omschrijving aangegeven wat wij daar belangrijk vinden. We hebben de punten op belangrijkheid gerangschikt waarbij voor ons mobiliteit het meest belangrijk is en cultuur en erfgoed het minst belangrijk.

Mobiliteit: Verkeersveiligheid, bereikbaarheid en stimuleren duurzaam vervoer
Dit punt uitbreiden met Regionale mobiliteitsproblematiek meewegen. Gemeente zien als onderdeel van de regio

Wonen en volkshuisvesting

Werken en economie
Kleinschalige werklocaties passend bij woonomgeving en omvormen bedrijventerreinen

Recreatie en toerisme
Verbeteren van huidige kwaliteit en variatie toeristisch en recreatief aanbod

Leefbaarheid
Zelfstandig verenigingsleven stimuleren en behoud voorzieningen in de kernen

De volgende punten zien wij in samenhang als een punt:
Groen, water en landschap: realiseren groenblauwe verbindingen
Klimaatadaptatie: vergroenen van de kernen
Natuur

Gezondheid samenvoegen met samenleving en maatschappij

Duurzaamheid: bijdragen aan energietransitie en circulariteit
Realistische duurzame energieopwek. Nieuwe energievormen omarmen, energieneutraal in 2050.

Cultuur en erfgoed
Toekomstbestendig in stand houden (cultureel) erfgoed en toegankelijker maken

Cornelieke van den Bergh
VVD

Input GroenLinks naar aanleiding van opdracht aan raadsleden/fracties
ivm Omgevingsvisie (RIA 28 september 2023)
Datum 7 oktober 2023

...

We hebben de presentatie en het 'Werkdocument Atlas Mook en Middelaar' in onze fractie besproken. Hierbij onze input:

Wij herkennen ons in de opgaven die door de projectgroep zijn benoemd. Wel zouden we een aantal opgaven samen willen nemen omdat die wat ons betreft zo'n sterke samenhang hebben dat we ze niet afzonderlijk kúnnen behandelen. Daarnaast geven wij een iets andere prioritering aan de opgaven dan de projectgroep doet. Daardoor komen wij tot de volgende ranglijst van opgaven:

1) Natuur en groen, water en landschap
2) Leefbaarheid en Samenleving & maatschappij
3) Klimaatadaptatie
4) Wonen
5) Duurzaamheid en circulariteit
6) Mobiliteit
7) Cultureel erfgoed
8) Recreatie en toerisme
9) Werken en economie

Wat betreft de participatie hadden we al aangegeven dat wat betreft onze fractie de Adviesraad Sociaal Domein al bij het eerste gesprek met Stakeholders uitgenodigd zou moeten worden. Daarnaast denken wij dat de scouting en de sportverenigingen ook meegenomen moeten worden in het participatietraject, met name omdat daar de jongeren te vinden zijn en zij vanuit hun betrokkenheid bij scouting en de voetbalcomplexen een groot belang hebben in alle ontwikkelingen. Tot slot missen wij nog een vertegenwoordiging van de agrariërs in onze gemeente. Daarvoor zou de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (www.ltb.nl) een geschikte gesprekspartner zijn.

Wij vertrouwen erop dat de projectgroep met deze inbreng uit de voeten kan. En zo niet, dan beantwoorden we hun vragen graag.

Met vriendelijke groet,

Hanneke Roozendaal
Fractievoorzitter
GROENLINKS Mook en Middelaar

Opdracht aan raadsleden / fracties RIA Omgevingsvisie 28 september 2023

Vragen/opmerkingen van de PvdA mbt werkplan:

1 Herkent u zich in de geformuleerde opgaven?

De opgaven moeten wat ons betreft sturend zijn en geen doel op zich. De opgaven geven richting en invulling aan het vast te stellen doel. De focus of het doel van de opgaven moet wat onze fractie betreft nader worden gespecificeerd om de afzonderlijke opgaven inzichtelijk en werkbaar te maken. Pas bij een eenduidige focus en een helder doel dat aan de hand van de diverse opgaven wordt geïllustreerd en vormgegeven, kan wat ons betreft de op te stellen Omgevingsvisie en het burgerparticipatie traject van start gaan.

2 Welke opgave(n) mist u (of kan evt. worden verwijderd)?

De PvdA fractie mist de toevoeging **Kunst** bij de opgave Cultuur en Erfgoed. Kunst in de breedste betekenis van het woord. (Beeldend, literair, podium, muzikaal) Ook missen wij bij de opgaven **Technische en culturele Innovatie**.
De PvdA ziet voorts graag een toevoeging van **Samenleving en Maatschappij. Iedereen doet mee, Wonen en volkshuisvesting, Duurzaamheid en Natuurherstel**

Wat wordt precies met de toevoeging bedoeld? Kan de PvdA deze zin nader toelichten.

Nadere toelichting PvdA
PvdA: In de presentatie is al aangegeven dat "Wonen en Volkshuisvesting" en "Duurzaamheid" (hoofd)opgave zijn. De andere zijn overige opgaven...

Onze toevoeging betreft de wens van onze fractie om een nauwkeurig verwoorde doelstelling bij zowel de hoofdopgaven te vermelden, alsook bij de overige opgaven. Wij wensen een doelstelling die de opgaven met elkaar verbindt. Onze speciale aandacht gaat uit naar bovengenoemde opgaven waarbij wij de wens uitspreken deze te centreren rondom klimaat en kwetsbare inwoners.

Een verbindende doelstelling zou kunnen zijn: een meetbaar en toetsbaar streven tav co2 opslag (middels behoud en aanplant grotere bomen (natuurherstel), biobased bouwen en verbouwen (wonen en volkshuisvesting /duurzaamheid) aandacht voor groene tuinen en groendaken (iedereen doet mee). Alsook het vergroten van biodiversiteit en regeneratief bodemgebruik (dmv de mogelijkheden in onze gemeente om gemeenschappelijk ecologisch te wonen en te boeren) (natuurherstel /landbouw /wonen en volkshuisvesting)

Onze fractie benadrukt hierbij het belang van de toegankelijkheid/meedoen door de laagste inkomens, onbetaalde hardwerkende mensen en mensen die gebruik maken van zorg.

3 Welke opgaven hebben voor u de hoogste prioriteit? Visie op de lange termijn

Prioriteit geven aan een van de voorgestelde specifieke opgaven is niet wat onze fractie ambieert. Laten we in plaats daarvan kijken naar prioritisering van een of twee doelen die middels de diverse opgaven bereikt kunnen worden. Wat voor een gemeente willen we zijn? Bv: een klimaatvriendelijke gemeente, een (eco) toeristische gemeente of een (eco) sociale gemeente en hoe kunnen de opgaven daarbij helpend zijn? De PvdA stelt voor om de opgaven secundair te laten zijn aan het overkoepelende doel oftewel de 'kleur' die we willen geven aan de opgaven. De opgaven kunnen fungeren als meetlat of controlelijst terwijl we het doel vormgeven. Ook zijn de opgaven

Gemeente Mook en Middelaar

Concept Uitgangspuntennotitie

Gemeente Mook en Middelaar

Kompas – (vraag)stelling

Een eerste voorzet om te komen tot “samenhangende (integrale) hoofdopgaven” voor de Omgevingsvisie Mook en Middelaar

- De geïnventariseerde informatie en zienswijzen op de opgaven en het participatieplan heeft geresulteerd in een concept uitgangspuntennotitie en concept participatieplan waarin een aantal resterende vraagstukken nog open staan.

- Met uw raad willen we de vraagstukken middels concrete stellingen bediscussiëren om tot een volledige zienswijze te komen.

- Tijdens de RIA op 8 november wordt u om concrete input gevraagd over de stellingen. Bent u het hiermee eens of oneens? En waarom, indien oneens?

- Daarnaast behandelen we de geformuleerde gespreksonderwerpen op de RIA van 8 november, maar willen we de eventuele toegevoegde gespreksonderwerpen van de fracties graag uiterlijk op 8 november om 12:00 uur ontvangen.

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie

samenhangende hoofdopgaven waarover (actieve) participatie gaat plaatsvinden met de omgeving

Voorstellen voor toe te voegen opgave(n):

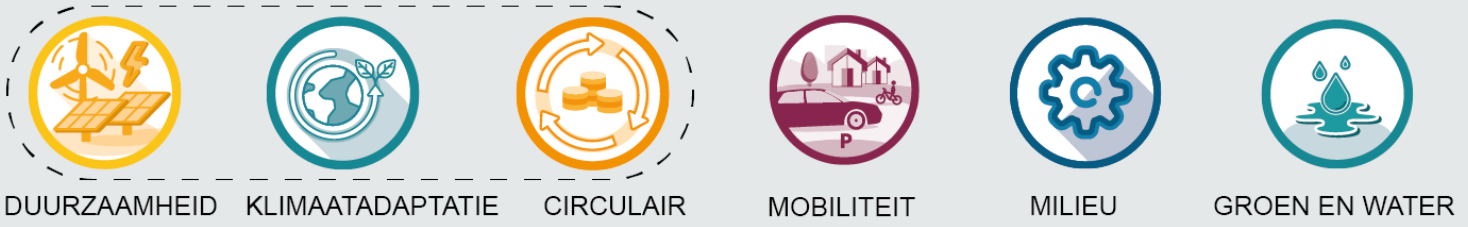
- ...
- ...
- ...

samenhangende hoofdopgaven waarvoor beleid is vastgesteld of in ontwikkeling is (geen actieve participatie)

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie

samenhangende hoofdopgaven waarover (actieve) participatie gaat plaatsvinden met de omgeving

samenhangende hoofdopgaven waarvoor beleid is vastgesteld of in ontwikkeling is (geen actieve participatie)

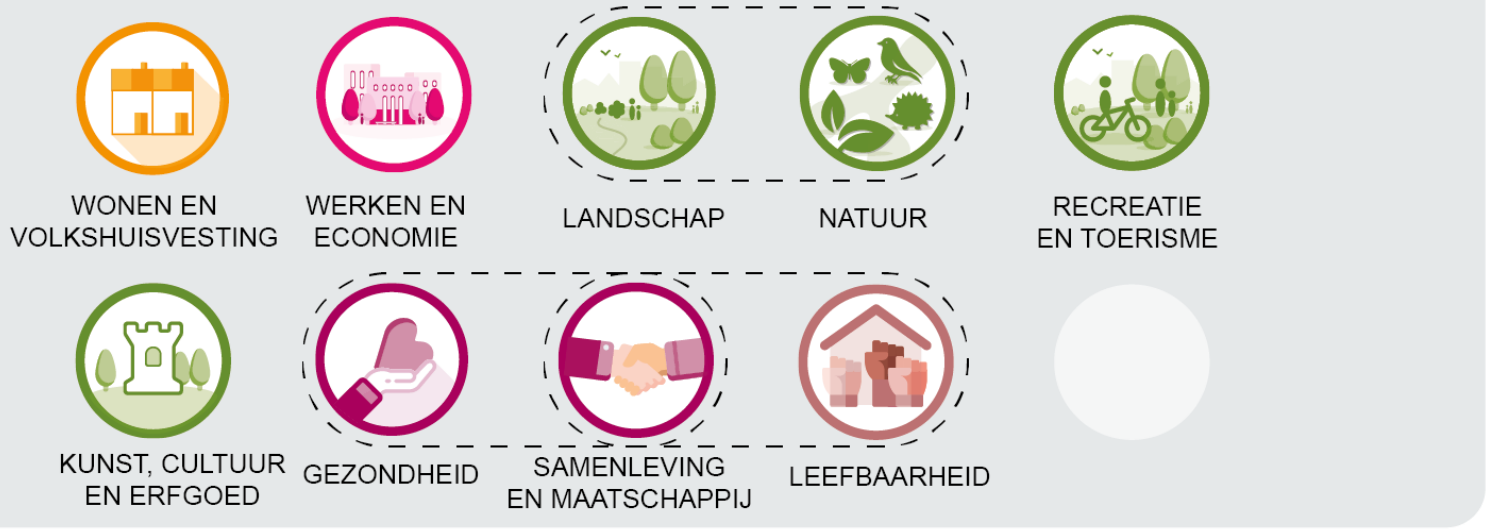
Voorstellen voor toe te voegen opgave(n):

- ...
- ...
- ...

Gemeente Mook en Middelaar

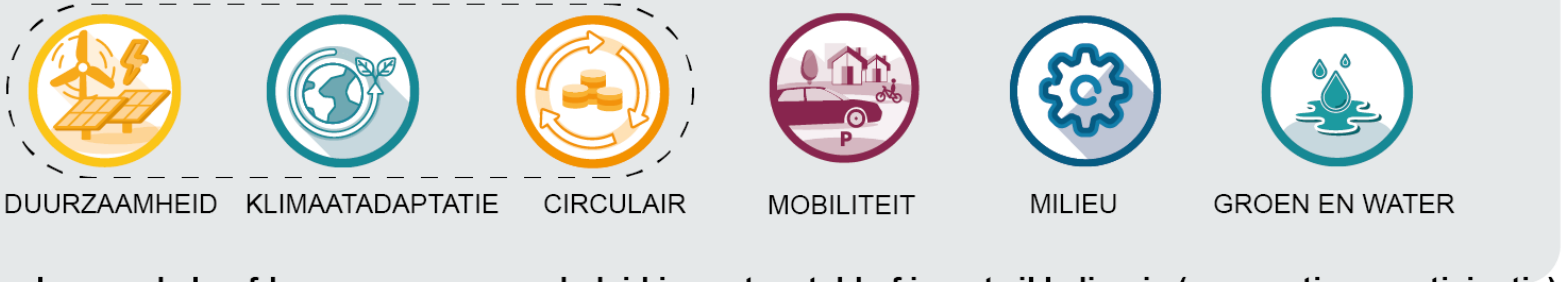
Voorstel voor samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie

samenhangende hoofdopgaven waarover (actieve) participatie gaat plaatsvinden met de omgeving

Voorstellen voor toe te voegen opgave(n):

- ...
- ...
- ...

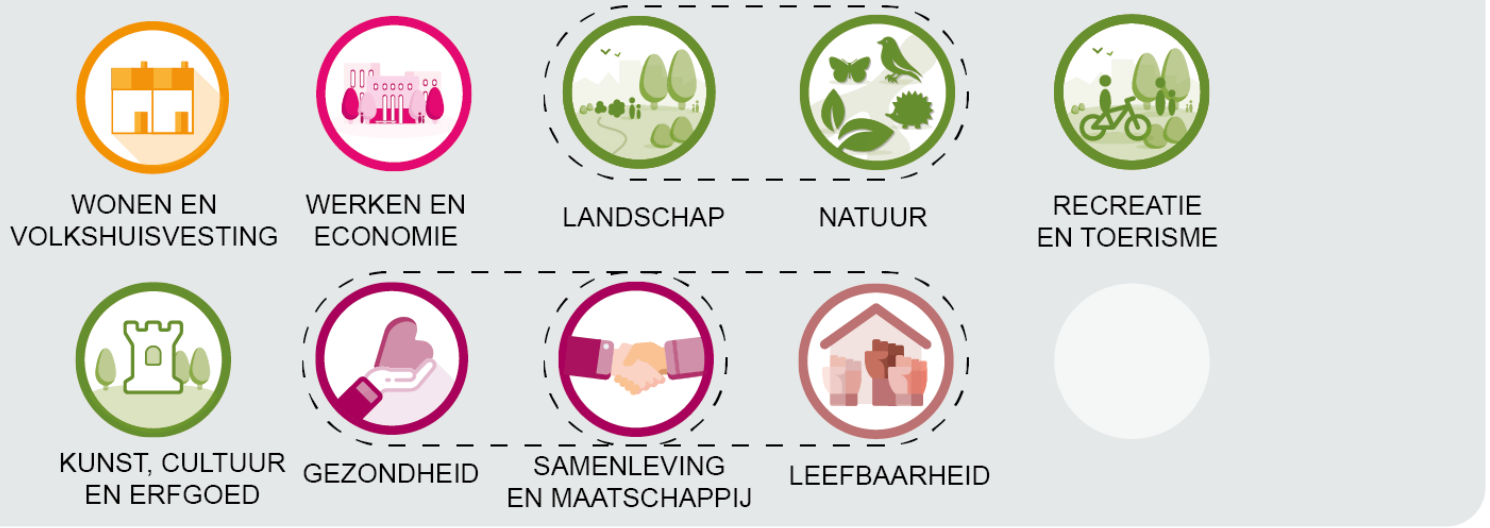

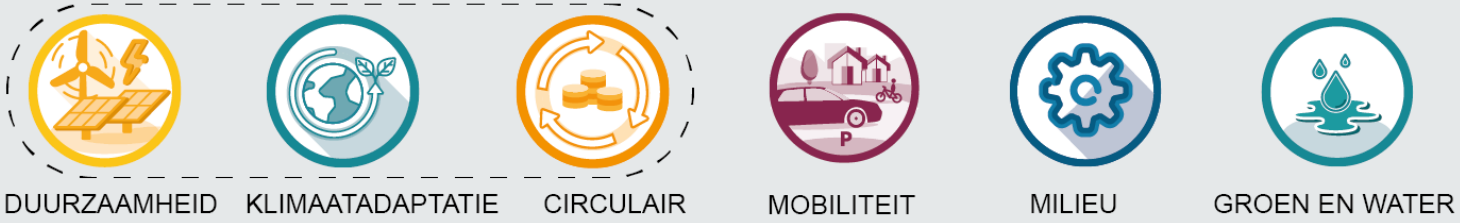
samenhangende hoofdopgaven waarvoor beleid is vastgesteld of in ontwikkeling is (geen actieve participatie)

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie

samenhangende hoofdopgaven waarover (actieve) participatie gaat plaatsvinden met de omgeving

samenhangende hoofdopgaven waarvoor beleid is vastgesteld of in ontwikkeling is (geen actieve participatie)

Voorstellen voor toe te voegen opgave(n):

- kunst (cultuur en erfgoed)
- agrarische sector (landschap & natuur)
- technische en culturele innovatie (?)

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie

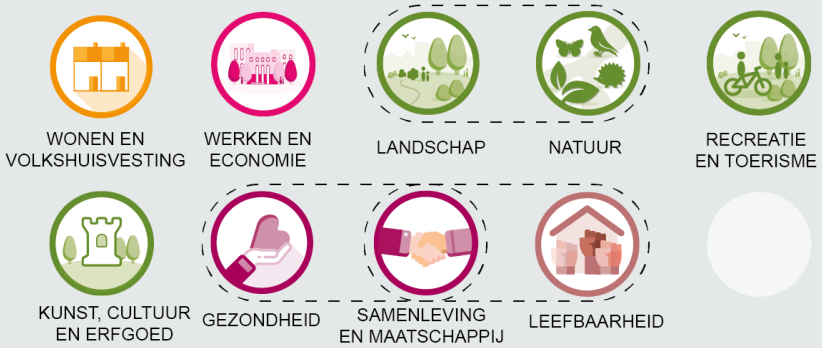
(Vraag)stellingen: (Eens of Oneens, graag toelichting bij oneens)

- De opgave “kunst” is onderdeel van de opgave “kunst, cultuur en erfgoed”!
- De agrarische sector is onderdeel van de opgave “landschap & natuur”!
- De opgaven “landschap” en “natuur” zijn 1 samenhangende hoofdopgave!
- De opgaven “gezondheid” , “samenleving en maatschappij” en “leefbaarheid” zijn 1 samenhangende hoofdopgave!
- Wilt u de opgave “technische en culturele innovatie” toevoegen aan de hoofdopgaven?
- De samenhangende hoofdopgaven in het bovenste deel van het schema zijn de opgaven waarover (actieve) participatie moet gaan plaatsvinden!
- De samenhangende hoofdopgaven in het onderste deel van het schema zijn de opgaven die in ontwikkeling zijn, of waarover voldoende beleid bestaat. Hierover vindt geen (actieve) participatie plaats!

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor mogelijke gespreksonderwerpen voor de participatie

samenhangende hoofdopgaven waarover (actieve) participatie gaat plaatsvinden met de omgeving

samenhangende hoofdopgaven waarvoor beleid is vastgesteld of in ontwikkeling is (geen actieve participatie)

Wonen en volkshuisvesting
- (Waar) kan binnen de gemeente nog ruimte worden gevonden voor nieuwe woningbouw?
- Zetten we vooral in op inbreidingslocaties of kiezen we (ook) voor uitbreiding van de kernen?
- Welk kwalitatief woningaanbod sluit het beste aan bij de toekomstige woningvraag?
- Voor welke doelgroepen willen we gaan bouwen?

Werken en economie
- Hoe zien we de toekomst van de bedrijventerreinen Korendal (Mook) en Hoeveveld (Molenhoek)?
- Hoe gaan we om met de andere kleinschalige werklocaties binnen de gemeente?
- Streven wij werkgelegenheid in brede zin na, of in een beperkt aantal sectoren?

Landschap & natuur
- Hoe (en waar) zorgen we ervoor dat waardevolle natuur en landschap in de gemeente (inclusief verbindingen met de omgeving) duurzaam in stand worden gehouden en verder kunnen worden versterkt?

Recreatie en toerisme
- Hoe behouden en versterken we het afwisselende recreatieve en toeristische aanbod?
- Hoe maken we het huidige recreatieve en toeristische aanbod in de gemeente beter zichtbaar?
- Hoe staan we tegenover nieuwe initiatieven?

Kunst, cultuur en erfgoed
- Hoe zorgen we ervoor dat de rijke (culturele) geschiedenis van de gemeente duurzaam in stand wordt gehouden en aan toekomstige generaties wordt doorgegeven?
- Hoe leggen we de verbinding met de toeristische sector, zodat de rijke geschiedenis ook zichtbaar wordt voor de eigen inwoners en bezoekers van de gemeente?

Gezondheid
- Welke (ruimtelijke) maatregelen kunnen worden toegepast in de fysieke leefomgeving ter verbetering van de (mentale) gezondheid en het welbevinden in de gemeente?
- Hoe (en waar) kunnen we sport en bewegen in de fysieke leefomgeving stimuleren?
- Betrekken we hierbij ook het buitengebied?

Leefbaarheid & samenleving en maatschappij
- Welke (ruimtelijke) maatregelen kunnen worden toegepast in de fysieke leefomgeving ter verbetering van de (fysieke en sociale) leefbaarheid in de gemeente?
- Hoe kunnen we de fysieke leefomgeving zo inrichten dat deze als prettig en veilig wordt ervaren?
- Hoe kan het verenigingsleven worden ondersteund?
- Wat is er nodig om het voorzieningenniveau in de kernen te behouden of versterken?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedereen kan en mag meedoen in Mook en Middelaar?

Algemeen
- Wat kunt u als inwoner, ondernemer of stakeholder van de gemeente Mook en Middelaar (zelf) bijdragen aan bovenstaande opgaven?
- Welke lokale initiatieven van inwoners, ondernemers of andere stakeholders sluiten aan bij deze opgaven?

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor mogelijke gespreksonderwerpen voor de participatie

(Vraag)stelling: Eens of Oneens (graag toelichting bij oneens)

Wonen en volkshuisvesting

- (Waar) kan binnen de gemeente nog ruimte worden gevonden voor nieuwe woningbouw?
- Zetten we vooral in op inbreidingslocaties of kiezen we (ook) voor uitbreiding van de kernen?
- Welk kwalitatief woningaanbod sluit het beste aan bij de toekomstige woningvraag?
  -> VERDUIDELIJKENDE VRAAG: Worden hiermee verschillende woonvormen bedoeld?
- Voor welke doelgroepen willen we gaan bouwen?

Werken en economie

- Hoe zien we de toekomst van de bedrijventerreinen Korendal (Mook) en Hoeveveld (Molenhoek)?
- Hoe gaan we om met de andere kleinschalige werklocaties binnen de gemeente?
- Streven wij werkgelegenheid in brede zin na, of in een beperkt aantal sectoren?
  -> VRAAG: Hebben wij invloed op welke sectoren binnen onze gemeente komen?

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor mogelijke gespreksonderwerpen voor de participatie

(Vraag)stelling: Eens of Oneens (graag toelichting bij oneens)

Landschap & natuur

- Hoe (en waar) zorgen we ervoor dat waardevolle natuur en landschap in de gemeente (inclusief verbindingen met de omgeving) duurzaam in stand worden gehouden en verder kunnen worden versterkt?
  -> VRAAG: Hoe definiëren we wat 'waardevol' is? Wie bepaalt wat 'waardevolle natuur' is?

Recreatie en toerisme

- Hoe behouden en versterken we het afwisselende recreatieve en toeristische aanbod?
- Hoe maken we het huidige recreatieve en toeristische aanbod in de gemeente beter zichtbaar?
  -> VRAAG: Is het nodig om het huidige recreatieve en toeristische aanbod zichtbaar te maken?
- VOORGESTELDE TOEVOEGING: Hoe staan we tegenover nieuwe initiatieven en uitbreidingen?

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor mogelijke gespreksonderwerpen voor de participatie

(Vraag)stelling: Eens of Oneens (graag toelichting bij oneens)

Kunst, cultuur en erfgoed

- Hoe zorgen we ervoor dat de rijke (culturele) geschiedenis van de gemeente duurzaam in stand wordt gehouden en aan toekomstige generaties wordt doorgegeven?
- Hoe leggen we de verbinding met de toeristische sector, zodat de rijke geschiedenis ook zichtbaar wordt voor de eigen inwoners en bezoekers van de gemeente?

Gezondheid

- Welke (ruimtelijke) maatregelen kunnen worden toegepast in de fysieke leefomgeving ter verbetering van de (mentale) gezondheid en het welbevinden in de gemeente?
- Hoe (en waar) kunnen we sport en bewegen in de fysieke leefomgeving stimuleren?
- VOORGESTELDE TOEVOEGING: (Hoe) betrekken we hierbij ook het buitengebied?
  -> VERDUIDELIJKENDE VRAAG: Is buitengebied hetzelfde als natuurgebied?

Gemeente Mook en Middelaar

Voorstel voor mogelijke gespreksonderwerpen voor de participatie

(Vraag)stelling: Eens of Oneens (graag toelichting bij oneens)

Leefbaarheid & samenleving en maatschappij

- Welke (ruimtelijke) maatregelen kunnen worden toegepast in de fysieke leefomgeving ter verbetering van de (fysieke en sociale) leefbaarheid in de gemeente?
- Hoe kunnen we de fysieke leefomgeving zo inrichten dat deze als prettig en veilig wordt ervaren?
- Hoe kan het verenigingsleven worden ondersteund?
- Wat is er nodig om het voorzieningenniveau in de kernen te behouden of versterken?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedereen kan en mag meedoen in Mook en Middelaar?

Algemeen

- Wat kunt u als inwoner, ondernemer of stakeholder van de gemeente Mook en Middelaar (zelf) bijdragen aan bovenstaande opgaven?
- Welke lokale initiatieven van inwoners, ondernemers of andere stakeholders sluiten aan bij deze opgaven?

Gemeente Mook en Middelaar

Welke gespreksonderwerpen zou u aan de thema's willen toevoegen?

(Vraag)stelling: Eens of Oneens (graag toelichting bij oneens)

Wonen en volkshuisvesting

- Wat is de samenhang tussen zorg en wonen (o.a. knarrenhof voor ouderen, tiny houses voor jongeren en spoedzoekers)?
- Gaan we qua duurzaamheid uit van de wettelijke norm of leggen we de lat nog wat hoger?

Werken en economie

- Hoe zien we de toekomst van de zware industrie in onze gemeente (o.a. verzinkerij)?
- Wat willen we binnen onze gemeentegrenzen aan bedrijven?

Gemeente Mook en Middelaar

Welke gespreksonderwerpen zou u aan de thema's willen toevoegen?

(Vraag)stelling: Eens of Oneens (graag toelichting bij oneens)

Landschap & natuur

- Hoe versterken we de biodiversiteit in onze gemeente?
- Hier liggen verbindingen met werk en economie.
- Ook kijken naar samenhang met horeca en natuurgenieters/toeristen.

Recreatie en toerisme

- Waar kan binnen de gemeente nog ruimte worden gevonden voor nieuwe recreatieve initiatieven?
- Hoe lopen de recreatieve ondernemingen op dit moment?
- Hoe zorgen we ervoor dat de omgeving robuust genoeg is om het aantal recreanten en toeristen aan te kunnen?
- Hoe gaan we om met overlast?
- Wat vinden we van het huidige aanbod, zowel kwalitatief als kwantitatief?
- Hoe voorkomen we te grote recreatieve druk?
- Hoe krijg je evenwicht in commerciële en recreatieve recreatie-activiteiten?

Gemeente Mook en Middelaar

Welke gespreksonderwerpen zou u aan de thema's willen toevoegen?

(Vraag)stelling: Eens of Oneens (graag toelichting bij oneens)

Kunst, cultuur & erfgoed

- Hoe gaan we om met onze huidige kunst- en cultuurmakers?

Leefbaarheid, samenleving en maatschappij

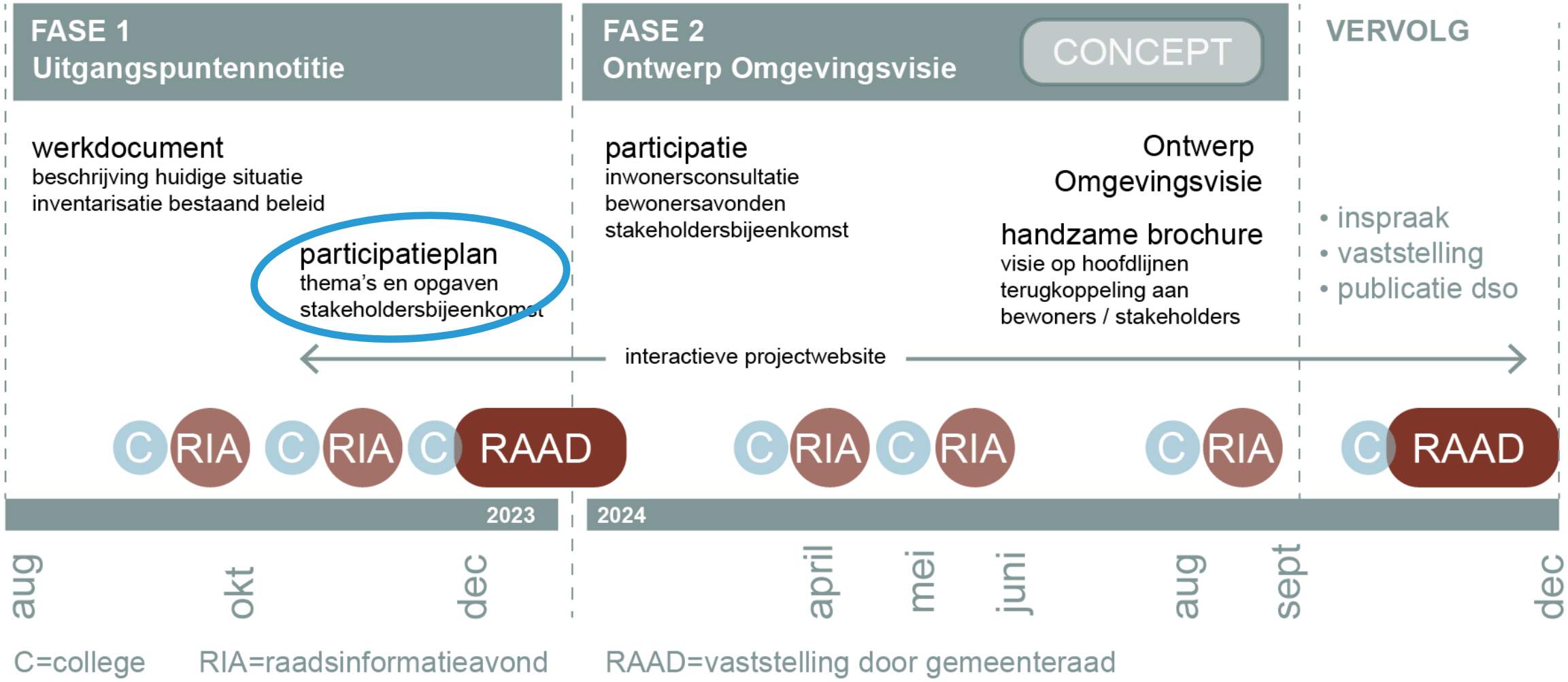
- Hoe behouden we wat we nu al hebben?

Gezondheid

- Hoe zorgen we voor gezonde lucht- en waterkwaliteit?

Gemeente Mook en Middelaar

PROCESSCHEMA

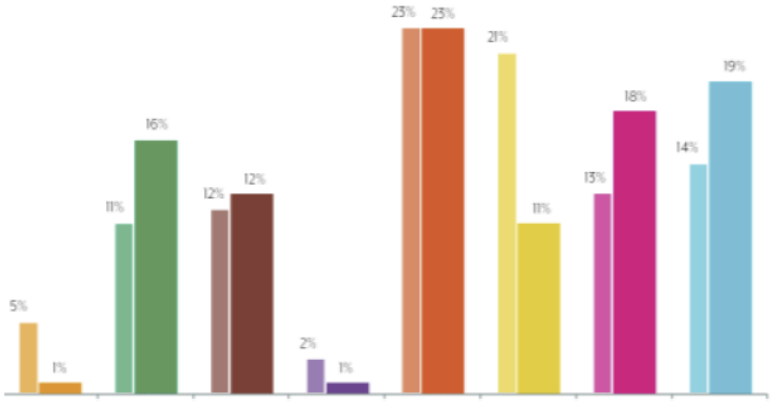

C=college RIA=raadsinformatieavond RAAD=vaststelling door gemeenteraad

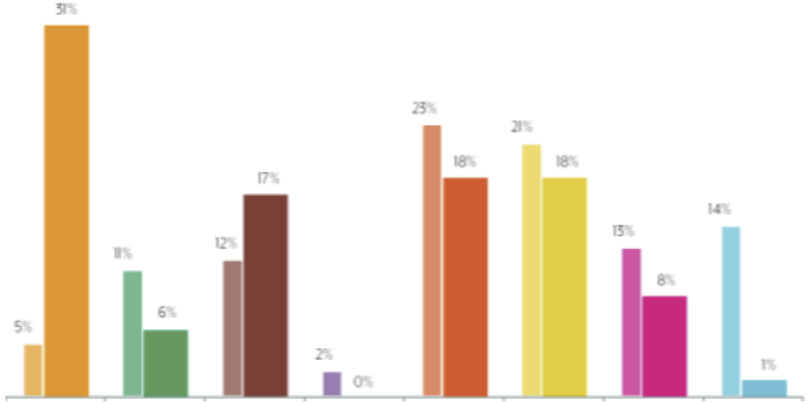
Gemeente Mook en Middelaar

Participatieplan

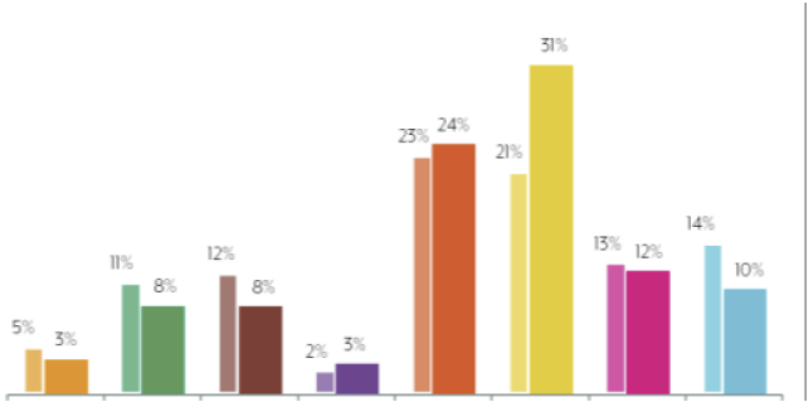
Mook

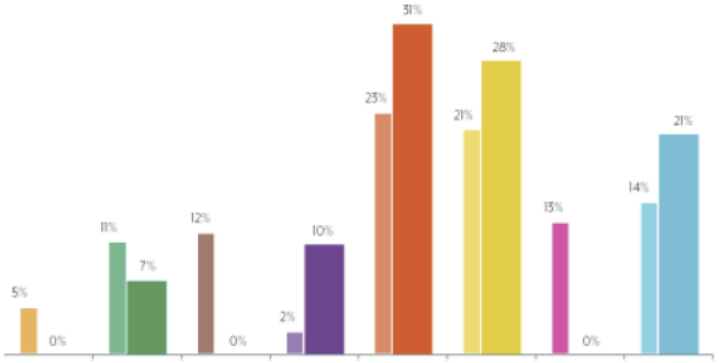
Middelaar

Molenhoek

Plasmolen

- Eigenzinnige Lokalen
- (Re)actieve Emptynesters
- Stille Overlevers
- Alerte Families
- Idealistische Globalisten
- Gehaast Gezinnen
- Ik-gerichte Starters
- Bescheiden Grijzen

Links het betrokkenheidsprofiel in de gemeente Mook en Middelaar, rechts in de kernen.

Participatie-aanpak afgestemd op de gemeente

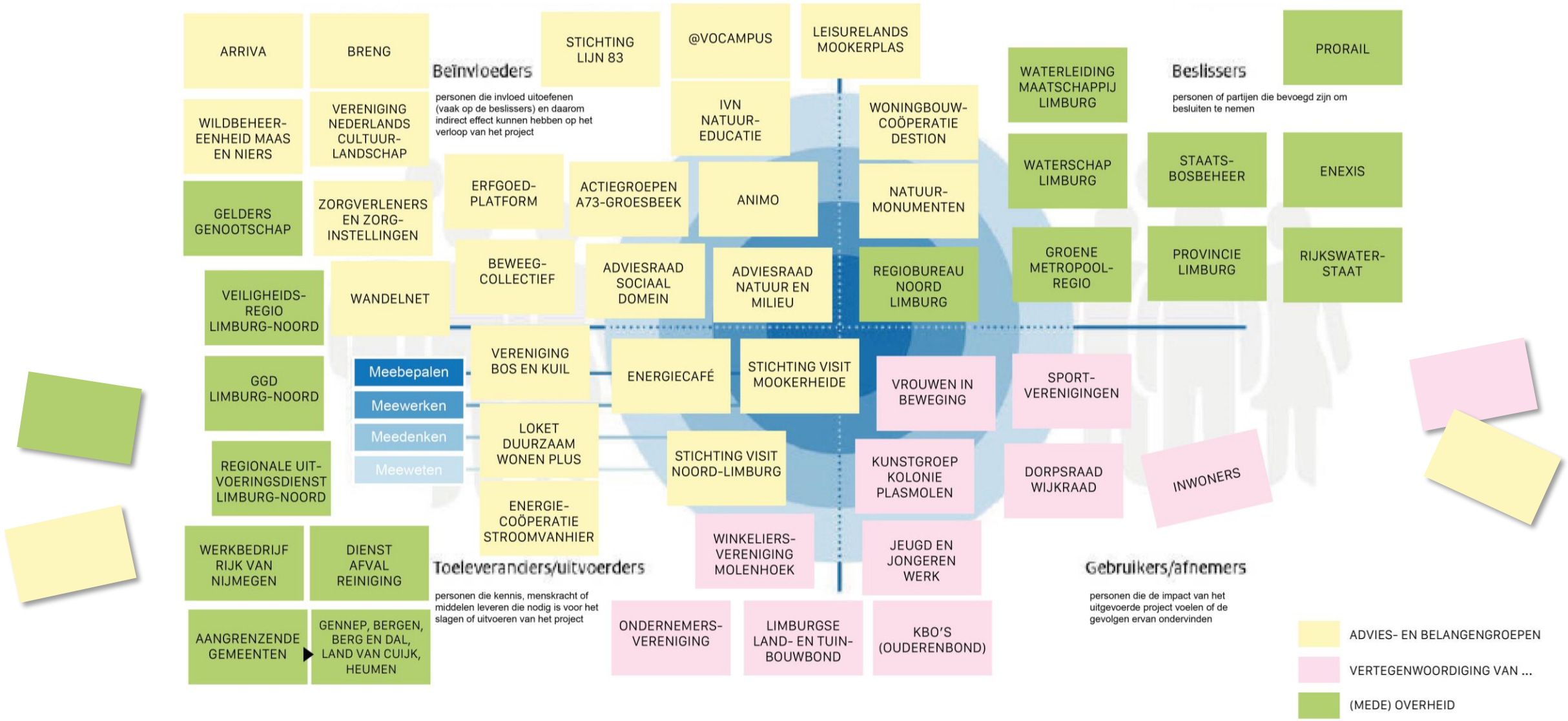
- Inwonersconsultatie
  - Campagne:
    - Ansichtkaart
    - Sociale media
    - posters
    - Huis-aan-huis
    - 0800-nummer
    - inwonerspanel
- Bewonersbijeenkomst
  - Fysieke bijeenkomst
  - Online bijeenkomst
- Bijeenkomst met stakeholders
- Maasburen.nl
- Aandacht voor jongeren (zowel campagne voor enquête als bijeenkomsten)
- Interactieve website
- Persoonlijke benadering

Participatie-aanpak afgestemd op de gemeente

- Inwonersconsultatie
  - Campagne:
    - Ansichtkaart
    - Sociale media
    - posters
    - Huis-aan-huis
    - 0800-nummer
    - inwonerspanel
- Bewonersbijeenkomst
  - Fysieke bijeenkomst
  - Online bijeenkomst
- Bijeenkomst met stakeholders
- Maasburen.nl
- Aandacht voor jongeren (zowel campagne voor enquête als bijeenkomsten)
- Interactieve website
- Persoonlijke benadering

Gemeente Mook en Middelaar

Stakeholdersanalyse (fase 2)

Gemeente Mook en Middelaar

Participatieplan

Kunt u zich vinden in de door ons voorgestelde participatie-aanpak?

(zie concept Participatieplan)

Gemeente Mook en Middelaar

Op weg naar uitgangspuntennotitie en participatieplan…

FASE 1: UITGANGSPUNTENNOTITIE EN PARTICIPATIEPLAN		
Activiteiten	**Weeknummer**	**Jaar**
• Verwerken reacties raadsfracties (vanaf 10 oktober 2023)	41-42	**2023**
• Stakeholdersbijeenkomst (23 oktober 2023)	43	
• College / Stuurgroep (24 oktober 2023)	43	
• Ambtelijke projectgroep (26 oktober 2023)	43	
• College B&W (31 oktober 2023)	44	
• Aanleveren concept uitgangspuntennotitie en participatieplan (1 nov 2023)	44	
• RIA (8 november 2023): concept uitgangspuntennotitie en participatieplan	45	
• College B&W (21 november 2023)	47	
• Raad (6/14 december 2023): vaststelling uitgangspuntennotitie en participatieplan	49-50	

UITGANGSPUNTENNOTITIE

OMGEVINGSVISIE

GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR

CONCEPT

31 oktober 2023

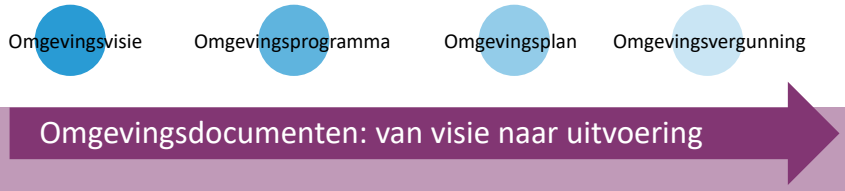
BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

Gemeente Mook en Middelaar

Gemeente Mook en Middelaar

Welke documenten kent de gemeente?

- **Om de Omgevingswet in de praktijk uit te voeren kennen we omgevingsdocumenten.**
- **De Omgevingsvisie is één van die documenten.**

Gemeente Mook en Middelaar

Wat is een Omgevingsvisie?

- strategische visie voor de fysieke leefomgeving;
- voor de lange termijn;
- voor het grondgebied van de hele gemeente;
- en moet inhoudelijk in elk geval de volgende elementen bevatten:
  - de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
  - de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling;
  - de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Gemeente Mook en Middelaar

Omgevingsvisie Mook en Middelaar

- een slimme verbinding tussen thema's uit ruimtelijk en sociaal domein;
- uitgaande van bestaand beleid;
- een strategische visie op actuele thema's en nieuwe (ruimtelijke) opgaven;
- gebiedseigen verhaal voor Mook en Middelaar (in regionale context);
- een goede ruimtelijke (en cijfermatige) analyse;
- in samenwerking met bewoners, ondernemers en stakeholders.

Uitgangspuntennotitie Omgevingsvisie Mook en Middelaar

Op weg naar de Omgevingsvisie voor de gemeente Mook en Middelaar

Wat is een Omgevingsvisie?

In het najaar van 2023 zijn we gestart met het opstellen van een lange termijn visie voor de woon- en leefomgeving in de gemeente Mook en Middelaar. Dit noemen we een Omgevingsvisie. In de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking treedt, staat dat elke gemeente een Omgevingsvisie moet opstellen voor het hele eigen grondgebied. Volgens de Omgevingswet gaat een Omgevingsvisie over de 'fysieke leefomgeving'. Dat betekent dat het gaat over de ruimte om ons heen. Het gaat dus over de gebouwen, waarin we wonen, werken of naar school gaan. En over het water en groen, de sportvelden en het landschap waarin we verblijven en elkaar kunnen ontmoeten. En de wegen of spoorlijn waarover we ons bewegen.

De Omgevingsvisie gaat óók over zaken die we niet direct kunnen zien, maar die wel van invloed zijn op de ruimte waarin we leven. Zoals bijvoorbeeld het milieu (geluid, lucht en bodem), duurzaamheid, energie, klimaat en gezondheid. We behandelen in de Omgevingsvisie dus niet alleen ruimtelijke onderwerpen, maar ook andere zaken die te maken hebben met de ruimte waarin we leven. Zolang de onderwerpen maar een relatie hebben met onze fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie komen deze onderwerpen bij elkaar. Al die onderwerpen worden in samenhang bekeken. We beperken ons daarbij tot de belangrijkste punten. De Omgevingsvisie is dus een 'integrale visie op hoofdlijnen'.

We geven in de Omgevingsvisie duidelijk aan hoe we als gemeente kijken naar de fysieke leefomgeving in de komende jaren. Voor de belangrijkste vraagstukken maken we keuzes voor de toekomst. Zo zetten we de koers uit op weg naar de toekomst van de gemeente. We plaatsen als het ware een stip op de horizon en schetsen een beeld van de weg die daar naartoe leidt.

We maken de Omgevingsvisie Mook en Middelaar samen met veel andere partijen. We betrekken de inwoners en ondernemers uit de kernen en het buitengebied, lokale belangenorganisaties, maar ook buurgemeenten uit de regio en andere overheden, zoals het waterschap, Rijkswaterstaat en de provincie Limburg.

Waarom een Uitgangspuntennotitie?

Voordat we de Omgevingsvisie voor Mook en Middelaar gaan opstellen, stellen we eerst een Uitgangspuntennotitie op. Deze Uitgangspuntennotitie heeft als doel om vooraf met de gemeenteraad af te stemmen wat er wordt verwacht van de Omgevingsvisie en hoe de raad betrokken wordt bij de totstandkoming van de visie.

In voorbereiding op deze notitie zijn de uitgangspunten voor de Omgevingsvisie besproken met de ambtelijke organisatie en de gemeenteraad. Door met elkaar de uitgangspunten voor de visie te bepalen, ontstaat een gemeenschappelijke beginpunt waar tijdens het opstellen van de Omgevingsvisie op kan worden terug gegrepen. Tijdens een eerste bijeenkomst met vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie (7 september 2023) zijn de belangrijkste thema's en opgaven voor de Omgevingsvisie geïnventariseerd vanuit alle relevante beleidsvelden en disciplines (ruimtelijk en sociaal domein). Deze inventarisatie is voorgelegd aan de gemeenteraad tijdens de Raadsinformatieavond (RIA) op 28 september 2023, waarbij vertegenwoordigers van de verschillende fracties aanwezig waren. Tijdens het opstellen van deze Uitgangspuntennotitie is de samenleving nog niet actief betrokken. Dat zal na vaststelling van de Uitgangspuntennotitie wel gebeuren. Daarop vooruitlopend is op 23 oktober 2023 alvast een stakeholdersbijeenkomst georganiseerd, waarin de door de gemeentelijke organisatie geformuleerde uitgangspunten zijn besproken met enkele betrokken partijen en organisaties uit de gemeente en regio. Zo konden zij alvast meedenken over de belangrijke opgaven voor de Omgevingsvisie.

De gemeenteraad wordt gevraagd om deze Uitgangspuntennotitie vast te stellen en daarmee ook de geformuleerde uitgangspunten voor de Omgevingsvisie vast te leggen. Dit vormt het vertrekpunt voor het gesprek met de samenleving dat begin 2024 gaat plaatsvinden. Hoe de samenleving dan wordt betrokken, is uitgewerkt in het Participatieplan. Het Participatieplan wordt eveneens ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Algemene uitgangspunten

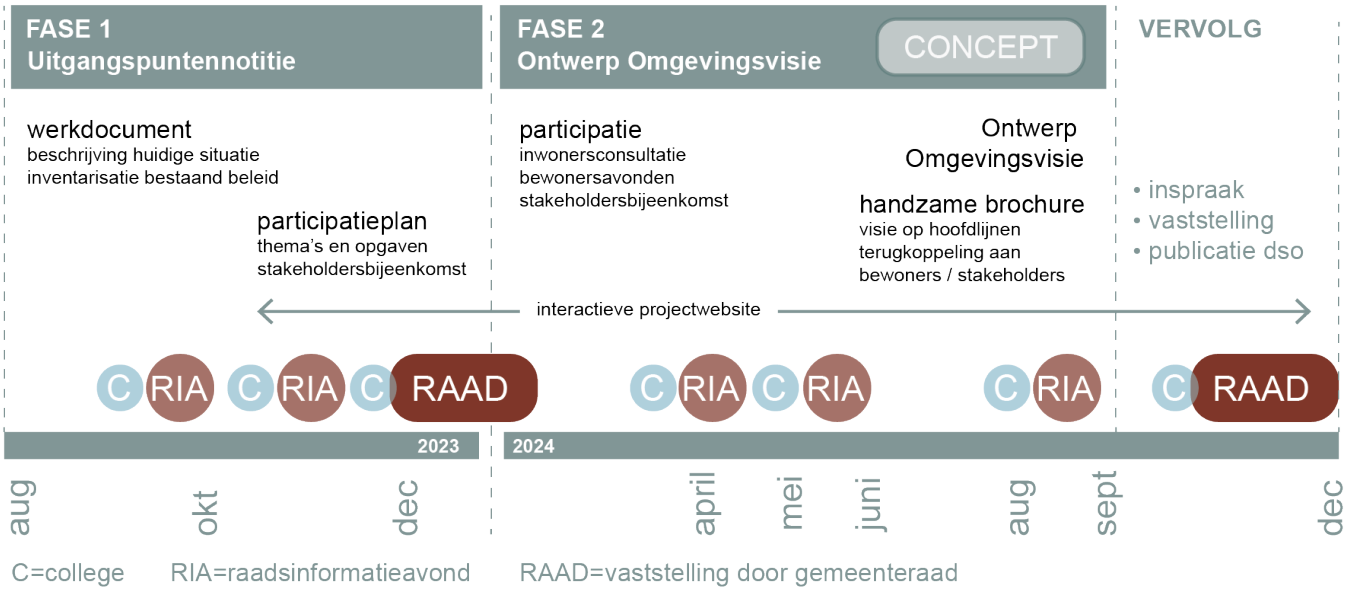
Deze notitie beschrijft op hoofdlijnen de algemene uitgangspunten voor het traject naar een Omgevingsvisie voor de gemeente Mook en Middelaar. Die uitgangspunten hebben deels betrekking op het proces (hoe pakken we het aan?) en deels op de inhoud (wat gaan we doen?). Daarnaast bevat deze Uitgangspuntennotitie een inventarisatie van thema's en hoofdopgaven die voor de gemeente van belang zijn en straks een plek moeten krijgen in de Omgevingsvisie (waar gaan we het over hebben?).

Hoe pakken we het aan?

Een proces in twee fasen

Het proces om te komen tot de Omgevingsvisievoor Mook en Middelaar is opgebouwd uit twee fasen. In het onderstaande processchema zijn de verschillende ijkmomenten en tussenproducten in fase 1 en 2 van het Omgevingsvisietraject uiteengezet op een haalbare tijdslijn. In fase 1 (augustus-december 2023) worden de bestaande beleidsdocumenten van de gemeente en de regionale samenwerkingsverbanden verzameld, geïnventariseerd en geanalyseerd. Daarnaast wordt een ruimtelijke analyse uitgevoerd van de huidige gebiedskwaliteiten en gebiedskenmerken van de gemeente. De uitkomsten van de beleidsinventarisatie en ruimtelijke analyse zijn gebundeld in het werkdocument 'Ruimtelijke Atlas Mook en Middelaar, een kenschets van de gemeente'. Dit werkdocument vormt een bijlage bij deze Uitgangspuntennotitie. Verder wordt in fase 1 een Participatieplan opgesteld, waarin een voorstel voor de participatie-aanpak wordt uitgewerkt.

In fase 2 wordt de Omgevingsvisie opgesteld. We starten begin 2024 met de participatie met de omgeving. De uitkomsten van de participatie met inwoners, ondernemers en stakeholders worden in het voorjaar verwerkt in de 'visie op hoofdlijnen'. De Ontwerp Omgevingsvisie wordt vervolgens in de zomermaanden opgesteld en is in september 2024 gereed voor de inspraak en politieke besluitvorming.

Betrokkenheid en rol van de raad

Om invulling te geven aan de rol en inbreng van de gemeenteraad, doen wij voor elke fase een voorstel voor de betrokkenheid van de raad. In fase 1 (de periode tot eind 2023) wordt de raad actief betrokken en geconsulteerd bij het tot stand komen van deze Uitgangspuntennotitie. We zijn gestart met een informatieve Raadssessie op 7 september 2023, waarin de raadsleden zijn geïnformeerd over de achtergronden van de Omgevingswet en Omgevingsvisie. Het concept Werkdocument en concept Participatieplan zijn besproken in de RIA van 28 september 2023. Een eerste concept van de Uitgangspuntennotitie wordt in de RIA van 8 november 2023 aan de raad gepresenteerd. Vaststelling van de Uitgangspuntennotitie en het Participatieplan is beoogd in de Algemene Commissie op 6 december 2023 en in de raad van 14 december 2023 (of de eerste cyclus van 2024).

In fase 2 zijn vertegenwoordigers van raadsfracties welkom om als toehoorder deel te nemen aan de participatiemomenten met bewoners, ondernemers, belangenorganisaties en andere stakeholders. Op deze manier kunnen raadsfracties gedurende het proces een beeld vormen van de diverse belangen, argumenten en mogelijke tegenstrijdigheden. Kennis en ervaring die de raad kan gebruiken bij de besluitvorming. We presenteren de uitkomsten van de participatie in de RIA van 11 april 2024. De visie op hoofdlijnen wordt in de RIA van 20 juni 2024 voorgelegd aan de raad. Vervolgens wordt de Ontwerp Omgevingsvisie opgesteld, zodat deze kort na de zomervakantie kan worden besproken in de raad (RIA 22 augustus 2024). Medio september 2024 wordt de Omgevingsvisie opgeleverd voor de inspraak. Politieke besluitvorming en vaststelling kan dan plaatsvinden in de Algemene Commissie en raad van november/december 2024.

Wat gaan we doen?

Inventarisatie bestaand beleid als fundament voor de visie

De gemeente Mook en Middelaar heeft het ruimtelijk beleid vastgelegd in uiteenlopende ruimtelijke plannen en gemeentelijke beleidsdocumenten. Daarnaast is het regionale beleid vastgelegd in regiovisies en regionale beleidsdocumenten. De Omgevingsvisie wordt gebaseerd op dit bestaande beleid van de gemeente en regio. In het werkdocument 'Ruimtelijke Atlas Mook en Middelaar, een kenschets van de Gemeente' is een inventarisatie opgenomen van het bestaande beleid dat relevant is voor de Omgevingsvisie. Wanneer dit bestaand beleid nog actueel is, van strategisch niveau is en relevant is voor de thema's die worden behandeld in de Omgevingsvisie, wordt het gebruikt als bouwsteen voor de Omgevingsvisie. Met het samenbrengen van het relevante bestaand beleid van de gemeente en regio in het werkdocument is het fundament gelegd voor de Omgevingsvisie.

Vanuit het bestaande beleid van de gemeente en regio kunnen de (sectorale) beleidsopgaven worden geformuleerd voor de Omgevingsvisie. Dit betreft ruimtelijke en/of maatschappelijke opgaven die een relatie hebben met de fysieke leefomgeving, en die vanuit een inventarisatie van het huidige beleid naar voren zijn gekomen. Deze opgaven zijn besproken met de ambtelijke organisatie en aangescherpt vanuit de verschillende vakdisciplines.

Integratie van sectoraal beleid leidt tot samenhangende hoofdopgaven

Veel van de geïnventariseerde beleidsopgaven kunnen binnen het eigen (ruimtelijk of sociaal) domein worden gerealiseerd, al dan niet in samenhang met beleidsopgaven uit andere domeinen. Van een aantal opgaven weten we dat nog niet zeker. Bijvoorbeeld omdat zij een claim leggen op dezelfde ruimte, of omdat er sprake kan zijn van botsende belangen. Dat vraagt dan om een nadere (integrale) afweging en om het maken van keuzes. Dit vraagt om een goede onderbouwing van keuzes in de Omgevingsvisie.

In de Omgevingsvisie formuleren we dus eerst de ruimtelijke opgaven vanuit het bestaande sectorale beleid (per beleidsveld of thema). Daarna brengen we deze met elkaar in verband, zodat de opgaven in het bredere, integrale perspectief van de Omgevingsvisie worden bezien. Door de sectorale beleidsopgaven op een rij te zetten en in samenhang te beschouwen, komt een aantal integrale hoofdopgaven naar voren, waarbij meerdere beleidsvelden zijn betrokken. Het gaat er vervolgens om in de Omgevingsvisie een slimme verbinding te maken tussen de verschillende thema's en domeinen (ruimtelijk en sociaal).

Aanvulling met actuele thema's en nieuwe (ruimtelijke) opgaven

De integratie van het bestaande gemeentelijk en regionaal beleid leidt tot een aantal samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie. Deze opgaven kunnen in de loop van het proces eventueel nog worden aangevuld met actuele thema's en nieuwe (ruimtelijke) opgaven voor de Omgevingsvisie. Op voorhand is de verwachting dat er weinig nieuwe beleidsopgaven zullen worden geformuleerd in de Omgevingsvisie voor Mook en Middelaar. Over bestaand en nog actueel beleid waar geen nieuwe opgaven zijn voorzien, vindt geen participatie plaats.

Participatie met de omgeving

De samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie worden voorgelegd aan de inwoners, ondernemers en betrokken stakeholders. In het Participatieplan beschrijven we concreet hoe en op welke momenten we inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, regiogemeenten en samenwerkingspartners daarbij gaan betrekken. Op dit moment gaan we ervan uit dat de participatie met de inwoners en ondernemers van Mook en Middelaar en de betrokken stakeholders plaatsvindt in de eerste maanden van 2024.

P

Door het gesprek aan te gaan over de samenhangende hoofdopgaven, krijgen we inzicht in de lokale kennis, voorkeuren en behoeften van inwoners, ondernemers en betrokken stakeholders met betrekking tot de ruimtelijke en maatschappelijke opgaven voor de Omgevingsvisie.

Visie op hoofdlijnen

De uitkomsten van de participatie worden vastgelegd in een beknopte visie op hoofdlijnen. In deze visie op hoofdlijnen schetsen we voor alle relevante thema's de gewenste ontwikkelrichting voor de (verre) toekomst van Mook en Middelaar. Hierbij maken we gebruik van de beleidsanalyse die eerder in fase 1 is uitgevoerd en vullen dit aan met de uitkomsten van de participatie. De keuzes, die vanuit de participatie worden gemaakt, worden helder weergegeven en goed onderbouwd. We vertalen dit vervolgens naar een integrale visie op hoofdlijnen. Daarmee zijn de contouren van de Omgevingsvisie duidelijk.

Een beknopt en toegankelijk eindproduct

De Omgevingsvisie wordt kort en bondig geformuleerd, waarbij de essentiële onderdelen op hoofdlijnen worden weergegeven op een toegankelijke website (met kaartviewer) en in een publieksvriendelijke brochure. Beide producten worden digitaal opgeleverd. De projectwebsite van de Omgevingsvisie wordt eind 2023 gepubliceerd, zodat inwoners tijdig kunnen worden geïnformeerd voor de start van fase 2. Op de projectwebsite worden in de loop van het proces (tussen)producten digitaal aangeboden. Ook kunnen geïnteresseerden zich via de website aanmelden voor de verschillende (online en fysieke) participatie-bijeenkomsten. De Omgevingsvisie wordt tot slot gepubliceerd in het Omgevingsloket van het DSO.

Waar gaan we het over hebben?

Inventarisatie van beleidsopgaven voor de Omgevingsvisie vanuit het sectorale beleid

Met de gemeentelijke organisatie is geïnventariseerd welke onderwerpen en opgaven er binnen de verschillende beleidsthema's allemaal relevant zijn voor de Omgevingsvisie. Al deze ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken komen (integraal) aan bod in de Omgevingsvisie.

Mobiliteit

Vanuit het thema mobiliteit zijn de belangrijkste opgaven voor de gemeente verkeersveilige, bereikbare en leefbare verkeersverbindingen en het stimuleren van duurzaam vervoer. Met het huidige mobiliteitsbeleid, het Verkeersonderzoek Groesbeek-A73, de Mobiliteitsvisie Noord-Limburg en de visie Verbonden Regio van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen beschikt de gemeente over vigerend beleid dat wordt meegenomen in de Omgevingsvisie.

Wonen en volkshuisvesting

Op het gebied van wonen en volkshuisvesting vormt de vraag naar voldoende aanbod van woningen (t.b.v. autonome groei en de regionale woningvraag) een belangrijke opgave, waar in de Omgevingsvisie aandacht voor dient te zijn. Daarbij is ook de vraag waar binnen de gemeente nog ruimte kan worden gevonden voor nieuwe woningbouw? En zetten we dan vooral in op inbreidingslocaties of kiezen we (ook) voor uitbreiding van de kernen? Behalve om woningaantallen en bouwlocaties gaat het ook om de vraag welk kwalitatief aanbod het beste aansluit bij de toekomstige woningvraag. Daarbij komt dan ook de vraag aan de orde voor welke doelgroepen we willen gaan bouwen.

Landschap

De groenblauwe dooradering van het landschap in de gemeente is van groot belang voor de ruimtelijke kwaliteit en de leefkwaliteit in Mook en Middelaar. Een belangrijk vraagstuk voor de Omgevingsvisie is: Hoe zorgen we ervoor dat waardevolle groen- en waterstructuren in het landschap, zoals de Maasheggen en het Lierdal duurzaam in stand worden gehouden en verder kunnen worden versterkt? Dat geldt zowel voor de groenblauwe structuren binnen de gemeente, maar ook voor de verbindingen met de omgeving.

Groen en water

Op het gebied van groen en water (waterveiligheid en waterkwaliteit) volstaat het huidige beleid. De ruimtelijke vertaling van dat beleid is wellicht een onderwerp dat verder kan worden verkend in de Omgevingsvisie.

Klimaatadaptatie

We werken aan een gezonde, veilige en groene leefomgeving. Het vergroenen van de kernen vormt daarbij vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie een belangrijke opgave voor de Omgevingsvisie. Door meer groen toe te voegen en beter gebruik te maken van het huidige groen in bebouwd gebied, kan hittestress worden tegengegaan en wordt een gezonde leefomgeving gecreëerd voor mens, plant en dier.

Gezondheid

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie wordt een gezonde leefomgeving als één van de uitgangspunten meegenomen. Vanuit het thema 'positieve gezondheid' vormt het stimuleren van sport en bewegen in de buitenruimte een belangrijke opgave voor de Omgevingsvisie. Door hier stevig op in te zetten, kan worden bijgedragen aan een gezonde leefomgeving. Dat vraagt enerzijds om gemeentelijke inzet, maar het sluit ook aan bij lokale initiatieven van verenigingen en inwoners in de gemeente.

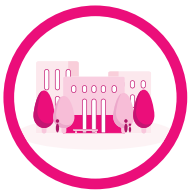
Duurzaamheid

Binnen het thema duurzaamheid vormt de vraag hoe (en waar) binnen de gemeente Mook en Middelaar een bijdrage kan worden geleverd aan de duurzame opwekking van energie een belangrijk vraagstuk voor de Omgevingsvisie. De inzet is om als gemeente in lijn met landelijke doelstellingen in 2050 klimaatbestendig en energieneutraal te zijn. Wat is daar allemaal voor nodig? De duurzaamheidambities op het gebied van energietransitie zullen in het kader van de Omgevingsvisie verder moeten worden geformuleerd en ingevuld. Daarbij dient uiteraard te worden aangesloten bij het lopende traject rondom het nieuwe duurzaamheidsbeleid van de gemeente.

Recreatie en toerisme

De gemeente Mook en Middelaar heeft met haar unieke ligging, geschiedenis, natuurschoon en kunstsector een goede basis in handen. De nadruk ligt op het behoud en het versterken van het afwisselende recreatieve en toeristische aanbod en het beter zichtbaar maken hiervan, zowel voor de eigen inwoners als bezoekers van buiten de gemeente. Dit komt mede omdat de toeristische ook van economisch belang is voor de gemeente. De Omgevingsvisie dient hier aandacht aan te geven.

Werken en economie

Er is nog niet echt goed nagedacht over de toekomst van de bedrijventerreinen Korendal (Mook) en Hoeveveld (Molenhoek), andere kleinschalige werklocaties, detailhandel, winkels en/of werken aan huis binnen de gemeente. Dit vormt dan ook een onderwerp om nader te bespreken in het kader van de Omgevingsvisie. Daarnaast is het de vraag hoe we de toekomst van de (winkel)centra voor ons zien in de kernen. En richten we ons primair op de huidige sectoren, of willen we dat verder uitbouwen en/of meer diversificatie in de gemeente?

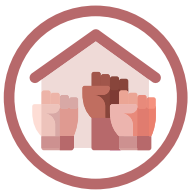
Natuur

Versterking van de natuurwaarden in de gemeente vormt een opgave die in de Omgevingsvisie verder dient te worden opgepakt. Hoe zorgen we ervoor dat verbetering van de biodiversiteit en natuurinclusieve ontwikkelingen aandacht (blijven) krijgen bij ruimtelijke opgaven en (groene) projecten in de gemeente?

Samenleving en maatschappij

Meedoen in de maatschappij vormt een belangrijk thema. Dit kan het verschil maken in wel of niet succesvol participeren in de hedendaagse samenleving. We willen dat iedereen kan en mag meedoen in Mook en Middelaar. Er valt niemand buiten de boot en iedereen voelt zich hier thuis en veilig. De Omgevingsvisie dient hier aandacht aan te geven.

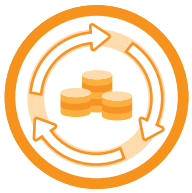
Leefbaarheid in de kernen

Voor het behoud van de leefbaarheid in de kernen is de ondersteuning van het verenigingsleven van groot belang. Ook dit onderwerp verdient dus aandacht in de Omgevingsvisie. Daarnaast is het de vraag hoe we omgaan met het behoud van voorzieningen in de kernen, zoals gemeenschapshuizen, scholen, sportverenigingen en -velden. Maar ook in het buitengebied is het van belang om activiteiten te kunnen (blijven) beoefenen.

Kunst, cultuur en erfgoed

Behoud van het (cultureel) erfgoed in de gemeente vormt een belangrijke opgave. Hoe zorgen we ervoor dat de rijke geschiedenis en het culturele aanbod in de gemeente Mook en Middelaar duurzaam in stand wordt gehouden en aan toekomstige generaties wordt doorgegeven? Wat willen we op het gebied van kunst en cultuur, zoals bijvoorbeeld de kunstkolonie in Plasmolen, de Romeinse brug en villa, de Tachtigjarige oorlog, de Slag op de Mookerheide, etc.?

Circulair

Binnen de gemeente dient meer aandacht te komen voor circulaire ontwikkelingen. Dat geldt voor het gemeentelijk beleid (o.a. circulair aanbesteden en inkopen), maar ook voor praktische zaken zoals het reduceren en hergebruiken van afval en het tegengaan van zwerfvuil op straat.

Milieu

In de hele gemeente wordt voldaan aan de wettelijke milieunormen voor luchtkwaliteit, bodem en geluid. Vanuit milieuoogpunt zijn er dus eigenlijk geen grote opgaven die in het kader van de Omgevingsvisie verder opgepakt dienen te worden.

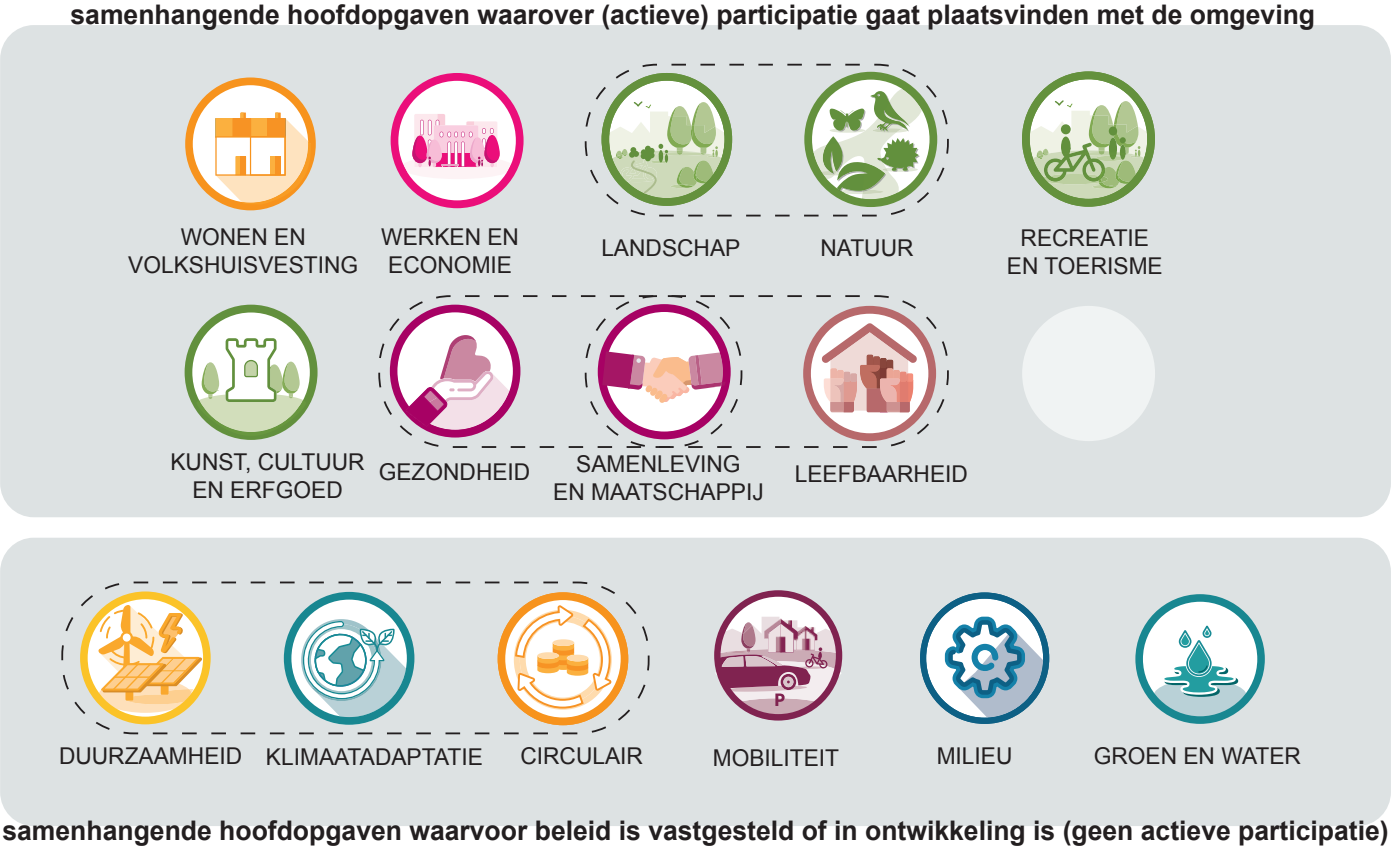
Van sectorale beleidsopgaven naar integrale hoofdopgaven

De hiervoor genoemde sectorale beleidsthema's en opgaven, die vanuit de gemeentelijke inventarisatie (per thema) naar voren zijn gebracht, komen allemaal aan bod in de Omgevingsvisie. De opgaven zijn met de gemeenteraad besproken (RIA 28 september) en voorgelegd aan enkele stakeholders (23 oktober). De opgaven zijn daarbij in samenhang beschouwd en vertaald naar een aantal integrale hoofdopgaven, die bij de participatiebijeenkomsten voor de Omgevingsvisie aan bod zullen komen. Dat wil uiteraard niet zeggen dat aan de overige opgaven geen aandacht wordt besteed in de Omgevingsvisie. Alle relevante beleidsthema's en opgaven komen vanzelfsprekend aan bod in de visie. Maar voor een aantal thema's en opgaven geldt dat er eerst nog (actieve) participatie voor nodig zal zijn om tot een gedragen visie op het betreffende beleidsthema te komen. Voor andere thema's en opgaven is dat minder relevant of niet nodig, omdat er vastgesteld beleid voor is of omdat er recent al participatie over die beleidsthema's heeft plaatsgevonden.

Om voor de participatiebijeenkomsten tot een overzichtelijk aantal hoofdopgaven te komen, hebben de verschillende raadsfracties aangegeven welke beleidsthema's en opgaven voor hen de hoogste prioriteit hebben, en welke thema's en opgaven mogelijkerwijs in samenhang kunnen worden beschouwd. Deze input is als bijlage toegevoegd aan deze Uitgangspuntennotitie. Dit heeft geresulteerd in een onderverdeling van samenhangende hoofdopgaven in twee categorieën (zie het schema op de volgende pagina):

1. samenhangende hoofdopgaven, waarover (actieve) participatie gaat plaatsvinden met de omgeving;
2. opgaven waarvoor al beleid is vastgesteld (of in ontwikkeling is) en waarover recent al participatie heeft plaatsgevonden. Hierover zal niet (opnieuw) actief worden geparticipeerd met de omgeving.

samenhangende hoofdopgaven waarover (actieve) participatie gaat plaatsvinden met de omgeving

samenhangende hoofdopgaven waarvoor beleid is vastgesteld of in ontwikkeling is (geen actieve participatie)

In het bovenstaande schema is de vertaling van sectorale beleidsthema's naar samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie in twee categorieën weergegeven, gebaseerd op de aangeleverde reacties van de raadsfracties. Deze indeling wordt tijdens de RIA van 8 november 2023 als discussiepunt voorgelegd aan de gemeenteraad en daarna als leidraad gehanteerd bij de organisatie van de participatiebijeenkomsten in fase 2.

De thema's en samenhangende hoofdopgaven in categorie 1 staan centraal tijdens de participatiebijeenkomsten met de inwoners, ondernemers en stakeholders. Hierover gaan we actief participeren met de omgeving. De opgaven uit categorie 2 zijn al opgenomen in vigerende (of in ontwikkeling zijnde) beleidsdocumenten en sluiten daardoor aan bij het huidige beleid van de gemeente of regio. Voor de opgaven uit categorie 2 is een richtinggevend gesprek met de omgeving dus minder noodzakelijk. Voor de opgaven uit categorie 2 hoeft in het kader van de Omgevingsvisie dus ook geen actieve participatie te worden georganiseerd. Hierin is reeds voorzien in andere beleidstrajecten, of er zijn binnen de betreffende beleidsthema's geen urgente opgaven die actief met de omgeving besproken dienen te worden.

Mogelijke gespreksonderwerpen voor de participatie

Voor de samenhangende hoofdopgaven (categorie 1) is in deze Uitgangspuntennotitie alvast een aantal mogelijke gespreksonderwerpen benoemd, die tijdens de participatie verder kunnen worden besproken met de omgeving. Deze onderwerpen worden in principe globaal en op hoofdlijnen behandeld, passend bij het abstractieniveau van de Omgevingsvisie. De beknopte beschrijving van de mogelijke gespreksonderwerpen (zie de volgende pagina) sluit hier qua detailniveau op aan. In de aanloop naar de participatiebijeenkomsten (begin 2024) kunnen eventueel nog andere gespreksonderwerpen worden toegevoegd. Ook kan er tijdens de voorbereiding van de participatie nog een concrete(re) invulling worden gegeven aan de gespreksonderwerpen binnen de geformuleerde hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie.

Wonen en volkshuisvesting

- (Waar) kan binnen de gemeente nog ruimte worden gevonden voor nieuwe woningbouw?
- Zetten we vooral in op inbreidingslocaties of kiezen we (ook) voor uitbreiding van de kernen?
- Welk kwalitatief woningaanbod sluit het beste aan bij de toekomstige woningvraag?
- Voor welke doelgroepen willen we gaan bouwen?

Werken en economie

- Hoe zien we de toekomst van de bedrijventerreinen Korendal (Mook) en Hoeveveld (Molenhoek)?
- Hoe gaan we om met de andere kleinschalige werklocaties binnen de gemeente?
- Streven wij werkgelegenheid in brede zin na, of in een beperkt aantal sectoren?

Landschap & natuur

- Hoe (en waar) zorgen we ervoor dat waardevolle natuur en landschap in de gemeente (inclusief verbindingen met de omgeving) duurzaam in stand worden gehouden en verder kunnen worden versterkt?

Recreatie en toerisme

- Hoe behouden en versterken we het afwisselende recreatieve en toeristische aanbod?
- Hoe maken we het huidige recreatieve en toeristische aanbod in de gemeente beter zichtbaar?
- Hoe staan we tegenover nieuwe initiatieven?

Kunst, cultuur en erfgoed

- Hoe zorgen we ervoor dat de rijke (culturele) geschiedenis van de gemeente duurzaam in stand wordt gehouden en aan toekomstige generaties wordt doorgegeven?
- Hoe leggen we de verbinding met de toeristische sector, zodat de rijke geschiedenis ook zichtbaar wordt voor de eigen inwoners en bezoekers van de gemeente?

Gezondheid

- Welke (ruimtelijke) maatregelen kunnen worden toegepast in de fysieke leefomgeving ter verbetering van de (mentale) gezondheid en het welbevinden in de gemeente?
- Hoe (en waar) kunnen we sport en bewegen in de fysieke leefomgeving stimuleren?
- Betrekken we hierbij ook het buitengebied?

Leefbaarheid & samenleving en maatschappij

- Welke (ruimtelijke) maatregelen kunnen worden toegepast in de fysieke leefomgeving ter verbetering van de (fysieke en sociale) leefbaarheid in de gemeente?
- Hoe kunnen we de fysieke leefomgeving zo inrichten dat deze als prettig en veilig wordt ervaren?
- Hoe kan het verenigingsleven worden ondersteund?
- Wat is er nodig om het voorzieningenniveau in de kernen te behouden of versterken?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedereen kan en mag meedoen in Mook en Middelaar?

Algemeen

- Wat kunt u als inwoner, ondernemer of stakeholder van de gemeente Mook en Middelaar (zelf) bijdragen aan bovenstaande opgaven?
- Welke lokale initiatieven van inwoners, ondernemers of andere stakeholders sluiten aan bij deze opgaven?

Colofon

De Uitgangspuntennotitie voor de Omgevingsvisie Mook en Middelaar is in opdracht van de gemeente Mook en Middelaar opgesteld door Bureau Nieuwe Gracht. Het vormt samen met het Participatieplan het eindproduct van fase 1 van de Omgevingsvisie. Bij deze Uitgangspuntennotitie horen de volgende losse bijlagen:

- Werkdocument 'Ruimtelijke Atlas Mook en Middelaar, een kenschets van de gemeente'
- Opdracht aan raadsleden VVD, DGP, PvdA en GroenLinks bij RIA 28-09-2023

Bureau Nieuwe Gracht

- Robert Arends
- Nadèche Westrus

Utrecht, 31 oktober 2023 (concept)

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

RUIMTELIJKE ATLAS GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR

EEN KENSCHETS VAN DE GEMEENTE

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

Gemeente Mook en Middelaar

COLOFON

Dit werkdocument ‘Een kenschets van de gemeente’ is opgesteld door Bureau Nieuwe Gracht in opdracht van de gemeente Mook en Middelaar. Het is het eerste tussenproduct op weg naar de Omgevingsvisie Mook en Middelaar.
Het werkdocument bevat voor alle relevante beleidsvelden en thema’s een beschrijving van de huidige situatie (deel 1) en een inventarisatie van de sectorale ruimtelijke opgaven vanuit het bestaande beleid van de gemeente, provincie en regio (deel 2).

Bureau Nieuwe Gracht

- Robert Arends
- Nadèche Westrus

Utrecht, 26 oktober 2023 (concept, versie 3)

INHOUDSOPGAVE

> INLEIDING

> DEEL 1: BESCHRIJVING HUIDIGE SITUATIE

Blauwgroene hoofdstructuur
- ondergrond
- landschap
- water
- groenstructuur

Erfgoed
- archeologie
- cultuurhistorie

Identiteit van de kernen
- historische ontwikkeling
- stedenbouwkundige structuur

Ruimtegebruik en functies
- wonen
- werken en economie
- voorzieningen
- recreatie en toerisme
- natuur
- landbouw

Mobiliteit
- gemotoriseerd verkeer
- openbaar vervoer
- langzaam verkeer

Maatschappij en samenleving
- leefbaarheid
- gezonde leefomgeving

Milieu
- geluid
- bodemkwaliteit
- luchtkwaliteit

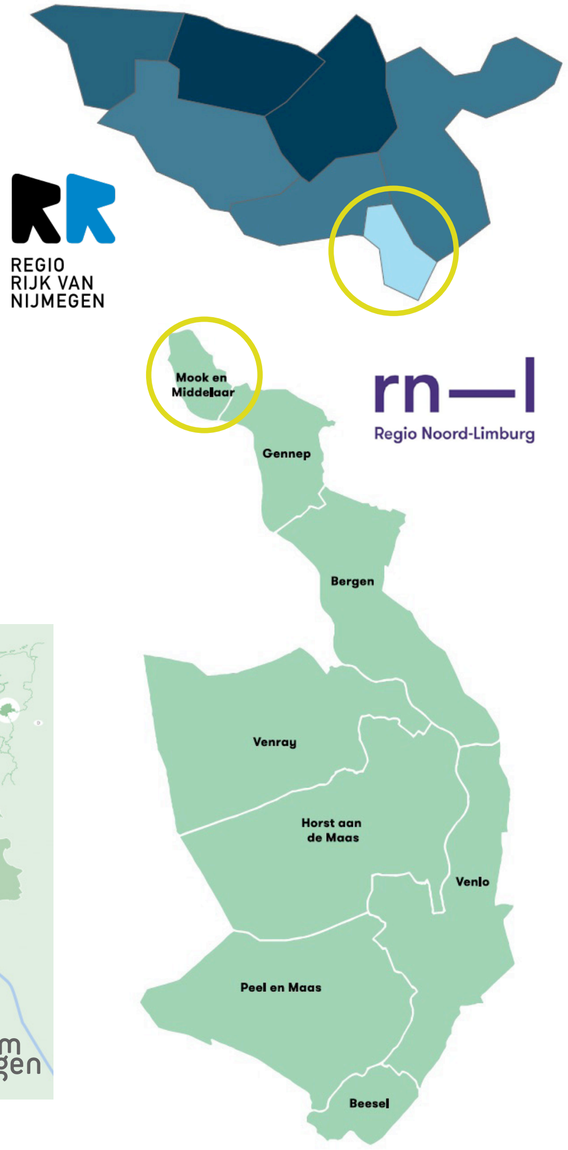
Duurzaamheid
- klimaat
- energie

> DEEL 2: SECTORALE BELEIDSOPGAVEN

Ondergrond
Landschap
Water
Groenstructuur
Archeologie
Cultuurhistorie
Stedenbouw
Wonen
Werken en economie
Recreatie en toerisme
Natuur
Landbouw
Mobiliteit
Samenleving en maatschappij
Gezondheid en leefklimaat
Milieu
Klimaatadaptatie
Energietransitie
Circulair

> KAART 1: REGIONALE CONTEXT

INLEIDING

De gemeente Mook en Middelaar telt vier kernen (Molenhoek, Mook, Middelaar en Plasmolen) met in totaal ruim 8.000 inwoners. Daarmee is het één van de kleinste gemeenten in de regio. De gemeente vormt het meest noordelijk gelegen deel van de kop van Noord-Limburg, maar is met name georiënteerd op de regio Nijmegen.

De gemeente maakt door haar unieke ligging deel uit van meerdere regio's, zoals de Gezondste Regio Noord-Limburg (r-nl), de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, het Rijk van Nijmegen en - samen met de buurgemeenten Bergen en Gennep - de Regio Maasduinen.

Gezien haar geografische ligging (op de grens van drie provincies en meerdere regionale samenwerkingsverbanden) is regionale samenwerking op verschillende beleidsterreinen voor de gemeente van groot belang. Tegelijkertijd is het belangrijk om als kleine, zelfstandige gemeente een heldere eigen koers te varen. Daarom dienen de unieke groene gebiedskwaliteiten, de historische identiteit van Mook en Middelaar en de dorpse kwaliteiten centraal te staan in de Omgevingsvisie.

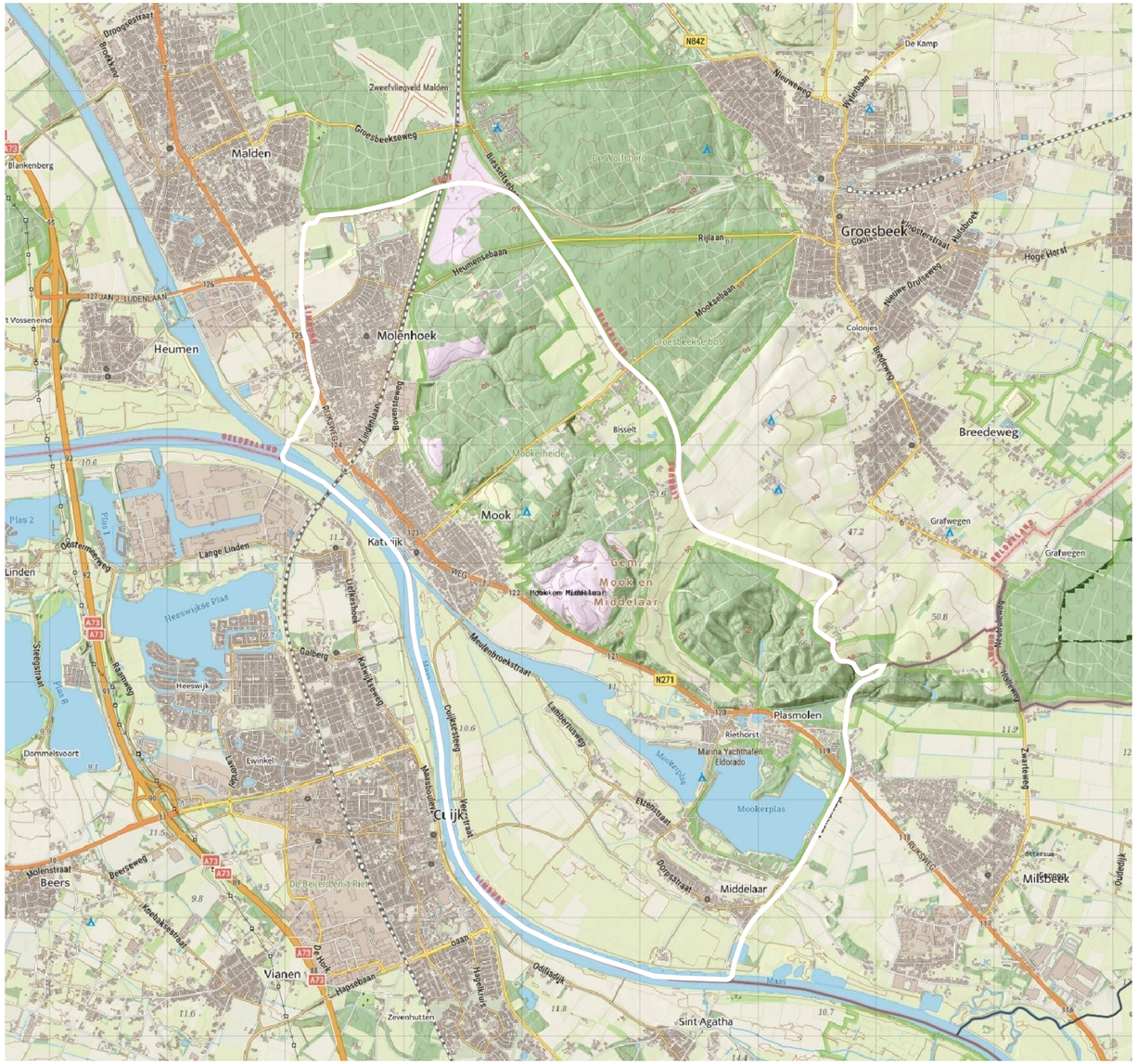
Stap 1: Beleidsinventarisatie en ruimtelijke analyse

De Omgevingsvisie Mook en Middelaar bevat het strategische en integrale beleid over de fysieke leefomgeving voor de hele gemeente en de lange termijn. In stap 1 is een beleidsinventarisatie en ruimtelijke analyse uitgevoerd. In deze eerste stap zijn alle relevante beleidsdocumenten van de gemeente, provincie en regionale samenwerkingsverbanden verzameld, geïnventariseerd en geanalyseerd. Op basis van deze beleidsdocumenten zijn de gebiedskwaliteiten van de gemeente in kaart gebracht. We beschrijven daarbij op hoofdlijnen wat de belangrijkste karakteristieken zijn van het buitengebied en van de verschillende kernen in de gemeente. Zo ontstaat een goed beeld van de huidige opbouw van de gemeente en de kernen Mook, Middelaar, Molenhoek en Plasmolen. We stellen ook een digitaal kaartbestand samen met alle voor de Omgevingsvisie relevante kaartlagen.

Een levend document

In dit werkdocument zijn de gebiedskwaliteiten van Mook en Middelaar beschreven (deel 1), evenals de sectorale beleidsopgaven voor de komende jaren op basis van het bestaande beleid (deel 2). Naast dit vigerende beleid van de gemeente en regio, is ook rekening gehouden met (concept) beleidsdocumenten die nog in ontwikkeling zijn. Naar verwachting zullen deze voor de Omgevingsvisie relevante beleidsdocumenten in de loop van dit of volgend jaar worden vastgesteld. Op dat moment kunnen de beleidsopgaven uit die documenten als vigerend beleid worden opgenomen in dit werkdocument. Deze Ruimtelijke Atlas kan dus worden opgevat als een ‘levend document’ dat tijdens de tot standkoming van de Omgevingsvisie actueel zal worden gehouden.

DEEL 1: BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE SITUATIE

> KAART 2: TOPOGRAFIE GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR

BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE SITUATIE

De Omgevingsvisie zorgt voor samenhang in het (ruimtelijk) beleid van de gemeente Mook en Middelaar. Het huidige beleid van de gemeente is verspreid vastgelegd over verschillende beleidsplannen en visies. In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle (sectorale) beleidsdocumenten van de gemeente Mook en Middelaar, evenals de relevante ruimtelijke visies, verkenningen en onderzoeken van de provincie en regio. Op basis van deze beleidsdocumenten geven we in dit eerste deel van het werkdocument een kenschets van de huidige situatie van de hele gemeente.

Beleidsvelden en thema's

Als fundament voor de Omgevingsvisie beschrijven we beknopt de huidige situatie van de gemeente. Hierbij komen alle voor de Omgevingsvisie relevante beleidsvelden en thema's aan bod. De volgende onderwerpen worden achtereenvolgens in woord en beeld beschreven:

Blauwgroene hoofdstructuur
- ondergrond
- landschap
- water
- groenstructuur

Erfgoed
- archeologie
- cultuurhistorie

Identiteit van de kernen
- historische ontwikkeling
- stedenbouwkundige structuur

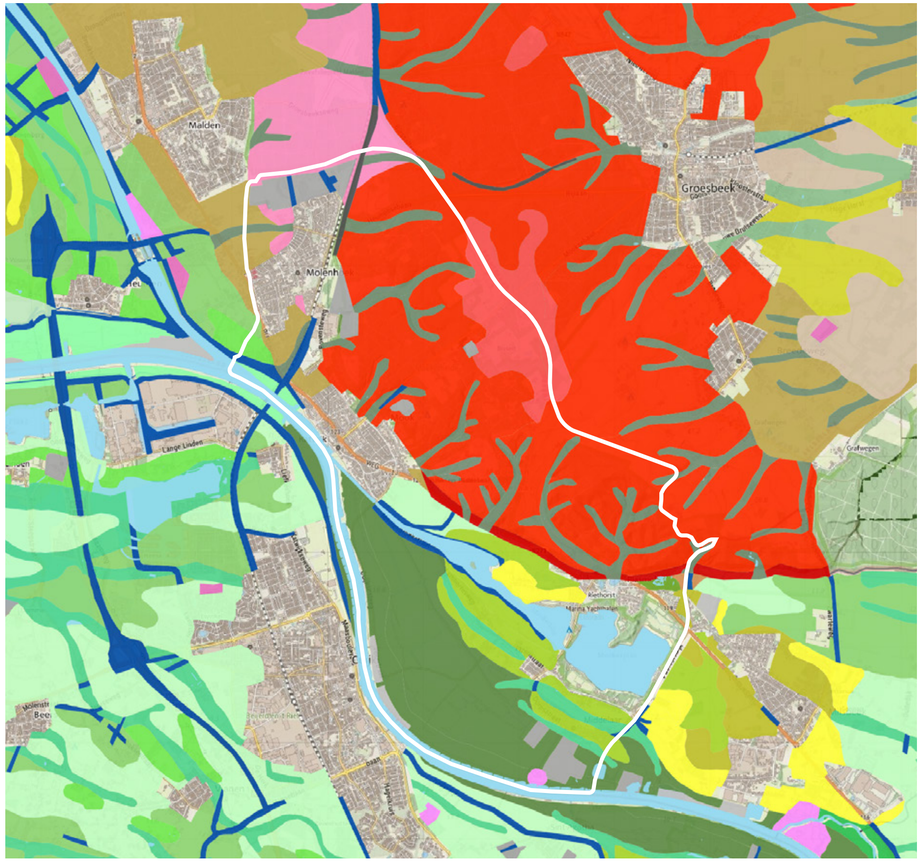
Ruimtegebruik en functies
- wonen
- werken en economie
- voorzieningen
- recreatie en toerisme
- natuur
- landbouw

Mobiliteit
- gemotoriseerd verkeer
- openbaar vervoer
- langzaam verkeer

Maatschappij en samenleving
- leefbaarheid
- gezonde leefomgeving

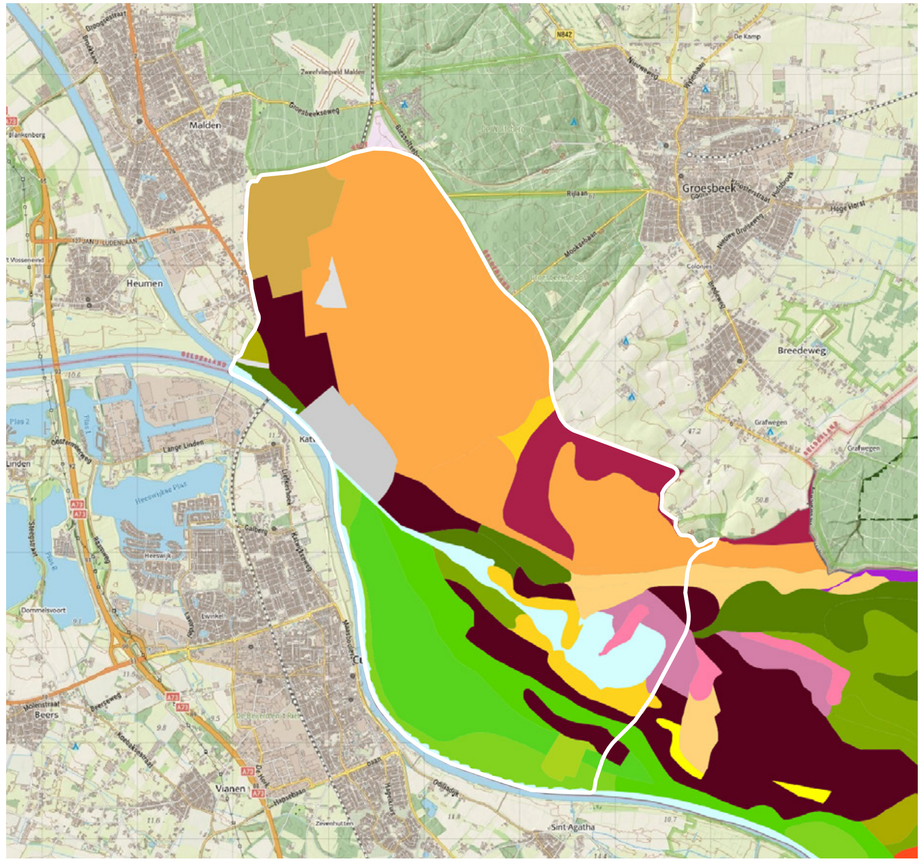
Milieu
- geluid
- bodemkwaliteit
- luchtkwaliteit

Duurzaamheid
- klimaat
- energie

> KAART 3: GEOMORFOLOGIE

- stuwwalplateau
- hoge stuwwal
- ondergraven stuwwalzijde
- droog dal
- smeltwaterglooiing
- smeltwaterwaaier
- terraswelving
- terrasvlakte
- rivierduin
- rivierdal
- geul van vlechtend water
- dijk

> KAART 4: BODEM

- holtpodzolgronden; grof zand
- vorstvaaggronden; grof zand
- gooreerdgronden; grof zand
- loopodzolgronden; grof zand
- hoge bruine enkeerdgronden; grof zand
- poldervaaggronden; zandige leem
- laarpodzolgronden; grof zand
- veldpodzolgronden; grof zand
- poldervaaggronden; zware zavel
- leek-/woudeerdgronden; lichte zavel
- ooivaaggronden; lichte zavel
- ooivaaggronden; lichte klei

ONDERGROND

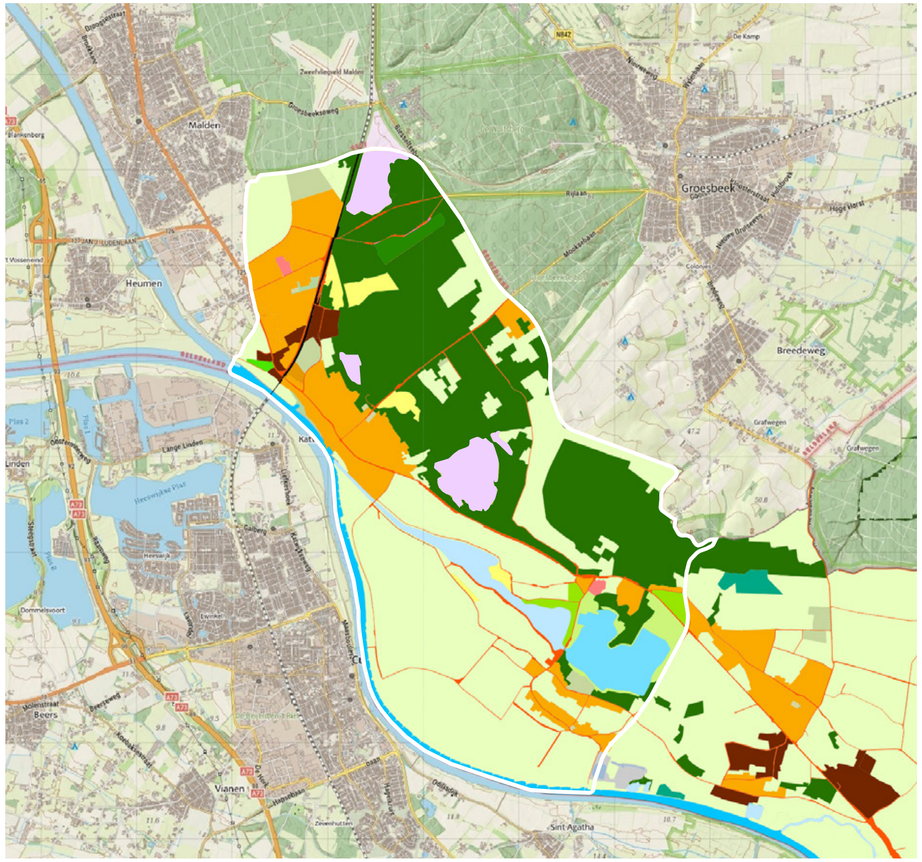
Geomorfologie

De gemeente Mook en Middelaar ligt in het uiterste noorden van de provincie Limburg. Landschappelijk gezien ligt het meest markante element in het noorden van de gemeente: de gigantische stuwwal die zich hoog boven het omringende landschap verheft. De stuwwal is gevormd in de voorlaatste IJstijd, zo'n 160.000 jaar geleden. De eeuwenoude ontstaansgeschiedenis van het gebied heeft gezorgd voor de huidige karakteristieke opbouw van de ondergrond met een grote diversiteit aan bodemkundige eigenschappen. Eeuwenlange erosie door ijs, water en wind heeft gezorgd voor verschillende geomorfologische (deel)gebieden, die op korte afstand van elkaar voorkomen.

Bodem

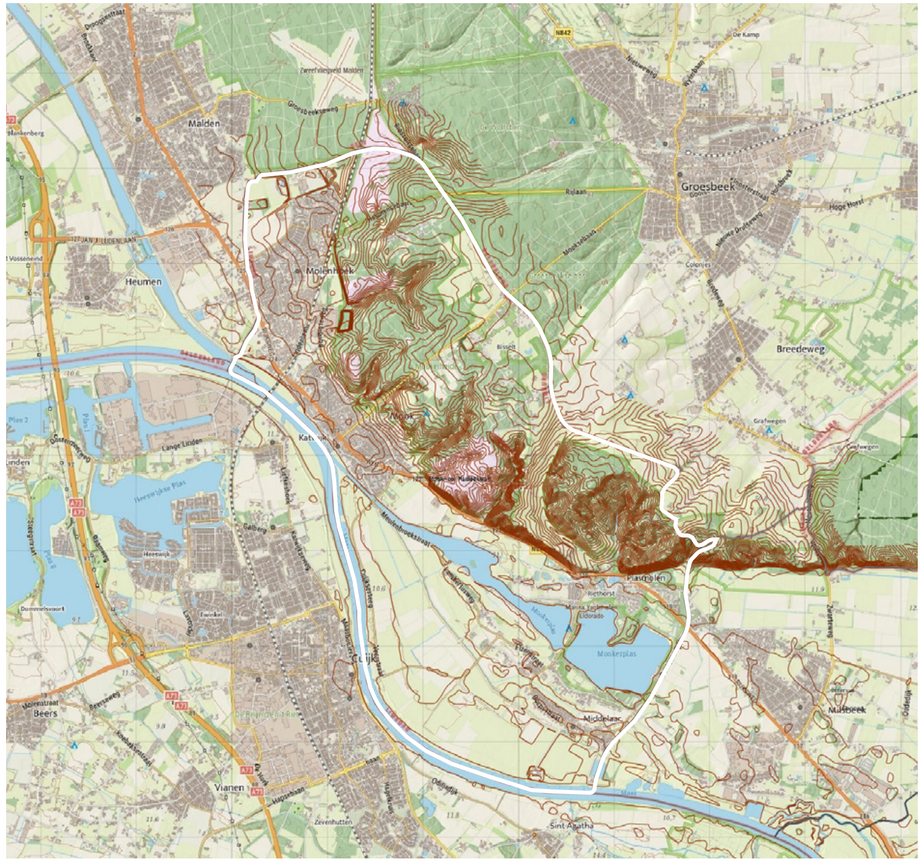
In het noorden van de gemeente ligt de stuwwal van Nijmegen, die in Duitsland doorloopt in het Reichswald. Deze stuwwal bestaat grotendeels uit zandgronden.
De westkant van de stuwwal, bij Molenhoek, heeft een glooiende helling doordat smeltwater vanaf de stuwwal stroomde naar het rivierdal van de Maas. De oude bewoningskernen van Molenhoek, Mook en Plasmolen zijn ontstaan op deze hoger gelegen fijne zandgronden in het overgangsgebied van de stuwwal.

In het winterbed van de Maas komen vooral rivierkleibodems voor. Omdat de Maas in vroegere tijden soms droog stond en er weinig begroeiing was, werd door de wind zand uit de droge rivierbodems opgewaaid en verderop afgezet. Hierdoor zijn enkele zandruggen en rivierduinen ontstaan. Middelaar ligt op een zandrug aan de voet van de stuwwal. Een groot gedeelte van de rivierduin in Middelaar is afgegraven ten behoeve van de zandwinning.

> KAART 5: VARIATIE IN LANDSCHAPPEN

- bos
- heide
- droog natuurgebied
- weide en akkerland
- recreatiegebied
- water

> KAART 6: HOOGTEKAART

- hoogtelijnen (TOP10NL)

LANDSCHAP

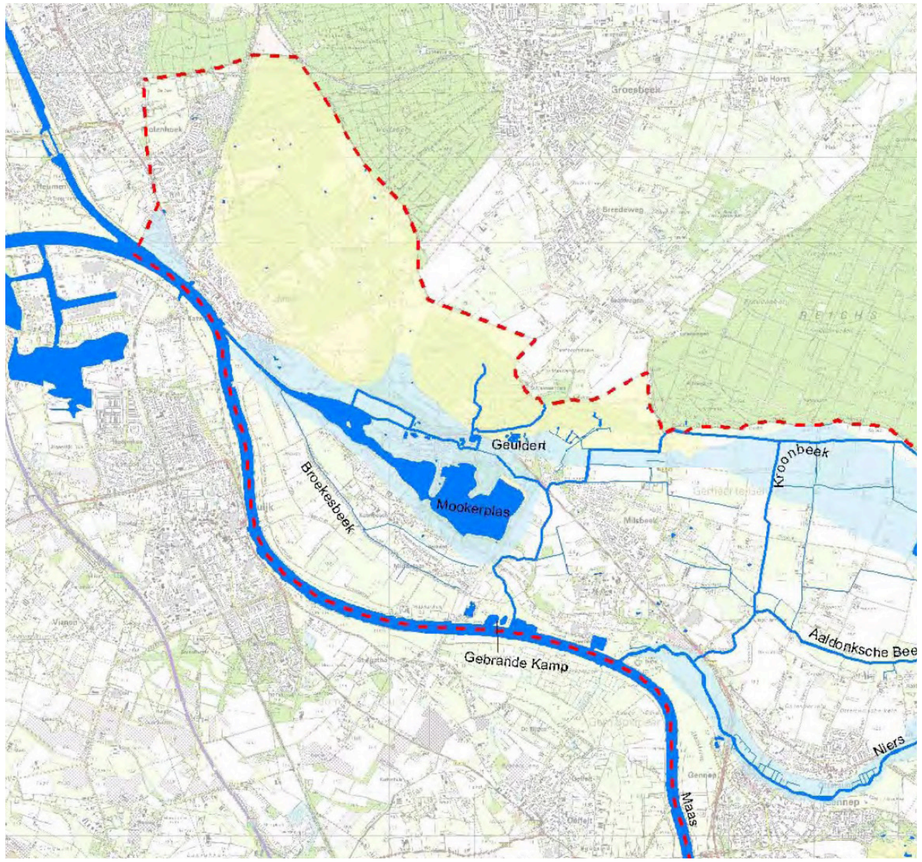
Variatie in landschappen

De verschillen in de ondergrond hebben in de loop der eeuwen geleid tot een grote diversiteit aan landschappen binnen de gemeentegrenzen. De gemeente Mook en Middelaar kent hierdoor landschappelijk gezien een grote variatie op een relatief klein oppervlak. Er is heide en bos, akkers en weilanden en de rivier de Maas.

In het laaggelegen Maasdal komen relatief veel graslanden voor. Door de ligging in het winterbed van de Maas, staan hier bijna geen (bedrijfs)gebouwen, wat het gebied een natuurlijke en groene uitstraling geeft. De weilanden en de vele heggen zorgen voor een groen, half-open kleinschalig karakter. De Maasheggen dienden vroeger als perceelscheiding en veekering. De hooggelegen stuwwal is bebost. In de bossen zijn enkele kleine akkers en weilanden te vinden. Deze karakteristieke open plekken zijn waardevol voor de natuurkwaliteit van het bos. Ze zorgen voor meer natuurlijke overgangen en variatie in het besloten bos. Tussen de stuwwal en het Maasdal ligt een gevarieerde overgangszone met rivierduinrelicten, bomenrijen, houtwallen en beken.

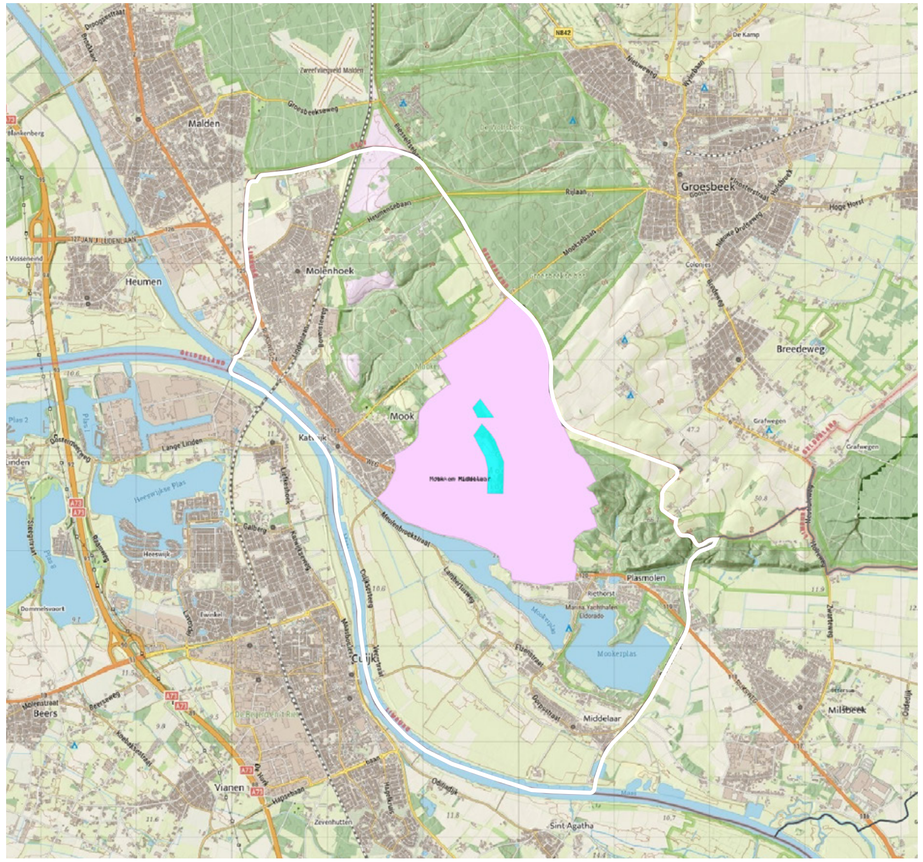
Opvallende hoogteverschillen

Hoogteverschillen spelen een grote rol in de beleving van het landschap in de gemeente. De hooggelegen delen van de gemeente liggen boven op de stuwwal (van 60 tot 80 meter +NAP). Het laagstgelegen deel ligt in het Maasdal en heeft een gemiddelde hoogte van zo'n 8 tot 10 meter +NAP. De dijken en kades langs de Maas hebben hier een hoogte van 13 à 14 meter +NAP. In het Maasdal komen kleinere hoogteverschillen voor in de vorm van zandruggen. Tussen de hoge stuwwal en het Maasdal ligt een overgangsgebied met glooiende hellingen.

> KAART 7: GRONDWATERSYSTEEM

infiltratie
kwel
water

> KAART 8: WATERWINGEBIED

waterwingebied
grondwaterbeschermingsgebied

WATER

Grondwater

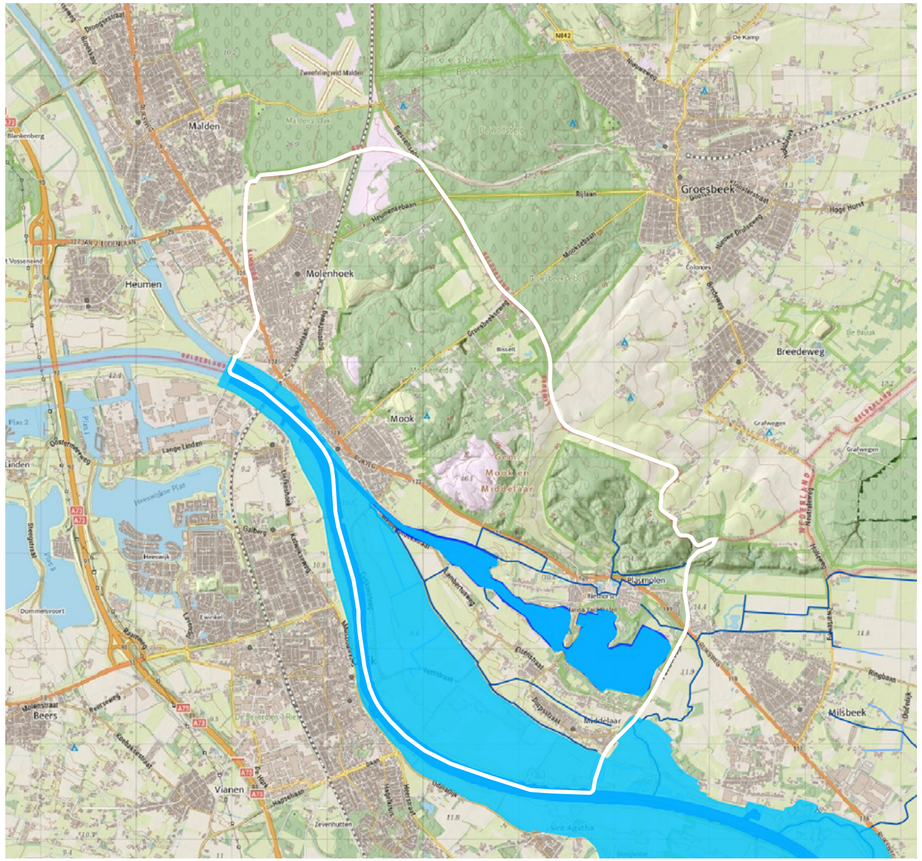
Het grondwatersysteem van de gemeente maakt deel uit van het stuwwalsysteem van Nijmegen. Het grondwater infiltreert op de stuwwal (deels in Duitsland) en komt omhoog in een zone met kwelgebieden aan de voet van de stuwwal. Door de invloed van afgravingen (zoals de Mookerplas) en de grondwateronttrekking ten behoeve van de drinkwatervoorziening, wordt de grondwaterstand op de stuwwal steeds lager en verdrogen de bronbeken ten zuiden van de stuwwal.

Waterwingebied

Drinkwater komt in Mook en Middelaar letterlijk van (of uit) eigen bodem komt. Voor de waterwinning wordt gebruik gemaakt van een waterwingebied op de Mookerhei. Het gewonnen water is van goede kwaliteit, de zuivering beperkt zich vooral tot het verwijderen van ijzer en mangaan. Het water bevat van nature weinig kalk. Om vervuiling van het grondwater te voorkomen is rond het waterwingebied een grondwaterbeschermingsgebied en boringsvrije zone aangewezen. Zij worden extra beschermd.

De Maas

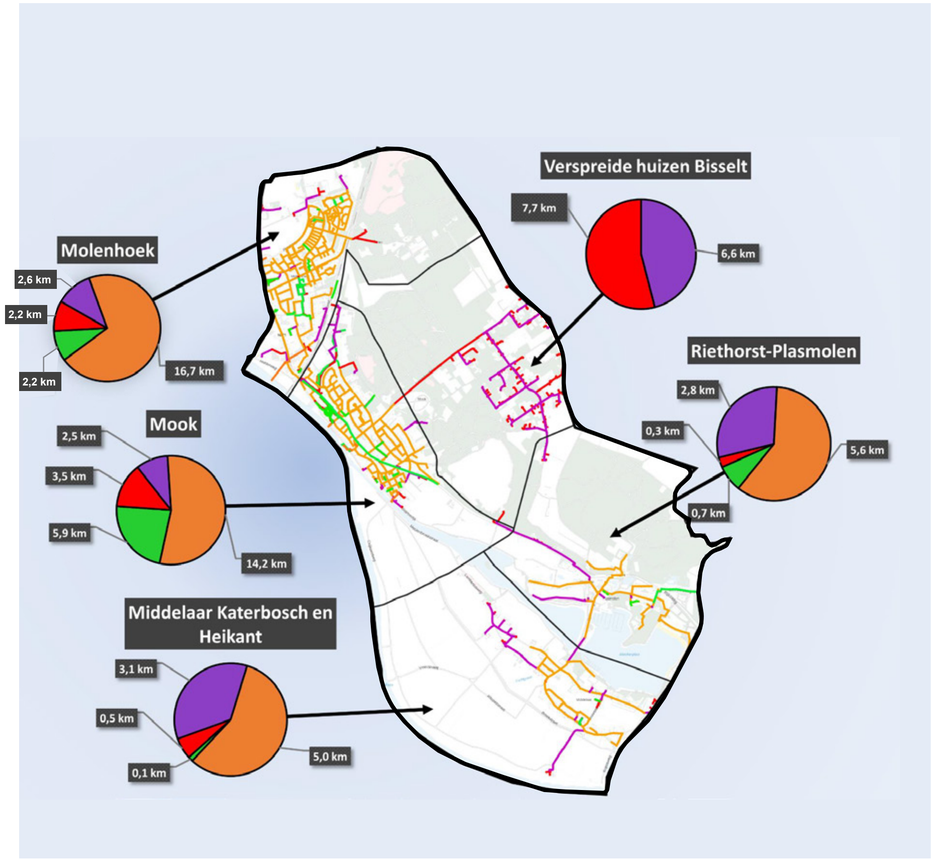
De Maas verbindt Limburg en de Limburgers van Zuid naar Noord. We maken gebruik van de Maas voor ons drinkwater, als vaarweg, voor wateraanvoer in de kanalen en voor voldoende zoetwater in droge perioden. De ligging van de gemeente Mook en Middelaar aan de rivier de Maas gaat gepaard met extra regelgeving en beleid ten aanzien van hoogwaterveiligheid. Bij hoge waterstanden in de winter staat het winterbed van de Maas regelmatig onder water.

> KAART 9: MAAS EN REGIONALE WATERSTRUCTUUR

Maas en Maasplassen

primaire watergangen Waterschap Limburg

> KAART 10: RIOOLSTELSEL

gemengde riolering: hemelwater- en afvalwater afvoer (totaal 41,5 km)

HWA-stelsel: hemelwater afvoer (totaal 9 km)

DWA-stelsel: afvalwater afvoer (totaal 14,2 km)

pers- of drukriolering: buitengebied (totaal 17,6 km)

De dijken zijn na de extreme hoogwaterstanden van 1993 en 1995 aangelegd en hebben in 2005 de status van primaire waterkering gekregen. Het huidige dijktraject voldoet niet aan deze waterveiligheidsnorm. De dijken in het Maasdal moeten daarom verhoogd en versterkt worden om te voldoen aan een overstromingskans van 1/300 per jaar. De huidige rivierdijk in het Maasdal heeft een hoogte die verloopt van NAP +13,0 meter tot NAP +13,7 meter. De dijken in het Maasdal worden gemiddeld circa 0,6 meter verhoogd om aan de waterveiligheidsnorm te voldoen. Daarbij worden ook diverse maatregelen getroffen gericht op verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Regionaal watersysteem

De gemeente beheert samen met het Waterschap Limburg het regionale watersysteem. Het grondgebied van de gemeente Mook en Middelaar kent een aantal kleinere waterlopen met een natuurlijke oorsprong, zoals de Mookse Molenbeek en de hierop afwaterende Helbeek en de Drie Meertjes. Daarnaast kent het gebied gegraven wateren zoals de zandafgraving van de Mookerplas uit de periode 1950-1970 en diverse watergangen in het agrarisch gebied.

Waterbeheer en riolering

De gemeente is verantwoordelijk voor inzameling van afstromend hemelwater van percelen waarvan de eigenaren niet zelf kunnen voorzien in afvoer naar oppervlaktewater of bodem. De voorkeursvolgorde die we hierbij hanteren is vasthouden, bergen en afvoeren. Binnen de gemeente beheren we meerdere voorzieningen met betrekking tot waterbeheer en riolering, zoals rioolleidingen, gemalen, kolken en infiltratievoorzieningen zoals wadi's. Een groot deel van het rioolstelsel is al voor 1970 aangelegd, maar gemiddeld genomen nog van goede kwaliteit.

> KAART 11: GROENE HOOFDSTRUCTUUR

GROENSTRUCTUUR

Openbaar groen in de dorpen

De dorpen in de gemeente hebben een sterke relatie met het omliggende landschap. Als gevolg hiervan zijn er relatief weinig groenvoorzieningen in de dorpskernen. Het openbaar groen in de dorpen bestaat hoofdzakelijk uit plantsoenen, speelplekken en solitaire bomen of boomgroepen op pleinen en in straten. Dit openbaar groen is essentieel voor de beleving en het gebruik van de buitenruimte en de kwaliteit van de woonomgeving. Het groen is ook belangrijk voor de gezondheid van mens en dier. Het zorgt voor de productie van zuurstof, het zuivert lucht, vangt fijnstof op, geeft verkoeling en beschutting. Naast openbaar groen kan ook particulier groen op private terreinen een belangrijke rol vervullen voor de kwaliteit van de openbare ruimte, hoewel dit groen oorspronkelijk niet hiervoor is aangeplant.

De bijgevoegde kaart geeft de groene hoofdstructuur in de gemeente aan. Op lokale schaal is er meer groen aanwezig, zowel in de dorpen als daar buiten.

Buitengebied

Groen speelt ook een belangrijke rol in de beleving van het buitengebied. Dat geldt dan met name voor bomen en laanstructuren. Andere kleine landschapselementen, zoals heggen en houtwallen, komen in het gebied nog maar sporadisch voor. Aan de oostzijde van de Maas zijn in de afgelopen decennia veel meidoorn- en sleedoornheggen verdwenen. Slechts hier en daar zijn nog kleinschalige heggenpatronen zichtbaar. De aanplant van nieuwe heggen in het buitendijkse gebied is lastig vanwege een vergunningsplicht op basis van de Waterwet.

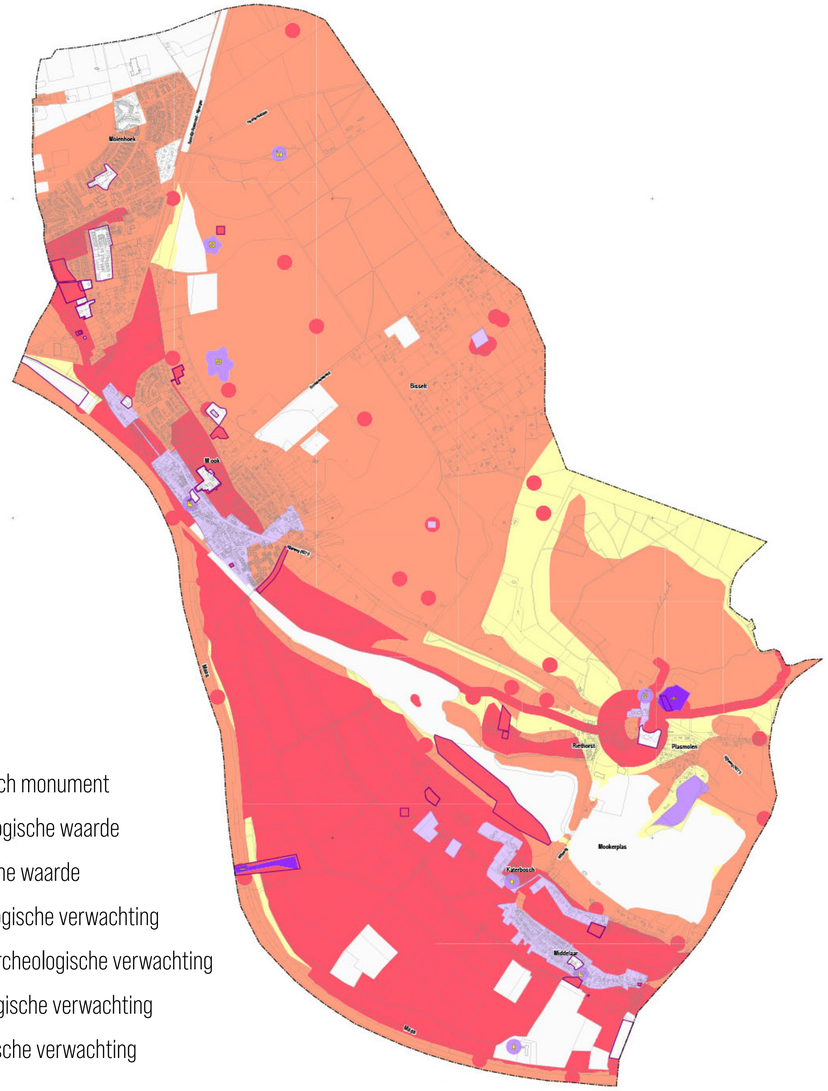
Het Maasheggengebied is een van de oudste cultuurlandschappen van Nederland en wordt gekenmerkt door haar landschappelijke fraaiheid en ecologische waarde. In het visiestuk ‘Gehecht aan Heggen’ zijn de mogelijkheden beschreven voor een toekomstbestendig Maasheggenlandschap.

De bomen- en laanstructuren in het buitengebied zijn veelal lijnvormig en lopen met de Maas en de stuwwal mee. In de open agrarische gebieden bepalen lange bomenrijen het landschapsbeeld. In het Maasdal accentueren de bomen en beplanting de ligging van de rivier.

Een bijzondere bomenrij vormen de bakenbomen, die op regelmatige afstand van elkaar zijn aangeplant om als baken te dienen voor de scheepvaart bij hoogwater. De bakenbomen worden niet meer onderhouden en zullen gedeeltelijk verdwijnen door de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de Maas.

Groenbeheer

Structureel en efficiënt groenbeheer is van essentieel belang voor de kwaliteit van de openbare ruimte. Als gemeente zetten we daarbij vooral in op structureel groen met een omvang van enige betekenis (dus geen kleine stukjes ’snippergroen’). Natuurlijk beheer past binnen een groene gemeente als Mook en Middelaar. Dit natuurlijk beheer vindt vooral in de extensief te onderhouden delen van het buitengebied plaats. Net buiten de bebouwde kom zijn er overgangsgebieden, die ook redelijk extensief onderhouden kunnen worden. De intensief te beheren gebieden liggen in de dorpskernen en bij belangrijke gebouwen of wooncomplexen.

1 wettelijk beschermd archeologisch monument
2 gebieden van zeer hoge archeologische waarde
3 gebieden van hoge archeologische waarde
4 gebieden met een hoge archeologische verwachting
5 gebieden met een middelhoge archeologische verwachting
6 gebieden met een lage archeologische verwachting
7 gebieden zonder een archeologische verwachting

> KAART 12: ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART

ARCHEOLOGIE

Archeologische beleidskaart

De archeologische beleidskaart dient als basis voor het archeologiebeleid voor de gemeente Mook en Middelaar. De kaart bevat zeven beleidscategorieën, variërend van wettelijk beschermde archeologische monumenten tot gebieden zonder archeologische verwachting.

Strategisch landschap

Door de natuurlijke ligging aan de Maas heeft de gemeente Mook en Middelaar in het (verre) verleden een strategische rol gespeeld. Veel van de archeologische monumenten in de gemeente zijn dan ook verbonden met de geschiedenis van dit strategische landschap. In dit gebied kunnen drie regionale thema's worden onderscheiden uit verschillende tijdvakken: Romeinse Tijd, Tachtigjarige oorlog en Tweede Wereldoorlog.

Romeinse Tijd

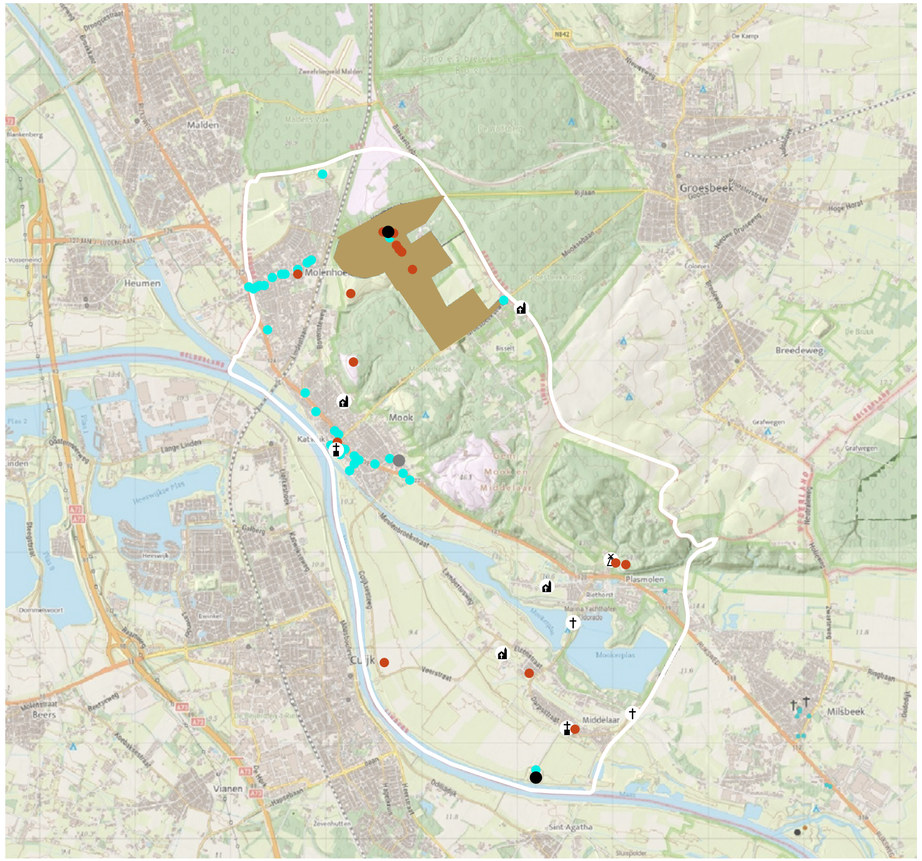
In de Romeinse Tijd vormden de grote rivieren de grenzen van het Romeinse Rijk. Tegelijk waren het belangrijke handelsroutes. De route over de Maas tussen Nijmegen en Maastricht was een van de hoofdroutes. Vanuit deze handelsroute zijn ook de eerste wegen ontstaan. In de Romeinse Tijd is veelal sprake geweest van geclusterde groepjes boerenerven met een meer centrale zone van akkers. Tussen de akkers en nederzettingen lagen grafvelden. Op de terrasrand tussen Mook en Middelaar zijn tot op heden een tiental nederzettingen bekend en negen grafvelden. De bekendste Romeinse vondsten betreffen de villa op het landgoed Sint Jansberg bij Plasmolen. Daarnaast zijn er resten van een Romeinse brug aangetroffen nabij Middelaar.

De Tachtigjarige oorlog

Mook is vooral bekend van de Slag op de Mookerhei op 14 april 1574, een veldslag tussen de Oranjes en de Spanjaarden tijdens de Tachtigjarige oorlog. In die tijd strekte de Mookerheide zich nog uit tot aan de stadswallen van Nijmegen. De Tachtigjarige oorlog was een onrustige periode, waarin veel werd gevochten in deze streek. Ieder dorp had een eigen vluchtschans, waarin mensen en vee in veiligheid gebracht konden worden, om zich te verdedigen tegen kleinere bendes. De Mookerschans is hier een voorbeeld van. Deze schans is tot in de 18e eeuw onderhouden en maakt deel uit van het strategisch landschap.

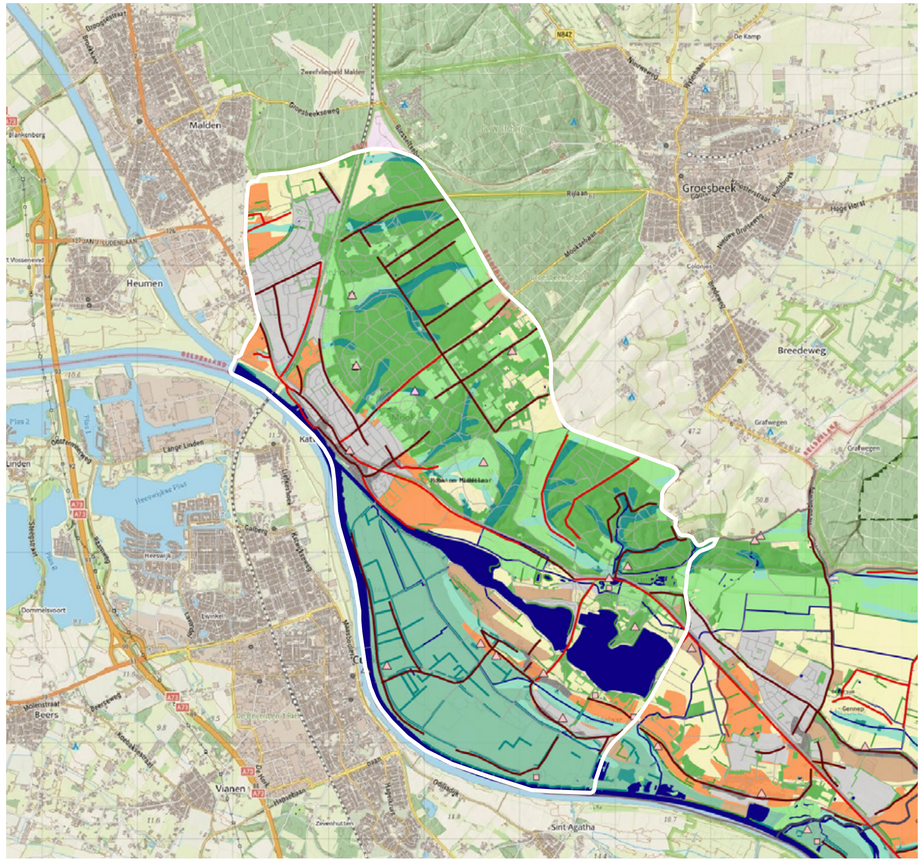
Tweede Wereldoorlog

Ook in de Tweede Wereldoorlog heeft in de gemeente Mook en Middelaar een hevige strijd gewoed. Mook, Plasmolen en Middelaar lagen in het frontgebied. De oorlog heeft markante sporen achtergelaten, zowel in de natuur, het landschap als in de kernen van de gemeente. Er bestaat hierdoor een risico op het aantreffen van munitie in de gemeente. We vinden in Mook de War Cemetery, een erebegraafplaats voor gesneuvelde militairen uit de Tweede Wereldoorlog. Het 'Monument voor het Kunstenaarsverzet' in Mook herinnert aan de kunstenaars uit de regio die tijdens de Tweede Wereldoorlog actief waren in het verzet. Het oorlogsmonument in Middelaar is opgericht ter nagedachtenis aan de duizenden militairen die hier tijdens operatie 'Market Garden' zijn gesneuveld. Bij de veerstoep aan de Maas bij Mook staat een monument ter nagedachtenis aan de korporaal Antonio Barbaro die omkwam tijdens een geslaagde poging om twee kameraden van de verdrinkingsdood te redden.

> KAART 13: MONUMENTEN

- rijksmonument
- gemeentelijk monument (MIP)
- historische buitenplaats
- kerken
- molens
- kapellen
- kruisen
- kastelen
- overig

> KAART 14: HISTORISCH LANDSCHAP

- bos in mozaieklandschap
- mozaieklandschap
- bos in dalenlandschap
- beekdal
- rivierdal
- droge heideontginning
- velden
- kampen en oude graslanden
- water
- oude wegen (ouder dan 1806)
- oude wegen (1806-1890)
- oude waterlopen

CULTUURHISTORIE

Monumenten

Er wordt onderscheid gemaakt tussen rijks- en gemeentelijke monumenten. Rijksmonumenten kunnen bestaan uit oude boerderijen, molens of andere historische objecten. Op de Mookerheide bevindt zich Jachtslot de Mookerheide, een rijksmonument daterend uit het begin van de 20e eeuw. Van het Huis Middelaar, een vestingwerk dat vanaf 501 na Chr. aan de Maas heeft gestaan, zijn alleen nog een paar grachtcontouren in het landschap te zien. Op deze plek staat nu een boerderij. Naast rijksmonumenten beschikt de gemeente ook over een gemeentelijke monumentenlijst met o.a. monumentale woningen, kerken, kapellen en oorlogsmonumenten.

Historisch landschap

In de Romeinse Tijd was al veel land ontgonnen voor de landbouw, maar in de Vroege Middeleeuwen zijn deze gronden weer bebost geraakt en ontstonden heidevelden op de schrale gronden. Vanaf de 18e en 19e eeuw zijn de woeste bos- en heidegebieden weer ontgonnen en voor de landbouw geschikt gemaakt. Met name akkerbouw was mogelijk op deze drogere gronden in het bosrijke mozaieklandschap.

De nattere lagergelegen gronden werden gebruikt als weidegrond voor het vee. Hier plantte men hagen, heggen en houtwallen als veekering, en voor gebruik van hout en vruchten. In de loop der jaren ontstonden nieuwe technieken en werden de ontginningen steeds grootschaliger met een rechtlijnige (ruil)verkaveling en wegenstructuur. Er zijn echter nog verschillende gebieden met historische ontginningspatronen, waarvan een aantal nu nog terug te vinden is in het landschap zoals de oude graslanden in het Maasdal en de oude bouwvelden rond de dorpskernen van Mook en Middelaar.

> KAART 15: HISTORISCHE ATLAS (SITUATIE ROND 1930)

HISTORISCHE ONTWIKKELING

Mook

Mook is ontstaan als lintdorp. Het dorp was lange tijd niet groter dan een paar straten met lintbebouwing. De stedenbouwkundige structuur is ook nu nog vooral gekoppeld aan de van oudsher structuurbepalende wegen in het dorp: de Rijksweg, Groesbeekseweg en Kerkstraat. De oudste bebouwing van Mook bevindt zich rondom deze wegen. Hier liggen ook de monumentale, publieke gebouwen zoals het raadhuis en de kerk. Tot circa 1950 heeft de kern een overwegend agrarisch karakter. Mook ontwikkelde zich in de na-oorlogse periode als suburbane woonkern met verschillende woonbuurten. De latere uitbreidingen van het dorp zorgden ervoor dat de onbebouwde zone tussen Mook en Molenhoek steeds smaller werd. Beide kernen zijn nu alleen nog van elkaar gescheiden door de sportvelden en het spoor. Veel mensen die in Mook wonen werken in Nijmegen. Dit maakt de kern tot een zogenaamd forenzendorp.

Molenhoek

Molenhoek heeft zijn naam te danken aan de Heumsche molen, die in 1737 in het gebied werd gebouwd. De groei van het dorp vindt tot 1930 alleen langs de belangrijkste infrastructuur plaats, de Rijksweg en de Stationsstraat. De stedenbouwkundige structuur van Molenhoek werd vanoudsher bepaald door deze wegen. De kruising van beide wegen was een belangrijk entree en knooppunt voor Molenhoek. Deze functie is nu overgenomen door de kruising van de Rijksweg met de Ringbaan. De kerk en omgeving vormen, in combinatie met het winkelcentrum, het hart van het dorp. Tussen de structuurbepalende wegen in het dorp liggen diverse woonbuurten met uiteenlopende karakters en woonmilieus.

Middelaar

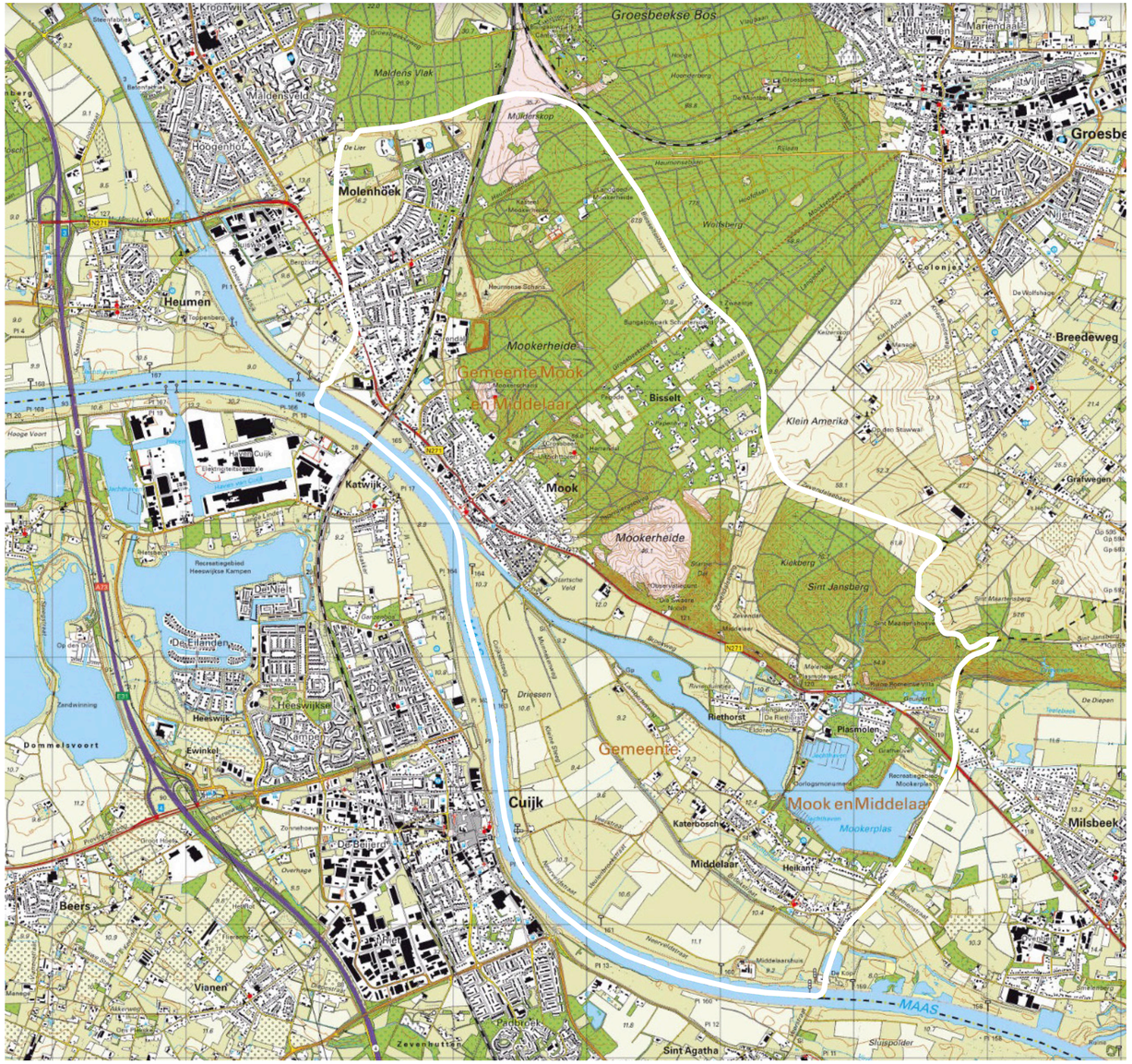
Middelaar ligt dicht bij de Maas, op een natuurlijke hoogte in het weidelandschap. In Middelaar is de originele structuur, bestaande uit een dubbel bebouwd lint nog goed zichtbaar. Beide linten liggen op de hogere zandrug, van elkaar gescheiden door een beek. Er was een 14e-eeuws kasteel, Huis Middelaar, dat in de loop van de 19e eeuw werd gesloopt. Op het terrein zijn nog gracht-resten en ondergrondse muurresten van het kasteel aanwezig. In de Tweede Wereldoorlog viel Middelaar ten prooi aan bombardementen, waarbij het dorp vrijwel geheel werd verwoest. Bij het dorp liggen de buurtschappen Heikant en Katerbosch vlak bij de Mookerplas.

Plasmolen

Plasmolen is het kleinste dorp van de vier nederzettingen. De naam stamt af van de Bovenste Plasmolen, een watermolen uit 1725. Van de vier dorpen is Plasmolen een uitzondering omdat het geen kerkdorp is. De kern heeft een bijzondere ontwikkeling doorgemaakt, toen de schilder Jacques van Mourik zich hier vestigde rond 1900. Vanaf die tijd heeft Plasmolen zich ontwikkeld tot een kunstenaarsdorp, waardoor er vaak exposities plaatsvinden. Bij Plasmolen ligt buurtschap Riethorst.

De Bisselt

De Bisselt is een buurtschap met circa 100 woningen in de bossen tussen Mook en Groesbeek, deels gelegen in het natuurgebied de Mookerheide. Een deel van de woningen heeft een recreatieve bestemming, maar deze vakantiewoningen mogen wel permanent bewoond worden.

> KAART 16: DORPEN EN BUURTSCHAPPEN

STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR

Dorpen met een eigen karakterstiek

De ruimtelijke karakteristiek van de dorpen Mook, Middelaar, Molenhoek en Plasmolen wordt in belangrijke mate bepaald door de bijzondere landschappelijke kwaliteiten en de groene elementen binnen de bebouwde kom van de kernen. Het groene karakter van de dorpen vormt dan ook het visitekaartje van de gemeente Mook en Middelaar en zorgt voor een herkenbare identiteit van de dorpen.

Vitale kernen

In de dorpen hebben de laatste jaren diverse in- en uitbreidingen plaatsgevonden. In de gemeente staan daarnaast nog diverse woningbouwprojecten op de planning. Daarmee levert Mook en Middelaar een (bescheiden) bijdrage aan de regionale opgaven binnen de regionale verstedelijkingsstrategie voor het Rijk van Nijmegen en De Groene Metropool. Binnen die regionale context heeft het dorpse gebied van Mook en Middelaar een sterke eigen identiteit dat van grote waarde kan zijn als uitloopgebied voor het aangrenzende stedelijke gebied. De woonmilieus in de dorpen van het ommeland zijn kleinschaliger en kennen een lagere dichtheid. Woningbouw biedt kansen om de kernen vitaal te houden en de leefbaarheid op peil te houden. Verdichten, transformatie, en mogelijk gestapelde bouw kunnen daarbij helpen mits het behoud van identiteit daarbij geborgd wordt.

In- en uitbreidingen

In Molenhoek wordt met Molenhoek-Zuid een dorpsuitbreiding met circa 250 woningen gerealiseerd in diverse prijsklassen, zowel voor starters, doorstarters als senioren. Daarnaast zijn er verschillende kleine woningbouwprojecten in ontwikkeling in de gemeente, zoals Herrendael Staete in Mook, Villa Lierdal in Molenhoek en woningbouw op de plek van Hotel Plasmolen.

WONEN

Bevolkingsopbouw en huishoudens

De gemeente telt 8.045 inwoners in 2023 (bron: CBS), waarvan 3.742 in Molenhoek, 3.085 in Mook, 875 in Middelaar en 343 in Plasmolen. De inwoners zijn over 3.643 huishoudens verspreid. Gemiddeld bestaan de huishoudens in de gemeente dus uit 2,2 personen. Een relatief groot aandeel (31%) van de huishoudens bestaat echter uit één persoon.

In Mook en Middelaar wonen relatief veel middelbare inwoners van 45 tot 65 jaar (33%) en 65-plussers (27%) en juist weinig 25 tot 45-jarigen (17%) en kinderen tot 15 jaar oud (12%). Verder zijn er bewoners van de leeftijdsgroep jongeren van 15 tot 25 jaar (11%). De demografische ontwikkeling laat zien dat er de komende jaren sprake zal zijn van ontgroening (vertrek van jongeren) en vergrijzing (relatief sterke toename van het aantal ouderen). De bevolking van de gemeente is relatief hoogopgeleid (37%) een heeft een relatief hoog inkomen. Slechts 5,8% van de bevolking heeft moeite met rondkomen. Dat is het laagste percentage in de regio en aanzienlijk minder dan het landelijk gemiddelde (12,7%).

Woonomgeving

Middelaar staat bekend om de rust en ruimte en het landelijk wonen. De kleinschaligheid en het dorpse karakter vormen unieke woonkwaliteiten, gecombineerd met een aantrekkelijk woningaanbod en grootstedelijke voorzieningen dichtbij. De nabijheid van Nijmegen geeft een extra dimensie aan de woonomgeving. In Mook en Middelaar wonen dan ook relatief veel jonge gezinnen, die onder andere vanuit Nijmegen in de gemeente zijn komen wonen.

Voor alle kernen geldt dat de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving zeer goed is. Zowel natuur, werk als infrastructuur zijn nabij. Dit resulteert in relatief hoge huizenprijzen. De WOZ-waarde in de gemeente Mook en Middelaar bedraagt volgens de meest recente CBS-data in 2023 gemiddeld €424.000,-. Dat is ruim hoger dan het gemiddelde van de provincie Limburg (€289.000) en het landelijke gemiddelde voor heel Nederland (€369.000,-).

Woningvoorraad

In Mook en Middelaar staan meer koop- (75%) dan huurwoningen (25%). Daarmee is het percentage koopwoningen in Mook en Middelaar hoger dan in Nederland. In de kernen staan voornamelijk grondgebonden woningen. De verdeling naar woningtypen ziet er als volgt uit:

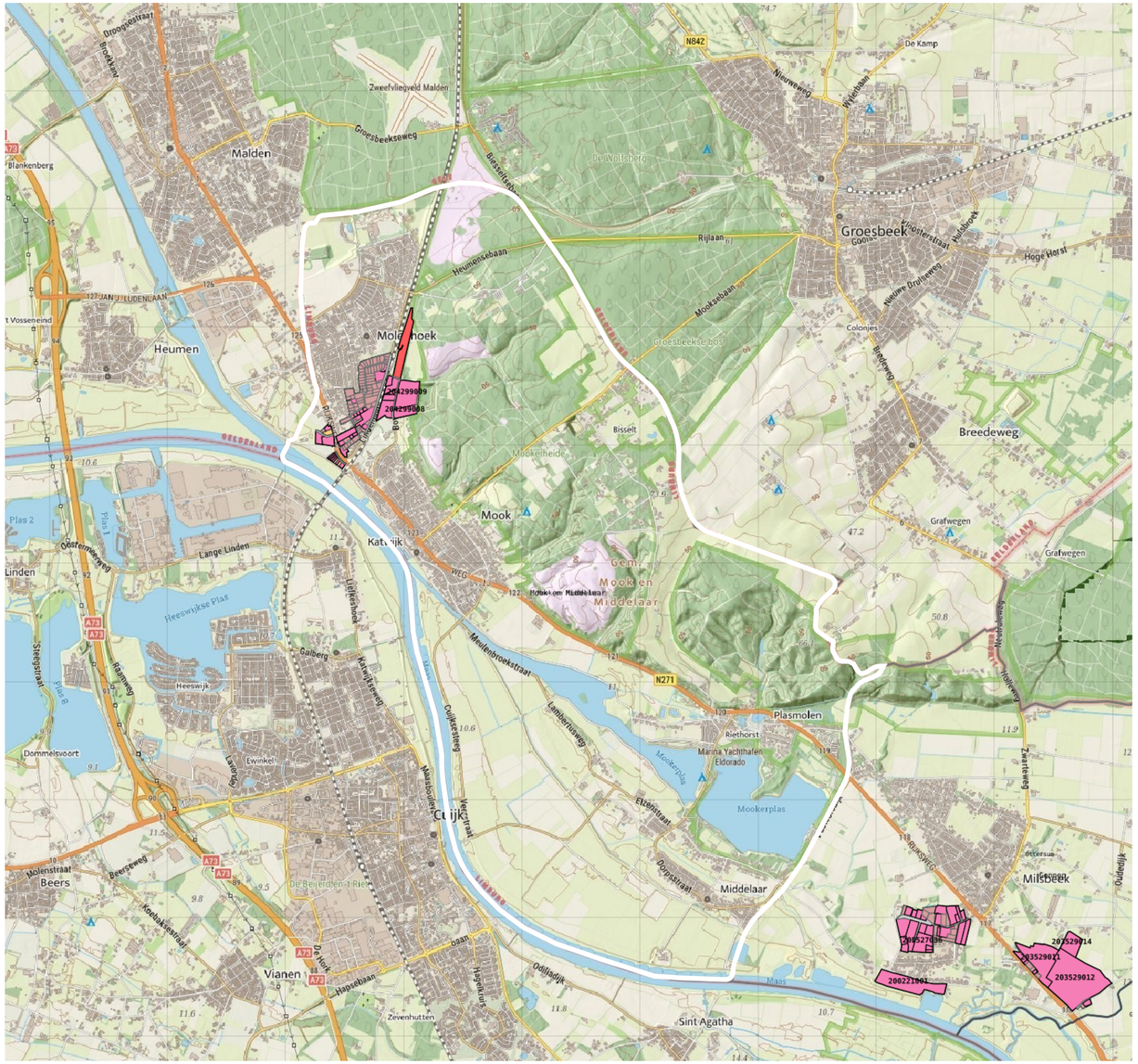
- 38% rijwoningen (1.367 woningen)
- 17% twee onder een kap (620 woningen)
- 31% vrijstaande woningen (1.137 woningen)
- 14% meergezinswoningen (519 woningen)

Bouwplannen

In Molenhoek-Zuid komt een gevarieerd aanbod van circa 250 woningen en appartementen in diverse prijsklassen, zowel voor starters, doorstarters als senioren. Het woningbouwprogramma ziet er als volgt uit:

- Circa 50% vrije sector;
- Circa 30% onder de NHG-grens en middenhuur;
- Circa 20% sociale huur.

Daarnaast zijn er verschillende kleine woningbouwprojecten in ontwikkeling in de gemeente, zoals Herrendael Staete in Mook, Villa Lierdal in Molenhoek en woningbouw op de plek van Hotel Plasmolen.

> KAART 17: BEDRIJVENTERREINEN

WERKEN, ECONOMIE EN VOORZIENINGEN

Volgens de meest actuele gegevens zijn er in totaal circa 1.000 bedrijfsvestigingen gelegen in Mook en Middelaar (CBS, 2023). De gemeente telde in 2019 nog circa 830 bedrijven (CBS). Per jaar komen er in de gemeente dus zo'n 30 tot 50 startende ondernemingen bij, veelal bedrijven aan huis en ZZP-ers. Opvallend is het lage aantal arbeidsplaatsen in de eigen gemeente. Slechts 11% van de inwoners werkt in eigen woonplaats. Dit duidt erop dat veel inwoners buiten de eigen gemeente werken.

Bedrijventerreinen

Het bedrijventerrein Korendal ligt tussen de dorpen Mook en Molenhoek. Het is een gemengd bedrijventerrein, waarop bedrijven tot en met milieucategorie 5 zijn toegestaan. Op het 13 hectare metende bedrijventerrein zijn 15 bedrijven gevestigd. Er werken ongeveer 150 mensen. De bedrijven hebben een sterke lokale binding doordat veel werknemers woonachtig zijn in Mook en omgeving. De uitstraling is rommelig en de beeldkwaliteit is laag. Grote opslaggebieden worden afgewisseld door grote loodsen en fabriekshallen. Er is weinig groen in openbare ruimte, waardoor het terrein erg stenig aandoet. Voor de herstructurering van het bedrijventerrein is in 2012 een masterplan opgesteld. Op basis van dat masterplan worden specifieke opgaven opgepakt, zoals het tegengaan van leegstand op het terrein.

De werkfunctie in Molenhoek is geconcentreerd op het Hoeveveld. Hier zijn bedrijven te vinden die goed passen in de woonomgeving ter plaatse (tot en met milieucategorie 3). Daarnaast zijn er verspreid in het dorp bedrijven te vinden in de vorm van een beroep of bedrijf aan huis. De panden staan op zeer ruime kavels.

Bedrijventerrein Halderweg/Spijkerweg zal met de komst van Molenhoek Zuid verdwijnen.

Voorzieningen

De kernen beschikken over de benodigde basisvoorzieningen en voorzien in de dagelijkse behoeften van de bewoners wat betreft detailhandel en horeca. Voor de grootschaligere en niet dagelijkse voorzieningen zijn de inwoners van Mook en Middelaar echter aangewezen op de nabij gelegen grotere steden (vooral Nijmegen).

De voorzieningen in Mook zijn geconcentreerd in het gebied tussen de Rijksweg, Groesbeekseweg, Kon Julianastaat en Pr. Beatrixstraat. Hier bevinden zich twee supermarkten en diverse horecavoorzieningen. Daarnaast zijn hier maatschappelijke voorzieningen geconcenteerd, zoals een gemeenschapshuis, school, kinderopvang en medisch centrum.

Het winkelcentrum in Molenhoek biedt plaats aan verschillende vormen van detailhandel, horeca en een supermarkt. Boven het winkelcentrum zijn woningen gesitueerd. Het winkelcentrum is ruim opgezet, met voldoende parkeergelegenheden en groen. Daarnaast zijn in de dorpskern maatschappelijke voorzieningen als scholen, religieuze gebouwen en sportfaciliteiten te vinden.

> KAART 18: AANBOD TOERISME EN RECREATIE

RECREATIE EN TOERISME

Het landelijk gebied van Noord-Limburg is een plek om te ontspannen en recreëren, voor de eigen inwoners en voor bezoekers van buiten. En de recreatiebehoefte wordt steeds groter. Recreatie vormt dan ook een speerpunt in het beleid van de gemeente.

Grote trekpleisters

Drie grote trekpleisters op het gebied van recreatie zijn de stuwwal (met als hoogtepunt de Mookerheide), de Mookerplas en de Maasduinen. In het bos op de stuwwal bevinden zich verschillende recreatieve voorzieningen en attracties, zoals de Mookerschans en een restaurant in Jachtslot de Mookerheide. Hier bevinden zich ook vaak de startpunten van recreatieve wandel- en fietsroutes. De Mookerplas en Plasmolen vormen samen een intensief recreatiegebied dat van belang is op regionaal en nationaal niveau. Hier is een concentratie van voorzieningen aanwezig, zoals bungalowparken, campings, een strandje, jachthaventjes, horecavoorzieningen en een bowlingbaan. In 2022 bezochten ongeveer 299.000 mensen de plas (Leisurelands, Jaaroverzicht 2022). Rond de Mookerplas is een concentratie aan watersportvoorzieningen. De plas staat in open verbinding met de Maas. Er is een parkeerplaats, waar men betaald kan parkeren.

Lokale recreatie

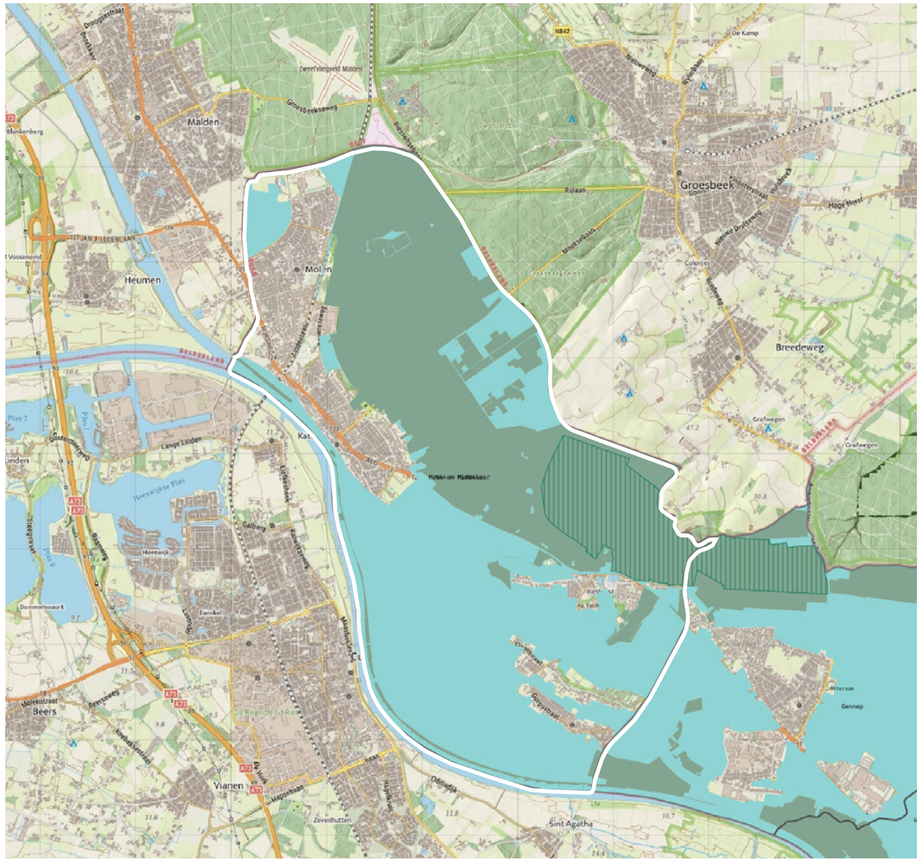
Naast deze drie grotere gebieden, hebben ook andere gebieden veel potentie voor recreatie en toerisme. Het groene agrarisch gebied rond Molenhoek is vooral belangrijk voor recreatie op lokaal niveau, zoals ommetjes die vanuit de woning worden gemaakt. Het gebied sluit bij de brug aan op het bosgebied van de stuwwal, waardoor het een poortfunctie heeft. Het Maasdal bij Middelaar heeft nog weinig mogelijkheden voor toerisme en recreatie. Het gebied heeft wel een hoge potentie voor recreatie door het aantrekkelijke kleinschalige landschap met Maasheggen, de rust van natuurgebied de Gebrande Kamp en de dorpssfeer van Middelaar.

Verblijfsrecreatie

De gemeente heeft meerdere verblijfsaccommodaties in zowel de kampeer-, bungalow- en hotelsector. De accommodaties zijn voornamelijk gelegen rondom de Mookerplas. Het aanbod richt zich met name op vaste standplaatsen en in mindere mate op (zakelijke) toeristen voor een kort verblijf in de gemeente.

Recreatieve routenetwerken

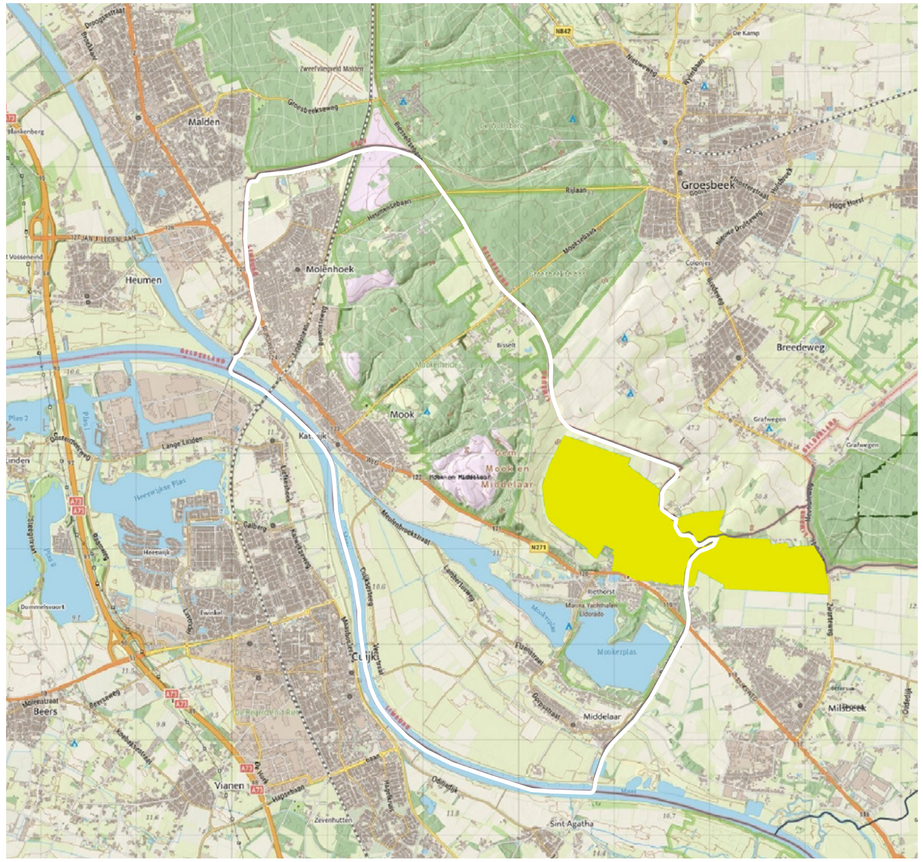
In de gemeentelopen diverse recreatieve wandel- en fietsroutes, die van vitaal belang zijn voor het toeristisch-recreatieve product van de regio. Ook zijn er mountainbikeroutes en ruiter- en menroutes, die vooral zijn te vinden in de bosgebieden.

> KAART 19: NATUURNETWERK NEDERLAND (NNN)

Natuurnetwerk (NNN)

groenblauwe mantel

> KAART 20: NATURA2000-GEBIED

Natura2000-gebied

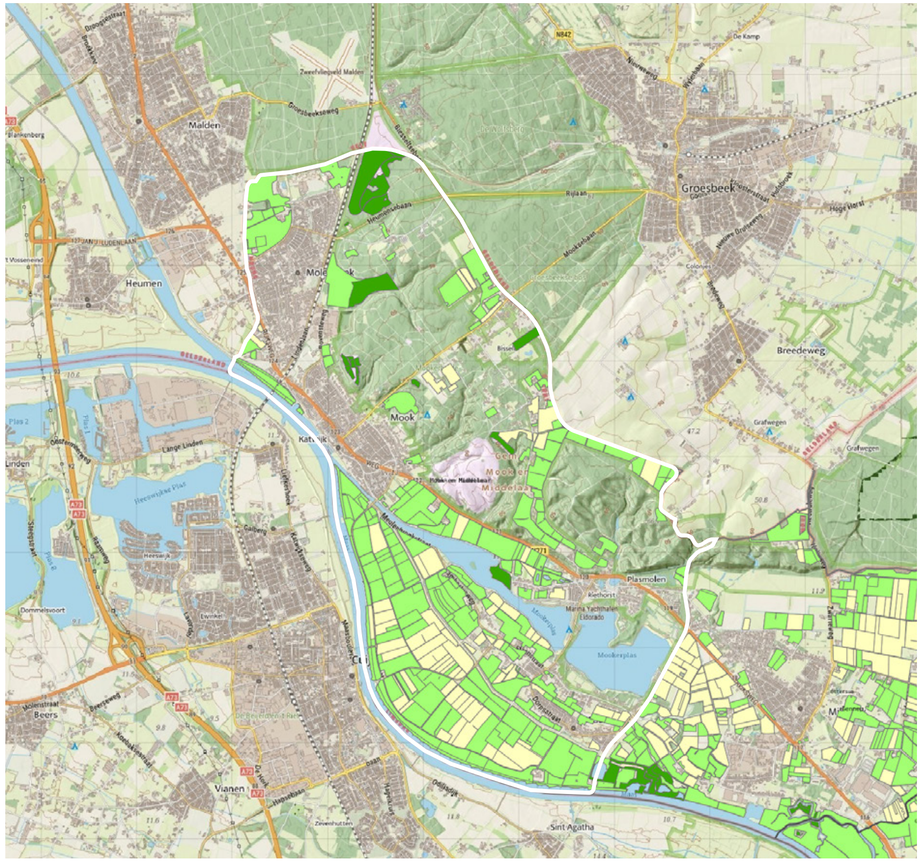
NATUUR

NNN , Natura 2000-gebied en groenblauwe mantel

Op korte onderlinge afstanden liggen droge bossen, heidevelden, natte kwelgebieden en riviergebonden natuur. De verwevenheid van de verschillende natuurwaarden is groot, waardoor relatief kleine deelgebieden ontstaan, met veel interessante gradiënten en overgangen. De beboste delen en de heidevlaktes van de stuwwal maken onderdeel uit van Natuurnetwerk Nederland (NNN). De Sint Jansberg is aangewezen als Natura 2000-gebied.

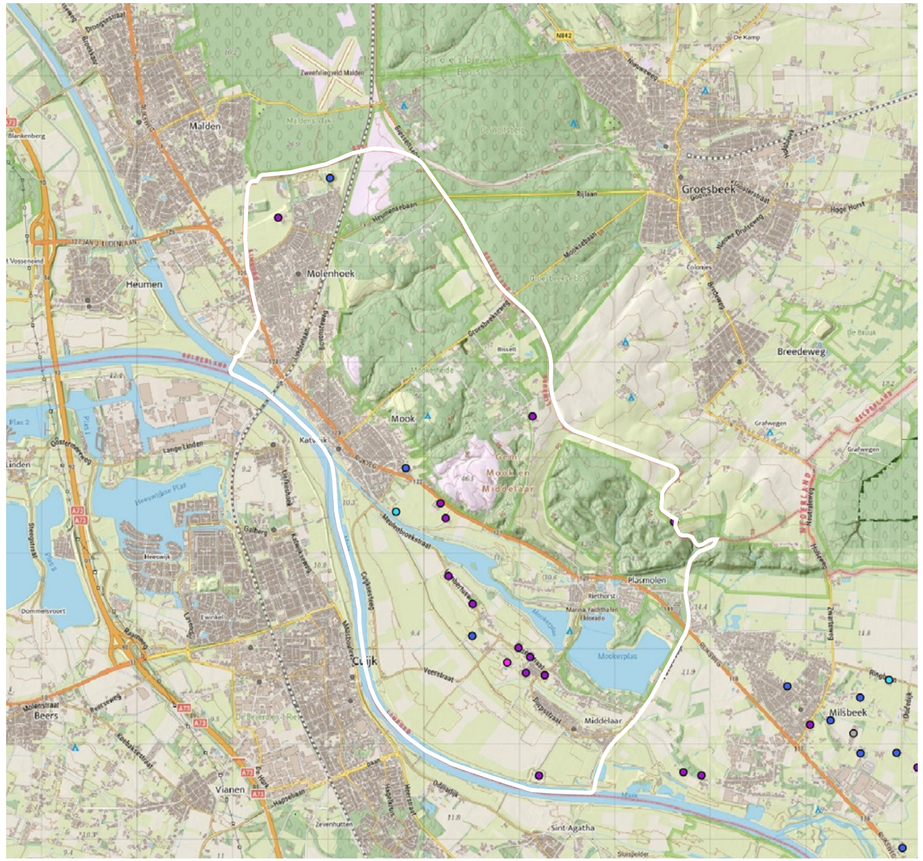
Op de hogere delen van de stuwwal zijn zowel naald- als loofbossen te vinden. Op sommige plaatsen in de bossen zijn bronbeken ontstaan (Mookse Molenbeek en Helbeek) die met name op de St. Jansberg zijn terug te vinden. De beekbegeleidende bronbossen herbergen waardevolle flora- en fauna. Op de stuwwal zijn enkele kleinere en meer uitgestrekte heidevelden aanwezig, zoals Mookerheide en Mookerschans. Bos komt ook voor op de hoger gelegen zandruggen van de rivierduinen. Aan de voet van de stuwwal zijn kwelgebieden te vinden met veel ecologische potenties voor het verbinden van de stuwwal met het Maasdal. In het Maasdal zijn de natuurwaarden vooral verbonden aan het Maasheggengebied. De tussen de weilanden gelegen heggen vormen een belangrijk fourangeergebied voor de das.

Het Maasdal, de beekdalen en steilere hellingen vormen samen de groenblauwe mantel. Deze gebieden vormen samen een soort mantel tussen en bij de Limburgse NNN-gebieden. Op veel plekken in de groenblauwe mantel zijn in de loop der tijd (delen van) steden en dorpen tot ontwikkeling gekomen. Die bebouwde gebieden maken geen deel uit van de groenblauwe mantel, maar staan er wel mee in verband.

> KAART 21: AGRARISCH GRONDGEBRUIK

- grasland
- bouwland
- natuurterrein

> KAART 22: VEEHOUDERIJEN

bron: Kernregistratie Dierverblijven (Atlas Limburg)

- melkrundvee
- varkens
- paarden
- schapen

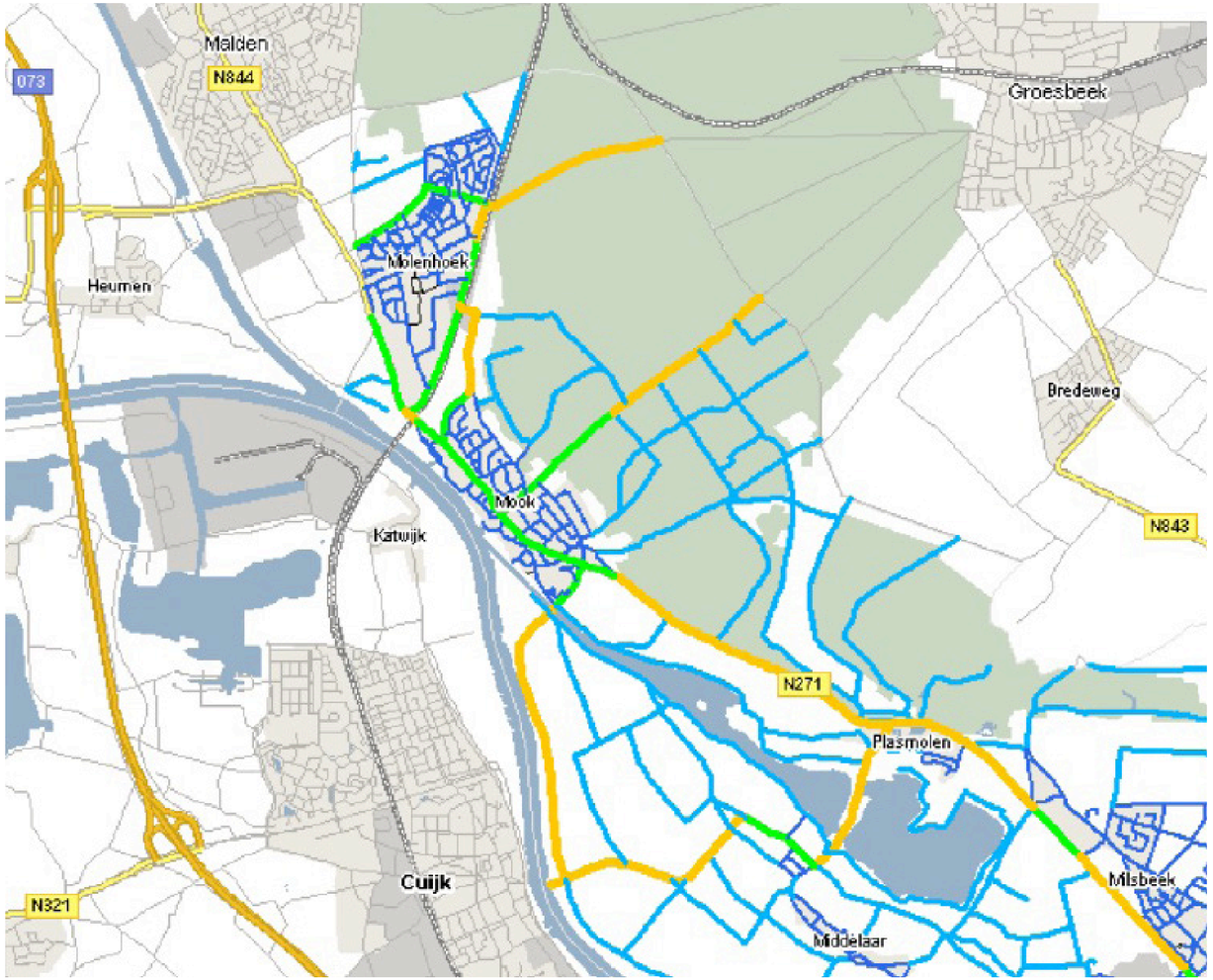
LANDBOUW

Agrarisch grondgebruik

Van oudsher neemt de landbouw een belangrijke positie in de vorming van het landschap. Vooral in het Maasdal, de overgangszone tussen rivierdal en stuwwal, het agrarisch ontginningsgebied ten zuiden van de stuwwal en de terrasvlakten achter de Maasduinen zijn veel gronden in gebruik voor de landbouw. In het Maasdal komen relatief veel graslanden voor. Ten zuiden van de stuwwal is ook akkerbouw te vinden.

Agrarische bedrijven

In de gemeente komen diverse agrarische bedrijven en veehouderijen voor met melkrunderen, varkens, paarden en schapen. Deze agrarische (bedrijfs)bebouwing staat verspreid in het landschap. Rond deze bedrijven liggen stankcirkels, zodat voldoende afstand kan worden gehouden tot geurgevoelige objecten.

> KAART 23: WEGENCATEGORISERING

- gebiedsontsluitingsfunctie buiten bebouwde kom
- gebiedsontsluitingsfunctie binnen bebouwde kom
- erftoegangsfunctie buiten bebouwde kom
- erftoegangsfunctie binnen bebouwde kom

GEMOTORISEERD VERKEER

De gemeente Mook en Middelaar ligt op het snijvlak van de regio's Limburg Noord en Arnhem-Nijmegen. De gemeente heeft een sterkere verbinding met de directe omgeving van de stad Nijmegen (Rijk van Nijmegen) dan met de regio Limburg Noord. Dit heeft vanzelfsprekend zijn weerslag op de aanwezige infrastructuur en de verkeersstromen. Qua bereikbaarheid zijn de snelweg A73, de provinciale N271 en de spoorlijn van Roermond naar Nijmegen (Maaslijn) de belangrijkste verbindingen. De mobiliteit is enorm toegenomen waardoor het bereik van de gemeente verder reikt dan de omliggende dorpen. Zo is de gemeente Mook en Middelaar een belangrijk uitloopgebied voor Nijmegen.

Wegennet

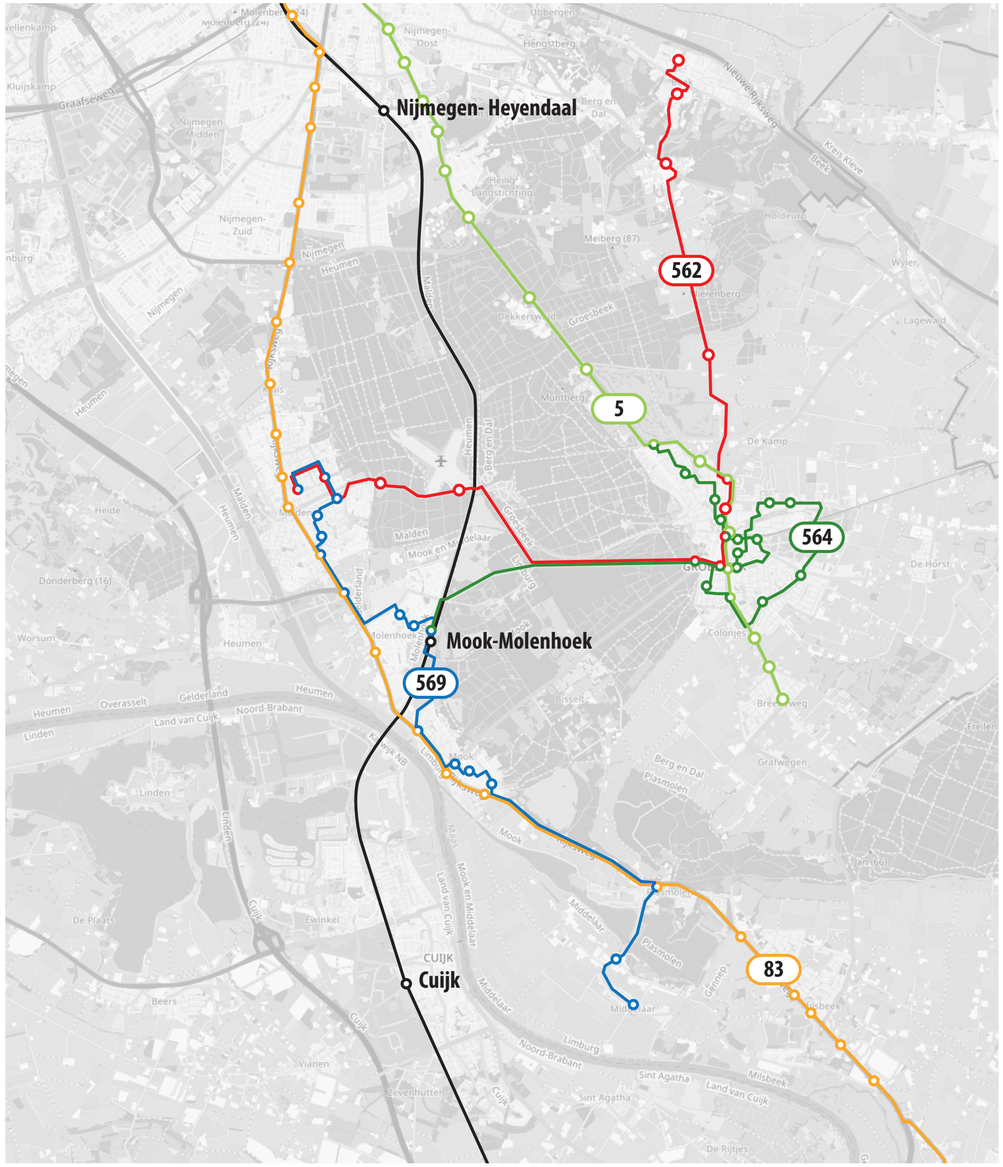
De gemeente Mook en Middelaar heeft een wegencategorisering vastgesteld die binnen de gemeentegrenzen een indeling kent naar gebiedsontsluitingswegen (binnen en buiten bebouwde kom) en erftoegangswegen (binnen en buiten bebouwde kom). De Rijksweg (N271) en de belangrijke gemeentelijke wegen binnen de bebouwde kom zijn gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg. Alle overige wegen zijn erftoegangswegen die gericht zijn op het toegankelijk maken van erven en woonstraten.

De Rijksweg (N271) vormt de regionale wegverbinding tussen Venlo en Nijmegen en is de belangrijkste gebiedsontsluitingsweg voor de verschillende dorpen en het industriegebied Korendal binnen de gemeente. De dorpen Mook, Molenhoek en Plasmolen liggen langs of aan weerszijden van deze weg.

De verkeersstromen zijn de afgelopen decennia steeds meer toegenomen op deze belangrijkste gebiedsontsluitingsweg binnen de gemeente. Bovendien zal dit in de komende jaren nog verder toenemen. Door de komst van de A73 en A77 heeft de N271 een regionale functie gekregen waarbij toerisme en recreatie een belangrijke rol speelt. Maar de functie voor het woon-werkverkeer en utilitair verkeer (waaronder industrie) mag uiteraard ook niet vergeten worden. Daarnaast maakt het lokale wegverkeer gebruik van deze route. Deze situatie leidt tot ongewenst verkeer in de kernen (woonwijken) en vormt al enkele jaren een knelpunt.

Knelpunten gemotoriseerd verkeer

Er zijn op sommige wegen zorgen over de verkeersveiligheid en leefbaarheid. Deze klachten betreffen vaak de N271 en de wegen van en naar Groesbeek. Dit zijn de Ringbaan en Heumensebaan te Molenhoek en de Groesbeekseweg in Mook.

> KAART 24: OV-ROUTES

OPENBAAR VERVOER

Spoorlijn

De spoorlijn Nijmegen-Venlo is een belangrijke ontsluiting voor personen- en goederenvervoer. Het spoor ligt verhoogd in het landschap op een spoordijk. In 2009 werd in het kader van Stadsregiorail het nieuwe station Mook-Molenhoek geopend op dezelfde plaats als het voormalige station. Het station wordt bediend door de (stop)treinen van Arriva, tussen de stations Roermond en Nijmegen. Een keer per kwartier vertrekt een trein vanuit Mook-Molenhoek naar Nijmegen en Venlo.

Buslijnen

De gemeente Mook en Middelaar wordt verder bediend door enkele buslijnen. Lijn 83 rijdt over de A73 van Nijmegen naar Gennep en/of Venlo en doet uitgezonderd de kern Middelaar, de overige kernen van de gemeente aan. Het station in Mook wordt echter niet bediend door deze bus. De buurtbus 564 rijdt van Groesbeek naar station Mook-Molenhoek, maar rijdt niet door naar Mook. Sinds medio 2021 rijdt de nieuwe buurtbus 569 van Malden tot Middelaar en omgekeerd. Deze buurtbus doet ook het station aan.

- Maaslijn (Nijmegen-Venlo-Roermond)
- buslijn 83 (Nijmegen-Mook-Gennep-Venlo)
- buslijn 5 (Nijmegen-Groesbeek)
- buurtbus 562 (Groesbeek-Malden)
- buurtbus 564 (Groesbeek-Molenhoek station)
- buurtbus 569 (Malden-Middelaar)

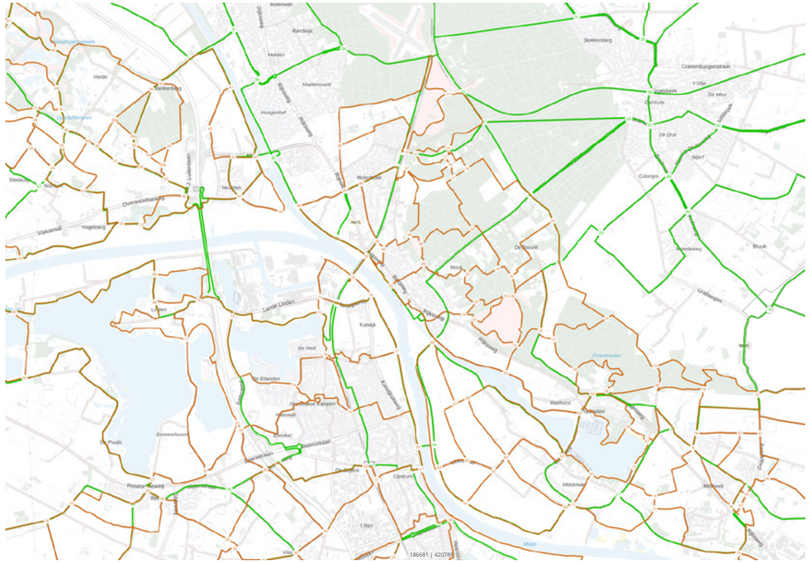
Daarmee zijn alle kernen (ook onderling) aangesloten op het OV-net. Een directe verbinding van Mook naar het 5 kilometer verderop gelegen Groesbeek is niet aanwezig.

Knelpunten openbaar vervoer

De trein op de Maaslijn tussen Venlo en Nijmegen heeft een gebrek aan capaciteit. Een duurzame oplossing wordt pas verwacht met de realisatie van de elektrificatie. Volgens de huidige gegevens ligt de opleverdatum van de opwaardering van de Maaslijn (totaal project) in 2028. Het ontbreken van OV tussen alle kernen van de gemeente is inmiddels opgelost met de introductie van buurtbuslijn 569. Op het gebied van duurzame mobiliteit en het stimuleren van OV-gebruik liggen er kansen in het beter positioneren van Station Mook-Molenhoek als hub en het toevoegen van OV-fietsen.

landelijke fietsroutes (LF)
landelijke wandelroute (LAW)
streekpaden
NS-wandeling

regionale fietsroute
regionale wandelroute

> KAART 25: FIETS- EN WANDELROUTES

LANGZAAM VERKEER

Fietsroutes

In Nederland, Limburg en Mook en Middelaar wordt veel gefietst. Er zijn verschillende fietsroutes mogelijk binnen de gemeente Mook en Middelaar. Deze routes bestaan voor een deel uit vrijliggende fietspaden, maar maken soms ook gebruik van bestaande wegen.

De gebiedsontsluitingswegen zijn uitgevoerd met vrijliggende fietsvoorzieningen (bij 50 km/uur) of fietssuggestiestroken (bij 30 km/uur). Op sommige wegen, zoals de doorgaande wegen als de Groesbeekseweg binnen de bebouwde kom, waar een 30 km/uur snelheidsregime van kracht is, zijn de fietsvoorzieningen ook als fietsstrook aangelegd. Op de overige wegen is sprake van gemengd gebruik en maken fietsers dus gebruik van de rijbaan.

De fietsroutes in de gemeente zijn van groot belang voor dagelijks woon-werkverkeer en leiden ook bezoekers en recreanten langs de mooie plekjes en verbinden de toeristische ondernemers. De regio is opgenomen in het landelijke fietsknooppuntennetwerk. In het gebied ligt een aantal fietsroutes. Zo loopt de Maasroute (LF3) door onze gemeente.

Om het autoverkeer terug te dringen is in 2020 de snelfietsroute F73 Cuijk-Nijmegen (MaasWaalpad) geopend, inclusief een fietsbrug over de Maas naar Cuijk. Het MaasWaalpad loopt van Cuijk over de nieuwe brug De Maasover richting Mook, via Molenhoek en Malden naar de Campus Heyendaal in Nijmegen. De brug kan ook gebruikt worden door voetgangers.

Wandelroutes

Over het algemeen liggen de meeste wandelroutes, streekpaden en onverharde paden op de stuwwal en de rivierduinen. Het lange afstand Pieterpad (LAW9) loopt eveneens door de regio. Verder zijn er lokaal nog enkele kortere wandelroutes uitgezet.

Knelpunten langzaam verkeer

Er zijn een aantal locaties met knelpunten voor de verkeersveiligheid van fietsers. Dit betreft vooral de verbindingswegen van en naar Groesbeek.

LEEFBAARHEID & GEZONDE LEEFOMGEVING

Leefbaarheid vormt een belangrijk onderwerp in dorpen en kleine kernen. Denk bijvoorbeeld aan ontmoetingsplekken, zoals buurthuizen of sportverenigingen. Zeker in een gemeenschap waar steeds meer jongeren wegtrekken, komen dergelijke voorzieningen onder druk te staan. Leefbaarheid wordt bepaald door de betrokkenheid van bewoners op elkaar en op hun wijken en dorpen.

Ontmoetingsplekken

De gemeente kent verschillende ontmoetingsmogelijkheden. Onze gemeente kent drie gemeenschapshuizen en vier breed gedragen ontmoetingsplaatsen voor alle inwoners. De plekken zijn ook bestemd voor kwetsbare groepen en zijn toegankelijk voor mensen met een beperking. In Middelaar is de Dörpskamer in MFC De Koppel de belangrijkste ontmoetingsplaats. Molenhoek kent twee ontmoetingsplaatsen met het Lees- en Ontmoetingspunt (LOP) en gemeenschapshuis De Wieken. In Mook is niet echt sprake van één voorziening, maar zijn er verspreid over de kern meerdere locaties die als ontmoetingsplaats kunnen worden gebruikt (zoals o.a. 't Môks Café).

Verenigingsleven

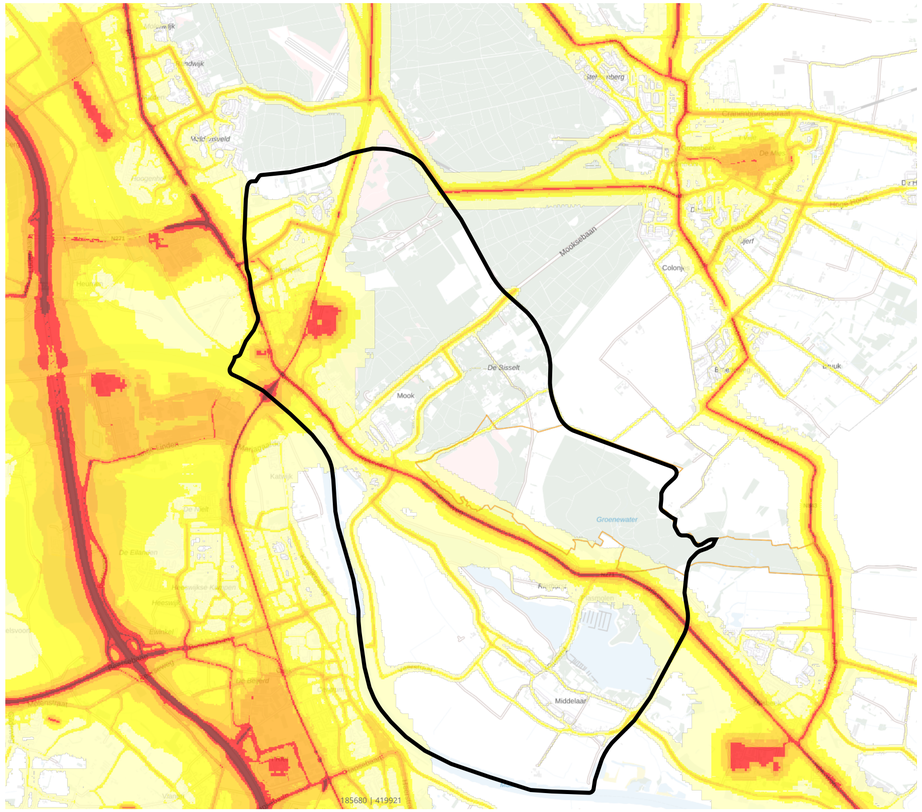
Deelname binnen verenigingen bevordert ontmoeting, sociale samenhang en leefbaarheid in de gemeente. Er is een actief verenigingsleven in de kernen. In de gemeente zijn een aantal organisaties en verenigingen actief die kunst en cultuur voor een breed publiek bereikbaar maken. Ook culturele verenigingen op het gebied van zang, toneel, muziek, carnaval, heemkunde, gilde en schutterij en kunst zijn actief in de gemeente.

Sport en bewegen

Vele inwoners beoefenen een sport in verenigingsverband. Sport en bewegen. Mook en Middelaar heeft de sporters en bewegers veel te bieden. We kunnen wandelen, fietsen, voetballen, korfballen, tennissen, paardrijden, hardlopen, wielrennen en mountainbiken, golfen, turnen, tafeltennissen, badmintonnen, squashen, fitnessen, judo, vechtsport of Qi Gong beoefenen, aan water- zwem- of hengelsport doen of aan denksporten deelnemen. De sportcomplexen bevinden zich in De Lier, Maasvallei en De Heikant. De sportterreinen liggen gesitueerd aan de rand van de dorpen.

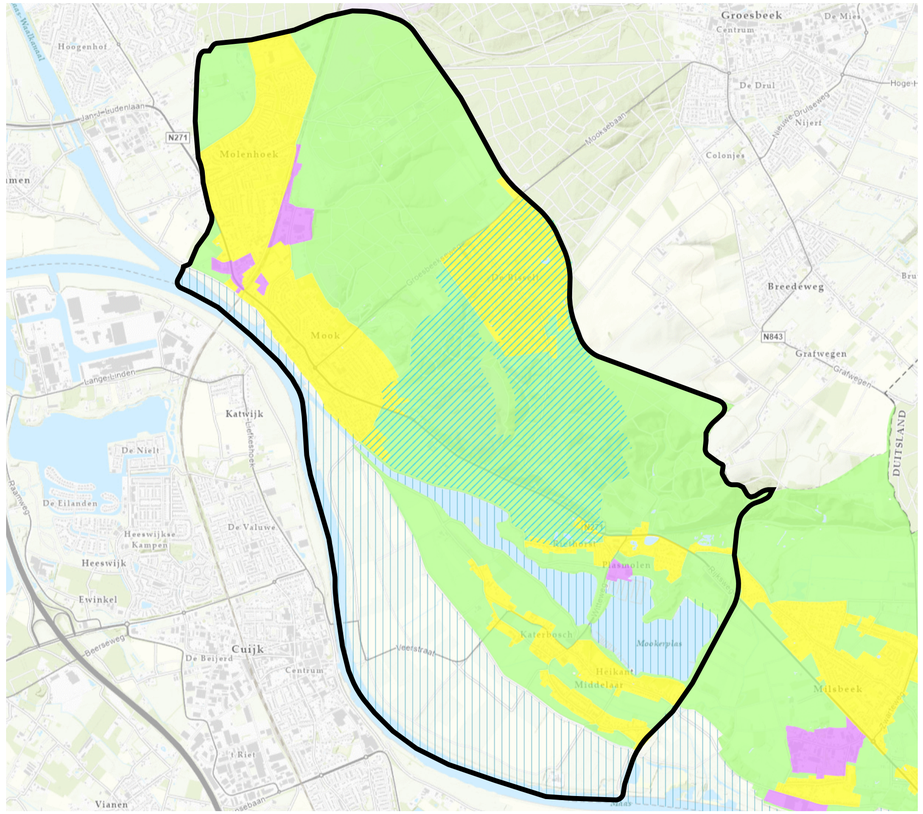
Ook andere maatschappelijke organisaties dan sportverenigingen en commerciële aanbieders organiseren beweegactiviteiten. De Beweegbus komt naar iedere gewenste (zorg)locatie met al het benodigde materiaal voor een passend sportaanbod. Er worden door initiatiefnemers diverse sportactiviteiten georganiseerd binnen de gemeente. Een voorbeeld hiervan is het Beweegplein waar alle sport-, beweeg- en cultuuraanbieders zich kunnen presenteren aan de inwoners. In de buitenruimte zijn beweegroutes in drie dorpskernen gerealiseerd.

Sportverenigingen en clubs hebben te maken met allerlei ontwikkelingen en uitdagingen. Zo staan sportverenigingen onder druk vanwege de terugloop van leden en vrijwilligers. Steeds vaker beoefent men sport alleen of in een zelfgeorganiseerde groep van vrienden. Ook wint het sporten en bewegen in de openbare ruimte aan populariteit. Dat sluit aan bij de wens om in de buitenlucht sportief bezig te zijn, maar zelf het tijdstip te kunnen bepalen om te sporten of bewegen.

> KAART 26: GELUIDSCONTOUREN

- < 45 dB (zeer goed)
- 46-50 dB (goed)
- 51-55 dB (redelijk)
- 56-60 dB (matig)
- 61-65 dB (tamelijk slecht)
- 66-70 dB (slecht)
- > 71 dB (zeer slecht)

> KAART 27: BODEMKWALITEITSKAART

- landbouw / natuur
- wonen
- industrie
- grondwaterbeschermingsgebied
- beheergebied RWS

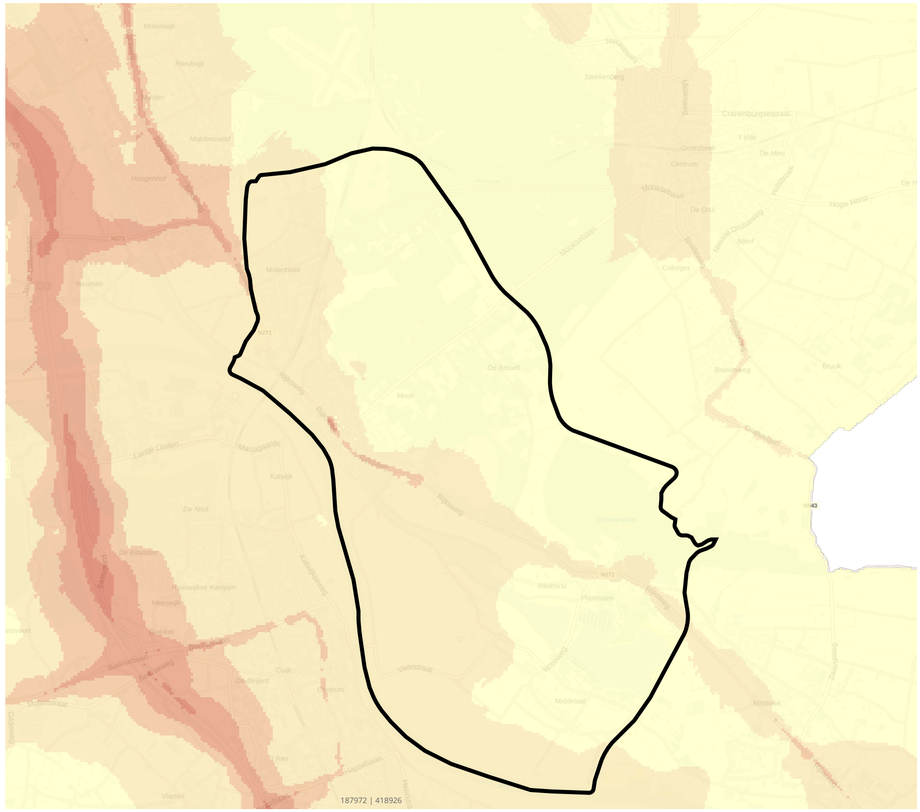
MILIEUKWALITEIT

Geluid

Geluid is een belangrijk onderdeel van de milieukwaliteit van de leefomgeving. Geluidshinder dient zoveel mogelijk te worden voorkomen of te verminderen om negatieve gezondheidseffecten voor bewoners te beperken. Geluid en hinder zijn ruimtelijk bepaald. In de gemeente Mook en Middelaar zijn diverse geluidsbronnen aanwezig, zoals wegverkeer en bedrijfsmatige activiteiten. Langs de weginfrastructuur zijn geluidscontouren bepaald. Sommige gebieden hebben daarbij een mindere geluidkwaliteit zoals de gebieden die grenzen aan drukke wegen. In de gemeente bevinden zich daarnaast enkele bedrijven waarvoor algemene geluidregels gelden, of zo nodig specifieke voorschriften.

Bodemkwaliteit

De bodemkwaliteitskaart beschrijft de (diffuse) bodemkwaliteit binnen het regionale bodembeheergebied. De gemeente gebruikt de bodemkwaliteitskaart om het grondverzet te faciliteren. De bodemkwaliteitskaart dient daarnaast ook als bewijsmiddel voor de kwaliteit van grond. Een regionale bodemkwaliteitskaart geeft echter niet altijd een goed beeld van de lokale bodemkwaliteit. Daarom is er op lokale schaal vaak nog aanvullend bodemonderzoek nodig.

> KAART 28: LUCHTKWALITEIT (STIKSTOFDIOXIDE)

- NO_2-concentratie 10 - 12
- NO_2-concentratie 12 - 14
- NO_2-concentratie 14 - 16
- NO_2-concentratie 16 - 18
- NO_2-concentratie 18 - 20

> KAART 29: LUCHTKWALITEIT (FIJNSTOF)

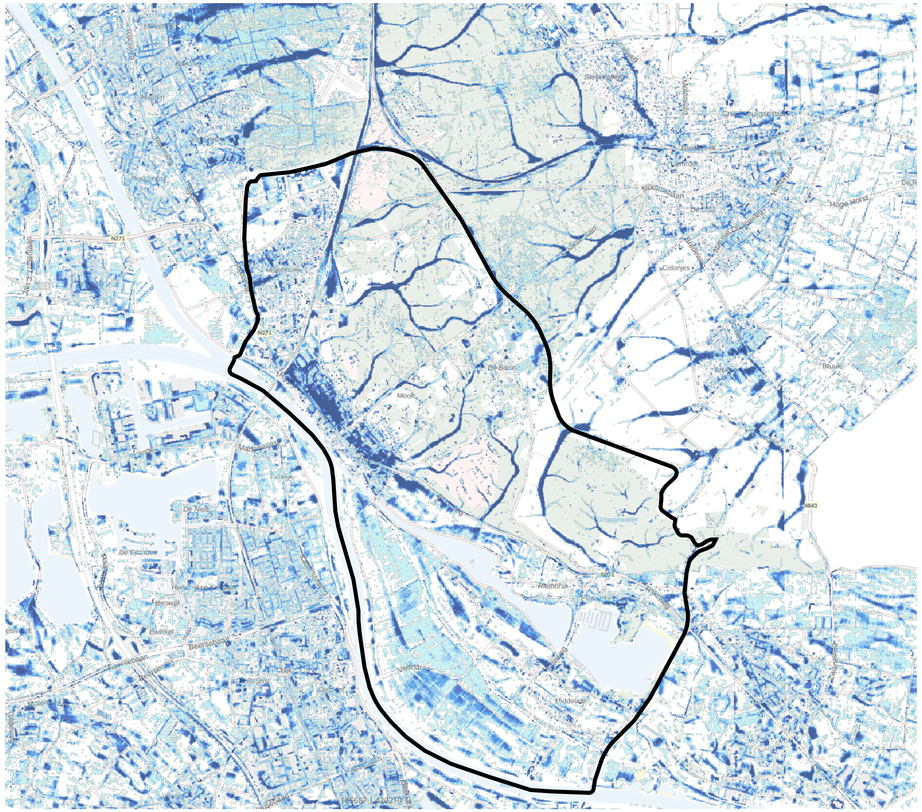
- PM2,5-concentratie 7 - 8
- PM2,5-concentratie 8 - 9

Luchtkwaliteit

In de hele gemeente wordt voldaan aan de wettelijke Europese grenswaarde voor stikstofdioxide van 40 µg/m^3 per jaar. In 2021 stelde de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) nieuwe advieswaarden op. Het effect van NO_2 voor de gezondheid van mensen staat hierbij centraal. De WHO verlaagde de advieswaarden naar 10 µg/m^3.

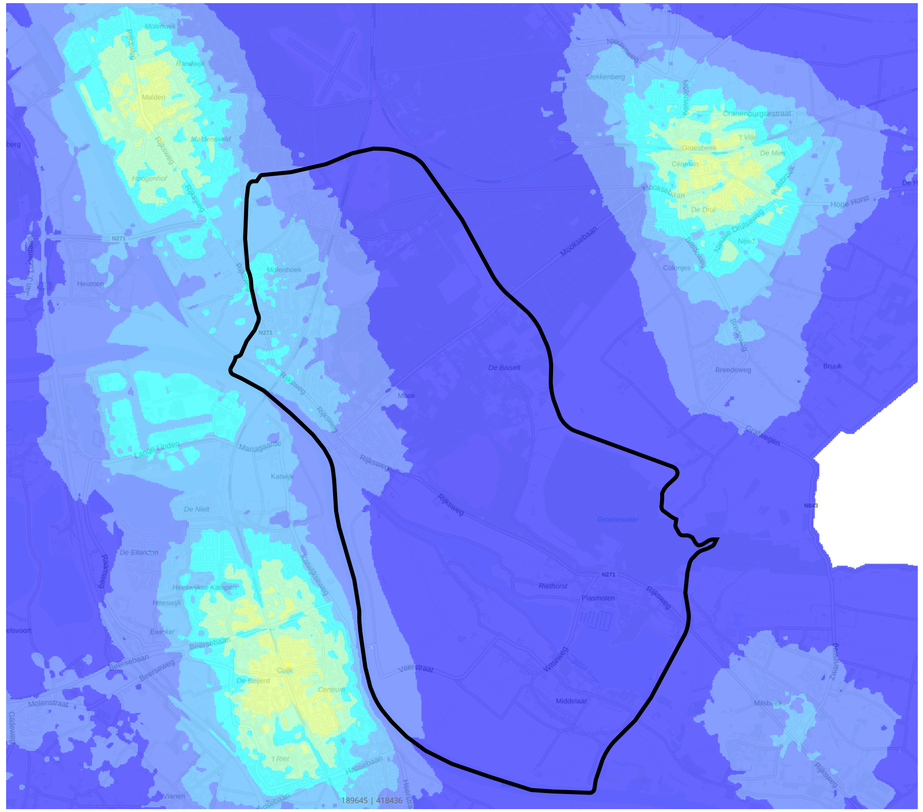
Fijnstof in de lucht is schadelijk voor je gezondheid. De hoeveelheden fijnstof (zowel PM10 als PM2,5) in de lucht zijn de afgelopen jaren sterk gedaald. Dat komt door allerlei maatregelen. Zowel het verkeer, maar ook de industrie en de energiesector stoten minder fijnstof uit.

Ook voor fijnstof gelden de Europese grenswaarden als uitgangspunt. Voor PM10 is de grenswaarde 40 µg/m^3 per jaar en voor PM2,5 geldt 25 µg/m^3 per jaar als wettelijke norm. De WHO verlaagde de advieswaarden voor PM10 naar 15 µg/m^3 en voor PM2,5 naar 5 µg/m^3.

> KAART 30: WATEROVERLAST (NA EEN EXTREME HOOSBUI)

- 5 - 10 cm
- 10 -15 cm
- 15 -20 cm
- 20 - 30 cm
- > 30 cm

> KAART 30: HITTE-EFFECT (GEMIDDELD TEMPERATUURVERSCHIL IN STEDELIJK GEBIED)

- 0,2 - 0,4 °C
- 0,4 - 0,6 °C
- 0,6 - 0,8 °C
- 0,8 - 1,0 °C
- 1,0 - 1,2 °C
- 1,2 - 1,4 °C

ENERGIE EN KLIMAAT

Energie

Binnen de gemeentegrenzen wordt energie verbruikt door de bewoners, instellingen en bedrijven. Maar ook de openbare voorzieningen (straatverlichting, rioolgemalen) en het verkeer hebben energie nodig. Voor het verwarmen van woningen en (bedrijfs)gebouwen wordt hoofdzakelijk gebruik gemaakt van aardgas. Het verkeer maakt vooral gebruik van fossiele brandstoffen (benzine, diesel en lpg). De elektriciteit wordt met name gebruikt voor apparatuur en installaties voor zowel huishoudens als bedrijven, bedrijfsprocessen en (openbare) verlichting.

In Noord-Limburg komt ongeveer 23% van het energieverbruik voor rekening van het verkeer (autoverkeer en scheepvaart). Kijken we naar het overige energieverbruik, dan valt op dat ongeveer 50% van het energieverbruik toe te rekenen is aan de bewoners en 50% aan de bedrijven.

Klimaat

Het Waterpanel Noord (WPN) is een samenwerkingsverband in Noord- en Midden-Limburg van gemeenten, waterschap en waterleidingmaatschappij. In opdracht van het Waterpanel is een Klimaatatlas opgesteld. Met de kaarten uit die atlas zijn o.a. de (toekomstige) locaties in beeld gebracht voor wateroverlast na een extreme bui die eens per 100 jaar voorkomt en hittestress.

DEEL 2: INVENTARISATIE SECTORALE BELEIDSOPGAVEN

INVENTARISATIE SECTORALE BELEIDSOPGAVEN

De Omgevingsvisie beschrijft de strategische ruimtelijke opgaven voor de komende jaren. We blikken vooruit tot 2030, met soms een doorkijk naar de zeer lange termijn tot 2040. In de Omgevingsvisie wordt het sectorale beleid samengebracht en geïntegreerd in één samenhangende visie. Vanuit het geïnventariseerde beleid zijn in deze eerste fase de beleidsopgaven genoteerd die relevant zijn voor de Omgevingsvisie. Dit betreft ruimtelijke opgaven, of maatschappelijke opgaven die een relatie hebben met de fysieke leefomgeving.

Beleidsvelden en thema's

De opsomming van de sectorale beleidsopgaven vanuit het bestaande beleid is in dit deel 2 van het werkdocument (per beleidsveld of thema) weergegeven. Daarbij komen dezelfde beleidsvelden en thema's aan bod als in het eerste deel van dit werkdocument.

Op 7 september zijn de geïnventariseerde sectorale beleidsopgaven besproken met de ambtelijke projectgroep en vertaald naar belangrijke (hoofd)opgaven voor de Omgevingsvisie. Deze hoofdopgaven zijn voorgelegd aan de gemeenteraad (RIA 28 september 2023) en de betrokken stakeholders (23 oktober 2023). Die hoofdopgaven zijn op basis van die gesprekken aangescherpt en vertaald naar samenhangende hoofdopgaven voor de Omgevingsvisie. Deze samenhangende hoofdopgaven worden voorgelegd aan de gemeenteraad (RIA 8 november 2023).

Ondergrond

Bij een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling past dat we rekening houden met het bodem- en watersysteem in de ondergrond; dit is het fundament voor het maken van ruimtelijke keuzes. Ook van rijkswege wordt daarop ingezet. 'Water en bodem sturend' is daarom het nieuwe motto voor alles wat met de ruimtelijke inrichting te maken heeft.

De gemeente vindt de bodemkwaliteit belangrijk en zet zich daarom in om de goede kwaliteit te behouden en waar nodig te verbeteren.

De Omgevingsvisie richt zich op de gehele fysieke leefomgeving, inclusief de bodem en ondergrond. Het regionaal bodembeleid is echter nog niet aangepast aan de Omgevingswet. Hiervoor loopt inmiddels wel een project in de regio, dus dat spoor is in gang gezet.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient onderzoek te worden gedaan naar niet-gesprongen explosieven (NGE).

Landschap

We zetten ons in voor het op duurzame wijze behouden van laanbeplanting. Een deel wordt nieuw aangeplant. Wanneer uit een aangegeven structuur bomen uitvallen, worden nieuwe bomen aangeplant zodat de structuur ook in de toekomst gegarandeerd is.

Het Limburgse landelijk gebied staat de komende jaren voor een groot aantal opgaven, die alleen in samenhang kunnen worden opgepakt. Denk aan herstel van natuur en biodiversiteit, toekomstperspectief voor de landbouw, beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief

goed water, en aan leefbaarheid in brede zin. Allemaal zaken die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

De combinatie ervan maakt dat we aan de vooravond staan van een ingrijpende 'verbouwing' van het landelijk gebied. De meest ingrijpende sinds decennia.

Water

In 1993 en 1995 hebben grote overstromingen plaatsgevonden, waarbij de Maas buiten haar winterbedding trad en delen van de gemeente onder water heeft gezet. Dat heeft geleid tot een pakket aan waterkerende maatregelen die voor een groot deel bestaan uit het verhogen van bestaande kades en natuurlijke hoogten. In het gebied tussen Gennep en Mook, benoemd als 'Lob van Gennep', zijn overheden samen aan de slag met een pakket aan maatregelen.

Voor het tegengaan van wateroverlast en het verbeteren van de waterveiligheid in het regionale watersysteem (de beken) zetten we primair in op het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL).

Er moet worden voldaan aan de kwaliteits- en kwantiteitsdoelen voor grond- en oppervlaktewater.

Bij nieuwbouwprojecten en rioolvervanging wordt voor de afvoer van stedelijk afvalwater en hemelwater een stelsel aangelegd dat rekening houdt met de toekomst.

Bij nieuwbouw (of grondige verbouwing) op particulier terrein moet het hemelwater op eigen terrein worden verwerkt. Pas als dit niet mogelijk blijkt te zijn mag het worden geloosd op een (hemelwater)riool van de gemeente. In het buitengebied wordt hemelwater niet afgevoerd via het riool.

Het is belangrijk dat de openbare ruimte wordt ingericht op het opvangen van grote hoeveelheden hemelwater. Het heeft de voorkeur om water zoveel mogelijk vast te houden binnen een gebied, dus waar mogelijk infiltreren we het in de bodem. Als we toch kiezen voor het afvoeren van hemelwater, dan zorgen we voor een buffer zodat het water geleidelijk wordt weggevoerd.

We onderhouden alle rioleringsobjecten om ervoor te zorgen dat ze goed functioneren. Aan de hand van inspectiegegevens bepalen we welke riolen we moeten vervangen vanwege hun technische staat. Daarnaast kijken we ook naar andere plannen die op onze riolering van invloed zijn: plannen voor klimaatadaptatie, ruimtelijke ontwikkelingen, weg- en groenonderhoud.

Groenstructuur

Voor het behoud van de groene uitstraling is het van belang om het groen in de bestaande dorpskern en bij nieuw te ontwikkelen woonwijken te behouden, versterken en waar nodig te vergroten.

Het is van belang om het openbaar groen zo goed mogelijk af te stemmen op de wensen van de diverse doelgroepen: jongeren, volwassenen, ouderen.

Bomen leveren een wezenlijke bijdrage aan de esthetische, cultuurhistorische en/of ecologische kwaliteiten van de woon- en leefomgeving in de dorpen en het buitengebied. Het beleid van de gemeente is er daarom op gericht het bomenbestand, in kwantitatieve en kwalitatieve zin, duurzaam in stand te houden.

Waardevolle bomen en houtopstanden die zijn opgenomen in het Bomenregister van de gemeente mogen zonder vergunning niet worden geveld. Compensatie kan worden opgelegd in de volgende gevallen:

- als voorwaarde verbonden aan een omgevingsvergunning kappen op basis van de vigerende Bomenverordening gemeente Mook en Middelaar;
- als voorwaarde verbonden aan een omgevingsvergunning kappen op basis van het bestemmingsplan;
- na het illegaal kappen van een boom of vellen van een houtopstand.

In samenwerking met de gemeenten Bergen en Gennep is een visie opgesteld om tot een ontwikkelplan voor het Limburgse Maasheggenlandschap te komen. Dat plan legt de basis voor projectmatige uitvoering. In de komende jaren willen de gemeenten Bergen, Gennep en Mook en Middelaar het streefbeeld uit de visie realiseren en duurzaam borgen.

Het rooien van waardevolle bomen en Maasheggen is zonder vergunning niet mogelijk.

Er dient rekening te worden gehouden met voldoende ruimte voor bomen, zowel bovengronds als ondergronds. Hiermee kan toekomstige overlast worden voorkomen. Waar nodig wordt de groeiplaats afgestemd en aangepast op de boomsoort, zodat het streefbeeld kan worden bereikt, dat past bij de functie van de boom in de openbare ruimte.

Bepalend is niet het aantal bomen, maar veel meer de omvang van het kroonvolume van de boom. Hoe groter die is, hoe groter ook de ecosysteemdiensten (verkoeling, filtering lucht, opvang water, biodiversiteit) van de boom.

Voor grotere boomstructuren of structuren die in verbinding staan met het buitengebied wordt de voorkeur gegeven aan soorten, die van nature voorkomen in het gebied.

In de woonwijken wordt voor de nodige afwisseling en sierwaarde de voorkeur gegeven aan cultuursoorten. Voor laan- en straatbeplanting wordt omwille van het sterke laan effect de voorkeur gegeven aan gelijksoortige aanplant van dezelfde leeftijd.

Het Groenstructuurplan is gedateerd en zou herzien moeten worden door meer aandacht voor de effecten van klimaatveranderingen: droogte, hittestress (verkoeling), waterberging en biodiversiteit.

Archeologie

We behouden, ontwikkelen en maken markante aardkundige overgangen beleefbaar door het versterken van kenmerkende contrasten, bescherming van zichtlijnen, ontwikkeling van robuuste groenstructuren en de aanleg van recreatieve routes.

De gemeente Mook en Middelaar behoudt zoveel als mogelijk de archeologische resten in de grond (behoud in situ) en laat waar mogelijk de maatregelen ter bescherming en behoud van de archeologische resten opnemen in het programma van eisen van het ontwerp en de voorbereiding van nieuwbouwplannen in gebieden waar archeologische waarden aanwezig zijn. Het vermijden van kostbare opgravingen is niet alleen vanuit overwegingen van kostenefficiëntie beter, behoud in situ maakt ook voor toekomstige generaties het kennismaken met het verleden mogelijk.

De gemeente Mook en Middelaar ligt niet binnen een provinciaal aandachtsgebied voor archeologie en ziet geen noodzaak om gemeentelijke archeologische monumenten en/of aandachtsgebieden aan te wijzen.

Cultuurhistorie

Mook en Middelaar is rijk aan verschillende (cultuur) historische waarden en monumenten. Het is belangrijk dat dit historisch erfgoed wordt beschermd en waar mogelijk meer beleefbaar wordt gemaakt, zoals de Mookerschans, de Romeinse villa en brug, de Plasmolense watermolen, etc.

De cultuurhistorische waarden kunnen zichtbaar worden gemaakt middels een app, routes en kunstobjecten in het landschap. Er wordt aansluiting gezocht op bestaande routestructuren en gekeken of het mogelijk is om aan te sluiten bij bestaande digitale systemen.

Stedenbouw

Binnen de dorpen kunnen we de ruimte slimmer benutten. Inbreiding en transformatie is het devies. Dit zal lokaal niet overal kunnen, maar het is een duurzame strategie voor de verstedelijkingsopgave in de regio.

We zetten in op het optimaal benutten van de gebouwde omgeving, als kans voor het vergroten van leefkwaliteit in bestaande wijken, én voor het realiseren van de ambities van de verstedelijkingsstrategie 'meer landschap meer stad'.

Met de ontwikkeling van groene dorpsranden wordt de overgang tussen dorp, bedrijventerrein en het omliggende landschap verfijnd en beter ingepast. Het doel van de groene dorpsranden is streven naar een kwaliteitsverbetering. Grote diversiteit in de vormgeving van de dorpsrandbeplanting kan een belangrijke rol spelen in de overgang tussen dorp en landschap.

Bij de jonge kern Molenhoek en de historische kern Middelaar is voor een deel een harde rand van bebouwing, storend in het landschap aanwezig. Door meer landschappelijke beplanting toe te passen tussen en voor deze bebouwing ontstaat er een zachtere rand.

Wonen

Gemeente Mook en Middelaar heeft de ambitie om te groeien. Deze ambitie komt voort uit de stijgende trend die is voorzien voor de woningvraag binnen de regio.

Het is de wens van de gemeente om te bouwen voor diverse doelgroepen en de nieuwe wijk te voorzien van verschillende woningtypologieën. Daarbij wordt aangesloten bij de afspraken die met het Rijk, provincie en de regio Arnhem-Nijmegen zijn gemaakt in de Woondeal 2.0.

Mook en Middelaar participeert in twee woonregio's: Noord-Limburg en De Groene Metropool. Het provinciaal woonbeleid van Limburg is leidend voor de gemeente.

In het regionaal verband van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen wordt gestreefd naar een gezonde woningmarkt. Daarbij zetten de provinciaal bestuurlijke afspraken in de Woondeal 2.0 in op de bouw van 33.000 woningen tot en met 2030 en zo'n 55.000 woningen richting 2040. Dat betekent een woningproductie van zo'n 3.700 woningen per jaar.

Iedere gemeente in de regio zorgt vanaf 2025 binnen de nieuwbouwopgave voor minimaal 30% sociale huur en minimaal 35% middenhuur en betaalbare koop (tot €355.000). Op basis van de uitkomsten van het woningbehoefteonderzoek zet de regio zich ervoor in dat een op basis van het woonbehoefteonderzoek per gemeente te bepalen deel in het middensegment bestaat uit betaalbare koopwoning voor de lagere inkomens met een prijs van maximaal €250.000 of middenhuur.

Het aandeel van de gemeente Mook en Middelaar bedraagt binnen de regionale woningbouwopgave in de Woondeal 2.0 in totaal 360 woningen tot 2030. Als onderdeel van die (regionale) woningbouwopgave dienen 200 woningen in de categorie 'betaalbaar' te worden gerealiseerd voor mensen met lage en middeninkomens, waaronder veel starters. Die 200 betaalbare woningen (in de periode tot 2030) zijn als volgt onderverdeeld:

- 90 woningen sociale huur (€ 763,47, prijspeil 2022)
- 20 woningen middenhuur (€ 1.026, prijspeil 2023)
- 90 woningen betaalbare koop (maximaal €355.000,-, voor lagere inkomens maximaal €250.000,-).

Er dient specifieke aandacht uit te gaan naar de realisatie van woningaanbod voor personen met een handicap, levensloopbestendige woningen en combinaties van wonen met zorg en beschermd wonen.

We zorgen in het kader van beschermd wonen voor voldoende woningen, ambulante begeleiding en intensieve samenwerking op wijkniveau voor mensen met een psychiatrische aandoening en jongvolwassenen die uitstromen uit de jeugdzorg met verblijf. Dit betekent dat we hiervoor een aantal woningen cumulatief beschikbaar dienen te stellen. Daarbij is vooral behoefte aan kleinere, goedkopere, over de gemeente verspreide woonruimten.

In het Rijk van Nijmegen is afgesproken dat iedere gemeente minimaal één extra wooninitiatief voor 'bijzondere' doelgroepen realiseert. Iedere gemeente dient zich maximaal in te spannen om reguliere en bijzondere wooninitiatieven te ontwikkelen, waar de kwetsbare GGZ-doelgroep gebruik van kan maken.

Werken en economie

Mook en Middelaar is van nature geen typische werkgemeente en wil dit ook niet worden. We houden het huidige ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijvigheid wel in stand en versterken dit waar nodig.

We zetten in op het vitaal en veilig houden van bedrijventerrein Korendal, inclusief aanpak leegstand en behouden bedrijvigheid. Herstructurering betekent in dit geval dat de huidige staal gerelateerde bedrijvigheid behouden blijft. Wel wordt ingezet op verbetering van de infrastructuur en de uitstraling en uniformiteit van de kavels. Ook wordt door herstructurering van kavels gezocht naar extra uitbreidingsruimte voor de huidige ondernemers en nieuwe, meer duurzame bedrijvigheid.

We versterken de verblijfsfunctie in het centrum van Molenhoek. Op leegstandslocaties in het centrum verkennen we samen met de eigenaar een invulling van de panden met andere functies (zoals horeca, zorg).

Recreatie en toerisme

We bekijken wat de mogelijkheden zijn om het gebied rond de Mookerheide beter te ontsluiten voor recreatie, zodat een deel van de druk bij de Mookerheide zelf kan worden weggenomen. Door de wandel- en fietsmogelijkheden te vergroten zal het gebied recreatief aantrekkelijker worden, waardoor ook de stuwwal gedeeltelijk zou kunnen worden ontlast.

In een aantal gebieden kan het fietsroutenetwerk uitgebreid of verbeterd worden. Hierbij worden zowel fiets- en wandelroutes als struinpaden aangegeven. Het gaat hierbij vooral om die gebieden die nu nog niet, of zeer beperkt recreatief toegankelijk zijn.

Voor wandelen is het gewenst de mogelijkheden herkenbaar en samenhangend te presenteren, bijvoorbeeld door een gelijksoortige (regionale) wandelinfrastructuur te creëren. De verbetering van de wandelmogelijkheden langs de Maas vormt daarbij een aandachtspunt.

Het dient beter mogelijk te worden gemaakt om ommetjes te maken vanuit het dorp.

Voor het zoneren en geleiden van toeristen en recreanten (met name wandelaars en fietsers) en het vergroten van de economische spin-off worden in de gemeente toeristische overstappunten (TOP's) ontwikkeld.

De economische spin-off van het kwalitatief hoogwaardige dagrecreatieve product van de gemeente kan worden vergroot door meer ontwikkelingsmogelijkheden te bieden voor toeristische verblijfsrecreatie. Hier wordt dan ook de benodigde ontwikkelruimte voor geboden.

Op (middel)lange termijn kan (vanuit het bedrijfsleven) wellicht de scope worden verlegd naar nieuw vestiging

van bedrijven. Uitgangspunt daarbij is dat deze nieuwe accommodaties iets toe moeten voegen aan het bestaande product (niet meer van hetzelfde maar diversificatie) en zich sterker richten op de toeristische markt en seizoensverlenging.

De gemeente ziet goede kansen voor de ontwikkeling van kleinschalige verblijfsrecreatie. Het beleid, onder andere vastgelegd in het VAB-beleid, ten aanzien van Bed & Breakfast-voorzieningen en kleinschalige verblijfsrecreatie is ruimhartig en behoeft geen verdere aanpassing.

Mook en Middelaar zet zich in op kleine tot middelgrote dagrecreatieve voorzieningen: de hotspots. Deze kunnen, mede afhankelijk van het particulier initiatief, in een brede variatie tot ontwikkeling komen: indoor en outdoor sport (in het Lierdal), plattelandsrecreatieve voorzieningen (rondom Middelaar), natuurgerichte attracties en cultuurhistorische bezienswaardigheden (bijvoorbeeld rondom ateliers, gekoppeld aan de kunstenaarskolonie).

Voor Mook is het gewenst dat het minder met de rug naar de Maas toe ligt. De Maasboulevard biedt hier goede mogelijkheden voor de ontwikkeling van watersport (bijvoorbeeld aanlegplaats rivercruises), horeca en dagrecreatieve voorzieningen. We hanteren een flexibele houding en bieden ruimte voor toeristisch-recreatieve initiatieven op Maaskade.

Voor Plasmolen wordt een integraal plan opgesteld waarin een oplossing wordt geboden voor de parkeerproblematiek, de uitstraling van het dorp en het verbeteren van de (zicht)relatie met de plas en de St. Jansberg. Voor de herinrichting van het horecaplein van Plasmolen wordt gewerkt aan een schetsontwerp. De uitvoeringsfase van het plan is voorzien in 2024.

Ontwikkeling van station Mook-Molenhoek als een groene toegangspoort voor de Mookerheide.

Natuur

We zetten ons in om de doelstellingen van het Nationaal en Limburgs Programma Landelijk Gebied (NPLG/LPLG) te realiseren. Daarbij gaat het onder andere om het voorkomen van verslechtering van de natuur in Natura2000-gebieden (per direct) en het realiseren van de Ontwikkelopgave Natuur (2027).

Er is een snelle en forse vermindering van de stikstofdepositie op Natura2000-gebieden nodig, op de eerste plaats uit oogpunt van natuurherstel maar evenzeer belangrijk om op termijn weer vergunningverlening mogelijk te maken voor (agrarische) bedrijven, infrastructuur, woningbouw, energievoorziening en andere maatschappelijke ontwikkelingen.

Bijzondere natuurgebieden en bronbeken op de stuwwal worden bedreigd met verdroging.

De Maasheggen zijn een heel mooi middel/kans om de stuwwal, de Jansberg en het Maasdal (en indirect daarmee ook het Reichwald en Nationaal park Maasduinen) met elkaar te verbinden. Daarmee kunnen ‘ecological stepping stones’ worden gerealiseerd ten behoeve van de groenblauwe dooradering van het gebied.

Gemeente en marktpartijen werken samen aan het natuurinclusief maken van gebouwen en buitenruimte.

Landbouw

De belangen van de landbouw staan onder druk door de ontwikkelingen op het gebied van waterberging en natuur, maar ook van woningbouw en toerisme.

De agrarische sector staat voor de uitdaging om anders te werken. De transitie richting meer natuurinclusieve landbouw en kringlooplandbouw is een opgave die ruimte vraagt. Daarnaast zal de landbouwfunctie in het landelijk gebied steeds meer verweven raken met de functies natuur, recreatie en toerisme.

In de agrarische gebieden kunnen de recreatieve en ecologische waarden van het gebied versterkt worden door erfbeplanting en kleine landschapselementen.

Mobiliteit

Verkeer stopt niet bij gemeente- en provinciegrenzen en het is dus logisch en noodzakelijk dat opgaven op het gebied van mobiliteit in een regionale samenwerking wordt opgepakt. De ambitie is om in 2040 dé klimaatvriendelijkste, toegankelijkste en veiligste regio van Nederland te zijn op het gebied van mobiliteit, waarbij mobiliteit bijdraagt aan een fijne leefomgeving voor iedereen.

De gemeente Mook en Middelaar hanteert vanuit duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid de volgende leidende ambities:

- verbetering verkeersveiligheid;
- verbetering bereikbaarheid;
- verbetering leefbaarheid;
- stimulans duurzaamheid.

Naar verwachting heeft de regionale woningbouwopgaven zijn weerslag op het aantal verkeersbewegingen in de gemeente Mook en Middelaar. Een toename van het doorgaande regionaal verkeer op de routes door de gemeente zorgt met name voor een extra belasting in de kernen Mook (Groesbeekseweg) en Molenhoek (Ringbaan en Heumensebaan).

Concrete maatregelen zijn gericht op een aantal aandachtsgebieden vanuit verkeersveiligheid. Dit maatregelenpakket richt zich onder andere op:

- de situatie rondom de Groesbeekseweg in Mook en de Ringbaan en Heumensebaan in Molenhoek;
- verbeteren voorzieningen voor langzaam verkeer tussen Plasmolen en Middelaar in relatie tot bereikbaarheid OV-haltes N271 en recreatiedoeleinden Plasmolen;
- fietsroute Molenhoek-Groesbeek.

Het beter positioneren van de functie van het station en stationsgebied vormt een opgave vanuit mobiliteitoogpunt. Daarbij zou het station meer als een hub moeten gaan functioneren met meerdere vormen van mobiliteit.

Het gebruik van elektrische auto’s in Nederland groeit. Zo ook binnen de gemeente Mook en Middelaar. Hierdoor stijgt ook de vraag naar meer publieke- en private laadinfrastructuur.

Een toename van openbare laadpalen heeft zijn weerslag op de invulling van de openbare ruimte en in het bijzonder het gebruik van de parkeerplaatsen. Het is noodzakelijk om na te denken hoe hier mee om moet worden gegaan. Het voorstel is dan ook om hiervoor beleid op te gaan stellen.

De elektrische fiets wint de laatste jaren aan positie en wordt steeds meer gebruikt door senioren, maar ook door forenzen en middelbare schooljeugd. Daarnaast worden ook speedpedelecs steeds meer ingezet. De snelheden die gehaald worden met deze fietsen zijn hoger dan met een normale fiets. Dit vraagt om duidelijke verkeersregels en beleid.

Samenleving en maatschappij

We willen dat iedereen vitaal blijft en kan en mag meedoen in onze hedendaagse samenleving. Gezondheid en zelfredzaamheid zijn wezenlijke voorwaarden en kunnen het verschil maken in wel of niet succesvol participeren. Basisvoorzieningen in de nabije leefomgeving zijn belangrijk om prettig te kunnen leven.

We gaan de kansen die het klein zijn ons biedt, beter benutten. Daarbij verliezen we de mensen die ons nodig hebben niet uit het oog. Er valt niemand buiten de boot. Iedereen doet mee en voelt zich hier thuis en veilig.

We hebben aandacht voor kwetsbare groepen (ouderen, jongeren, mensen met een laag inkomen, mensen met een beperking). Dat kunnen personen zijn met een zichtbare handicap, personen met een niet-zichtbare handicap en personen zonder handicap.

De openbare ruimte moet geschikt zijn voor alle doelgroepen, waarbij jong en oud door elkaar moeten kunnen lopen en elkaar kunnen ontmoeten.

De grootste behoefte van de jongeren lijkt uit te gaan naar ontmoetingsplekken in de buitenlucht. Wij willen de mogelijkheden daarvoor ook vergroten. Een combinatie met speelplekken voor alle generaties hebben daarbij onze voorkeur, maar dat is geen dwingende voorwaarde.

Een breed gedragen en goed toegankelijke ontmoetingsplaats in Mook wordt momenteel gemist. We onderzoeken samen met een aantal partners of en hoe een ontmoetingsplaats kan worden gerealiseerd.

Gezondheid en leefklimaat

Gezondheid krijgt een steeds prominentere rol binnen de gemeente. We richten ons op positieve gezondheid en zetten ons daarbij onder andere in op het sport- en beweegaanbod, omdat dit op velerlei manieren bijdraagt aan een gezonde leefstijl.

We willen bereiken dat iedereen zich kan ontwikkelen en met plezier kan sporten, bewegen en deelnemen aan culturele activiteiten. Sport en bewegen moet voor iedereen in Mook en Middelaar toegankelijk en bereikbaar zijn, ook voor mensen met een beperking. Het is belangrijk dat sportaccommodaties en de openbare ruimte uitnodigt om met plezier en veilig te sporten en bewegen.

We vinden het belangrijk dat bewoners en gebruikers betrokken worden bij de inrichting van de beweegvriendelijke openbare ruimte. Als deze beweegvriendelijk en groen is, bewegen mensen meer en nodigt dit uit tot gezond gedrag (gezondheidsbevordering). Ook moet de omgeving veilig zijn, zodat mensen het prettig vinden er te wonen of recreëren (gezondheidsbescherming).

Niet alle wandelpaden en openbare plekken in het groen zijn toegankelijk voor personen met een beperking. Hier wordt aan gewerkt. Bijvoorbeeld door het familiepad op te nemen in het wandelroutenetwerk en op nader te bepalen plekken een rolstoel beschikbaar te stellen die geschikt is voor ongelijke ondergrond. Daarnaast zal op nader te bepalen plekken een bankje worden geplaatst dat geschikt is om met een rolstoel aan te zitten.

We stimuleren projecten die bewegen in de openbare ruimte aantrekkelijker maken. Denk hierbij o.a. aan de ontwikkeling van Beweegroutes in drie dorpskernen, het fietsroutenetwerk en het verbeteren en ontwikkelen van nieuwe speelplekken. In de afgelopen periode zijn er al twee nieuwe speeltuinen gerealiseerd, een derde speeltuin wordt aankomende periode gerealiseerd.

Bij nieuwbouwplannen, herinrichtingsplannen en inbreidingsprojecten reserveren we ruimte door openbare sport-, speel- en beweegvoorzieningen al vroeg in de plannen mee te nemen. Als het kan, willen we dit afstemmen met (toekomstige) inwoners en gebruikers.

In 2040 nodigt de leefomgeving uit om te bewegen, te sporten en te ontmoeten en draagt daarmee bij aan de gezondheid van onze inwoners.

De fysieke omgeving is ook van invloed op de mentale gezondheid, ons gevoel van welbevinden. Dat geldt bijvoorbeeld voor mensen met psychische klachten, depressieklachten en eenzaamheid. Onze gemeente weet zich gezegend met veel natuurschoon, met veel ruimte voor recreatie en ontspanning. Dat willen wij behouden.

Voor burgers is ook de directe omgeving van hun woonplek van groot belang voor de mentale gezondheid. Behalve dat wij ons inspannen om de openbare ruimte zo aantrekkelijk en veilig mogelijk te houden, willen wij meer inspelen op de eigen inbreng van burgers. Ons doel is, dat burgers blij worden van hun omgeving en er hun eigen creativiteit in kwijt kunnen. Dit betekent ook dat we als gemeente open staan voor burgerinitiatieven op dit gebied.

Milieu

In de hele gemeente wordt voldaan aan de wettelijke milieunormen voor luchtkwaliteit, bodemkwaliteit en geluid. In 2021 stelde de WHO nieuwe advieswaarden die veel strenger zijn dan de geldende wettelijke normen. Om aan de nieuwe WHO-waarden te voldoen zijn maatregelen nodig.

Het Schone Lucht Akkoord richt zich op gezondheidswinst door aanpak van de luchtverontreiniging door fijnstof én stikstofdioxide. Het doel van het Schone Lucht Akkoord is om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Het is een akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten. We verkennen de mogelijkheid om als gemeente aan te sluiten bij het Schone Lucht Akkoord.

De algemene regionale bodemkwaliteit vormt geen belemmering voor het duurzaam gebruiken van de bodem voor de huidige functies.

Bij de uitvoering van projecten zal een eventueel grondoverschot conform de geldende regels van het Besluit bodemkwaliteit kunnen worden hergebruikt. Hiermee wordt grondverzet binnen de regio mogelijk gemaakt en wordt voorkomen dat er een verslechtering van de bodemkwaliteit plaatsvindt.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, gemeente en waterschap.

Op dit moment werken we aan een Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie. Dit kan leiden tot een andere manier van omgaan met hemelwater (waar boven- en ondergronds ruimte voor nodig is).

De veranderende klimaatomstandigheden zorgen ervoor dat we de leefomgeving en het watersysteem moeten aanpassen. Wateroverlast wordt verminderd door het stimuleren van het afkoppelen van hemelwaterafvoer. Bij de inrichting van de openbare ruimte zal mede worden ingezet op het voorkomen van wateroverlast en hittestress. Droogte gaan we tegen door water zo veel mogelijk lokaal te infiltreren.

Wateroverlast, droogte en hittestress vragen om klimaatadaptieve maatregelen: meer groen, meer water, meer landschap. In de kernen gaat het om minder verharding en meer groen en water in de openbare ruimte om zo de ‘sponswerking’ van het dorp te vergroten.

We nemen klimaatadaptatie op in het nieuwe beleidsplan voor Duurzaamheid (2023).

Energietransitie

De energietransitie is gemeentegrensoverschrijdend en bij uitstek een (boven)regionale opgave. De gemeente Mook en Middelaar is de afgelopen tijd betrokken geweest bij de totstandkoming van de Regionale Energiestrategie (RES) Noord en Midden Limburg.

De gemeente heeft de ambitie om energieneutraal te zijn. Om dat doel te bereiken betekent het ten eerste beperking van het energieverbruik. Stap 1 is dus het terugdringen van de behoefte aan energie. De komende jaren wordt daarom ingezet op het isoleren van gebouwen.

Als woningen en utiliteitsgebouwen goed geïsoleerd zijn, kan worden overgestapt op nieuwe verwarmingstechnieken. Kansrijke verwarmingstechnieken in de gemeenten Mook en Middelaar zijn een individuele warmtepomp, een lage temperatuur warmtenet en groengas. Deze technieken werken alleen in gebouwen die goed geïsoleerd zijn.

In het stedelijk gebied zijn er kansen voor met name individuele warmtepomp en lage temperatuur warmtenet. In het buitengebied zijn er kansen voor een individuele warmtepomp en groengas. Groengas is slechts beperkt beschikbaar.

Naast energiebesparing en aardgasvrije gebouwen, is de opwekking en opslag van duurzame energie nodig om de energietransitie te kunnen realiseren. Dit kan door middel van de zon, omgevingswarmte, wind en biomassa. Daarbij zijn er een aantal gemeentebrede opgaven:

- Vanaf 2020 moet alle nieuwbouw voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG).
- Nieuwbouw mag niet meer worden aangesloten op het aardgas-net;
- We verkennen potentiële locaties voor duurzame energieopwekking;
- We verkennen mogelijkheden collectieve aanpak zonnepanelen op daken van bedrijventerreinen.

We hebben als gemeente ambitieuze doelen op het gebied van grootschalige opwek van duurzame energie, maar willen niet dat er willekeurige projecten overal kunnen landen. Daarom heeft de gemeente kaders opgesteld, waarmee de energietransitie een plek kan worden gegeven. Met deze kaders zorgen we ervoor dat we zorgvuldig omgaan met de aanvragen én met onze ruimte, om zo de transitie zo goed mogelijk in te passen in het landschap en de samenleving.

Het uitgangspunt van de gemeente is dat Mook en Middelaar de grootschalige opwek van energie onder voorwaarden toestaat. Er zijn vier typen voorwaarden waaraan een project wordt getoetst:

1. een goede landschappelijke inpassing;
2. het creëren van maatschappelijke meerwaarde;
3. het geven van participatiemogelijkheden voor inwoners;
4. de procedurele en technische voorwaarden die bijvoorbeeld de veiligheid van het project garanderen.

Er wordt verwacht dat de energiebehoefte (warmte en transport) in 2030 ongeveer 408 TJ zal zijn. Na aftrek van de te verwachten energiebronnen Wells Meer en Zon op Dak blijft er nog een restopgave over van 272 TJ. Deze 272 TJ zal, naast vermindering van deze hoeveelheid door het besparen van energie, lokaal of regionaal duurzaam moeten worden opgewekt.

Het opwekken van 272 TJ door alleen zonnepanelen op daken is niet mogelijk, hiervoor hebben we onvoldoende geschikte dakoppervlakken. Het Energiedashboard van de provincie Limburg geeft aan dat de maximale potentie van alle dakoppervlakken in Mook en Middelaar ongeveer 100 TJ is. Het merendeel van de opgave van 272 TJ zal dus op andere manieren moeten worden opgewekt.

Als die 272 TJ volledig op land opgewekt moet worden met zonnepanelen, hebben we zo'n 131 hectare vol te leggen. Als we het volledig met windmolens zouden doen, zijn er 11 stuks nodig. De vraag die daarbij gesteld moet worden is of (in relatie tot de aantasting van het landschap) ongebreideld medewerking verleend moet worden aan deze ontwikkelingen.

In eerste instantie worden maximaal één windproject en maximaal drie zonneparken toegestaan. Aanvragen voor de toepassing van andere technologieën worden per geval beoordeeld.

Voor kleinschalige projecten met minder dan 50 zonnepanelen, solitaire windmolens met een ashoogte van maximaal 15 meter en zonprojecten op daken voor kleinere projecten gelden de reeds bestaande regels voor het aanvragen van een omgevingsvergunning.

Alhoewel zon- en windprojecten op dit moment het meest gangbaar zijn, blijven we open staan voor andere en nieuwere technieken.

Het is van groot belang dat de energietransitie integraal onderdeel wordt binnen alle beleidsterreinen van de gemeente. De Energievisie van de gemeente moet dus doorwerken in het ruimtelijk en sociaal beleid.

Circulair

Het reduceren en hergebruik van afval tot grondstoffen is het kernvraagstuk voor de circulaire economie. Daarbij is de bouwsector een van die milieubelastende sectoren die veel grondstoffen verbruikt, met een hoge CO2-uitstoot.

OVERZICHT GEÏNVENTARISEERD BELEID GEMEENTE, PROVINCIE EN REGIONALE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Bodem / Milieu

- Nota bodembeheer Limburg Noord 2020-2029 (2019)
- Bodemkwaliteitskaart Limburg Noord 2020-2029 (2019)
- Bodemkwaliteitskaart Limburg Noord 2020-2029 / aanvulling PFAS (2020)

Water

- Bestuursakkoord begrensde gebiedsontwikkelruimte Lob van Gennep (2021)
- Voorkeursbeslissing Lob van Gennep (2022)
- Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG) – concept (2023)
- Klimaatatlas Water in Limburg (2023)

Landschap / Natuur / Landbouw

- Landschapsontwikkelingsplan deel A (2009)
- Landschapsontwikkelingsplan deel B (2009)
- Kwaliteitsmenu Mookerplas en omgeving (2012)
- Mooi Maasdal (2013)
- Visie Maasheggen - Gehecht aan heggen (2017)

Erfgoed / Cultuurhistorie

- Gemeentelijke monumentenlijst Mook en Middelaar (2023)

Archeologie

- Nota Archeologiebeleid, incl. archeologische beleidskaart (2011)

Groen

- Groenstructuurplan (2005)
- Bomenbeleidsplan (2008)
- Bomenverordening gemeente Mook en Middelaar (2020)
- Beleidsregel compensatieplicht waardevol groen (2020)

Openbare ruimte

- Algemene Plaatselijke Verordening (2021)

Riolering

- Gemeentelijk Rioleringsprogramma 2022-2026 (2021)

Mobiliteit

- Mobiliteitsplan 2021 (2021)

Wonen, RO en volkshuisvesting

- Structuurvisie Het Lierdal 2010-2020 (2010)
- Structuurvisie De Bisselt (2010)
- Kwaliteitsmenu Mookerplas en omgeving (2012)
- Masterplan Herstructurering Bedrijventerrein Korendal (2012)
- Structuurvisie Mook en Middelaar 2025 (2013)
- Woonvisie (2017)
- Regiovisie BGMM Uitvoeringsprogramma Top van Limburg (2022)
- Gebiedsvisie Molenhoek Zuid (2022)
- Woondeal 2.0 Regio Arnhem Nijmegen (2023)

Economische Zaken

- Economische Agenda 2021-2026 (2021)

Toerisme en recreatie

- Structuurvisie Toerisme en Recreatie (2013)

Sport

- Projectplan MOVE – grenzeloos verbindend (2017)
- Sport- en Beweegakkoord Mook en Middelaar (2022)
- SPUK-regeling Gezonde Leefomgeving (concept) (2023)

Veiligheid

- Integraal beleidsplan veiligheid Mook en Middelaar (2019)

Sociaal domein

- Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 (2017)
- Beleidsplan Samen Dichtbij - GGZ Beschermd Wonen (2018)
- Lokale Inclusie Agenda Gemeente Mook en Middelaar (2020)
- Addendum Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2022 (2020)
- Memo Woningen Uitstroom Zorg (2020)
- Regiobeeld Rijk van Nijmegen Zorg en Welzijn (2023)
- Aanpak Regioplan IZA Nijmegen (2023)
- Regioprogramma Jeugd 2023-2028 (2023)
- Integraal Preventieplan Mook en Middelaar (concept) (2023)

Duurzaamheid / Klimaat

- Energievisie Mook en Middelaar (2018)
- Visie op grootschalige opwek van duurzame energie (2021)
- Transitievisie Warmte – concept (2021)

Communicatie

- Beleidskader burgerparticipatie en bestuursstijl (2022)
- Communicatie- en burgerparticipatieonderzoek (2022)

Regionale plannen

- Regiovisie Noord Limburg 2040 (2020)
- Uitvoeringsprogramma ‘De Gezondste Regio’ (2020)
- Visiedocument Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (2020)
- Provinciale Omgevingsvisie Limburg (2021)
- Verstedelijkingsconcept Groene Metropool (2023)

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

Input DGP naar aanleiding van opdracht aan raadsleden/fracties
ivm Omgevingsvisie (RIA 28 september 2023)
Datum 10 oktober 2023
…

Hierbij de antwoorden van de DGP:

1 Herkent u zich in de geformuleerde opgaven?

Het werkdocument is een globale achtergrond.
Zie van de presentatie omgevingsvisie dia 24 voor de vragen en dia's 22 en 23 voor de opgaven Deze opgaven geven richting aan de onderwerpen waar de focus opgelegd gaat worden bij de op te stellen Omgevingsvisie en waarover geparticipeerd gaat worden met de omgeving, inwoners en stakeholders.

2 Welke opgave(n) mist u (of kan evt. worden verwijderd)?
Wij kunnen ons vinden in de 6 hoofdopgaven.

3. Welke opgaven hebben voor u de hoogste prioriteit?
Mobiliteit en Wonen en volkshuisvesting.

4 Welke opgaven kunnen in samenhang worden beschouwd?
Geen

5 Kunt u zich vinden in de voorgestelde participatie - aanpak? Zie dia's 25 t/m 33 in de presentatie Zie het concept participatieplan voor de voorgestelde opzet.

Er zijn zorgen dat de inwoners te laat aan bod komen. Dit gebeurt in fase 2. Het zou goed zijn als hier al meer bekendheid aan wordt gegeven dat er een cultuuromslag gaat gebeuren.

6. Zijn er suggesties voor stakeholders, waarmee geparticipeerd gaat worden?
Gelders Genootschap

Voorstel stakeholders vanuit de DGP-fractie:
Fris denkers.
Dorpsraden
Tip panel. (Enquête)
Ondernemersvereniging.
KBO's
VIB, vrouwen in Beweging (Middelaar)
Jeugd en Jongeren werk.
Natuurmonumenten.
Kunstkolonie.
Bos en Kuil.
Visit Mookerheide.
Ouderraad scholen.
Sportscholen.
Gelders Genootschap

Input GroenLinks naar aanleiding van opdracht aan raadsleden/fracties
ivm Omgevingsvisie (RIA 28 september 2023)
Datum 7 oktober 2023

…

We hebben de presentatie en het 'Werkdocument Atlas Mook en Middelaar' in onze fractie besproken. Hierbij onze input:

Wij herkennen ons in de opgaven die door de projectgroep zijn benoemd. Wel zouden we een aantal opgaven samen willen nemen omdat die wat ons betreft zo'n sterke samenhang hebben dat we ze niet afzonderlijk kúnnen behandelen. Daarnaast geven wij een iets andere prioritering aan de opgaven dan de projectgroep doet. Daardoor komen wij tot de volgende ranglijst van opgaven:

1) Natuur en groen, water en landschap
2) Leefbaarheid en Samenleving & maatschappij
3) Klimaatadaptatie
4) Wonen
5) Duurzaamheid en circulariteit
6) Mobiliteit
7) Cultureel erfgoed
8) Recreatie en toerisme
9) Werken en economie

Wat betreft de participatie hadden we al aangegeven dat wat betreft onze fractie de Adviesraad Sociaal Domein al bij het eerste gesprek met Stakeholders uitgenodigd zou moeten worden. Daarnaast denken wij dat de scouting en de sportverenigingen ook meegenomen moeten worden in het participatietraject, met name omdat daar de jongeren te vinden zijn en zij vanuit hun betrokkenheid bij scouting en de voetbalcomplexen een groot belang hebben in alle ontwikkelingen. Tot slot missen wij nog een vertegenwoordiging van de agrariërs in onze gemeente. Daarvoor zou de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (www.lltb.nl) een geschikte gesprekspartner zijn.

Wij vertrouwen erop dat de projectgroep met deze inbreng uit de voeten kan. En zo niet, dan beantwoorden we hun vragen graag.

Met vriendelijke groet,

Hanneke Roozendaal
Fractievoorzitter
GROENLINKS Mook en Middelaar

Input VVD naar aanleiding van opdracht aan raadsleden/fracties
ivm Omgevingsvisie (RIA 28 september 2023)
Datum 2 oktober 2023

…

Bijgaand de punten die wij het belangrijkst vinden voor de hoofdopgaven beeldvormende omgevingsvisie omgevingsvisie aan de hand van de punten uit de presentatie. Enkele punten hebben we samengevoegd en bij enkele punten hebben we in de omschrijving aangegeven wat wij daar belangrijk vinden. We hebben de punten op belangrijkheid gerangschikt waarbij voor ons mobiliteit het meest belangrijk is en cultuur en erfgoed het minst belangrijk.

Mobiliteit: Verkeersveiligheid, bereikbaarheid en stimuleren duurzaam vervoer
Dit punt uitbreiden met Regionale mobiliteits problematiek meewegen. Gemeente zien als onderdeel van de regio

Wonen en volkshuisvesting

Werken en economie
Kleinschalige werklocaties passend bij woonomgeving en omvormen bedrijventerreinen

Recreatie en toerisme
Verbeteren van huidige kwaliteit en variatie toeristisch en recreatief aanbod

Leefbaarheid
Zelfstandig verenigingsleven stimuleren en behoud voorzieningen in de kernen

De volgende punten zien wij in samenhang als een punt:
Groen, water en landschap: realiseren groenblauwe verbindingen
Klimaatadaptatie: vergroenen van de kernen
Natuur

Gezondheid samenvoegen met samenleving en maatschappij

Duurzaamheid: bijdragen aan energietransitie en circulariteit
Realistische duurzame energieopwek. Nieuwe energievormen omarmen, energieneutraal in 2050.

Cultuur en erfgoed
Toekomstbestendig in stand houden (cultureel) erfgoed en toegankelijker maken

Cornelieke van den Bergh
VVD

Opdracht aan raadsleden / fracties RIA Omgevingsvisie 28 september 2023

Vragen/opmerkingen van de PvdA mbt werkplan:

1 Herkent u zich in de geformuleerde opgaven?

De opgaven moeten wat ons betreft sturend zijn en geen doel op zich. De opgaven geven richting en invulling aan het vast te stellen doel. De focus of het doel van de opgaven moet wat onze fractie betreft nader worden gespecificeerd om de afzonderlijke opgaven inzichtelijk en werkbaar te maken. Pas bij een eenduidige focus en een helder doel dat aan de hand van de diverse opgaven wordt geïllustreerd en vormgegeven, kan wat ons betreft de op te stellen Omgevingsvisie en het burgerparticipatie traject van start gaan.

2 Welke opgave(n) mist u (of kan evt. worden verwijderd)?

De PvdA fractie mist de toevoeging **Kunst** bij de opgave Cultuur en Erfgoed. Kunst in de breedste betekenis van het woord. (Beeldend, literair, podium, muzikaal) Ook missen wij bij de opgaven **Technische en culturele Innovatie**.
De PvdA ziet voorts graag een toevoeging van **Samenleving en Maatschappij. Iedereen doet mee, Wonen en volkshuisvesting, Duurzaamheid en Natuurherstel**

Wat wordt precies met de toevoeging bedoeld? Kan de PvdA deze zin nader toelichten.

Nadere toelichting PvdA
PvdA: In de presentatie is al aangegeven dat "Wonen en Volkshuisvesting" en "Duurzaamheid" (hoofd)opgave zijn. De andere zijn overige opgaven...

Onze toevoeging betreft de wens van onze fractie om een nauwkeurig verwoorde doelstelling bij zowel de hoofdopgaven te vermelden, alsook bij de overige opgaven. Wij wensen een doelstelling die de opgaven met elkaar verbindt. Onze speciale aandacht gaat uit naar bovengenoemde opgaven waarbij wij de wens uitspreken deze te centreren rondom klimaat en kwetsbare inwoners.

Een verbindende doelstelling zou kunnen zijn : een meetbaar en toetsbaar streven tav co2 opslag (middels behoud en aanplant grotere bomen (natuurherstel) , biobased bouwen en verbouwen (wonen en volkshuisvesting /duurzaamheid) aandacht voor groene tuinen en groendaken (iedereen doet mee) . alsook het vergroten van biodiversiteit en regeneratief bodemgebruik (dmv de mogelijkheden in onze gemeente om gemeenschappelijk ecologisch te wonen en te boeren) (natuurherstel /landbouw /wonen en volkshuisvesting)

Onze fractie benadrukt hierbij het belang van de toegankelijkheid/meedoen door de laagste inkomens, onbetaalde hardwerkende mensen en mensen die gebruik maken van zorg.

3 Welke opgaven hebben voor u de hoogste prioriteit? Visie op de lange termijn

Prioriteit geven aan een van de voorgestelde specifieke opgaven is niet wat onze fractie ambieert. Laten we in plaats daarvan kijken naar prioritisering van een of twee doelen die middels de diverse opgaven bereikt kunnen worden. Wat voor een gemeente willen we zijn? Bv: een klimaatvriendelijke gemeente, een (eco) toeristische gemeente of een (eco) sociale gemeente en hoe kunnen de opgaven daarbij helpend zijn? De PvdA stelt voor om de opgaven secundair te laten zijn aan het overkoepelende doel oftewel de 'kleur' die we willen geven aan de opgaven. De opgaven kunnen fungeren als meetlat of controlelijst terwijl we het doel vormgeven. Ook zijn de opgaven

relevant om problemen voor te blijven op het gebied van bijvoorbeeld de landelijke bouwopgave of stikstofbeleid. Of de toename van (electrisch) fietsverkeer en aantal vluchtelingen en arbeidsmigranten. De opgaven kunnen gericht projecten benoemen die de gemeente in staat stellen het **nader vast te stellen overkoepelende doel** te bereiken. Indien we de meest klimaatvriendelijke gemeente willen worden zoals verondersteld in de opgave Mobiliteit, hoe kunnen we dan zo klimaatvriendelijk mogelijk de andere opgaven benaderen? Onze fractie wil dat de opgaven een doel dienen en niet het doel zijn.

4 Welke opgaven kunnen in samenhang worden beschouwd?

De samenhang vloeit niet voort uit de koppeling van opgaven onderling maar uit het doel of de visie waar de opgaven toe dienen.

Alle opgaven moeten samenhangen met het overkoepelende doel Ons gaat het meer om de “waarde”, de “kleur” die we aan de opgaven koppelen. Die kleur is de samenhang. Opgaven zijn instrumenten om een doel te bereiken. Hoe omschrijven we dat doel, wat is onze visie. Wat de PvdA betreft zetten we in op een eco-sociale gemeente middels de diverse opgaven. Onze fractie vindt het belangrijk dat de samenhang van opgaven zetelt in de visie erachter. Hoe willen we dat onze gemeente er uit gaat zien over pakweg 15/20 jaar. De PvdA pleit voor inclusiviteit van de samenleving, eco-sociaal, ruimte voor iedereen.

Vragen mbt participatieplan:

5 Kunt u zich vinden in de voorgestelde participatie - aanpak?

Ja, de PvdA fractie kan zich er grotendeels in vinden. Onze fractie ziet echter nog graag, naast de profielen van Mook en Middelaar, de uitwerking toegevoegd van het **betrokkenheidsprofiel** in een grafiek van de kern Molenhoek.

Voorts merkt onze fractie op dat politieke partijen in het participatieplan zelf ook de verantwoordelijkheid hebben om inwoners bij meningsvormende en opiniërende discussen en debatten te betrekken. Het voorgestelde burgerparticipatieplan beschikt over een marketing/ projectmatige aanpak die weliswaar inwoners laat meedenken maar niet wijst op de mogelijkheden zelf actief deel te nemen aan de politiek. Het BP plan suggereert dat inwoners en politiek twee verschillende groepen zijn. Onze fractie wil dat de kloof tussen inwoner en politiek/gemeente minder diep wordt d.m.v. politieke educatie (welke instrumenten heeft de inwoner om onderdeel van de politiek te zijn)

Tenslotte moet de **RIA** (Raads Informatie Avond) ook een plaats krijgen in de burgerparticipatie met een goede follow-up/ verwerking van meningen richting een visie op voorliggende problematiek / onderwerpen.

6 Zijn er suggesties voor stakeholders, waarmee geparticipeerd gaat worden?

De PvdA fractie mist in de lijst het complete verenigingsleven; sportclubs, muziekverenigingen, scouting en lokale expertiseclubs.

Knowhow en kennis van de inwoners benutten is ook participatie. Inwoners kunnen van ‘n heel simpele tip tot een uitgebreid wetenschappelijk advies, informatierapport of voorlichtingscampagne.,

hun licht laten schijnen. De PvdA fractie stelt voor minder adviesbureaus maar meer professionele input vanuit inwoners, verenigingen, stichtingen, clubs.

Ter info. Onze suggesties voor de top 10 stakeholders om het proces mee af te stemmen op 23 oktober. (uiterlijk 4 okt. 12 uur)

Toevoegen bij Stakeholders:

- Lijn 83 + @vocampus, vanuit onderwijsperspectief en huisvesting

- de RUD, handhaving/milieu

- de DAR, milieu

- het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, arbeidsmarkt/bedrijfsleven

- de Veiligheidsregio Limburg-Noord, handhaving/ondermijning

- de Limburgse Land- en Tuinbouwbond LLTB, agrarisch landschappelijk perspectief

PARCITIPATIEPLAN OMGEVINGSVISIE

Gemeente Mook en Middelaar

De gemeente Mook en Middelaar wil haar inwoners betrekken bij het opstellen van de Omgevingsvisie. In dit plan beschrijven we hoe inwoners en stakeholders de mogelijkheid krijgen om mee te denken op een manier die bij hen past. Zo ontstaat een goed beeld van de voorkeuren en belangen van de inwoners van Mook en Middelaar.

citisens

Betrokkenheidsanalyse

De gemeente Mook en Middelaar wil een omgevingsvisie opstellen die aansluit bij de wensen van de inwoners en stakeholders door zoveel mogelijk ideeën en kennis bij hen op te halen. Het betrekken van veel en veel verschillende mensen, vraagt om de inzet van een slimme mix aan middelen, passend bij de Mook en Middelaarse samenleving.

Het is belangrijk om inwoners concreet te bevragen, op een manier die bij hen past en via de kanalen waar zij toch al gebruik van maken. We zetten verschillende participatievormen in om zowel online als offline het gesprek aan te gaan met partners en inwoners. Een kwantitatief onderzoek vormt de onderlegger van de participatie.

Naast externe participatie (met inwoners en stakeholders) is een goede inbedding van deze opdracht in de gemeentelijke organisatie van belang om er zeker van te zijn dat we een gedeeld eindproduct realiseren waarmee de gemeente samen met haar partners verder kan. Regelmatige afstemming met de interne organisatie is daarom essentieel.

Met onze participatie-aanpak bieden wij:

1. Een open, aansprekende uitnodiging aan alle geïnteresseerden uit Mook en Middelaar om mee te denken.
2. Breed inzicht in het toekomstbeeld van Mook en Middelaar onder inwoners en ondernemers.
3. Concrete toepassing van de betrokkenheidsprofielen voor een hoge respons.

Betrokkenheidsprofielen

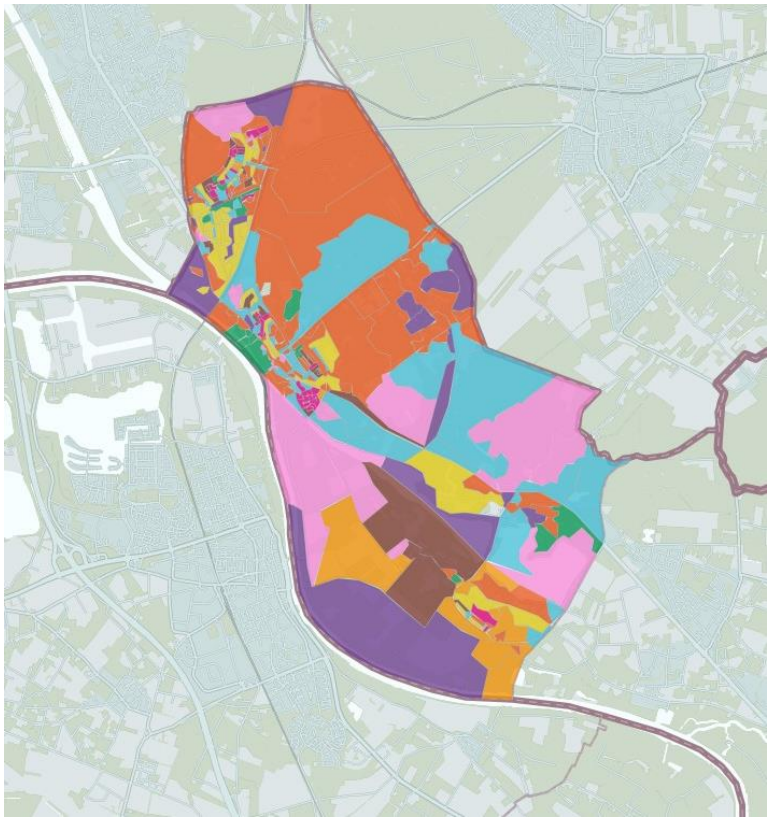
De 8 betrokkenheidsprofielen, ontwikkeld door Citisens, vormen het vertrekpunt. Deze profielen vormen onze unieke ‘bril’ om te kijken naar de betrokkenheid van inwoners bij ontwikkelingen in hun fysieke leefomgeving. De betrokkenheidsprofielen zijn landelijk dekkend en inzichtelijk op postcode6-niveau (1234AB). Zo weten we op straatniveau nauwkeurig welke profielen waar in Mook en Middelaar wonen en wat deze betrokkenheidsprofielen drijft: welke motieven en belemmeringen spelen specifiek een rol? En welke voorkeuren hebben inwoners voor participatie en communicatie? We stemmen de participatie- en communicatiemiddelen hierop af en we kijken gedurende het proces of we de verschillende groepen inwoners wel voldoende bereiken. Indien nodig plegen we extra inzet op bepaalde profielen om een zo representatief mogelijk beeld te krijgen van de voorkeuren van inwoners met betrekking tot de omgevingsvisie.

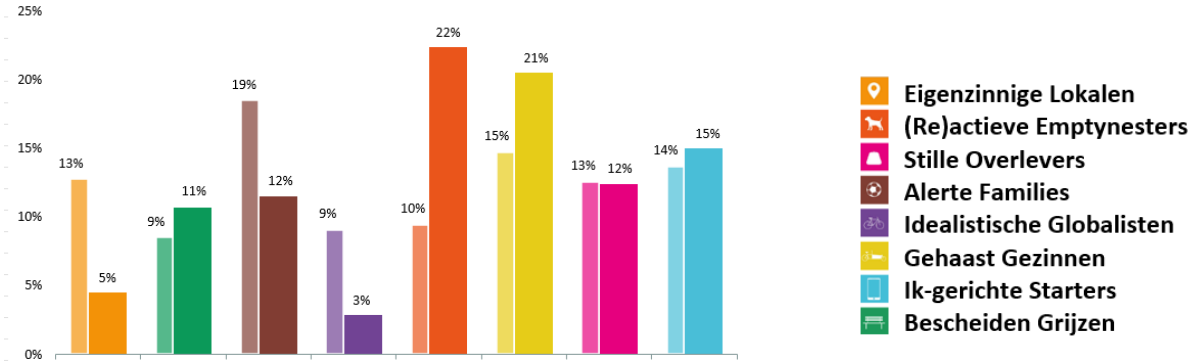
Mook en Middelaar

In onze aanpak kiezen we voor een combinatie van verschillende communicatiekanalen en participatievormen, online èn offline. We combineren meer traditionele participatievormen met online mogelijkheden, passend bij de aanwezige betrokkenheidsprofielen in de gemeente.

3480 huishoudens, 8 betrokkenheidsprofielen

Grafiek: gemeente Mook en Middelaar

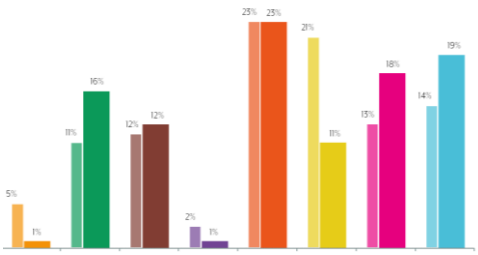
Links het betrokkenheidsprofiel in Nederland en rechts in de gemeente Mook en Middelaar

In de gemeente Mook en Middelaar komen alle acht betrokkenheidsprofielen voor. De profielen (Re)actieve Emptynesters (22%) en Gehaaste Gezinnen (21%) komen het meest voor én deze profielen zijn in de gemeente Mook en Middelaar oververtegenwoordigd in vergelijking met de rest van Nederland. Ook komen de profielen Ik-gerichte Starters (15%) en Stille Overlevers (12%) veel voor. Het profiel Alerte Families (12%) is ondervertegenwoordigd in Mook en Middelaar in vergelijking met de rest van Nederland.

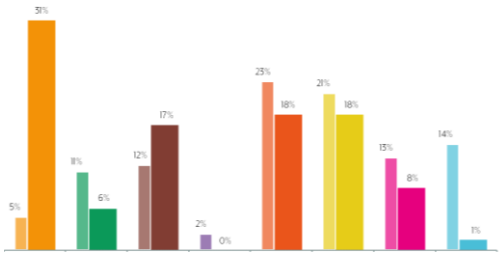
Binnen de gemeente zijn er opvallende verschillen tussen de kernen Mook, Molenhoek, Plasmolen en Middelaar. Eigenzinnige Lokalen vormen slechts 5% van de gehele inwonergemeenschap, maar wonen bijna allemaal in Middelaar. Zoals onderstaande grafieken laten zien, valt 31% van de huishoudens in Middelaar in het profiel ‘Eigenzinnige Lokalen’. In Molenhoek is de groep ‘Gehaaste gezinnen’ het grootst en deze groep is ook oververtegenwoordigd in Plasmolen. Maar zowel Mook, Molenhoek als Plasmolen hebben ook een grote groep ‘Reactieve Empty-nesters’.

Links het betrokkenheidsprofiel in de gehele gemeente Mook en Middelaar en rechts in de kernen Mook, Middelaar, Molenhoek en Plasmolen. NB de schalen zijn niet gelijk, voor goed beeld zie de percentages.

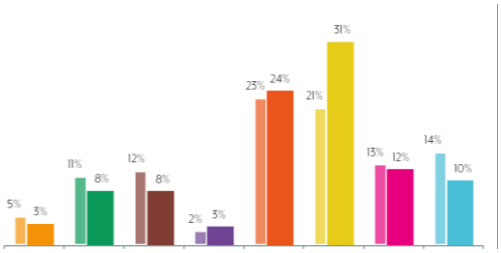
Mook

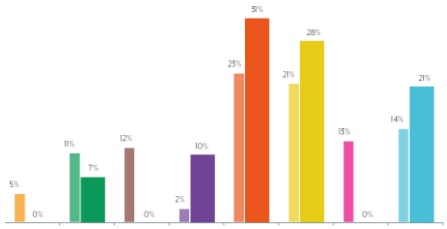
Middelaar

Molenhoek

Plasmolen

Dynamiek tussen de profielen

(Re)actieve Emptynesters

(Re)actieve Emptynesters zijn de grootste groep in de gemeente Mook en Middelaar. Het zijn 45-plussers met een actieve levensstijl. Ze wonen vaak met een partner in een koophuis. Zij lezen graag de krant. (Re)actieve Emptynesters willen graag geïnformeerd worden over plannen van de gemeente, bij voorkeur via een digitale nieuwsbrief of het huis-aan-huisblad. Sociale media gebruiken ze minder dan andere profielen, maar het grootste deel heeft wel een Facebookaccount. (Re)actieve Emptynesters vinden het makkelijk om contact op de nemen met de gemeente over haar plannen en zijn makkelijk te betrekken. Meedenken doet deze groep het liefst tijdens meer traditionele vormen van participatie, zoals via een bewonersavond.

Gehaaste Gezinnen

De groep Gehaaste Gezinnen is daarna de groep die het meest voorkomt in de gemeente. Deze groep bestaat uit stellen met kinderen waarbij de ouders theoretisch of wetenschappelijk zijn opgeleid en vaak beiden een baan hebben. Het overgrote deel van de Gehaaste Gezinnen heeft een koophuis. Omdat hun kinderen op school zitten en ze hun huis hebben gekocht, woont dit profiel vaak relatief lang op dezelfde plek. Deze groep volgt het nieuws het liefst via de TV of online nieuwsplatforms, zoals websites van lokale kranten of omroepen. Op sociale media maken zij vooral gebruik van Instagram, LinkedIn of Twitter. Door de combinatie van kinderen en carrière heeft dit profiel het vaak druk. Hierdoor is deze groep minder betrokken. Wel hebben de inwoners uit deze groep veel vertrouwen in de gemeente en vinden zij het belangrijk om op de hoogte te blijven en mee te denken. Dit doen ze het liefst online zodat het in hun drukke leven past, zoals via een digitale nieuwsbrief, een online enquête of een online informatiebijeenkomst.

Geschikte communicatie- en participatiemiddelen (Re)actieve Emptynesters en Gehaaste Gezinnen

Deze profielen hebben op het eerste gezicht veel overeenkomsten. Zij zijn beide hoogopgeleid, wonen in een koophuis en hebben kinderen (al dan niet thuiswonend). Wanneer gekeken wordt naar betrokkenheid bij de eigen leefomgeving en het vertrouwen in de gemeente verschillen de profielen iets meer. Waar (Re)actieve Emptynesters meer betrokken zijn hebben Gehaaste Gezinnen meer vertrouwen in de gemeente. Op het gebied van participatie en communicatie, hebben deze profielen andere voorkeuren. (Re)actieve Emptynesters participeren het liefst op traditionele wijze. Zij ontvangen graag het huis-aan-huisblad en nemen deel aan bewonersavonden. Gehaaste Gezinnen denken het liefst online mee, bijvoorbeeld via een online platform of enquête. Beide groepen zijn actief op sociale media. Dit geldt voor Gehaaste Gezinnen in grotere mate dan (Re)actieve

Emptynesters. Gehaaste Gezinnen zijn op verscheidene online media te vinden, terwijl (Re)actieve Emptynesters met name actief zijn op Facebook.

Kortom, met een inwonersenquête en het organiseren van een 'traditionele' bewonersavond worden beide groepen waarschijnlijk goed bereikt. Het is aan te bevelen de uitnodigingen hiervoor per post of via een nieuwsbrief of lokale media te sturen en bijvoorbeeld via een online campagne. Wanneer we naar de betrokkenheidsprofielen in Mook en Middelaar kijken zien we dat (Re)actieve Emptynesters en Gehaaste Gezinnen 43% van de inwoners vormen. Met bovengenoemde participatiemiddelen worden ook de groepen Ik-gerichte Starters en Idealistische Globalisten goed bereikt. Ik-gerichte Starters wonen voornamelijk in de kernen Mook en Plasmolen. De Ik-gerichte Starters zijn een jonge groep die voornamelijk net buiten de stad woont, zoals in de gemeente Mook en Middelaar. Ze zijn vaak jong begonnen met werken en hierheen vertrokken vanwege de mogelijkheden voor het vinden van een particuliere huurwoning of eerste koophuis. Ik-gerichte Starters wonen vaak voor het eerst op een plek waar zij langere tijd gaan blijven en zijn daarom betrokken bij de gemeente waar zij wonen. Qua sociale media maken Ik-gerichte Starters relatief vaak gebruik van Instagram, Twitter en Reddit. Zij hebben veel vertrouwen in de gemeentelijke politiek. Zij vinden het belangrijk om geïnformeerd te worden en mee te denken. Ze zijn daarbij vooral geïnteresseerd in thema's die zij terugzien in hun dagelijks leven, zoals verkeer en bereikbaarheid en wonen. Ze geven daarnaast de voorkeur aan digitale vormen van participatie, zoals een inwonerpanel of online platform.

Met bovengenoemde middelen, een inwonersenquête en bewonersavond, wordt 61% Mook en Middelaarse inwoners betrokken. Dit is een grote groep, maar toch bereik je op deze manier lang niet alle type inwoners Daarom is het belangrijk om ook in te zetten op middelen, waarmee de overige profielen worden bereikt. Dan zien we dat 24% van de Mook en Middelaar inwoners onder het betrokkenheidsprofiel Alerte Families (12%) of Stille Overlevers (12%) valt. Daarnaast valt 11% in het profiel Bescheiden Grijzen en 5% in het profiel Eigenzinnige Lokalen.

Alerte Families en Stille Overlevers

Alerte Families en Stille Overlevers zijn lastig te bereiken in participatietrajecten. Alerte Families vormen de grootste groep in Nederland. In Mook en Middelaar is deze groep in mindere mate aanwezig. Alerte Families zijn gezinnen waarbij de ouders vaak een beneden gemiddeld of gemiddeld inkomen hebben en praktisch zijn opgeleid. Participeren doen zij vooral om ervoor te zorgen dat hun eigen gezin het goed heeft. Stille Overlevers hebben het vaak lastig om hun hoofd boven water te houden. Zij zijn de groep die het meeste moeite heeft om mee te komen in de maatschappij. Stille Overlevers hebben weinig vertrouwen in de overheid. Juist omdat deze

groep een laag vertrouwen in de overheid heeft is het extra belangrijk om afspraken na te komen. Stille Overlevers denken wel vaker mee over concrete zaken die zich in hun directe omgeving afspelen. Ook blijven ze graag geïnformeerd over de ontwikkelingen in hun omgeving.

Zowel Stille Overlevers als Alerte Families zijn relatief goed te bereiken via sociale media en een vragenlijst. Stille Overlevers worden ook graag geïnformeerd via een brief per post. Wanneer zij via de juiste kanalen en op de juiste manier worden aangesproken (zaken die over hun directe omgeving gaan) zullen zij graag meedenken via de inwonersconsultatie.

Bescheiden Grijzen en Eigenzinnige Lokalen

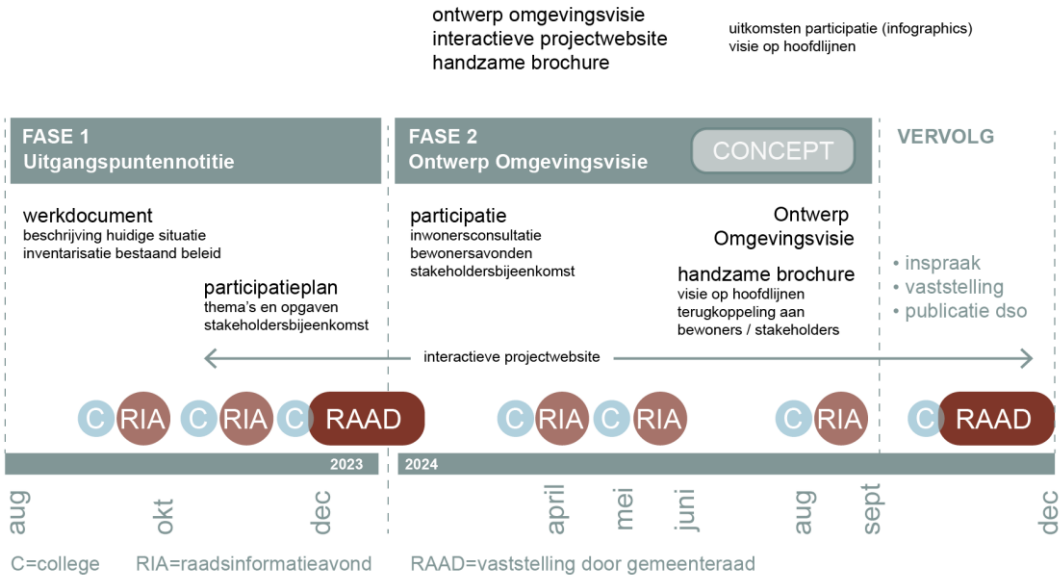
Bescheiden Grijzen zijn net als Stille Overlevers en Alerte Families met name betrokken bij hun directe woonomgeving, zoals hun straat of buurt. Het belangrijkst voor hen is zorgen dat ze hun oude dag op een fijne manier kunnen beleven. Zij willen vooral geïnformeerd worden en hebben minder de behoefte om mee te denken. De voorkeur van deze groep gaat uit naar offline communicatie, zoals een artikel in het huis-aan-huisblad. Ook meedenken doen zij het liefst offline, via een brief of papieren enquête. Bescheiden Grijzen vinden het relatief makkelijk om contact op te nemen met de gemeente over plannen.

Het profiel Eigenzinnige Lokalen bestaat uit een diverse groep aan inwoners; van links tot rechts, van 30 tot 70 jaar oud. Kenmerkend voor dit profiel is hun passie voor het lokale en de verbondenheid met waar ze vandaan komen. Zij weten dus goed wat er in Mook en Middelaar speelt. Daarnaast is het wantrouwen ten opzichte van alles wat met ‘hogerhand’ te maken heeft kenmerkend voor deze groep. Onderling weten ze elkaar goed te vinden. Voor de gemeente kan het lastig zijn met hen in contact te komen. Eigenzinnige Lokalen hebben de voorkeur om een persoonlijk (telefonisch) gesprek te voeren of binnen te lopen op een inspraakavond.

Participatieplan

Het Omgevingsvisie-traject is opgebouwd uit een fase 1 en 2 (zie processchema hieronder). In fase 1 wordt – parallel aan de eerste uit te voeren inhoudelijke werkzaamheden - het voorliggende Participatieplan opgesteld. Dat betekent dat we de participatie in fase 2 niet blanco ingaan.

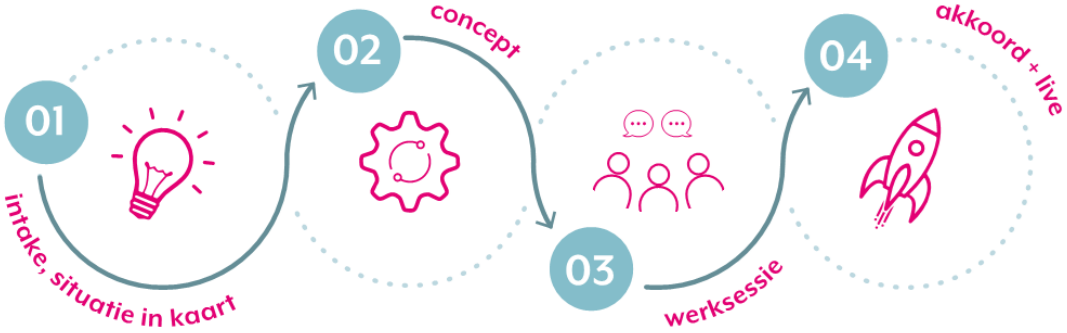
In dit Participatieplan beschrijven we hoe en met welk doel we inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, regio-gemeenten en samenwerkingspartners betrekken bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie. De inzichten uit de betrokkenheidsprofielen, onze praktijkervaring en het recent vastgestelde beleidskader van de gemeente vormen de basis voor dit participatieplan. Op dit moment gaan we ervan uit dat de participatie met de inwoners van Mook en Middelaar en de betrokken stakeholders plaatsvindt in de eerste maanden van 2024.
De rol en betrokkenheid van de raad is verder uitgewerkt in de Uitgangspuntennotitie.

Doel van participatie
We vinden het belangrijk om stakeholders en inwoners de ruimte te geven om mee te denken en te horen wat zij belangrijk vinden voor de toekomst van de gemeente Mook en Middelaar. Daarnaast maken we zo optimaal gebruik van de aanwezige kennis in de gemeente, om zo te komen tot de best mogelijke visie binnen de kaders en mogelijkheden.

Wij hebben ervoor gekozen inwoners en stakeholders een raadplegende rol te geven (zie de participatieladder). Dat betekent dat we meningen en kennis ophalen. Dit betekent niet dat deelnemers aan participatie hun mening of wens per definitie terugziet in de visie. Vooraf worden duidelijke kaders gegeven waarover wel en niet kan worden meegedacht.

Inwonersconsultatie
Een grote groep inwoners van Mook en Middelaar participeren het liefst via een online enquête. Hier staan Mook en Middelaarse inwoners niet alleen in. Uit onderzoek onder ruim 16.000 Nederlanders weten we dat inwoners unaniem een voorkeur hebben voor een online enquête als manier om mee te denken met de gemeente. Door een enquête af te nemen kunnen inwoners op een laagdrempelige manier hun input leveren. Dit leidt tot een representatief beeld van de voorkeuren en belangen van Mook en Middelaarse inwoners.

De enquête brengen we op verschillende manieren onder de aandacht van uw inwoners. Hierbij is het belangrijk rekening te houden met de communicatievoorkeuren van de Mook en Middelaarse inwoners. In de kern Mook slaat een online campagne op sociale media en een bericht in het huis-aan-huisblad goed aan. Met een oproep in de lokale krant en/of een nieuwsbrief en een uitgebreide online campagne worden (Re)actieve Emptynesters, Gehaaste Gezinnen, Ik-gerichte Starters en Idealistische Globalisten waarschijnlijk goed bereikt. We vinden het belangrijk om van jongeren te horen hoe zij aankijken tegen de toekomst van hun gemeente. Daarom geven wij extra aandacht aan de enquête bij de jongerendoelgroep door bijvoorbeeld met hen in gesprek te gaan bij sportverenigingen en de scouting.

[Optioneel]
Door de relatief grote hoeveelheid Eigenzinnige Lokalen in Middelaar is het goed om hier meer in te zetten om andersoortige communicatie, zoals het versturen van een

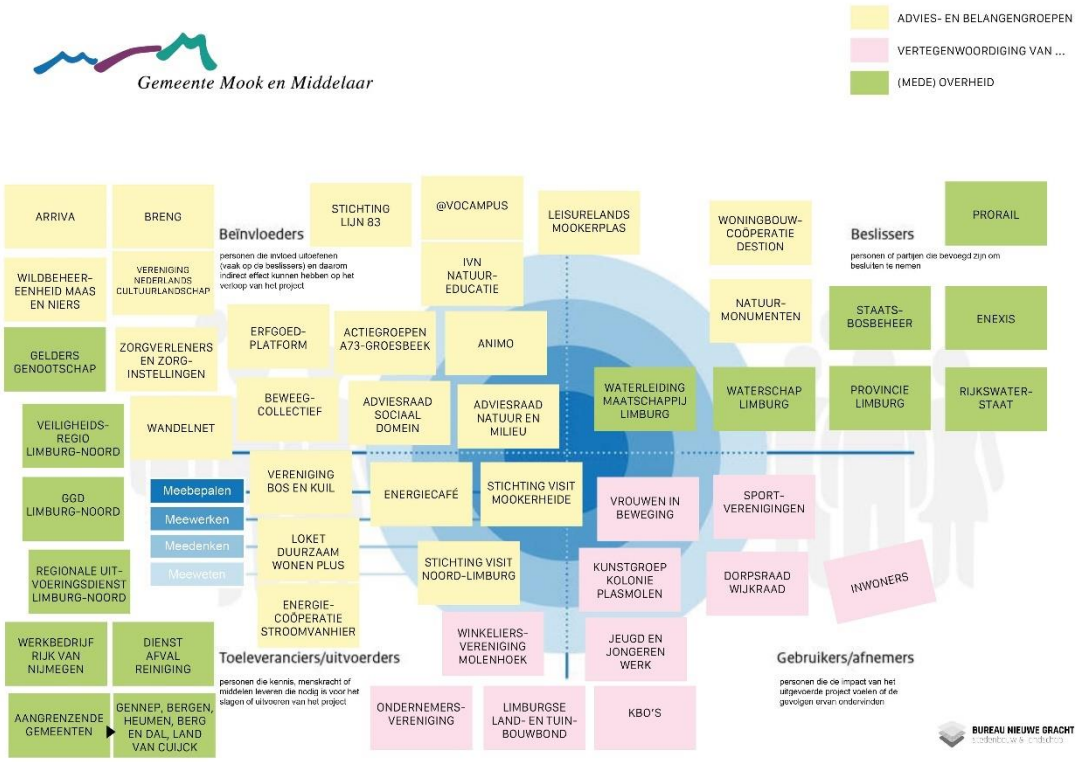
ansichtkaart of het ophangen van posters op drukbezochte locaties in Middelaar. Voor minder digitaal vaardige mensen is het goed om een papieren enquête beschikbaar te stellen. Deze kunnen mensen bijvoorbeeld opvragen via de onderzoekstelefoon (het 0800-nummer wordt dan gecommuniceerd via het huis-aan-huisblad en de ansichtkaart).

Participatiebijeenkomst
Om verder in te gaan op de input die inwoners en andere belanghebbenden via de enquête hebben gegeven wordt in ieder geval één fysieke participatiebijeenkomst voor inwoners georganiseerd. Deze bijeenkomsten worden gestart met het terugkoppelen van de resultaten van de inwonersconsultatie. Dit vormt de basis voor de bijeenkomsten. Vervolgens gaan we in groepen met de deelnemers in gesprek om van hen te horen wat zij belangrijk vinden met betrekking tot de toekomst van de gemeente Mook en Middelaar.

Veel inwoners van Mook en Middelaar hebben de voorkeur om online te participeren. Daarom organiseren we ook een online bijeenkomst. In de inwonersconsultatie kunnen mensen aangeven of ze willen deelnemen aan één van de inwonersbijeenkomsten.

Bijeenkomst voor stakeholders
We halen ook input op bij de lokale stakeholders. Hiervoor organiseren we een (fysieke) bijeenkomst met vertegenwoordigers van relevante belangenorganisaties en betrokken gebiedspartijen. Denk daarbij aan een dorps- en wijkraad, woningbouwcorporatie, adviesraad, maatschappelijke organisaties, buurgemeenten, et cetera. In fase 1 voeren we een stakeholdersanalyse uit om te bepalen welke organisaties en partijen betrokken worden (zie onderstaand schema). Vertegenwoordigers van deze organisaties en partijen ontvangen een uitnodiging om deel te nemen aan de stakeholdersbijeenkomst begin 2024. Met een selectie van partijen voeren we in fase 1 een eerste gesprek om te bepalen welke vraagstukken wat hen betreft aan de orde dienen te komen in fase 2 van de Omgevingsvisie.

Stakeholderanalyse gemeente Mook en Middelaar

Interactieve website

Een geschikt participatie-instrument om inwoners te betrekken op een laagdrempelige manier is een projectwebsite. Hier komt op een toegankelijke en aantrekkelijke manier alles samen (bijvoorbeeld www.omgevingsvisie.mookenmiddelaar.nl); informatie over de ambities van de gemeente, een overzichtelijke weergave van mogelijkheden om mee te denken of te doen, et cetera. In eerste instantie is dit een informatieve website. Maar gaandeweg wordt deze uitgebouwd tot een meer interactieve website. Zo kan de online enquête vanaf de website worden geraadpleegd en zullen de tussenproducten digitaal worden aangeboden. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat bezoekers van de projectwebsite ook reacties kunnen achterlaten of op elkaars berichten kunnen reageren. We kijken in een later stadium of we het platform Maasburen.nl hiervoor kunnen en willen inzetten. Dit kan bijvoorbeeld interessant zijn om stellingen over bepaalde thema voor te leggen.

De projectwebsite zal in overleg met de gemeente in de loop van fase 1 worden gepubliceerd. Hieronder ziet u een voorbeeld van hoe de website eruit zou kunnen zien.

